

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Tuba Meryem KARACAN

101 NO'LU MÜHİMME DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Haluk KORTEK

Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2010

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Tuba Meryem KARACAN

101 NO'LU MÜHİMME DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Haluk KORTEK

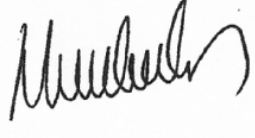
Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2010

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Tuba Meryem KARACAN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. İlay İLERİ
Üye (Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Haluk KÖRTEL
Üye : Doç. Dr. Haldun EROĞLU

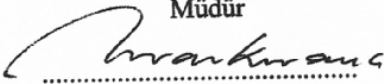
Tez Konusu: "101 Nolu Mihimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi"

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi 16.04/2010

Mezuniyet Tarihi 30.04/2010

Prof. Dr. Burhan VARKIVANÇ
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
SUMMARY	v
ÖNSÖZ	vi
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
1) II. Süleyman'ın 1687'de tahta çıkışından, 1699 Karlofça Antlaşmasına Kadar Devrin Siyasî Olayları.....	1
2) Genel Olarak Mühimme Defterlerinin Özellikleri.....	5
BÖLÜM 1: DEĞERLENDİRME	8
1.1 Şekil Özellikleri.....	8
1.2 Muhteva Özellikleri.....	12
1.2.1 Sefer İle İlgili Hükümler.....	12
1.2.2 Asker Sevki ve Görevlendirmesine Dair Hükümler.....	14
1.2.3 Sefer Giderleri ve Asker Maaşlarının Ödenmesi Gibi Ekonomiye Dayalı Hükümler.....	16
1.2.4 Ordudan Firar Eden Askerlere ve Başıbozuk Askerlerin Halka Eziyetine Dair Hükümler.....	18
1.2.5 Eşkıyalık Hareketlerine Dair Hükümler.....	21
1.2.6 Yörük İskânına Dair Hükümler.....	25
1.2.7 Yörüklerden Asker Yazılmasına Dair Hükümler.....	28
1.2.8 Kilise Tamirine Dair Hükümler.....	29

1.2.9 Vefât Eden Devlet Görevlilerine ve Geride Bıraktıklarına Dair	
Hükümler.....	30
1.2.10 Halka Zulmeden Devlet Görevlilerini Anlatan Hükümler.....	31
1.2.11 Görevini Kusurlu Yapan Devlet Görevlilerini Konu Alan	
Hükümler.....	33
1.2.12 Görev Tevcîhine Dair Hükümler.....	34
1.2.13 Kırım, Boğdan ve Kazaklara Dair Hükümler.....	34
1.2.14 Halkın Sosyal Psikolojisine Dair Bilgi Veren Hükümler.....	35
1.2.14 Diğer Hüküm Çeşitleri.....	36
BÖLÜM 2 : HÜKÜM ÖZETLERİ.....	37
BÖLÜM 3 : HÜKÜMLERİN TASNİFİ.....	113
BÖLÜM 4: TRANSKRİPSİYONLU METİN.....	119
SONUÇ.....	291
KAYNAKÇA.....	292
ORJİNAL METİN ÖRNEKLERİ.....	294
ÖZGEÇMİŞ.....	299

ÖZET

‘101 No’lu Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi’ başlığını taşıyan yüksek lisans tezi, II. Süleyman’ın saltanatı (1687-1691) yılları içinde yer alan, 1690-1691 yıllarında tutulmuş olan mühimme defterinin, transkripsiyonu, değerlendirilmesi ve tasnifini ihtiva etmektedir.

Çalışılmış olan defterin, ‘Giriş’ kısmında defterin kapsadığı yılları içine alan, II. Süleyman’ın saltanatı yıllarından, Osmanlı Tarihi ve Dünya Tarihi için önemli bir dönüm noktası olan Karlofça Antlaşması’na kadar geçen süredeki olaylardan bahsedilmiştir. Bunun ardından genel olarak mühimme defterlerinin özelliklerinden söz edilmiştir.

Defter, birinci bölümde, ‘Değerlendirme’ genel başlığı altında ve iki kısımda incelenmiştir. Bunlardan ilki şekil özellikleri kısmı olup, defter fizikî yönüyle ele alınmış; muhteva özellikleri kısmında ise içerdiği hükümlerin konuları ve içerik olarak değerlendirilmesi ele alınmıştır.

Defter; 1690-1691 Osmanlı Tarihinin genel profiline uygun olarak, Belgrad, Vidin, Avlonya gibi Balkanlarda yüzyıl içinde Avusturya ile mücadeleye sebep olan beldelerin, savunulması, bu savunmalar için gerekli olan mühimmat ve askerinin tedariki, bunlarla ilgili, Osmanlı’nın kendi kuvvetlerine, ya da ona tâbi olan Erdel kralı, Eflak voyvodası, Boğdan voyvodası ve Kırım hanlarına gönderilen hükümleri içermektedir. Buna ek olarak bu dönemde oldukça yaygın olan eşkıyalık faaliyetleri, devlet görevlilerinin müsbet ya da menfi çeşitli faaliyetleri, kilise tamirleri, halkın korunması, görev tevcihi, asker kaçakları ve halka yaptıkları vs. gibi birçok konu defterde bulunmaktadır. İkinci bölümde ise, hükümlerdeki konuların özeti niteliğinde olan hüküm özetleri yer almıştır. Üçüncü bölümde, genelden özele gidecek şekilde hükümler konularına göre tasnif edilmiştir ve dördüncü ve son bölümde de metnin transkripsiyonu yer almıştır.

1699 Karlofça Antlaşması gibi, Osmanlı Devleti’nin gerilemesinin belgesi olarak adlandırılabilir bir olayın, arka planını oluşturan yıllara mercek tutmamızı sağlaması ve bu dönemin askerî, siyâsî, toplumsal, ekonomik durumu hakkında önemli bilgiler içermesi açısından, defterin mühim bir belge niteliği taşıdığını söylememiz mümkündür. Defterin bu

yönleri nedeniyle de, çalışmamızın, XVII. yüzyıl Osmanlı Tarihinin 1690-1691 yıllarına ışık tutmasını umut ederek, çalışmanın bu anlamda faydalı olacağı kanaatini paylaşıyoruz.

‘Transcription and Evaluation of Mühimme Register No.101’ SUMMARY

The master thesis entitled ‘Transcription and Evaluation of Mühimme Register No.101’ comprises of transcription, evaluation and classification of mühimme register which had been kept between the dates of 1690 and 1691 under the rule of Suleiman the Second (1687-1691).

‘Introduction’ part of this register study discourses historical facts can be evaluated as important between the dates of beginning of Suleiman the Second’s sultanate and Treaty of Karlowitz that have been always considered as an important milestone for both Otoman and World History. After that, in general, characteristics of mühimme registers are mentioned.

The register, in the first section, is examined within two sub-parts under the general title of ‘Evaluation’. The first sub-part focuses on physical characteristics of mühimme register; on the other hand, the second sub-part examines the content characteristics of register by evaluating the subjects and themes of provisions which had been kept. In accordance with the general profile of Otoman History between 1690 and 1691, the register contains provisions which had been sent to Ottomans’ own forces, or subjected authorities of sultanate such as King of Ardeal, Voivode of Wallachia, Voivode of Moldovei and Khans of Crimean for defending of critical regions of Balkans like Belgrade, Vidin and Vlore where always been struggle points between Ottomans and Austrians, and supplying of required soldiers and ammunitions. In addition to provisions, the register also contains so many information about banditry which prevail among in that period, officials’ affirmative or negative kinds of various acts, reparations of churches, public security, entrusted tasks, deserters and their harms to public, etc. The second section is consisted of provision abstracts as the abstracts of subjects mentioned in provisions. In the third section, provisions are classified according public to private by their subjects and in the fourth and final section, transcription of the text is presented.

It is said that the mühimme register can be considered as an important historical document enlightens the historical background of Karlowitz Treaty, the most clear evidence of Ottoman State’s decline. In addition, the information show the general military, political, social, and economic conditions of the period deepen the importance of this document. Due to these facts which charge their importance to study, it can be hope that 1690 and 1691 years of Ottoman History can be clarified by the demonstrations of this study.

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin, en yüksek hükümet organı olan Divân-ı Hümâyûn'da çıkan kararları ihtiva eden mühimme defterleri; tutuldukları dönemlere ilişkin, devletin siyâsî, iktisâdî, sosyal, toplumsal, iç ve dış meselelerine dair eşsiz nitelikte bilgiler veren ve Osmanlı Devleti'nin bilinmeyenlerini ortaya çıkarma konusunda, sağlam ve güvenilir birincil kaynak olarak, araştırmacıların sıklıkla başvurması gereken, bilgi hazineleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tezimizin konusu olan ve üzerinde çalışılan 101 numaralı Mühimme Defteri, padişah II.Süleyman'ın saltanat yıllarının (08.11.1687 / 22.06.1691) içinde yer almış olan, 1101-1102 / 1690-1691 senelerine ait hükümleri içermektedir.

'101 No'lu Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi' başlığını taşıyan ve XVII. yüzyıl Osmanlı Tarihi'ne belirli oranda katkı yapmayı umduğumuz çalışmamız, iki bölümde incelediğimiz defterin, 'Giriş' kısmında dönemin siyasi olaylarına ve de mühimme defterlerinin genel özelliklerine değinilmiştir. İlk kısmında defterin şekil olarak özellikleri ve muhteva olarak özellikleri incelenmeye çalışılmıştır. Burada tüm hükümler ayrıntılı olarak değerlendirilerek, tarihi değerleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Son bölümde ise metnin transkripsiyonu yer almıştır. Hüküm numaraları sonradan verilmiş olan defterde, hükümlerin sıralanışı da tam olmayıp, bazı aksaklıklar olduğu gözlenmektedir. Hükümlerin toplam adedi 353'tür. Ancak daha düzenli olacağı düşünülerek tarafımızdan verilen hüküm numaralarının adedi, 360'dır. Değerlendirme kısmında, birkaç istisna dışında, kendi verdiğimiz hüküm numaraları kullanılmıştır. Bunlardan sayfa başında verilen ilk numaralar, tarafımızdan verilen hüküm numaraları iken, parantez içinde olanlar metnin kendi hüküm numaraları olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında son derece mesai harcayan, yardım ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Haluk KORTELE'e, yardım ve tavsiyelerinden dolayı Doç. Dr. Haldun EROĞLU'na, moral ve desteğinden dolayı Yrd. Doç. Dr. İlay İLERİ'ye, belgelerin okunması aşamasında yardım ve ilgisini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Güven Dinç'e, varlığından güç aldığım ve manevi desteğini her zaman yanımda hissettiğim çok değerli hocam Prof. Dr. İsrail KURTCEPHE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR

a.g.e.	:	Adı Geçen Eser
a.g.m.	:	Adı Geçen Makale
B	:	Receb
Bkz	:	Bakınız
BOA	:	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	:	Cemaziye'l-âhir
c.	:	Cilt
Ca.	:	Cemaziye'l-evvel
çev.	:	Çeviren
H.	:	Hicri
haz.	:	Hazırlayan
Hkm	:	Hüküm
İA.	:	İslam Ansiklopedisi
L.	:	Şevval
M.	:	Muharrem
MEB.	:	Milli Eğitim Bakanlığı
MHM	:	Mühimme
N.	:	Ramazan
R.	:	Rebiü'l-âhir
Ra.	:	Rebiü'l-evvel
S.	:	Safer
s.	:	Sayfa
Ş.	:	Şa'ban

TTK	:	Türk Tarih Kurumu
Sa.	:	Sayı
vd.	:	ve diğçerleri
vs.	:	ve saire
YKY	:	Yapı Kredi Yayınları
YTY	:	Yeni Türkiye Yayınları
Z.	:	Zi'l-hicce
Za.	:	Zi'l-ka'de
BOAR	:	Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi
Ed.	:	Editör
Nu.	:	Numara

GİRİŞ

1) II. Süleyman'ın 1687'de tahta çıkışından, 1699 Karlofça Antlaşmasına

Kadar Devrin Siyasî Olayları

1683, Viyana Bozgunu, Osmanlı tarihinde bir dönüm noktasını teşkil etmektedir. Bu sefer yalnız Osmanlı'nın Avusturya'ya bir taarruzunu değil, doğu-batı mücadelesinin önemli bir aşamasını ifade etmektedir. 1683 yılı, Osmanlılar için zirveden dönüş ve sonun başlangıcı; Avrupalılar için ise, tam tersine, İstanbul'un ve Kuzey Afrika'nın Osmanlılar tarafından fethinden sonra, karşı karşıya kaldıkları kuşatma çemberinin kırılması demek olacaktı. Bu bağlamda, Viyana'da Osmanlı ordusunun bozgunu, Avrupa'nın savunmadan saldırıya geçişinin ilk aşaması ve tarih için olayların doğudan batıya akışının başlangıcı olacaktır¹.

Bu olay, kendisinden sonra gelen karmaşa döneminin başlangıç noktası kabul edilecektir. Bu hareketle Osmanlı Devleti'nin zaaf içinde olduğu, Avrupalı güçlerin malûmu olmuştur ve yapılan mücadelelerde, Osmanlı Devleti Balkanlardaki pek çok şehir ve kaleden çekilmek zorunda kalmıştır. Bu bozgunun sorumlusu olarak ise; Kara Mustafa Paşa ve beraberindeki komutanlar görülmekle birlikte, asıl mesele, Köprülü Mehmed Paşa döneminden beri süregelen disiplinli ve düzenli gidişin, Orta Avrupa cephesinde başarı getireceğine inanılmasıdır. Buradaki hata; Osmanlı Devleti'nin iç işlerini düzenlediği taktirde, her şart altında düşmanlarını yeneceğine inanılmasıdır. Ancak bu iyileşmenin, Katip Çelebi'nin² benzetmesiyle, yaşlı bir bünyenin görece sağlığa kavuşması olacağı anlaşılamıyordu³.

1684 yılında Polonya Kamanıçe'ye, Venedik, Bosna'dan Mora'ya kadar Adriyatik kıyılarındaki Osmanlı kalelerine saldırırken, Avusturya orduları Budin'i kuşattı. Budin

---

¹ Kemal Çiçek, 'II. Viyana Kuşatması ve Avrupa'dan Dönüş (1683-1703)', **Türkler**, c.9, Ed. Hasan Celal Güzel vd. YTY, Ankara, 2002, s.746.

² Katip Çelebi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.; **Katip Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler**, TTK, Ankara, 1991.

³ Metin Kunt; 'Siyasi Tarih (1600-1789)', **Türkiye Tarihi (Osmanlı Devleti 1600-1908)**, c.3, Ed.: Sina Akşin vd., Cem Yayınevi, İstanbul, 2002, s.42.

kurtarılmakla birlikte, diğer kaleler elden çıktı. Podolya cephesinde Kırım'ın yardımlarıyla başarılı savunma yapıldı ise de, Estergon'daki yenilgi, Uyvar'ın elden çıkmasına neden oldu⁴.

1687 ise genel savaşın Osmanlılar için en felaketli yılı oldu. Osmanlı Devleti Avusturya cephesine ağırlık verince, Venedikliler Mora'yı tümüyle işgal etti⁵. Meydanlardaki başarısızlık, olayları IV.Mehmed'in tahttan inmesine kadar götürdü. Padişah saplantı derecesindeki av tutkusu nedeniyle askerlerin, ulemanın ve hatta halkın tepkisini çekmişti⁶. IV.Mehmed'in tahttan indirilmesinin ardından 1687'de II.Süleyman⁷ tahta çıkmıştır. II. Süleyman tahta çıktığında içte ve dışta durum çok kötüydü. Ulûfeleri ödenmeyen asker, çarşı ve pazarı yağmalamış; devlet bunlara maaş ödeyebilmek için, iç hazine ve kilerde ne kadar altın gümüş varsa darphaneye göndererek sikke kestirmiş, üzeri halktan alınan 'imradiye' vergilerle tamamlanmıştır⁸.

Bu siyâsî gelişmelerin ışığında, yeniçerilerin başkaldırıları, İstanbul'da sukûneti bozucu hareketleri bu yıllar boyunca bir parlayıp, bir sönerek, devam etmiştir.. Fazıl Mustafa Paşa'yı kaymakamlığı döneminde, ortadan kaldırmaya çalışan yeniçeri askeri, dönemin sadrazamı Siyavuş Paşa'yı canından etmiş, konağını yağmalamış ve maktul sadrazamın ardından yerine koyulacak devlet adamı bulunmadığından ötürü, o zaman nişancılık görevinde bulunan İsmail Paşa sadrazam atanmakla, bir otorite boşluğunun müsebbibi olmuşlardır⁹.

Budan sonra da, savaş meydanlarındaki başarısızlıklar devam etti; bunun nedeni de, Yeğen Osman Paşa gibi yol kesen takımından olup, İstanbul'a getirilerek, önce beğlerbeğilik, ardından vezirlik verilerek rütbe sahibi yapılan ve hatta orduda 'serçeşme' gibi yeni bir görevle başa koyulan birinin, ordu komutanı yapılmasıydı ki bunun ardından, Belgrad Kalesi 1688'de Avusturyalıların eline geçti¹⁰. Bu başarısızlıktan sorumlu tutulanların cezalandırılmasının ardından, 1689'da askere moral olması düşüncesiyle, askerin başında

⁴ M. Kunt, **a.g.e.**, s.43.

⁵ Hacer Çelebi, *'XVII. Yüzyıl Sonlarında Mora'nın Venedikliler Tarafından İşgali'*, **Türkler**, c.9, Ed. Hasan Celal Güzel vd., YTY, Ankara, 2002, s.774.

⁶ M.Kunt, **a.g.e.**, s.44.

⁷ II.Süleyman hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.; **İslâm Ansiklopedisi**, 'Süleyman II.' Maddesi, c.2, MEB., Eskişehir, 2001, s.155-174.

⁸ K.Çiçek, a.g.m., s.757.

⁹ Mustafa Nuri Paşa, **Netayic Ül-Vukuat**, (haz: Neşet Çağatay), c.III-IV, TTK, Ankara, 1992, s.2.

¹⁰ Abdülkadir Özcan, **Anonim Osmanlı Tarihi, (1099-1116/1688-1704)**, TTK, Ankara, 2000, s.3 ; Mustafa Nuri Paşa, **a.g.e.**, s.3.

sefere padişah II.Süleyman da katıldı ise de, askerinin başındaki Arap Recep Paşa'nın savaş tecrübesizliği nedeniyle, Osmanlı ordusu bozguna uğrayarak, o bölgedeki kale ve palankaları da kaybetti. Osmanlı ordusunun, önce Belgrad'ı arkasından Niş ve Üsküp'ü bırakarak geri çekilmesinden sonra, Osmanlı yönetimi, Avusturya'ya barış teklifinde bulundu. Ancak barış teklifi Avusturyalılar tarafından reddedildi. Bu yenilgi ve ordunun durumunun görülmesinin ardından, Edirne'de padişahın isteği ile yapılan toplantı sonucu, bunların sebebinin, yeteneksiz yöneticiler olduğu düşünüldüğü için, Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa sadrazamlığa getirildi¹¹.

Sadrazam ile aynı anda serasker atanan Koca Halil Paşa ve Kırım Hanı Gazi Selim Giray'ın birlikte hareketi ile Avusturyalılar karşısında bazı başarılar elde edildi ise de, kış ayları gelince Edirne'ye dönüldü. Bu zaman zarfında, sadrazam, yeniçeri ocağında maaş almak için fazladan bulunan kimseleri temizlemek, diğer birimlerdeki benzer kimseleri işten çıkarmak, ordunun ihtiyaçlarını gidermek, orduyu yeniden sefere hazır hale getirmek, vergiler altında ezilerek, tedirgin olan halkın yükünü hafifletmek gibi işlerle uğraşmıştır. Fakat mesele sadece düşmanla mücadele ya da iç düzenin sağlanması ile bitmemiş, şanssızlıklar sadrazamın peşini bırakmamıştır. Mısır'da ayaklanan mağribilerle uğraşmış, isyanlarını bastırmıştır. Bu da yetmezmiş gibi İstanbul'un muhtelif yerlerinde çıkan yangınlar halkın maneviyatını yıpratmış; veba salgınları ise tam anlamıyla işin tuzu biberi olmuştur. vergilerle, askerinin çıkardığı olaylarla ve bu saydıklarımızla halk iyice bunalmıştır¹².

Bu meselelerin hallinden sonra, sadrazam 1690 yılı Haziran ayında Niş'e doğru yola koyulmuştur¹³. Bu sefer sırasında, Şehirköy, Niş, Vidin, Fethü'l-islam ve Semendire kaleleri ele geçirildi ve ardından Belgrad geri alındı. Çerkes Ahmed Paşa ise Erdel tarafında bir Avusturya ordusunu yenilgiye uğrattı. Diğer yandan Koca Halil Paşa da Venedikliler üzerine giderek, Avlonya'yı aldı ve onları Mora'ya gerilettiler¹⁴.

Tüm bu başarılar, bölgede sükûnetin sağlanması ile, burada bulunan, Avusturyalılardan ya da otorite boşluğunda ortaya çıkan eşkıyadan dolayı yerlerini ve yurtlarını bırakarak kaçmak zorunda kalan halkın da nefes almasına yol açtı. Bunun ardından ise, padişah rahatsızlandı. Sadrazam sefere çıkacağı için, İstanbul'da olaylar çıkması ihtimali

¹¹ Mustafa Nuri Paşa, **a.g.e.**, s.3.

¹² K. Çiçek, **a.g.m.**, s.757i

¹³ Mustafa Nuri Paşa, **a.g.e.**, s.7.; A.Özcan, **a.g.e.**, s. 13.

¹⁴ Mustafa Nuri Paşa, **a.g.e.**, s.7.

olacağından, yerine kardeşi II.Ahmed'in tahta çıkması kararlaştırıldı. 1691'de II.Ahmed Osmanlı tahtına geçti¹⁵.

Padişahın cülûsunu seferde iken haber alan sadrazam, tam Avusturyalıları çevrelemiş ve galip pozisyona geçmiş iken Slankamen'de şehit düşünce ve kethudasının beceriksizliği nedeniyle, ölümünden asker haberdar edilince, ordu dağılmaya başlamıştır. Yine de galip duruma geçen Avusturya askerleri, verdikleri kayıplar nedeniyle Osmanlı ordusunu takip etmeye cesaret edemediler. Sadrazamın ölümünden sonra, onun döneminde oldukça toparlanan devletin, bu iyileşme, halefi Kadı Ali Paşa'nın basiretsizliği nedeniyle, kendi dönemiyle sınırlı kaldı¹⁶.

Bundan sonra ise, 1693'te Avusturya'nın Belgrad kuşatması, Osmanlı ordusunun da Varadin'i alma girişimi başarısızlıkla sonuçlandı, yani; Avusturya Sırbistan'a girmekten, Osmanlılar da Macaristan'ı geri almaktan umudunu kestiler. 1695'te Osmanlı-Avusturya mücadelesi Tımişvar'da yoğunlaştı. Osmanlılar burada kısmen başarılı oldularsa da, Macaristan'ı geri almayı başaramadılar. Özetlemek gerekirse, Azak Rusya'nın eline geçmişti, Venediklileri Dalmaçya kıyılarından ve Mora'dan atmak mümkün değildi, Avusturya cephesindeki durum aynı devam ediyordu. Osmanlı, Viyana seferinden beri on beş yıldır dört cephede birden savaşmış ve sonunda uğradığı kayıpları bağrına basarak, barışa yanaşmaya razı olmuştu. Bu süreç beraberinde, Osmanlı için Balkanlarda ve Ukrayna'da geniş çaplı toprak kayıplarını belgeleyen, 1699 Karlofça Antlaşmasını getirdi¹⁷.

Avusturya'nın Fransa ile savaşa girmek üzere olması ve almak istediği Tımişvar gibi yerleri henüz alamayacağını anlaması; Venediklilerin Mora'yı aldıktan sonra ilerleyememiş olması; savaşta pek varlık gösterememiş olan Lehistan'ın Tatar akınlarından bunalmış olması ve Rusya'nın barışa taraftar olmamakla birlikte, diğer müttefiklerin barış isteği karşısında sessiz kalması, antlaşmanın zeminini hazırlayan nedenler olmuştur. İngiltere ve Hollanda'nın aracılık ettiği antlaşmanın, 36 celse halinde 72 gün süren çetin müzakereleri sonunda, Rusya hariç, diğer devletlerle barış yapılmıştır. Buna göre, Macaristan ve Erdel Avusturya'ya; Mora,

---

¹⁵ A. Özcan, **a.g.e.**, s.24.

¹⁶ Mustafa Nuri Paşa, **a.g.e.**, s.10.

¹⁷ M. Kunt, **a.g.e.**, s.46.

Dalmaçya, Aya Mavru Adası Venediklilere, Kamaniçe, Ukrayna, Podolya, Kamaniçe Lehistan'a verilmiştir¹⁸.

Bu siyâsî gelişmelerin yanı sıra toplumsal, iktisâdî vb. konularda da sıkıntılı bir yüzyıl olmuştur XVII. yüzyıl. Osmanlı Devleti'nin çöküş belirtilerinin ortaya çıktığı bu yüzyılda¹⁹ uzun süren seferler ve savaşlar, Osmanlı ekonomisini zora sokmuştu. Köprülüler zamanından beri, Viyana bozgununa kadar aşağı yukarı açiksız olarak idare olunan mâliye, 1683'ten itibaren, üç dört cephede süren savaşlar nedeniyle, sıkıntı içine düşmüştür. Yeni vergiler çıkarılmış; saraydaki altın ve gümüş malzemeden para kesilmiş²⁰, ikisi bir akçeye geçmek üzere mangır kesilmiş²¹, mukataaların ve hasların bir sonraki seneye aid olan gelirleri tahsil edilmiştir. Et (lahm)²² ve pirinç gibi malzemelerde kıtlık olmuş, saray için, Filibe'den pirinç getirtilmiştir²³.

2)Genel Olarak Mühimme Defterlerinin Özellikleri

Ortadoğu devletlerinde egemenlik ve icrayı meşru kılan temel prensip olan adaletin dağıtılması konusunda en önemli dağıtıcı ve hükümet organı olarak görülen Divan, Osmanlı Devleti'nde de bu anlamdaki önemini korumuştur. Osmanlı Divân-ı Hümayunu, temelde bir yüce mahkeme işlevi görmekle birlikte, hükümet işlerinin de görüşüldüğü en yüksek hükümet organı bulunuyordu²⁴.

Mühimme defterleri de sözünü ettiğimiz Osmanlı Divân-ı Hümayûnunda alınan kararların, padişah tarafından tasdik edilmesinden sonra, ferman haline getirilmiş olan hükümlerin sûretleri toplamıdır. Devletin siyâsî, iktisâdî, kültürel durumu, sosyal olaylar, savaş, barış gibi, iç ve dış meselelerine dair, çok önemli kararlarını takib edebildiğimiz, zengin bilgi kaynaklarıdır²⁵.

¹⁸ K. Çiçek, **a.g.m.**, s.757-758.

¹⁹Zeki Arslantürk, **Naîma'ya Göre XVII. Yüzyıl Osmanlı Toplum Yapısı**, Ayışığı Yay., İstanbul, 1991, s.26.

²⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, c.III., TTK, Ankara, 1982, s.337

²¹ A. Özcan, **a.g.e.**, s.21.

²² M.D., Hkm.262.

²³ A. Özcan, **a.g.e.**, s.21.

²⁴ Halil İnalçık, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ**, (1300-1600), (çev: Ruşen Sezer), YKY, İstanbul, 2004, s.94.

²⁵ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayına Haz: Y. İhsan Genç v.d., Ankara, 1992, s. 7.

XVII. yüzyılın ikinci yarısına kadar, ‘mîrî ahkâm’ olarak adlandırılan mühimme defterleri, daha sonra mühimme adıyla anılmaya başlanmış, ancak bu isim, şikâyet defteri gibi diğer defterler için de kullanılmıştır²⁶. Bugün Osmanlı Arşivinde, 1553-1915 tarihleri arasında kayda geçirilmiş, dört yüz on dokuz adet Mühimme defteri bulunmaktadır²⁷. Tasnife açık olanların sayısı, iki yüz altmış yedi olup, bunlardan on üç tanesi, ruus ve tahvîl ahkâmı türündedir. Diğer geri kalan içinde ise, maliye ahkâmı ve şikâyet defterleri türünden defterler bulunmaktadır²⁸.

Mühimme defterlerinden en eski tarihli olanı, Topkapı Sarayı Arşivi’nde bulunan, E.12321 numaralı ve 951/1545 tarihli Mühimme Defteri’dir²⁹. Elde bulunanların en eskisi XVI. yüzyıla aid olmakla birlikte, bunların Fatih Sultan Mehmed zamanından beri tutuldukları tahmin edilmektedir³⁰.

Mühimme defterlerinin rikab, ordu, kaymakamlık ve de mektûm gibi çeşitleri bulunmaktadır. Padişahın İstanbul’da bulunduğu sırada, sadrazam başkanlığında toplanan Divân’da alınan kararları içeren, mühimme defterlerinin yanı sıra, sadrazamın sefer vb. bir nedenle İstanbul’dan ayrılırken yerine bıraktığı, Rikab kaymakamı ya da diğer adıyla Sadaret kaymakamı başkanlığında toplanan Divan’da alınan kararları içeren defterlere, *rikab mühimmesi*; ordu ile birlikte sefere çıkan sadrazam nezaretinde, sefer esnasında oluşturulan Divân’dan çıkan kararların tutulduğu defterlere, *ordu mühimmesi*, padişah ve sadrazamın her ikisi de İstanbul’da yokken, sadaret kaymakamının nezaretinde toplanan Divan’dan çıkan kararların tutulduğu defterlere de, kaymakamlık mühimmesi adları verilmektedir³¹. *Mektum mühimme* defterleri ise, gizli olarak yazılan hüküm ve fermanları içermekte olup, H.1203-1276 yıllarını kapsar ve on adeddır³².

Yukarıda saydıklarımıza ek olarak, mühimme defterleri içinde askeri konuları içeren ve adı, *Mühimme-i Asâkir* olan altmış sekiz adet ve Mısır’la ilgili olarak da, *Mühimme-i Mısır*

²⁶ Feridun M. Emecen, ‘Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet’, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, c.3, Sa: 5, İstanbul, 2005, s. 107.

²⁷ **BOAR**, s.7.

²⁸ F.M.Emecen, **a.g.m.**, s.108.

²⁹ İlhan Şahin-Feridun Emecen, **Osmanlılarda Divân-Bürokrasi-Ahkâm:II.Bayezid Dönemine Ait 906/1501 Tarihli Ahkâm Defteri**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1994, s.XVI.

³⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı**, TTK, Ankara, 1984, s.79.

³¹ **BOAR**, s. 7-8.

³² İ.H.Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı** ., s.79

adıyla, on beş aded mühimme defteri bulunur. Yanlışlıkla diğer defter serilerine karışmış olan ve sayıları on yedi aded olan '*Mühimme Zeyli Defterleri*' de bunlara eklenebilir³³.

Mühimme defterlerinin tutulma usûlüne gelince, görüşülen ve karara bağlanan meselelerin sûretleri, Divân kâtipleri tarafından kaleme alınır; reisülküttab tarafından kontrol edilir ve gönderilecek mahalle yazılır ve tuğrasını da nişancı çekerdi³⁴.

Divân'da görüşüldükten sonra karara bağlanan meseleler, padişahın onayıyla, sırasıyla defter e kaydolunurdu. Bu ise verilen kararın hükmünün geçmesinin bir işaretiydi, yani, deftere kaydedilmemesi halinde kararın hiçbir hükmü yoktu³⁵. Osmanlı belgelerinde, davet, tuğra, elkab, dua, nakil-iblağ, emir-hüküm, te'kid-tehdid, tarih, mahall-i tarih gibi rükûnların yerine getirilmesi önemli olmakla birlikte³⁶; mühimme defterlerindeki kayıtlar ise, sûret oldukları için, tuğra kısmı yoktur, elkab da çok kısaltılmıştır³⁷. Bunun yanı sıra Klâsik döneme ait ilk defterler başlık taşımazlar ve sonrakilere göre daha karmaşıktırlar. İlk sayfalarda, başlık yerine tarih bulunup, daha sonra bu halden vazgeçilmiş, günler Arap ayını üç parçaya bölen evâil, evâsıt, evâhir kullanılarak yazılmıştır³⁸.

XVII. yüzyılda mühimme defterlerinde toplanan konular başka defterlere de kaydedilmeye başlanmış, mühimme defterleri içerik olarak eskisinden daha dar hale gelmiş ve zamanla da önemini kaybetmiştir. 1648 yılından itibaren şikayet defterleri tutulmaya başlanmıştı. 1699'da Nâme-i Hümâyûn, 1707'de Mısır'a gönderilenler, 1747'de kalabend hükümleri, 1787'de gizli emirler, 1863'te mülkî tevcihat ile ilgili kayıtlar başka defterlere kaydolunmaya başlanmıştır.

XVIII. yüzyılda da, devlet işlerinin Divan'dan paşakapısına kayması sonucunda, mühimmeler önemini yitirmiş ve yerini sadrazam buyruhdularının kaydediliği Ayniyat defterlerine bırakmışlardır³⁹.

³³ BOAR, s.18-19.

³⁴ İ.H.Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı* ., s.79.

³⁵ BOAR, s.8.

³⁶ Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 1998, 100-116.

³⁷ F.M.Emecen, *a.g.m.*, s.56.

³⁸ M.Kütükoğlu, *a.g.e.*, s.113.

³⁹ BOAR, s.10.

BÖLÜM 1: DEĞERLENDİRME

1.1. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Mühimme serisi A.DVN.MHM.d. 101 numarada kayıtlı bulunan defter, 19x30 cm. ebadındadır ve ebrû ciltlidir. Toplam 106 sayfadan oluşmaktadır. 1/1 ve 1/2 sayfaları ve defterin sonundaki 9 sayfa boştur. 101 numaralı mühimme defteri, II.Süleyman'ın (1687-1691) saltanatı yılları içinde yer alan, (1101-1102/ 1690-1691) yıllarına ait hükümleri içermektedir.

Hüküm numaraları sonradan verilmiş olan defterde, hükümlerin sıralanışı da tam olmayıp, bazı aksaklıklar olduğu gözlenmektedir. Hükümlerin toplam adedi 353'tür. Ancak daha düzenli olacağı düşünülerek tarafımızdan verilen hüküm numaralarının adedi, 360'dır. Belgenin kendi numaraları parantez içinde belirtilmiştir. Değerlendirme kısmında da, bizim verdiğimiz hüküm numaraları kullanılmıştır.

Hükümlerin sonunda yer alan sûretlerden, bu hükümlerin nerelere yollandığı anlaşılmaktadır. Bu sûretlere ise ayrıca numara verilmemiştir. Hüküm numaralarında 14 atlandığı için, 13 numaralı hükümden sonra 15 numaralı hüküm gelmiştir. 311 numaralı hükümden sonra 314 geliyor ve ondan sonra tekrar 313 numaralı hüküm geliyor. Aynı şekilde 288 numaralı hükümden 290'a geçmiş, arada 289 numaralı hükmü atlamıştır⁴⁰. 182 numaralı hükümde, '*fermanım şakk olmuştur*' ibâresi bulunmaktadır; bundan fermanın gönderilmediği anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak, 195, 306 ve 348 numaralı hükümler ve de 85 numaralı hükümden sonra gelen ikinci sûret yarım bırakılmıştır. 77 numaralı hükmün altında ise, '*Mezkûr emir zâyi' olmağla zâyi'inden bir def'a dahi yazılmışdır*' ibâresi bulunmaktadır, yani ikinci kez yollanmıştır. 167 numaralı hüküm müekkid'dir. 202 numaralı hüküm te'kid başlığını taşımaktadır. 318 numaralı hükmün başında '*Der zaman vezîr-i mükerrrem serasker Halil Paşa*' ibâresi yer almaktadır. Sıralamaya göre, 129 ve 130 olması gereken hüküm numaraları, 123 ve 124 olarak devam etmiş ve bunlara 'mükerrer' notu düşülmüştür⁴¹. Bu

⁴⁰ *Bunlar için belgenin kendi hüküm numaraları kullanılmıştır.

⁴¹ *Bunlar için belgenin kendi hüküm numaraları kullanılmıştır. Bunlar müstesna diğerleri için tarafımızdan verilenler kullanılmıştır.

şekilde 130'a kadar devam etmiş ve 130'da numaraları, tekrar eski sıralamaya uygun olarak yazmıştır.

Aynı konuları içeren birkaç hükmün arka arkaya geldiği görülmektedir. Örneğin Mısır vâlisi Ahmed Paşa'nın ölümüne ve ardından kalan muhâllefatın ahvâline dair hükümlerin numaraları, Hkm.134'den Hkm.140'a kadar ardardadır. Ya da Haleb bölgesindeki Türkmenlerin yerleşmelerine dair hükümler Hkm.151 ve Hkm.152'de ardarda yer almıştır. 315 ile 330 numaralı hükümlerin konuları aynıdır.

Defterde bulunan hükümlerden ilki, Evâil-i Cemâziye'l-ahir 1102, tarihli iken, son hüküm, Evâsıt-ı Muharrem 1103 tarihini taşımaktadır. Tarihler sol alt köşede belirtilmiştir. Fakat, ayların tarihleri sayı ile değil, ayı üç parçaya bölen, “*evâil*”, “*evâsıt*”, “*evâhir*” olarak adlandırılan ifadelerle belirtilmiştir⁴². Fakat ayın tarihini sayı ile verdiği hükümler de yok değildir; (Fî 2 B. sene[1]102)⁴³. Bir hükümde ise, Arapça ayların son gününü ifade eden ‘*selh*’ kullanılmıştır. (Fî Selh-i L. sene [1]102)⁴⁴. Bir başkasında ise, yine Arapça ayların ilk gününü ifade eden ‘*gurre*’ kullanılmıştır. (Fî Gurre-i Ş. sene [1]102)⁴⁵.

Yine defterde, hüküm tarihlerinin yerlerinin değiştirildiği de gözlenmektedir. 277 numaralı hüküm, (Evâhîr-ı B. sene [1]102) tarihini taşıırken, 278 numaralı hüküm, (Fî Evâil-i L. sene 1103) tarihlidir. Genelde seneyi 102 gibi üç haneli verirken, bazı hükümlerde tam vermiştir. (Fî Evâil-i L. 1103)⁴⁶. Tarihi olmayan hükümler de defterde mevcuttur⁴⁷. Bazı sûretlerin altında ise, üst kısımdaki hükümle aynı tarihte olduğunu belirten, ‘*Fit'tarihi'l-mezbûr*’ ifadesi yer almaktadır⁴⁸.

Hükümler genellikle hükmün yollandığı makamlara hitap ederek ve kime gönderildiğini bildiren hitap cümleleriyle başlıyor: ‘*Eflak voyvodasına hüküm ki;*⁴⁹’örneğinde olduğu gibi. Bunlara ek olarak isimleri bilinmeyen yöneticilere gönderilen hükümlerde de, isim yerleri boş bırakılmıştır: ‘... ( ) *kadısına hüküm ki;*’ gibi. Hükümlerin, tek tek isim belirtilmeden bir çok görevli kastedilerek gönderildiği de olmuştur: ‘*Anadolu beğlerbeğisi*

⁴² Hkm. 160.

⁴³ Hkm.139.

⁴⁴ Hkm. 297.

⁴⁵ Hkm. 177-178.

⁴⁶ Hkm. 278, 279, 280, 281, 282.

⁴⁷ Hkm.7, 228.

⁴⁸ Hkm.66 sûretleri ve 112'nin sûretleri.

⁴⁹ Hkm.284.

Ebûbekir Paşa'ya ve Aydın ve Saruhan ve Sığla sancaklarında vâki' olan kâdılara ve Aydın ve Saruhan ve Sığla sancakları mütesellimlerine ve zikrolunan kazâlarda vâki' â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;' gibi⁵⁰.

Bir hitapla başlayan hüküm, nakil-iblağ kısmı ile devam etmektedir. Bu kısımda da durumun özeti yapılarak, hitap edilen makamdan beklenen görev ve buna dair emir yer almıştır. Bunun ardından da, verilen emrin yerine getirilmesi tenbih olunarak ve te'kid-tehdid bölümüne geçilerek, aksi halde cezalandırılacakları görevlilere bildirilmektedir. *'Encâm-ı kâr'ı mülâhâza edüp, ana göre hareket eylesin'* ve de *'mukâbelesinde vech edecek ukubâtdan kendüyi ne vechle tahlîsi mülâhaza edersen, sebîl-i dîn-i mübîninde, bu güne harekete cesâret ne demektir'* gibi ifadelerle, durumun ciddiyeti belirtilmiştir. Ya da direkt olarak cezalandırılacakları uyarısı yapılmıştır: *'Hidemât-ı dîn-i mübîninde taksîriniz mesmû'-ı hümayûnum olur ise, sonra dirlikleriniz ahire verilmekle iktifâ olunmayup, hakkınızda tertîb-i cezâ olunmak mukarrerdir. Ana göre...'* gibi⁵¹.

Çalışılmakta olan defterin sayfaları genel itibariyle temiz olmakla birlikte, karalanmış kelimeler⁵², fazla yazıldığı için üzeri çizilen kelimeler, mürekkep bulaşmış⁵³ ve yazının okunmasını zorlaştıran silik okumaya neden olan⁵⁴ sayfalar da bulunmaktadır. Özellikle sayfaların mürekkep bulaşması nedeniyle, birbiri üzerine çıkması, noktalama işaretlerinin belirlenmesini güçleştirmiştir⁵⁵.

Belgenin dili ise, oldukça anlaşılırdır. Mühimme defterlerinin geneli de, nâme-i hümayun ve fetihnâmelere göre daha sadedir. Defterin dili ile ilgili fikir vermesi bakımından, defterde kullanılan bazı ifadeleri şöyle verebiliriz; *'zîde kadrühûm baş ve buğ nasb olunup'*, *'irsâl olunan defterde mestûrû'l-esâmî olan'*, *'ana göre takayyüd ve ihtimâm eylesiniz'*, *'bu sene-i mübârekede musammem olan sefer-i hümayûnum'*, *'ebnâ-yi sebîlin yollarına inüp, katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl âdet-i müstemîreleri olup'*, *'pây-ı vechgâh ele getirilüp, secnde tahlîd olunmak'*, *'emr-i şerîf mûcibince amel eylemek'*, *'rencîde ve remîde ettirilmemek'*, *'ahz ve bilâ-aman salb ve fesâdları ibâd-ullah üzerinden def' eyleyemek'* *'kendü nukzı ile*

⁵⁰ Hkm.7

⁵¹ Hkm.202.

⁵² Hkm. 8, 35, 46, 53, 69, 72.

⁵³ s.79-80.

⁵⁴ s.59-80.; s. 62,Hkm 197

⁵⁵ s. 61,62, 66, 69, 70, 71, 72.

vaz’-ı kadîmi üzere termîm olunmak’ , ‘ol bâbda hükm-i hümayûnum ricâ eylemek’ , ‘hüsn-i vefâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk’.

101 numaralı defterin transkripsiyonunda, bazı işaretlemelere gidilmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür. Yazılması gerektiği halde olmayan kelimeler için [ ], boş bırakılan yer ve kişi adları için ( ), okunan fakat doğruluğundan emin olunmayan kelimeler için (?), okunamayan kelimeler için (...), silik olan kısımlar için (silik), yazıldığı halde üzeri çizilen veya karalanmış olan kelimeler için (karalı), fazla ya da yanlış yazılmış olan kelimeler için {}, parantezleri ve işaretleri kullanılmıştır. Yine okunamayan fakat harfleri çıkarılabilenler ise, Osmanlıca halleriyle yazılmıştır.

1.2.

MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1683'te başlayarak, Karlofça Antlaşması'na kadar geçen sürede yapılan, uzun savaşlar, dönemin siyâsî meseleleri, bu devletlerle olan ilişkiler, bu dönemin belirgin konularıdır. Genel hatlarıyla söylemek gerekirse, çalışmakta olduğumuz defterde, dönemin askerî-siyâsî meseleleri, özellikle ordunun sefere çıkması, bu seferler için Boğdan voyvodasına, Eflak voyvodası ve Orta Macar Kralı Tökeli imre'ye, Kırım Hanlarına yapılan çağrılara, kale, palanka, ada vs. gibi yerlerin savunulması, asker tedariki, sefere çıkan askere yiyecek, mühimmat ve maaş temin edilmesi, bunların yoklanması, sevk edilmesi, asker kaçakları ve eşkıyanın halka zulümleri, halkın korunması, halka zulmeden ve de verilen görevde kusurlu davranan yöneticiler, Yörüklerden ve diğer aşiretlerden asker toplanması ve yine bunların iskân ettirilmesi, kilise tamiri için devletin iznine başvuran ya da cizye ödemeleri konusunda çeşitli sıkıntıları olan zimmî reaya bu defterin başlıca konularını teşkil eder. Hükümlerden dönemin genel fotoğrafını yakalamak mümkündür.

1.2.1 Sefer İle İlgili Hükümler

Çalışmakta olduğumuz 101 No'lu mühimme defterinin içinde yer alan hükümler arasında oldukça geniş bir yer tutan 'sefer' konusunun, ayrı bir başlık altında ele alınması uygun görülmüştür. Defterde sefere dair çok sayıda hüküm bulunmaktadır. XVII. yüzyılın sonları olarak tarif edeceğimiz zaman dilimi de, Osmanlı'nın çok sayıda devletle mücadele halinde olduğu, içte ve dışta bir çok mesele ile uğraşmak zorunda kaldığı bir dönemdir.

Sefer söz konusu olduğu zaman işin içine diğer bir çok mesele girmektedir. Fakat ana hatlarıyla söylemek gerekirse, sefere dair hükümlerde, ilk olarak, sefere gidecek askerlerin toplanması, başlarında komutan olarak kimin bulunacağı, hangi sayıda askerinin hangi aşiretten toplanacağı, hangi görevlilerin nerelerde bulunacağı, ordu hareket etmeden katılacak olan askerlerden, ordu sefer mahalline varmadan o bölgede oluşturulacak düzenden sorumlu tutulan birliklerin ve de yöneticilerin kimler olacağı, ordunun geçeceği yerlerdeki kazalarda ne yapılması gerektiği, ordunun yiyecek, cephane, mühimmat gibi gereçlerinin zamanında görev mahalline ulaştırılması ya da askerlerin maaşlarının çeşitli iradlarla ödenmesi ve de sefere katılacak askerinin yoklanması gibi hususların tümü ve hatta daha pek çok konu 'sefer' başlığı altında incelenebilir. Fakat; defterin bu alanda sağladığı faydayı ya da yaptığı katkıyı

ortaya koymaya çalışacağımız için, tüm bu saydıklarımızı ve daha fazlasını, farklı başlıklar altında da incelemeye çalışacağız.

Defterde bir çok hükümde, sefere hareket edileceği ve vaktinde planlanan yere ulaşılması gerektiği yer alır ve yolculuk sırasında, geçilen yerlerin ahalisine zarar verilmemesi emri bununla ilgili bir çok hükümde vurgulanır⁵⁶. Sefere hareket söz konusu olduğunda, vaktinde planlanan yerde olunması konusunda devletin titiz davrandığını görmekteyiz. Sefere katılacak olan askerlerin komutanlarına ya da seferde görev alacak her türlü makama, görevlerini bildirirken kusurlu olmaları halinde, dirlikleri ellerinden alınmakla kalmayıp, cezalandırılacakları da bildirilmiştir⁵⁷.

Seferle ilgili bir başka konu da düşmanın halinden haberdar olunması, bununla ilgili haber toplanması ve ordu merkezine bildirilmesi konusudur. Sefer başlamadan evvel, Macar Kralına ve o bölgede bulunan Niğbolu, Kırkilise vs. gibi sancakların askerlerinin topluca sefer mahalline gelmeleri gibi konularla ilgili hükümler, devrin genel özelliklerini iyi yansıtan birer ayna gibi görünmektedir. Bunlardan zamanında sefer yerinde bulunmaları ve kimisinden de ordu varmazdan evvel, o bölgenin güvenliğini sağlaması vs. istenmiştir⁵⁸.

Sefer söz konusu olduğunda, gelecek olan ordudan önce her şeyin hazır olması gerektiğinden, orduya dahil olacak askerlerin orduya yetişmesinde ya da asker için taşınan malzemenin sağ salim taşınmasında ya da, gidilecek mahallerin ordu gelmeden emin ve salim tutulmasında, görevlilerin harfiyen ve tam zamanında görevi eda etmesi zorunludur. Fakat bunun böyle olmadığını, seferle ilgili hükümlerde, bu tür konularda birden fazla ferman gönderildiğini görüyoruz. Buna karşılık devlet de muhatap aldığı makamları ikaz edici davranmış, seferin aksamasına sebep olacak her görevlinin cezalandırılacağını, muhatabı olan makama iletmiştir. Bu bazen bir vezir ve bazen cebeci ağası olmuştur⁵⁹. Gelecek olan ordunun ihtiyacı ya da seferde ihtiyaç duyulan araç gereç ne ise, bunların tedariki de sefer konusu içinde yer almakta olup, bununla ilgili hükümler at kayığı yapımından⁶⁰ köprü yapımına kadar oldukça çeşitlidir⁶¹ ya da bir palanka da olabilir⁶².

---

⁵⁶ Hkm.112, 167, 243.

⁵⁷ Hkm. 202, 208.

⁵⁸ Hkm. 198, 199, 200, 201.

⁵⁹ Hkm.275, 276.

⁶⁰ Hkm 64.

⁶¹ Hkm.308.

⁶² Hkm. 302.

Suferle ilgili diğer önemli bir mesele de, ordunun ihtiyacı olan erzak ve mühimmatın taşınması⁶³ meselesidir ki, çalıştığımız defterde bununla ilgili de çok sayıda hüküm mevcuttur. Sufere yiyecek ve mühimmat taşınması ve tabi ki bunun zamanında yapılması, askerin zaruret içinde kalmaması için gerekli olan çok önemli meselelerden olup, bu konuda kusuru olan görevlilerin anında katledilmesi sağlanıyordu⁶⁴. Ayrıca bu tür malzemenin sağ salim taşınması konusu eşkıyalık faaliyetleriyle yakından ilgili olmakla birlikte, bunun tafsilatını o konuyu anlatırken açıklamak üzere, burada bırakıyoruz.

Donanmanın hazırlanması da sefer konusu içinde yer almakta olup, bununla ilgili hükümler de defterde bulunmaktadır. Donanmanın da sefere hazır olması için devlet emrindeki birimlere çeşitli fermanlar yollamıştır, sefer zamanı, donanmaya tam teçhizatlı olarak katılmak üzere hazır olmaları hususunda kimi zaman Tunus ocakları, kimi zaman kapudan paşa göreve çağrılmıştır. Donanmanın denizde dolaşması için gemiye ve askere ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir⁶⁵. Donanmanın hazır olması ile ilgili hükümler zaman zaman gemilerin denizde işaret edilen belirli yerlerde tam donanımlı olarak beklemeleri gerektiği şeklinde⁶⁶ zaman zaman da askerin yiyeceğinin taşınması, gemilerin gerektiği gibi yürütülmesi gibi konularda olmuştur⁶⁷. Bu konuda görevlendirilmiş olanlar, seferle ilgili herhangi bir aksamadan sorumlu tutulacakları ve cezalandırılacakları konusunda da uyarılmıştır⁶⁸.

1.2.2 Asker Sevki ve Görevlendirmesine Dair Hükümler

Yine sefer konusu içinde yer alacak olan, fakat defterde oldukça geniş yer tuttuğundan ayrı bir başlık altında inceleme gereği duyduğumuz asker sevki ve görevlendirmesi konusu hükümlerde oldukça sık rastlanan konulardandır. Asker sevki ve görevlendirmesi konusu, askerin toplanması, görev mahalline gönderilmesi, donatılması gibi konuları kapsar ki, defterde bu konuda çok sayıda hüküm bulunur⁶⁹.

⁶³ Hkm. 68, 126, 149, 208, 121, 269, 290, 291, 292, 293.

⁶⁴ Hkm. 245.

⁶⁵ Hkm. 65, 90, 185.

⁶⁶ Hkm. 62, 66, 125.

⁶⁷ Hkm. 126.

⁶⁸ Hkm. 149.

⁶⁹ Hkm. 1, 2, 49.

Devlet zaman zaman ihtiyacını karşılayamayan asker sayısı sorunuyla karşı karşıya kalmış, elindeki askeri korunması gereken yerden daha acil korunması gereken yerlere sevk etmiştir⁷⁰. Örneğin, ‘Eğriboz ve havalisindeki kalelerde bulunan askerlerden yalnız yüz tanesi Eğriboz Kalesi’nde bırakılmak suretiyle, geri kalan askerlerin tümünün, cebeciler ağasının emrinde toplanarak, İstanbul’a getirilmeleri’ gerektiği ilgililere buyurulmaktadır⁷¹. Bu sıkıntı nedeniyle bazı kalelerde asker bırakılmadığı görülüyor, buradan mevcut askerin seferde bulunduğu anlaşılıyor⁷². Örneğin mevcut asker Belgrad savunmasına gönderildiği için, ‘Enderûn ve Bîrûn ziyade muhafazacıya muhtac olmuş’, bu nedenle de ‘kul tahrîr olunmağa râgıp olanları bir sâat mukaddem irsâl’ etmek zorunlu olmuştur⁷³. Bir hükümde birden fazla kalenin savunulmasına dair, konu yer almış, birden fazla kaleye komutan ataması yapılmış, sanki hangisinin korunmasının daha önemli olduğu seçilememiş gibi, bu his hükme yansımıştır. Bu mesele, ‘Sirem sancağı beği Hüseyin, Race Kal’ası muhâfazasına me’mûr olup, Böğürdelen Kal’asının muhafazası da mühimm olmağla, kalenin muhafazası için kalede bulunan askere Böğürdelen’de sâkin Hasan’ın baş ve buğ’ olması gerektiği şeklinde ifade edilmiştir⁷⁴. Devlet aynı anda birden fazla problemle uğraşmak zorunda kalmış, iki ay içinde muhafazada yer alması gereken askeri, adaların savunmasına göndermek durumunda kalmıştır⁷⁵.

Asker yokluğu nedeniyle, halktan asker yazımına gidilmiştir. Nefîr-i âmm denilen bu uygulama, aslında askerlikle meslekî bir bağı olmayan halktan, zorunluluk nedeniyle toplanmasına başvuru olan bir asker edinme kaynağıdır. Örneğin Bosna sınırının güvenliği için bu tür bir asker toplama yoluna gidilmiştir⁷⁶.

Devletin askere olduğu kadar teçhizata da ihtiyacı olduğu, savunma ya da sefer için gerekli olan topların bir kaleden diğerine taşındığı, alınan toplar için ‘yine yerlerine verilmek üzere’ gibi ibareler kullanılması dikkat çekicidir. Yine, ‘her bir topa otuzar aded güllenden ziyâde bir gülle alıkonmamak üzere’ gibi ifadelerle, geride bırakılan topların güllerine

⁷⁰ Hkm. 99, 101, 102, 105, 106.

⁷¹ Hkm. 99.

⁷² Hkm. 309.

⁷³ Hkm. 337.

⁷⁴ Hkm. 358, 359.

⁷⁵ Hkm.219.

⁷⁶ Hkm.339.

sınırlandırma getirilmekte, bu da ihtiyacın son derece fazla olduğunu göstermektedir⁷⁷. Cephanelerin, özellikle de topların taşınması ile ilgili oldukça hüküm vardır⁷⁸.

Devlet askeri toplamakta, araç gereçle donatmakta ya da maaş verme gibi konularda çektiği sıkıntıya ek olarak, toplanmış olan askerin, orduya katılması konusunda, o askeri birimin başında olan komutan, aşiret ve boy beyi gibi kimseleri harekete geçirmekte de zorlanmıştır. Bunun için defalarca ferman gönderdiği kimseler olmuştur⁷⁹.

Söz konusu defterde Yörüklerden asker yazılması hakkında da oldukça fazla hüküm bulunmaktadır. Ancak bu konuyu da ayrı bir başlık altında yer verilecektir.

1.2.3 Sefer Giderleri ve Asker Maaşlarının Ödenmesi Gibi Ekonomiye Dayalı Hükümler

Ordunun sefere çıkması hiç şüphesiz muhteşem bir gelir kaynağı gerektirmektedir. Bu kadar büyük bir insan kitlesinin toplu hareketi, konaklaması, yemesi, içmesi ve başlı başına seferin kendisi, mühimmatı, cephanesi vs. malzemesi, askerlerin ve diğer görevlilerin maaşlarının ödenmesi gibi, bir çok ekonomiye dayalı meseleyi beraberinde getirmektedir. Çalışmakta olduğumuz defterde de, sefer için gelire ihtiyaç olduğu, asker maaşlarının ödenmesi için bazı yerlerin hazineye ödeme yapması gerektiği gibi konular, hükümlerde görülmektedir. Buna dair bir hükümde '*sefer-i hümayûnuma me'mûr olan kapıkulları mevâcibi ve nafakaları için ziyâde hazîne tedârîki lâzım ve mühimm olup,... gümrük-i mezbûr malından elli bin guruş ta'yîn ve havâle*' olunması gerektiği bildirilmektedir⁸⁰.

Sefer kararı alındığı ve seferde görev alacak askerlere maaş verilebilmesi için gelire ihtiyaç olduğu, bunun tamamlanması için, hükmün muhatabı olan makamın bir an evvel harekete geçmesi gerektiğini anlatan hükümler mevcuttur⁸¹. Bu hükümlerde gönderilmesi gereken gelirlerin, birkaç defa istenmesine rağmen gönderilmediği de anlaşılmaktadır. Bu konuda ihmalleri anlaşılan görevlilere ise, görevden alınacakları uyarısı yapılmaktadır⁸².

⁷⁷ Hkm. 103.

⁷⁸ Hkm. 42, 61, 63, 124, 300.

⁷⁹ Hkm.112.

⁸⁰ Hkm. 6, 28.

⁸¹ Hkm. 6, 24, 27, 28.

⁸² Hkm. 24.

Sebebi açıklanmaksızın, hazineye borcu olan devlet görevlisine gönderilen fermanlarda acele olarak ödemenin yapılması tenbih edilmektedir⁸³.

Sözünü ettiğimiz bu büyük insan kitlesinin, ordunun, hareketi fiziki olarak da birtakım problemlere neden olmaktadır. Bu nedenle sefere katılması konusunda bilgilendirilen ve göreve çağrılan çeşitli askerî grupların da geçtikleri yerlerde halka zarar verdiğini, biz bazı hükümlerin satır aralarından çıkarıyoruz ki, bu hükümlerde orduya katılmak üzere yola çıkan asker grupların komutanlarına hitab edilerek, geçilen yerlerin ahalisine zarar verilmemesi, parasız ve de zorla mal veya hayvanlarına el konulmaması hususlarında hassas davranmaları istenmektedir: ‘...*esnâ-ı tarîkde tebâtu*’ ve *tesâkulden ve fukarâ*’ ve *zuafâyâ zulm ve taaddîden ve meccânen kimesnenin bir habbesi alınup verilmekden bigâyet tecenniüb ve ittikâ etmek...*’⁸⁴. Ve çok sayıda sancağa aynı emir yollanmaktadır.

Bir önceki başlık altında belirttiğimiz üzere, devlet mühimmat ve asker sıkıntısı çekmektedir. Bunlara ödeme yapacak kaynak sıkıntısı çekmektedir. Örneğin bazı hükümlerde, sefer zamanı devletin asker için gerekli olan yiyecek ve mühimmatı taşımak için yeterli gemiye sahip olmadığı ve gemi bulunarak söz konusu malzemenin taşınmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Devletin, asker yiyeceğini taşıyacak gemiyi bulamaması, ekonomik anlamda ne durumda olduğunu ortaya koymaktadır⁸⁵.

Yine devletin ekonomik durumuyla ilgili olarak, devletin asker maaşlarını ödemekte zorlandığı, ödenen miktarların askerlerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı ve bu hallerini askerlerin bizzat devlete haber verdikleri, sefer masraflarını karşılayamadıklarından kendilerinin yerine nefer tedarik edilmesi gibi konularda hükümler vardır⁸⁶. Devletin asker maaşlarını ödeyememesi, sefere giden askerde sıkıntıya neden olmakta ve asker firar etmekte ya da yanına topladığı kendi gibi bir kaçıyla beraber, eşkıyalık yapmakta idi. Böylece, seferde ülkeyi korumakla görevli olan kolluk kuvvetinin bizi kendisi, büyük bir güvenlik sorununa dönüşüyordu.

---

⁸³ Hkm. 42.

⁸⁴ Hkm 112 ve 111, 167.

⁸⁵ Hkm. 208, 212.

⁸⁶ Hkm. 10.

Yine de devletin, sefere katılan askerin maaşını ödemekte titiz davrandığını söylemek mümkündür. Bununla ilgili de oldukça hüküm mevcuttur⁸⁷. Maaşlarının ödenmemesini, kaçmalarına bir gerekçe olarak gösterdiğimiz askerlerin aksine, maaşları ödendiği halde firar eden ve maaşlarını alarak, hizmette bulunmadan ordudan kaçan misaller de yok değildir⁸⁸.

Ekonomiye dair hükümlere örnek vermek gerekirse, Trablusgarb ocağının giderlerinin gelirlerini aştığı ve masraflarını azaltma yoluna gitmeleri gerektiği, merkez tarafından, ocak ileri gelenlerinden istenmektedir. Bu şöyle ifade olunmaktadır: *'Trablusgarb ocağının bu ana değin, irâdı masârifine gâlib olmağla.... cümleiniz bi yere gelip, istişâre eyleyüp, irâd ve masârifinizi tahrîr ve defter edüp, ulûfe ve vezâyif ve sâ'ir masârifinizin izdiyâdlarını tenzîl ve tahkîk edüp...'* Halkın ekonomisine dair iki güzel misalden ilki ise, vergiler'in çokluğundan yerini terk eden halka dairedir ki bununla ilgili hüküm şöyledir: *'...kesret-i tekâlif vürûdundan cevr ve taaddîden nâhiyesinin ahâlîsi etrâfa dağılıp, perâkende ve perîşân olup... etrâfa münteşir olan ahâlî...'*⁸⁹ Bir diğeri ise cizyesini ödememek için eskiden beri oturdukları yerlerini terk ederek, çevre nahiyelere dağılan zimmî ahaliye dairedir⁹⁰.

1.2.4 Ordudan Firar Eden Askerlere ve Başbozuk Askerlerin Halka Eziyetine Dair Hükümler

İncelemekte olduğumuz 101 numaralı mühimme defterinde, içinde bulunan yüzyılın bir getirisi olarak, seferlerin bir hayli yer aldığını söylemiştik. Savaşların ve seferlerin XVII. yüzyılın genel karakterinde belirleyici derecede çok olması olgusuna, Osmanlı topraklarının geniş olması ve bazı kurumların, ocakların bozulmaya yüz tutması ve Osmanlı Devleti'nin söz konusu yüzyıllarda içinde bulunduğu siyasî ortam gibi gerçekler eklenince devletin yetersiz kaldığı durumlar ortaya çıkmıştır. Yukarıda belirttiğimiz üzere, devlet için oldukça külfet getirmiş olan sefer meselesinde, maddi olarak verilenlere ek olarak, işin hissi ve psikolojik yönden de, devlet için sıkıntı verici olduğu gerçeğiyle karşılaşılmaktadır. Bu noktada asker kaçakları, ordudan firar eden çeşitli askerî grup mensupları dikkat çekicidir. Bu kaçaklar, seferin ya da olası bir savaşın kaderini tehlikeye sokmakla kalmayıp, belli bölgelerde güvenlik, asayiş vs. konularında tehdid unsuru oluşturarak, devleti bu gibi bir güvenlik

⁸⁷ Hkm. 104.

⁸⁸ Hkm. 46.

⁸⁹ Hkm.110.

⁹⁰ Hkm. 351.

sorununu çözmek mecburiyetinde bırakarak, sorunların çoğalmasına ve çözümünün mümkünsüz hale gelmesine sebebiyet vermektedirler. Haksız vergi talepleri, devletin asker talepleri, gideri çok olan devlete ürün yetiştirme zorunluluğu, eşkıya baskısı gibi daha çok sayılabilecek olumsuzluklara maruz kalan halk, devletin çarkını döndürebilmek için, üretim yapabilecek huzur ve sükûnet ortamından da, bu asker kaçakları nedeniyle uzaklaşmış bulunuyordu.

Olayın psikolojik yönüne gelince, meydanlarda düşmana korku salan Osmanlı imajının da, bu kaçaklar vasıtasıyla zedelenmiş olması, savaşların ve düşmanın psikolojik yönünü etkilemesi gibi önemli bir sonucu ortaya koymaktadır. Tabiki bu kaçakların da kendi içinde özel sebepleri olmakla birlikte, bunu açıklamak konumuzun çok dışına taşmayı beraberinde getireceğinden, bu konuda bir cümleyle yetinilecektir.

Zaten asker sıkıntısı çekmekte olan devlet, toplayabildiği askerin de seferden kaçması halinde, savaş ya da seferin selameti konusunda sıkıntı duymaktadır. Bir de bu asker kaçaklarının yaptığı halkı tedirgin edici ve zor durumda bırakıcı hareketlerin önünü almak için kuvvet sevk etmek zorunda kalacaktır. Bunun için ise, sefere gelmekte olan paşa gibi bir üst düzey yöneticisini, yolu üzerindeki meseleyi çözümlenmekle görevlendirmek yoluna gitmek zorunda kalacaktır.

Başlıktan da anlaşıldığı üzere bu başlık altında seferden, savaştan ya da savunmadan kaçan askerler konu alınmış, halka verdikleri zararlar, bunun önlenmesine dair tedbirler, bunların yakalanması için görevlendirilen kimseler hükümlerde yer almıştır. Devlet bu tür kaçakların önlenmesi için bir takım tedbirlere başvurmuştur. Tabiki bunların başında sefer, savunma ya da savaş için görevlendirilen askerin yoklanması, kaydedilmesi, defterlerinin merkeze yollanması gelmektedir⁹¹. Örneğin Limni adasının muhafazasında olan askerlerin yoklanmasına dair bir hükümde, *'mezbûrları kemâ-fi-l-evvel cezîre-i merkûm muhâfazasında ibka' eyleyüp ve hâlâ mevcûdların malûm olmak için zâbitlerin ma'rifetiyle yoklanup, mevcûdlarını sıhhati üzere ale'l-esâmî defter edüp, ma'mûlün bih olmak üzere defterin mühürleyüp Âsîtâne-i Saâdet-medârıma irsâl eylemen'* için diyerek, yoklanmaları emri, Limni muhâfızına bildirilmektedir⁹². Ona göre de ulûfelerinin dağıtılması, ocakta kayıtlı olmasına rağmen, sefer sırasında mevcut olmayanlara ödeme yapılmaması ve bu konuda titiz ve uyanık

⁹¹ Hkm. 38, 105, 122, 162, 221, 301, 319, 329, 346, 347.

⁹² Hkm. 105.

davranılması hususları, devletin yöneticilerden talep ettiği konulardır. Buna ek olarak, sefere katılmadığı halde, yerine adam konulması gibi yöntemlerle maaş almaya çalışan askerleri konu alan hükümler de vardır. Bunlara maaş verilmemesi, uyanık olunması ve güvenilir adamlar aracılığıyla yoklanmaları hükümlerde bildirilmektedir⁹³. Bu da askerî ocaklardaki bozulmaya dikkat çekecek güzel örnekler arasındadır.

Ordudan kaçan bu askerler, daha önce sözünü ettiğimiz gibi asayiş bozucu hareketlere girişmişlerdir. Bu huzursuzluk ve eşkıyalık hareketlerini yapanlar kimi zaman, sefere gitmeyen ve toplu olarak hareket eden yeniçeriler olmuş⁹⁴; kimi zaman da, levent ya da sarıca ve sekban gibi askerî gruplar⁹⁵ ve kimi zaman da Türk ve Kürt aşiretlerinden yollanan askerler⁹⁶ olmuştur. Defterde bu başıbozukların, halkın canına ve ırzına yönelik tasallutlarını ayrıntılarıyla ilgili makamlara bildiren hükümler mevcuttur⁹⁷. Bu hükümlerde, *'birkaç nefer bölükbaşı zuhûr ve her biri nice hazele ile Aydın ve Saruhan sancaklarında kapusuz gezüp, fukarânın meccânen zâd ve zahîre ve emtiaların alup, fesâda sâî olup, o makûle eşkıyâ her kande ise pay-i vechgâh ele getirilmesi'* şeklinde, bunların yakalanması istekleri dile getirilmiştir⁹⁸. Ya da Belgrad savunmasında olan Mısır askerinden olmuştur bu kaçaklar⁹⁹. Mısır'dan sevkedilen askerın Belgrad'da savunmada kullanılması, eğer görüldüğü şekilde ihtiyaç dolayısıyla ise, dikkat çekici bir örneği teşkil etmektedir.

Sarıca, sekban gibi bir takım başıbozuk askeri grupların, halkın asayiş ve güvenliğini tehdit ettiği, halkın ellerinden mal ve yiyecek gibi şeyleri cebren aldıkları ve bu ve benzeri zulümler yaptıkları; bu zulmün sona erdirilmesi, söz konusu askerlerin ele geçirilmesi, cezalandırılması ve ele geçirdikleri malların sahiplerine iade edilmesi, bu konudaki hükümlerin içerikleridir¹⁰⁰. Bunlar arasında asker bölükbaşları gibi komutan vasfındaki kimselerin, başlarına topladıkları sarıca ve sekbanlarla bu tür hareketlere giriştikleri örnekler de mevcuttur¹⁰¹.

---

⁹³ Hkm. 38, 58.

⁹⁴ Hkm. 14, 107, 213.

⁹⁵ Hkm. 7, 85, 95, 148, 181.

⁹⁶ Hkm. 318.

⁹⁷ Hkm. 14, 17, 18, 19.

⁹⁸ Hkm. 7.

⁹⁹ Hkm. 122.

¹⁰⁰ Hkm. 7, 85, 95.

¹⁰¹ Hkm, 7, 85.

Bu askerler arasında, deniz kuvvetlerinde görev alan levent, gemi reisleri ve benzeri askerî gruplar da bulunmakta ve halka eziyetleri sadece mallarına el koymakla son bulmayarak, içlerinde işi halktan esir almaya kadar götürülenler de bulunmaktadır¹⁰². Ya da ücret almalarına karşılık hizmet etmeyerek kaçan leventleri konu alan hükümler mevcuttur¹⁰³. Kaçan bu leventlerin durumu ve teslim edilmeleri gereği bir hükümde; *'Nehr-i Tuna tarafına me'mûr olan firkateler esnâ-yı tarîkde limanlara yanaşdıklarında, levendâtından ba'zıları taht-ı kazânızda firâr etmek ihtimâlleri olur ise, ol makûleler pâ-y-i hâl ele getirilüp, firkatelerine irsâl olunmak lâzım ve mühîmm olmağın'* şeklinde ifade edilmiştir¹⁰⁴. Bu tür eşkıyalık yapan sarıca ve sekbanların zaman zaman kendilerine deli ve gönüllü askerlerinden oldukları izlenimi vererek kendilerini kamufle ettikleri de gözlenmektedir¹⁰⁵.

Bu firar hareketlerinin ciddi sayılarda olduğunu anlatan hükümler mevcuttur ki, buna dair bir hükümde, sefere yaklaşık olarak bin kişi civarında gelip, yarısı kaçan askerlerden söz edilmektedir. Hatta bunlar, ücretlerini de aldıkları halde kaçmışlardır. Hükümde bunların yakalanması ve gereğinin yapılması, *'edâ'-yı hizmet etmeden firâr eyleyenleri ol tarafda teftîş ve buldurulup, aldıkları bahşîş ve ulûfeleri gerü mîrî için, mezbûrlardan tahsîl ettirüp, sâ'irlerine mûcib-i ibret için bir kaçının şer'le haklarından gelesin'* ifadesiyle ilgililerden talep edilmiştir¹⁰⁶.

1.2.5 Eşkıyalık Hareketlerine Dair Hükümler

XVII. yüzyıl Osmanlı tarihi içinde önemli bir yer tutan ve devleti en çok uğraştıran meseleler içinde en başta gelenlerden biri olan eşkıyalık hareketleri, çalışmakta olduğumuz defterde de en çok yer alan hükümlerden olmuştur. Bu konuda defterde, yaklaşık olarak otuz iki hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerde, bir takım eşkıyanın halka zulüm ettiği, mallarını gasp ettiği, yolcuların yollarını kesip, yiyecek ve eşyalarını yağmaladıkları anlatılmakta olup; bu anlatımlar, Osmanlı tarihinin bu döneminin genel fotoğrafına çok uygundur.

Asker kaçaklarının halka yaptıkları zulümleri ve haksızlıkları yukarıda anlatmıştık. Ancak bunlar arasında, öyle örnekler var ki, halka eziyetleri, mallarını soymakla, evlerini

¹⁰² Hkm. 36, 226.

¹⁰³ Hkm. 46.

¹⁰⁴ Hkm. 47.

¹⁰⁵ Hkm. 95.

¹⁰⁶ Hkm 336.

basılmakla kalmıyor, çok sayıda katletme faaliyetlerine giriştikleri anlaşılıyor¹⁰⁷. Asker kaçaklarının yanı sıra eşkıyalığı meslek edinmiş ve bunu sürekli adet haline getirmiş olan kimselerin, *'ebnâ-yi sebîlin yoluna inüp, kat'-ı tarîk ve katl-i nüfûs eyleyen eşkıyâdan, Mizargrad kazâsında celeblik ile ticâret eyleyen kimesnelerin yoluna inüp, iki neferin katl ve birin mecrûh edüp, bin gurusların ve yanlarında bulunan sâ'ir eşyâların gâret etmekle'* ifadesiyle vermiş oldukları zararlar anlatılmış ve bunların yakalanarak merkeze yollanmaları yöneticilerden istenmiştir¹⁰⁸. Yine, gece yarısı ahalinin evlerini basıp, canlarına kıyan, eşkıyayı konu alan hükümler mevcuttur¹⁰⁹.

Genelde halkın çoğu zaman eşkıyadan şikâyet ettiği hükümler bulunmakla birlikte, bunun aksine, halktan eşkıyaya yardım edenleri konu alan hüküm de mevcuttur. Bu tür durumlarda, eşkıyanın zulmünden bunalan halk, gemilerle eşkıyalara erzak vs. taşıdığını gerekçe göstererek, buldukları mahalle gemi gelişinin yasaklanmasını talep edecek kadar zor durumlara düşmüştür¹¹⁰.

Bazı hükümlerde, eşkıyanın isimleri açıkça verilmekte ve o yörede sakin olan halkın evini basıp, namusuna tasallut eden eşkıyanın, yolcu olarak geçen halkı ise çamaşırlarına kadar soyduğu anlaşılmaktadır¹¹¹. Eşkıyalık faaliyetleri o dereceye varmıştır ki, bir vilayetin birçok bölgesinde eşkıyaların ortaya çıktığı ve bunların ortadan kaldırılması emri, aynı hüküm içinde yer almaktadır. Trabzon'un Vize kazasındaki eşkıyanın ortadan kaldırılmasını içeren hükmün sonunda, Ok kazasındaki eşkıyanın da cezalandırılması isteği yer almıştır. Hatta hükmün sonunda liste halinde eşkıyaların isimleri yer almaktadır¹¹².

Bu eşkıyalar arasında çeşitli Türkmen ve Kürt aşiretleri de yer almakta olup, bunların zarar ve ziyanlarının halk üzerinden giderilmesi, sefere eksik kuvvetle çıkılması sonucunu dahi doğurmaktadır. Sefer başladığı halde, sefere katılmayarak, bu eşkıya faaliyetlerini bastırmakla görevlendirilen sancakbeylerine ek olarak, bölgede devlet adına bulunan tüm görevliler göreve çağırılmış, el birliğiyle bunların bölgeden çıkarılması, zulümlerinin sonlandırılması istenmiştir. Bunlardan, *'ele geçen eşkıyâsından dahi fesâd ve şekâvetleri mütebeyyin ve muayyen olanların bilâ-teehhür cezâların verilüp, emri müştebih olanların*

¹⁰⁷ Hkm. 188.

¹⁰⁸ Hkm. 44, 129, 209, 210.

¹⁰⁹ Hkm. 228.

¹¹⁰ Hkm. 69, 70.

¹¹¹ Hkm. 71.

¹¹² Hkm. 106.

ahvâlleri, ... Müslümanlardan tefahhus ve istiksâ olunup, sicil-i şer'-i şerîf müstehak oldukları ukubât-ı meşrûadan, katli iktizâ edenleri katl ve habsi iktizâ edenleri habs' etmek konusunda çok sayıda ferman gönderilmiştir¹¹³.

Bu eşkıyalık faaliyetleri içinde, isimleri açık olarak bildirilen, geniş bir cemaat ve aşiret çevresinin toplu olarak eşkıyalık yaptığı örnekler de vardır. O bölgenin devlet görevlilerinin tamamı bu hususu devlete arz ettiği gibi, devlet de bunların ortadan kaldırılması hususunda, bölgede devleti temsil edebilecek her türlü gücü bunları ortadan kaldırmakta kullanmıştır. O kadar ki, yolcuların yollarını kesip soyan, mallarına el koyan, oturan ahalinin evlerini basıp, namuslarına ve canlarına kasteden bu başıbozuklar, ülkeyi tam bir kaos havasına sürüklüyordu. Bağında bahçesinde çalışmaya giden, üreten çiftçi de bundan nasibini alıyor, hatta köylere girip çıkmak imkansız hale geliyordu ki, bu insanların günlük hayatını da oldukça sekteye uğratiyordu¹¹⁴.

Eşkıyalık hareketlerinin ailecek yapıldığı da dikkat çeken bir unsur olarak karşımıza çıkmakta; bir hükümden, eşkıyalık yapan baba yakalanırken, oğlunun ve kardeşinin eşkıyalığa devam ettiği öğrenilmektedir¹¹⁵. Bazı hükümlerde ise, bir bölgenin tüm ahalesinin eşkıyalıkla uğraştığı ve sonradan aman dileyerek, bundan döndüklerini ve hatta, içlerinden eşkıya çıkarsa, bunların kendilerince yakalanıp teslim edileceğini '*bade'l-yevm haydûdluk etmeyüp, kendi hâllerinde sâkin ve içlerinden haydûd zuhûr eder ise, ahz ve teslîm eylemek üzere istîmân ettikleri*'ni şeklinde taahhüd ettikleri durumlar mevcuttur¹¹⁶.

Bazı durumlar da vardır ki; bizatihi devletin görevlileri eşkıyalık yapmış, halka baskı yapmıştır. Vergisini devletin belirlediği ölçülerle ödeyen halktan, harici para talep etmelerinin yanı sıra, yanlarına atlılar alarak halkın evlerini basarak mal ve yiyeceklerine el koyan subaşılar mevcuttur. Devlet ise bunun doğruluğu ispatlandığı an, bu görevlilerin asılmalarını emretmiştir: '*...bu kadar atlu ile karye-be-karye gezüp, fukarâya bu vech üzere zulm ve taaddî eylediği şer'an sâbit olur ise, mezbûru salb edüp, arz eyleyesiz*'.¹¹⁷ Bazı hükümlerde ise, devlet görevlilerinin eşkıya ile birlikte hareket ettiği, ağız birliği yaptığı anlatılmıştır¹¹⁸.

¹¹³ Hkm. 113, 114.

¹¹⁴ Hkm. 119.

¹¹⁵ Hkm. 237.

¹¹⁶ Hkm. 303, 345.

¹¹⁷ Hkm 84, 148.

¹¹⁸ Hkm. 239.

Eşkîyalığın denizde de korsanlık adı altında devam ettiği bilinmektedir. Defterde, belirli bölgelerin korsan saldırısından korunması konusunda, o bölgedeki kalelerden asker takviye edilmesi gerektiği hakkındaki hükümler mevcuttur¹¹⁹. Ya da, denize yakın olan mahallerin ahalileri de, buraya yanaşan firkatelerin baskısına maruz kalmış, gemi tayfalarının vs. ahaliden esir aldıkları, katlettikleri, hayvanlarını öldürüp, mallarını gaspettikleri olayların yer aldığı hükümler mevcuttur ki bu durum hükümde; ‘... on sekiz aded karye, deryâyâya karîb olmağla, bu sene-i mezbûrda dört def’a harb için firkateleri gelüp ahâlîsinden kimini esîr ve kimini katl ve emvâl (ve) erzâkların gâret ve devâbb (ve) mevâşîlerin helâk eylediklerin bildirüp, ol bâbda hük-m-i hümâyûnum ricâsına ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden ol havâlinin hıfz u hırâseti’ gerektiği şeklinde anlatılmıştır¹²⁰.

Bu eşkıyalık hareketleri arasında, çok ilginç ve durumun vehâmetini ortaya koyan hükümler vardır. Bunların en başında da, sefer için merkezden Erdel hâkimi ve Orta Macar kralı Tökeli İmre’ye gönderilen akçenin, bir manastırdan çalınması gelir; bu iş için görevlendirilen kapı kethudası ve adamları dahi bu paranın çalınması uğrunda öldürülmüşlerdir. Olay hükümde, ‘bir bölük eşkıyâ manastır-ı mezbûrda mezkûrı ale’l-gafle basup, muhârebe ederek, kendüsün ve nice refîklerin dahi katledüp, yanında olan eşkıyâlarıyla irsâl olunan akçeyi gâret eyledikleri’ şeklinde anlatılır¹²¹. Eşkîyanın cesareti o derece artmış ki, sefer için askere taşınan yiyecek vs. mühimmat taşıyan gemilere saldırdıklarını anlatan hükümler mevcuttur¹²².

Eşkîyalık meselesinde, halkın meseleyi mahkemeye bildirdiği durumlar çoğunlukta bulunmaktadır. Eşkîyanın yakalanması konusunda halkın gelen görevliye yardımcı olması, halkla birlikte hareket edilmesi, emirlerde belirtilmiştir¹²³.

Bazı durumlarda ise, eşkıyalarla birlikte suçsuz kimseler tutulmuş ve hapsedilmiş, bu yanlışlığın düzeltilmesi için ferman gönderilmiş¹²⁴, bazen de emin olup araştırılmadan tutuklunun salıverilmemesi tenbih edilmiştir¹²⁵.

¹¹⁹ Hkm. 72.

¹²⁰ Hkm. 226.

¹²¹ Hkm 211.

¹²² Hkm. 275.

¹²³ Hkm 274.

¹²⁴ Hkm. 78.

¹²⁵ Hkm. 93.

Devlet kimi zaman bazı bölgelerin eşkıya vs.den korumasında özellikle Rumeli’de, aynı bölgede oturan ahaliden Martolos vb. gruplar oluşturarak, bölgeyi koruma yoluna gitmiştir. Ancak öyle anlaşılıyor ki, halkı korumak üzere oluşturulan bu grupların bizatihi kendisi halka zulmetmiş, bu sefer halk onların baskılarından korunmak durumunda kalmış ve sonunda olaylar çıkaran bu grupların ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir¹²⁶. Ya da türeyen eşkıyanın ‘*eli silah tutan il erleri marifetiyle yakalanarak, katledilmeleri*’ istenmekle, adeta, halkın bu anlamda kendi yağıyla kavrulması istenmiştir¹²⁷.

Eşkıyaların yakalanması ile ilgili hükümler genellikle, sonuçsuz gözüküp, hep yakalanmaları hakkında emirleri içerirken, bazı hükümlerde, yakalanmış eşkıyaların İstanbul’da Divan’da yargılandıkları ve bunların arkadaşlarının merkeze gönderilmesi istekleri yer almıştır. Genellikle, bu konuyla ilgili hükümler tekrar gönderilen hükümler olmaktadır, ya istenen eşkıyalar yakalanamamakta ya da bu konuda görevlendirilen devlet görevlileri ve aşiret reisleri, işi ağırdan almakta, görevi yerine getirme eğiliminde olmamaktadırlar¹²⁸.

1.2.6 Yörük İskânına Dair Hükümler

Devleti uğraştıran meselelerin başında gelen ve yalnızca bu yüzyılın değil, Osmanlı Devleti’nin merkezleşmesinden itibaren devletin önemli sorunlarından olan, Yörüklerin yerleştirilmeleri meselesi, bu yıllarda da problem olarak canlılığını korumaktadır.

Ancak konar-göçer olarak tabir edebileceğimiz bu grupların ve en çok da Yörüklerin iskân edilmesi meselesi, devletin dinamizmini ve etrafa yayılma durumunu kaybetmesinden sonra, bunun bir iç iskân unsuru olarak ortaya çıkmasından sonra sorun teşkil etmeye başlamıştır. Yoksa, bilhassa ilk devirlerde, yeni toprakların elde edilmesiyle, konar-göçerlerin buralara yerleştirilmesine ve yeni alınan yerlerin Türkleştirilmesine dayalı bir iskân siyaseti izlenmiştir ki, bu o zaman için işe yarayan ve kullanılan bir siyasettir¹²⁹.

¹²⁶ Hkm 165.

¹²⁷ Hkm 327.

¹²⁸ Hkm. 130.

¹²⁹ Yusuf Halaçoğlu, **XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi**, TTK, Ankara, 2006, s.2.

Yörüklerle dair hükümler arasında, onların yerleştirilmeleri yani yerleşik hayata geçirilmeleri, yaylaya çıkmalarına izin verilmemesi, mevcut yerlerinde oturmaları, hayvanlarını çobanlarının otlatması gibi konuları ele alan hükümler mevcuttur¹³⁰. Daha sonraları iskân meselesi, devletin, ilk zamanlarda askerlik vasıflarından yararlandığı ya da ele geçirdiği yerlerin nüfus halitasını kendi lehine dönüştürmek için yüzde yüz kaynak olarak gördüğü Yörüklerle, devleti karşı karşıya getirmiştir.

Türk olarak yıllarca devletin her türlü yükünü omzunda taşıyan, askerlik hizmeti söz konusu olduğunda ilk akla gelen kaynak olan Yörükler; zaman zaman merkezin aldığı konuma göre, yerleşik hayata geçmeye direnen, şehir hayatına zarar veren, otlak vs. bulmakta sıkıntı çekince mevcut düzeni bozan, asi ya da kaba olarak adlandırılan bir konuma düşmüştür.

Şayet devlet, yüzyıllardır yaşam biçimleri olan konar-göçerlikten, yerleşik hayata geçiş aşamasında Yörüklerle karşı daha uzlaşmacı yaklaşabilseydi, sonuç daha farklı olabilirdi. Yine XVI.yüzyıldan itibaren ve XVII.yüzyıl boyunca , Yörüklerin yerleşmek noktasında, eskiye nazaran daha eğilimli olduğunu söylemek yanlış olmaz, fakat, bu durum bunu büyük bir problem olarak devam etmekten alıkoymadı¹³¹.

Defterde, sözünü ettiğimiz üzere, iskân olmak eğiliminde olan ve yer gösterilmesi arzusuyla başvuran Yörüklerle dair hükümlere rastlanmıştır. Örneğin, Adana Haleb civarında bulunan Danişmendli Türkmenleri Aydın yöresine¹³² Ya da istemedikleri halde iskana zorlanan Yörüklerle dair hükümler de defterde mevcuttur. Bu konulu bir hükümde; Yörüklerin zorla iskân ettirilmesi hususu, *'Rakka havâlîsinde ikâmetleri fermânım olan, Türkmen ve Ekrâd cemââtleri, fermân-ı hümâyûnuna muhâlefet etmeleriyle, mezbûrları alâ-eyyi-hâl me'mûr oldukları mahalle gönderüp, iskân eylemek üzere düstûr-ı mükerrerem Diyarbakır vâlisi olup, Anadolu'da asker tesyîrine (silik) olan vezîrim Ali Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû me'mûr olmağla'* sözleriyle anlatılmaktadır. Devlet bunlarla uğraşmak için ayrıca kuvvet sevkedememiş ve yolu üzerinde bulunduğundan konu, Ali Paşa'ya havale olunmuştur¹³³.

¹³⁰ Hkm. 25, 26, 151, 152, 220, 234, 271.

¹³¹ Mehmet Eröz, **Yörükler**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1991, s. 249.

¹³² Hkm. 151, 152.

¹³³ Hkm. 271.

Ancak, devletin de mevcut düzeni sağlamak noktasında, haklı olarak sert davrandığı vaki idi. Bu, eski yaşam biçimini sürdürmeye çalışan geniş halk kitlelerinin, toplu hareketi, yerleşik olan ve devletin bekası için, çarkını döndürmesi için artı değer üreten çiftçinin ya da bağ, bahçe vs. sahiplerinin zararına sonuçlanıyordu. Bunların hareketleri sırasında, hele ki devletin her yere yetişemediği, köylerde vs. yeterli güvenliğin olmadığı dönemlerde, geçtikleri yerlerde halkın mahsulüne, ekinlerine, hayvanlarına ve hatta bazen kendilerine de zarar verdikleri oluyordu ki, defterde bunlarla ilgili de hükümlere yeterli ölçüde rastlanmaktadır. Bunlardan birinde, Yörüklerin verdikleri zararlardan *'mürûr ve ubûr eyledikleri kasaba ve kurrâ ahâlîlerin rencîde ve zarar ve aralarına nüzûl ve hayvanatlarına yedirüp ve çekidüp ve avdetleri esnâsında bağları aralarına konup, otuz kırk gün mikdârı meks ve urûmların ekl eyledikten mâ-adâ eşcârın kat' ve taşrada bulunan hayvanların ahz ve eshabı varup taleb eyledikte, darb-ı şedîd ile darb ve mecrûh ve ba'zıların katledüp, zulm ve taaddîleri olduğun'* şeklinde uzun uzadıya bahsedilmiştir¹³⁴. Bu Yörük aşiretleri arasında, eski konar göçerliği sürdürenlerin yanı sıra, yerleştikleri halde, tekrar konar-göçer olanları anlatan hükümler de vardır ve bunlar da halka, yukarıda sözü edilen benzer zararları dokunan gruplar olmuştur¹³⁵.

Bir başka mesele, Yörüklerin iskânına dair olan hükümlerde, Yörüklerden beklenenler ile ilgidir ki, bunlar şöyle sıralanabilir; yerleştikleri topraklardan elde ettikleri üründen ve diğer gelirlerinden gerektiği kadarını hazineye ödeyecekleri, buldukları yerleri eşkıya baskısından koruyacakları ve hizmetleri karşılığında bazı vergilerden muaf tutulacakları, yaz ve kış o mevkide kalmalarına karşılık, çobanları aracılığıyla hayvanlarını otlatmalarına engel olunmayacağı, fakat yaylaklarına gitmek isterlerse de izin verilmeyeceği¹³⁶.

Bir hükümde Yörüklerin iskân olmaları halinde kendilerinden beklenenler; *'marûf arâzî-i hâlîyede iskân olup, ..., fi-mâba'd beynlerinde taayyünü kesb eylemiş, ihtiyâr eyledikleri mu'temed adamlar, cemâatlerine baş ve buğ ta'yîn olunup, içlerinde fesâd ve şekâvet eder olur ise, kendüler ahz ve hâkime teslim eylemek üzere ihtiyârları ve iş erleri ma'rifetiyle beherlerine kefile verüp, arâzî-i mezbûreyi ma'mûr ve şen ve abâdan eylemek üzere zirâat ve hırsat edüp, hâsıl eyledikleri mahsûlâtından arâzîlerinin humsların ve bağ ve bağçe ve bostanlarından tahsilü 'ş-şer'i iktizâ eden hukûk-ı arâzîlerin cânib-i mîrîye edâ edüp,*

¹³⁴ Hkm. 151, 152, 220, 234,

¹³⁵ Hkm. 234.

¹³⁶ Hkm. 26.

olhavâliden mürûr ve ubûr eden ebnâ-yi sebîli kat'a-yı tarîkden ve sâ'ir eşkıyâ mazarratlarından gereği gibi muhâfaza ve emîn ve mutmain eylemek şartıyla, hidmet-i mezbûre mukâbelesinde avâriz-ı divâniye ve rûsûm-ı raiyyetleri ve bi'l-cümle tekâlif-i örfiye ve şakka üzerlerinden ref' ve muâf müsellağ olup' ifadeleriyle anlatılmıştır¹³⁷.

1.2.7 Yörüklerden Asker Yazılmasına Dair Hükümler

Osmanlı'nın beylik döneminden başlayarak, Yörükler ya da Türkmenler devlete, asker ve de nüfus olarak kaynaklık etmişlerdir. Çalışmakta olduğumuz defterde de Yörüklerden asker yazılmasına dair oldukça hüküm vardır. Bu hükümlerde tek tek aşiret isimleri verilerek, hangi aşiretten ne miktar adam gönderileceği, kimin başbuğluk edeceği, nerelerde görevlendirilecekleri vs. belirtilmiştir. Örneğin, '*...Pehlivanlu ma-derûhdeleri cemâatinden yüz otuz, nefer ve Avşarlı cemâatinden yüz yirmi nefer ve On İki Boyu Beydili cemâatinden doksan nefer ve Çiğdemli ve tevâbi' cemâatinden elli nefer ve Akça Koyunlular cemâatinden altmış nefer ve Bernek cemâatinden yirmi beş nefer ve Ak ve tevâbi' yirmi beş nefer ve Musmalu cemâatinden yirmi nefer ve Eymirler cemâatinden yirmi beş nefer Reâyâlilar (?) cemâatinden, yirmi üç nefer ve Kapaklı Tunub ma Medicineli (?) cemâatinden on beş nefer ve Ahcılar cemâatinden on nefer ve Ekrad-ı Kılıçlı cemâatinden on nefer...*' şeklinde uzun uzadıya aşiretlerin isimleri ve talep edilen asker sayıları belirtilmiştir¹³⁸.

Ayrıca '*ahâlîsinin tesyîr-i dîn-i milliyetten ceng ve harbe kâdir ve esliha i'mâlinde mâhir tüvânâ ve her bahadırlarından müessere-i seferiyelerin görmek için beher neferine (boşluk) gurus ve başbuğlarına (boşluk) gurus verilmek üzere'* şeklinde maişetleri de belirtilmiş ve bunların acilen sefer mahalline yollanmaları istenmiştir¹³⁹.

Bu asker yazma işi hiç şüphesiz sorunsuz olmamaktadır. Hükümlerde asker toplanması ve yazılması konularında, bazen halkın bazen de görevlilerin isteksiz davrandığı 'bizde Yörük yoktur' diyerek, asker vermek istemedikleri görülmektedir¹⁴⁰. Ya da asker olarak Yörükleri kaydetmeye giden görevlilere kadı vs. görevlilerce yardımcı olunmayarak, bahanelerle Yörüklerin varlığı inkâr edilmeye çalışılmıştır¹⁴¹. Ya da sefer zamanı

¹³⁷ Hkm. 151.

¹³⁸ Hkm.1

¹³⁹ Hkm. 1, 45, 50, 51, 217.

¹⁴⁰ Hkm. 49.

¹⁴¹ Hkm. 147, 249.

yaklaştığında, asker olarak yazılacak olan Yörüklerin Martolos ve Sekban gibi savaş dışı gruplardan yazıldığını, sefere katılamamak için böyle yollara başvurduklarını anlatan hükümler vardır¹⁴². Netice olarak Yörükler, uzun süren ve istenen başarıların alınmadığı ve günlük geçimi temin edecek maişetin de sağlanmadığı bir ortamda, askerlik yapmak istememiş olabilirlerdi.

Bazı hükümler de ise; Yörük olmadığı halde asker yazılması söz konusu olmuş kimselerden bahsedilmiştir; daha sonradan bunların çiftçi oldukları anlaşılmış ve bunlardan asker talep edilmemesi emredilmiştir. Hatta isimleri tek tek verilen bu kimselerle ilgili şöyle denilmektedir; ‘.....kadîmden çeltikçi olup, yörüklükle alâkaları olmamağla, mezbûrlardan yörük piyâdesi mutâlebe olunmamak bâbında hüküm yazılmışdır.’¹⁴³

1.2.8 Kilise Tamirine Dair Hükümler

101 numaralı mühimme defterinde, kilise tamirine ilişkin hükümler de oldukça çok bulunmaktadır. Bu hükümler zimmî halkın kilise tamiri konusunda devletten izin ve talepte bulunmasına ilişkin hükümlerdir. Bilindiği üzere Osmanlı Devleti’nde kilise tamiri devletin iznine bağlı olarak yapılıyor ve devletin izni olmadan çivi dahi çakılamıyordu. Defterde kilise tamirine ilişkin 22 aded hüküm bulunmaktadır¹⁴⁴.

Bu hükümlerin özelliği, ufak değişiklikler dışında birbirine benzemeleridir. Bunlardan birinde şöyle denmektedir; ‘.....kazâ-i mezbûra tâbi’ Surak (?) nâm karye zimmîleri arzihâl edüp, karye-i mezbûrenin ekser ahâlîsi zimmî olup, kadîmden yedlerine terk olunup, tasarruflarında olan kiliselerinin mürûr-ı eyyâm ile ba’zı mahalleri harâbe müşrîf ve termîme muhtâc olduğun bildirüp, şer’le keşf olunup, vaz’-ı kadîminden ziyâde bir şey ihdâs olunmayup, vaz’-ı kadîmisi üzere termîmlerine mümânaat olunmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediklerin ecilden, karye olup ekserî zimmî ise vaz’-ı kadîmi üzere termîmlerine taarruz olunmaya deyü yazılmışdır.’ konusu¹⁴⁵

Dikkat çekici olan bir başka nokta, bu hükümlerde, yetkililerden istenen, söz konusu yerin karye yani köy olduğundan ve ahâlisinin zimmî olduğundan emin olmalarıydı.

¹⁴² Hkm. 280, 281.

¹⁴³ Hkm. 180.

¹⁴⁴ Hkm, 30, 32, 38, 40, 53, 76, 91, 94, 96, 97, 98, 100, 108, 115, 117, 130, 145, 155, 156, 164, 171, 229.

¹⁴⁵ Hkm 190.

hükümlerden birinde, tamir edilecek kilisenin İslam kuralları uygulanan emsarda yani büyük şehir ya da şehir kenarında olmaması şartı öne sürülmüştür¹⁴⁶. Çoğu hükümde sözü edilen, 'karye ise' tamirine izin verilmesi gerektiği şartının da nedeni anlaşılmakta; devletin bu konuda bir sınırlama getirdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, buralarda İslam adetlerinin uygulanmadığına dikkat edilmesi isteniyordu. Ve de yapılacak olan düzenlemenin, bir ek ya da ilave değil, eski binası üzerinde tamir etmek şeklinde olacağını altı çiziliyordu¹⁴⁷. Bu kiliselerin kimi zaman aşımından kimi de depremden harap olmuş bulunuyordu¹⁴⁸. 52 numaralı hüküm, bize Sivas'ta Divriği'de bir zelzelenin varlığını haber veriyor. Fakat bu zelzelenin 1690 (1102) senesinde mi olduğu, yoksa kilisenin tamiri mi bu tarihte yapılmak isteniyor, bu açık değildir. Kimi zamanda bir eşkıyanın yağma v yakıp yıkmasına dayalı olarak zarar gören kiliselerinin tamiri için isteniyordu¹⁴⁹.

1.2.9 Vefât Eden Devlet Görevlilerine ve Geride Bıraktıklarına Dair Hükümler

Çalışmakta olduğumuz defterde, sayıları az olmakla birlikte vefat eden devlet görevlilerinin geride bıraktıkları mallara dair hükümler de mevcuttur. Bu hükümler genellikle ölenin muhalefatının hazineye aktarılmasına dair hükümlerdir¹⁵⁰. Örneğin Mısır valisi Ahmed Paşa'nın mallarının ve mahsullerinin vs. eksiksiz olarak hazineye teslim edilmesi hususunda bir çok defa, farklı makamlara müracaat edilmiştir. Hükümlerden anlaşıldığına göre, söz konusu paşanın geride bıraktığı ya da görevi mukabilinde edindiği malları, çeşitli vergiler bahane edilerek, hazineye eksik teslim edilmekte idi¹⁵¹. Bazı durumlarda ise, devlet ölen görevlinin kullandıktan başka, gelirlerinin hazineye aktarılmasını isterken, söz konusu malın kimin elinde olduğu dahi bilinmemektedir, araştırılması istenmektedir¹⁵².

Yine defterde, vefat eden devlet görevlilerinin malları ve mahsulleri ile ilgili, o yıl hazinesinde eksik olanları tamamlamak bahanesiyle, vefat edenin geride bıraktıklarına müracaat edildiği ve bu bahane ile söz konusu mala el konulduğu hususlarında hükümler mevcuttur ki; devlet, bunlardan kaçınılması ve sözü edilen malların tamamıyla hazineye teslim edilmesi konularında ısrarcı olmuştur : *'müteveffâ-yı müşârün-ileyhin fevtinden sonra*

¹⁴⁶ Hkm. 97.

¹⁴⁷ Hkm. 29, 30, 31, 37, 39, 76.

¹⁴⁸ Hkm. 91, 96, 97, 98, 108, 115, 117, 130, 145, 155, 156, 164, 189, 190, 230.

¹⁴⁹ Hkm. 115.

¹⁵⁰ Hkm. 33, 127, 131, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 154, 174, 189, 190, 248, 278, 279.

¹⁵¹ Hkm. 137, 138.

¹⁵² Hkm. 139.

*senesi tamâmına deĝin vâki' olan mahlûlâtının bir akçesi ketm ve tebdîl ve tagayyür ve itlâf ve izâat olunmamak üzere ...*¹⁵³.

Bazı hükümlerde ise bazı uygulamalarda deĝişiklik yapıldığı ya da yolsuzluk yapıldığı fikrini uyandıran olaylar söz konusu olmaktadır. Örneĝin, önceden sahipsiz olan maaşları devlete teslim edene, devletin ihbariyye adıyla para ödediği ve her halde bunun teslim olunan paradan ödendiği anlatılmaktadır. Bundan geriye kalanının ise rütbe almayı hak eden görevliler için kullanıldığı bir uygulamadan söz edilmekte idi. Hükümde, bunun birkaç senedir böyle yapılmadığı vurgulanmakta ve muhatab makama da bu uygulamanın devam ettirilmesi uyarısı yapılmakta idi. Demek ki usulün dışına çıkılmakta, yolsuzluk yapılmakta idi ve aynı hükümde, bu işin 'ağalarının ırzlarına' havale olunduğu ibaresi bulunmakta idi ki, buradan bu işlerin kişilerin tasarrufuna bırakıldığı anlaşılmaktadır. Yine devletin zaafa uğradığı bir durum söz konusu olmaktadır¹⁵⁴.

1.2.10 Halka Zulmeden Devlet Görevlilerini Anlatan Hükümler

Merkezî otoritenin zayıflaması, devletin taşraya eskisi gibi hükmedememesi, dışarıda sürekli savaş ve sefer halinde olmasından dolayı iç meselelerle gereği kadar ilgilenememesi gibi nedenlerle, bazı devlet görevlilerinin, kendisinin, adeta devlet gibi hareket ettikleri, yine XVII. yüzyılın meselelerindedir. Bu konuya dair de defterde hükümler mevcuttur¹⁵⁵.

Halkın, yönetime dilekçe ile başvurması yoluyla; bazı kimselerin rütbeleri ellerinden alınmasına rağmen, sanki görevleri devam ediyormuş gibi davranmaları ve sözde devam eden rütbeleri vasıtasıyla halka zulüm etmeleri, para toplamaları ve hatta bu zulüm karşısında halkın oturdukları yerleri terk ettikleri anlatılmakta ve hükümet tarafından bu zulüm sahiplerinin tutuklanmaları hatta asılmaları ilgili makamlardan istenmektedir¹⁵⁶. Ya da bizzat hali hazırda devlet görevlisi olan kimsenin kendisi, ya bir mütesellim ya da bir kadı, halktan çeşitli bahanelerle paralar talep etmiş ve çeşitli adlar altında bazı vergileri zorla tahsile çalışmıştır¹⁵⁷. Buna dair bir hükümde, bunların görevden alınarak şiddetle cezalandırılmaları; *'mezûrun ahvâlini teftîş ve tefahhus edüp, bi-gayr-i hakkın zulmen akçelerin aldığı sâbit ise*

¹⁵³ 135, 138.

¹⁵⁴ Hkm, 141.

¹⁵⁵ Hkm, 8, 27, 84, 227, 231, 232.

¹⁵⁶ Hkm. 8, 26.

¹⁵⁷ Hkm. 83, 84, 86, 110, 224, 287.

ashâb-ı hukûkun hakların ashâbına geri reddedüp şer'an mütebeyyin olan ahvâlini der-i devlet-medârıma i'lâm eylemen için, kendünüz varınca ilerüye gönderdiğin mütesellimine, mezkûr İsmail'i ahz ve habs ettirmek bâbında deyü hüküm yazılmışdır.' şeklinde ifade edilmiştir¹⁵⁸.

Bazı görevlilerin; sekban ve menzil akçesi gibi çeşitli adlar altında, halktan para talep olunmaması konusunda padişahın emri olduğu halde, bu vergileri talep ettiklerini anlatan hükümler mevcuttur. Fakat yine aynı hükümde sekban için toplanmak istenen paranın halktan değil, o bölgenin ileri gelenlerinden toplanması gerektiğinden '*...sekbân ve menzil akçesi fukarâya salyâne olunmaya....*' ve '*ihrâc ettikleri sekbânın masârifin Filibe'nin ağniyâsı vere*' şeklinde bahsedilmiştir¹⁵⁹. Devrin genel karakterine çok uygun bu tabloda, talep edilen vergilerin çokluğu ve halkın sırtında ödenemez bir yük halinde olması nedeniyle, halkın yıllarca ikamet ettikleri evlerinden ve yurtlarından ayrıldıkları da yer almaktadır. Hatta, bu vergileri haksız olarak talep eden görevliler, aynı zamanda bu insanların yerlerine geri dönmelerine de mani olmaya çalışmışlardır¹⁶⁰.

Yolunu bulan herkesin bir şekilde kendi kesesini doldurma peşinde ve başına buyruk hareket ettiği izlenimini uyandıran hükümler mevcuttur. Bu bazı zaman, zahire alım-satımı yapan gemi taifesinden para talep eden iskele emini olmakta^{161 162}; diğer bir zaman, Mekke'ye hacca giden hacılardan para talep eden Arap eminleri olmakta ya da çeşitli adlar altında ahaliden akçe talep eden bir başka devlet görevlisi olmaktadır.

Fakat tüm bu anlatılanların aksine, halka bu kadar eziyet eden devlet görevlisinin içinde, çok nadir olmakla birlikte, görevinden alındığı halde, halk tarafından yeniden aynı göreve getirilmesi istenen, halkın onun zamanında bölgede daha güvenli ve emin yaşadıklarını söyledikleri görevliler de vardır¹⁶³. Bu bazen bir asker başbuğu olduğu gibi¹⁶⁴, bazen de kötü şöhretlerinin aksine bir kadı olabilmektedir¹⁶⁵. Ya da düşman elinden kurtarılmış bir kale ahalisinin ilgisini kazanmış bir muhafaza komutanı¹⁶⁶.

¹⁵⁸ Hkm. 227.

¹⁵⁹ Hkm. 83.

¹⁶⁰ Hkm. 110.

¹⁶¹ Hkm. 224.

¹⁶² Hkm 177,

¹⁶³ Hkm 260.

¹⁶⁴ Hkm. 260

¹⁶⁵ Hkm, 273.

¹⁶⁶ Hkm. 304.

1.2.11 Görevini Kusurlu Yapan Devlet Görevlilerini Konu Alan Hükümler

Devlet otoritesinin zayıf olmasının bir getirisi olan bir başka konu da, devletin taşradaki görevlileri denetleme imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle, bazı görevlilerin görevlerini eksik ya da kusurlu yapması konusudur. Buna dair hükümler, genellikle sefere yetişemeyen ya da zamanında gidilmesi emredilen mahalde bulunmayan asker başbuğları, komutanlar vb.ne gönderilen hükümlerdir. Ya da seferde olan asker için, taşınması elzem olan bazı malzemelerin taşınmadığı ve *'asâkirü'l-islâm için hinta ve dakik ve peksimed ve şaîr ve camus ve öküz ve bi'l-cümle mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve sefâin mübâyaasına, nakline ve tesyîrine me'mûr olan mübâşirlerin adem-i takayyüdlerinden nâşî, araba ve sefîne ile mahall-i merkûma bu vakte değîn, kat'â birşey nakl olunmadığı mesmû'-ı hümayûnum olup bu emr-i azâmete tehâvün ve taksîrleri sebebiyle müstehak-ı ukubât olmağın'* şeklinde ifade edildiği üzere buna sebep olanların cezalandırılacağı anlatılmaktadır¹⁶⁷.

Görevini kusurlu yapan görevlilerin cezalandırıldığı hükümler de vardır ki, bunların rütbe ve gelirleri bir başkasına verilerek, kendilerinin de hapsedildiği görülmektedir¹⁶⁸. Görevinde kusur bulunan devlet görevlilerinden birine gönderilen fermanda, işin sonunu düşünerek hareket etmesi şöyle tenbih olunmaktadır: *'...hareketin mün'akis olmak ihtimâli olur ise, kat'â özr ve bahânen ısga' olunmayup, mücâzât olunacağı mukarrerdir. Encâm-ı kâr'ı mülahâza edüp, ana göre hareket eylesin deyü yazılmışdır.*¹⁶⁹ Söz konusu cezalandırma ve takipler, görevini kötüye kullanma eğiliminde olan diğer görevlilere ibret olmuş ve bunun benzeri olayların artmasını önleyici bir tedbir olarak ortaya konmuş ise de, ne derece caydırıcı olduğu tartışmalıdır.

1.2.12 Görev Tevcîhine Dair Hükümler

Görev tevcihine dair, hükümler de defterde mevcut olup, bu konu hemen hemen bütün hükümlerde var olduğundan bunun tam bir sınıflamasının yapılması ve de tam bir sayısının verilmesi mümkün görünmemektedir¹⁷⁰. Tam olarak bundan bahseden hükümler genellikle

¹⁶⁷ Hkm 202, 245, 246, 275, 276, 325.

¹⁶⁸ Hkm 59, 181, 225, 240, 261, 265.

¹⁶⁹ Hkm. 275.

¹⁷⁰ Hkm. 51, 101, 102, 120, 121, 131, 163, 207, 242, 250, 259, 260, 271, 295, 296, 299, 312, 316, 317, 338, 354, 356, 358, 359

seferle ilgili ve sefere katılacak birliklerin en büyüğünden en küçüğüne kadar, başlarında bulunacak komutanlara dair olmuştur. Bu hükümlerde, komutanlardan istenilen, askerlerin istenilen sayıda ve tam donanımlı olarak ve yine tam zamanında istenilen yerde bulunması olmuştur. Buna dair bir hükümde, ‘...süvârî asker ihrâc ve cümlesine *Hacı Ahmed oğlu Cafer zîde kadrihû bundan akdem baş ve buğ ta’yîn olmuş idi*’ denilmektedir¹⁷¹.

Sefere dair görev tevcihinin yanı sıra; herhangi bir bölgenin yönetimine atanan görevlilere dair hükümler de mevcuttur. Yine örnek vermek gerekirse, Mısır muhafızı Ahmed Paşa vefat etmiş ve onun yerine Ali Paşa’nın göreve getirilmesi söz konusu olmuş ve yeni yöneticiden, zulümleri ortadan kaldırmak, düşmanlıkları önlemek, ahali ile ilgili işleri düzenlemek, hazineyi tamamlamak konularında gayret sarfetmesi ‘*def’-i mezâlim ve ref’-i husûmât ve tanzîm-i umûr-ı cumhûr ve tekmîl-i hazîne ve sâ’irde bezl-i makdûr ve sarf-ı meysûr edüp*’ şeklinde talep edilmiştir^{172, 173}. Bir başka görev tevcihi örneği, Tırhala sancağındaki Alasonya kâdisinin yolsuzluk nedeniyle görevden alındığı ve yerine naib atanması hakkında olanıdır ki bu hüküm: ‘cânib-i beyt-ül-mâle zarar tertîbine bâis olmağla, mezbûr kâdı azl olunmağın .... yerine müstakill kâdı gelinceye dek, ahâlisi beyinde icrâ-yı ahkâmü’ş-şer’iyye etmek için tarafından bir nâib nasb edüp, Alasonya kazâsına gönderesün deyü şeklindedir.

1.2.13 Kırım, Boğdan ve Kazaklara Dair Hükümler

Osmanlı tarihinin bu döneminin en önemli olaylarından biri, Avusturya ve Rusya’ya karşı Osmanlı’nın yanında yer alan Kırım Tatarlarının söz konusu devletlerin topraklarına yaptığı akınlarla; buna karşılık bu devletlerin kışkırtmasıyla Osmanlı ve özellikle de Kırım sahillerini korsan denizcilik yoluyla vuran Kazakların mücadeleleri olayıdır ki¹⁷⁴; bu olay yüzyılın tamamı boyunca, bu beş gücün birbirlerine olan yaklaşımlarını belirli oranda etkileyecektir. Döneminin özelliğine uygun olarak, çalışılmakta olan 101 numaralı mühimme defterinde de Kazakların sınır ihlallerinden, Boğdan’lı halka ait topraklarda hak iddia etmelerinden ve halka zulüm etmelerinden bahsedilmektedir. Dikkat çekici bir husus da; hükümlerden birinde, bu sınır ihlalleri sırasında ‘*Boğdan reâyâsın Kazakdır deyü yanına cem*’

¹⁷¹ Hkm. 120

¹⁷² Hkm. 131.

¹⁷³ Hkm. 296.

¹⁷⁴ İ.H. Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, s. 111.

ediip’ ibaresi geçmektedir ki; o bölgenin halkının kazak olduğunun ispatlanması yoluyla, söz konusu yerdeki toprakların elde edilmesine çalışılmıştır¹⁷⁵.

1.2.14 Halkın Sosyal Psikolojisine Dair Bilgi Veren Hükümler

Defterde, toplumun sosyal anlamda içinde bulunduğu bunalımı anlatan hükümler de mevcuttur. Dönemin genel yapısı incelendiğinde, seferler, savaşlar, ağır vergiler, askerlerin çıkardıkları huzursuzluk ve yaptıkları zulümler, İstanbul’da bu yıllarda çokça çıkan yangınlar, veba salgını, devlet görevlilerinin yaptıkları zulümler, ekonominin kötülüğü gibi halkı canından bezdiren durumlar, halkın içinde bulunduğu sosyal yaşantının da sınırlarını hiç şüphesiz doğrudan etkileyen meselelerdi. Halkın bunalımını gözler önüne seren bir hükümde, bir eşkıya tarafından kızı kaçırılan adam, şikayetçi olmuş, eşkıya, ‘*ben bu hatunu nikahladım*’ deyince, eşkıyanın araya koyduğu kimseler tarafından, babası, başkasının nikahlı karısına karışmakla suçlanmıştır¹⁷⁶.

Defterde sosyal yapıya dair ilginç örnekler veren hükümler bulunmaktadır. Örneğin bir hükümde, üç kardeşin ve annelerinin, bir müftüyü öldürdüğünü anlatan bir hüküm mevcuttur. Ki bu şekilde ailecek, hatta annenin de işin içine girdiği katletme olaylarının olması, gerçekten toplumun geldiği noktayı göstermektedir. Bunların hukuk çerçevesinde cezaları verilmekle birlikte, o bölgeden sürülmeleri uygun görülmüştür¹⁷⁷.

Ahalilerin mahkemelere başvurarak haklarını aradıkları çokça olmakla birlikte, bireysel olarak mahkemeye başvurarak hakkını arayan vatandaşların varlığını da hükümlerde görmek mümkün ki bu, Osmanlı adaletinden ümitli olduğuna işaret etmektedir. Nitekim fermanda verilen kararlar ve emirler hiç şüphesiz, şikayetçi olan vatandaşın lehine olmakta ise de, bu işleyişin sonucunu göremediğimiz için, sonucun vatandaşın lehine olup olmadığından haberdar olamıyoruz¹⁷⁸. Bunun gibi sosyal hayata dair hükümler tafsilatıyla incelendiğinde, devrin özelliklerini yansıtacak niteliktedir.

¹⁷⁵ Hkm. 33, 35.

¹⁷⁶ Hkm. 109.

¹⁷⁷ Hkm. 116.

¹⁷⁸ Hkm. 277.

1.2.14 Diğer Hüküm Çeşitleri

Yukarıda bahsettiğimiz konuların yanı sıra, çok farklı konularda ve az sayıda olan diğer hükümleri bu şekilde ayrı bir başlık altında incelemeyi uygun bulduk. Diğer hükümler arasında eşkıyalıktan vs. uygunsuz durumlardan dolayı pişman olanlara¹⁷⁹, hacca gitmiş olan ve oralarda çeşitli eziyetlere marûz kalan hacılara¹⁸⁰, çeşitli nedenlerle hapse girerek, af edilmeleri ricasında bulunanlara¹⁸¹; vakıflara¹⁸², çeşitli sebeplerle haps olunanları ahvallerine, yeni palankalar, kaleler yapılmasına dair hükümler mevcuttur¹⁸³. Bunların yanı sıra daha özel ve kişisel diyebileceğimiz hükümler mevcuttur. Bunlardan bir tanesi, bir beğlerbeğinin katlini¹⁸⁴; diğer ikisi, bir sancakbeyinin ölümünü¹⁸⁵, üç tanesi sefir, elçi ağırılanmasına¹⁸⁶, dair hükümlerdir. 289 numaralı hüküm ise, II. Süleyman'ın vefatına dair hükümdür. Bunlarla ilgili, hükümlerin tasnifine dayalı bir liste hazırlanmış olduğu için diğer hükümleri oradan takib etmek mümkün olduğundan, bu kadar söz etmek yeterli olur sanıyoruz.

---

¹⁷⁹ Hkm. 303.

¹⁸⁰ Hkm. 67, 177, 178, 233.

¹⁸¹ Hkm. 3, 41, 144, 179, 194, 214, 288, 349,

¹⁸² Hkm 158, 193, 195.

¹⁸³ Hkm. 302, 305.

¹⁸⁴ Hkm 4,

¹⁸⁵ Hkm.248, 355.

¹⁸⁶ Hkm. 182, 196, 197.

BÖLÜM 2: HÜKÜM ÖZETLERİ

Hüküm 1

Sefer kararı alınmış olup, adı geçen kabile ve boylardan hangisinden ne kadar alınacağı bildirilmekle, asker talep olunmakta ve kendilerine ve baş ve buğlarına verilecek maaş da belirlenmekte olup, bunların gereği gibi seçilerek, Davut Paşa sahrasında orduya katılmaları gerektiği hususunun, Rakka ve Maraş ve Adana Beğlerbeğilerine vs. bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Sivas vâlisi vezîr Ömer Paşa'ya ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Kengiri sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa'ya ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Anadolu Beğlerbeğisi Ebûbekir Paşa'ya ve Aydın ve Saruhan mütesellimlerine ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Maraş Beğlerbeğisi Mehmed ve Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin Paşa'ya ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Sivas vâlisine ve İplikli ve kadılarına ve Tokad voyvodasına ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Maraş ve Rakka Beğlerbeğilerine ve Selimeye ve Deyr-i Rahbe sancağı beği Hüseyinü'l-Abbas'a ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Karaman vâlisine ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Karaman vâlisine kadılarına ve Engürü ve Aydın sancakları mütesellimlerine ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Maraş ve Rakka Beğlerbeğilerine ve ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 2

Yapılması kararlaştırılan sefere Altı Bölük halkının memur olduğu, bunların seferle ilgili bilgilendirilmesi ve sefer zamanı Davud Paşa sahrasında hazır bulunmalarının sağlanması hususunun, Üsküdar'dan Anadolu'nun sağ kol nihâyeti Haleb'e varıncaya kadar yol üzerinde bulunan kâdırlara ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 3

Sinop sakinlerinden Hüseyin ve Ali adlı kimselerin arzıyla, hükümlü olarak tutuldukları Kefe Kalesi'nden salıverilmeleri hakkında ricada buldukları ve bunun üzerine salıverilmeleri hususunun Kefe Kalesi dizdarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 4

Eski Şehr-i Zor beğlerbeyisi Davut Paşa'nın katlini gerçekleştiren eşkıyanın yakalanması ve cezalandırılması hususunda, mevcut Şehr-i Zor Beğlerbeyisi Hüseyin'in görevlendirildiğinin Bağdad valisine bildirilmesine ve gerektiğinde onun da husus hakkında adamlarını görevlendirmesine dâir hüküm,

Hüküm 5

Eski Şehr-i Zor beğlerbeyisi Davut Paşa'nın katli hususunda Cizre hakiminin bilgilendirilmesi ve onun da konu hakkında dikkatli olmasının istenmesine dâir hüküm,

Aynı emrin kopyasının Amelye hakimine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 6

Sefere çıkmak üzere görevlendirilen askerin maaşlarının ödenmesi için hazineye aktarılması lazım gelen Bağdad gümrük mukataası malının, Bağdad valisi tarafından, Bağdad gümrük emini Abdullah'dan alınarak seferden önce merkeze gönderilmesi hususuna dâir hüküm,

Hüküm 7

Aydın ve Saruhan sancaklarında ortaya çıkan sarıca ve sekban taifesinden olan eşkıyanın yakalanması ve cezalarının verilmesi, oradaki halkın da korunması konusundaki hükme dâir,

Hüküm 8

Sirem sancağı reayası arzıyla, söz konusu sancakta eminlik adı altında bazı kişilerin halka zulmettiği, daha önce bildirildiği halde bir netice alınmadığı, bu işin sorumluluğunun vezir Ahmed Paşa'ya aid olduğu ve eminlik adı altında halka zulmeden bu kişilerin cezalandırılması, baskılarının halk üzerinden kaldırılması konusundaki hükme dâir,

Hüküm 9

Denizli, Uşak, Çal ve civarında ortaya çıkan eşkıyanın yakalanması, halktan zorla aldıklarının ellerinden alınarak, hak sahiplerine geri verilmesi ve bu kişilerin cezalandırılması hususundaki hükme dâir,

Hüküm 10

Kili kalesi naibi (?) Halil'in arzıyla, Vidin, İsakçı ve Tulca'ya giden askerlerin, maaşlarının yetmediği, borçlu ve ihtiyaç sahibi oldukları ve bu nedenle de Akkerman kalesi askerlerinden destek gönderilmesi hususunun, Akkerman kalesi muhafızı, kadısı ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 11

Kili Kürtlerinden türeyen bir takım eşkıyanın, halkın yolunu kesmek, halktan bazı masumları öldürmek, mallarını yağmalamak, gibi kötü işleri adet edindikleri, daha önce bunların yakalanarak cezalarının verilmesi, aksi halde bunlara yardım edenlerin de cezalandırılacağı bildirilmesine rağmen bir sonuç alınamadığı; şimdi bu eşkıyanın yakalanarak cezalandırılması ve gasp ettiklerinin sahiplerine geri verilmesi ve baskılarının halk üzerinden kaldırılması hususunun, Kilis kadısı, voyvodası ve ayânına bildirildiği hususundaki hükme dâir,

Hüküm 12

Sarık adlı köyde oturan Hasan'ın aynı köyden Hüseyin adlı kimseden haksız olarak sekiz bin guruş istediği ve küfrettiği anlaşılmış olup, zikrolunan Hasan'ın hapsedilmesi gerektiği hususunun Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdisına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 13

Karahisar'a bağlı Sofular mahallesinde bulunan Tolcu oğlu Hasan'ın çarşıda alenen içki içmek, ahaliden bazı kimselere küfr etmek gibi uygunsuz davranışları olduğu, adı geçen Hasan'ın suçu sabit olunca hapsedilmesi gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 14

Erikci adlı köyde bulunan Maden bin Ali adlı yeniçerinin seferden kaçtığı ve kendi gibi kaçan diğer yeniçerileri etrafına topladığı ve muhalefet halinde olduğu, fesada sebep olduğu anlaşılmış olup, adı geçen yeniçeri Ali'nin suçu sabit olunca hapsedilmesi gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 15

Karahisar-ı Sahib sakinlerinden Mustafa ve Hasan adlı kimselerin Hacı Mahmud mahallesinden Mehmed'i darb ettikleri, çarşı halkının ellerinden kurtardığı, Receb adlı kimsenin de zorla kapısına varıp küfrettikleri, suçları sabit olunca Hasan'ın hapsedilmesi gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 16

Adı geçen asker kaçaklarının sefere gittiklerini söyleyerek Hüseyin adlı kimsenin odasında kaldıkları şarap içerek Mehmed adlı kimsenin evini basarak, haremine el uzatmak misilli eziyet ettiği, Kurmuş adlı kimsenin oğlunu zorla hizmetkar etmeye çalıştığı ve bu gibi suçları sabit olursa, hapsedilmesi gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 17

Otuzyedi bölüğü beyi Ahmed çevresine topladığı adamlarıyla, Karahisar mahallesinden olup cizyedar olan diğer Ahmed üzerine hücum ettiği, tehdid ettiği ve parasını aldığı duyulmuş olup, suçları sabit olunca hapsedilmesi gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 18

Sarık adlı köyün ahalisinden cebeci Hasan'ın gece yarısı Rahime adlı hatunun evini bastığı, namusuna tasallutta bulunduğu, Şemise adlı kimsenin de yaralanarak ölmesine neden olduğu, suçu sabit olursa hapsedilmesi gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 19

Karahisar'da sakin adı geçen kimseler, Ümmühan adlı hatunu evinden zorla çıkararak Mustafa adlı kimsenin evine götürdükleri, küçük çocuğunun ölümüne sebep ve hatunun kendisine fenalıkta buldukları anlaşılma ile, suçları sabit olur ise, haklarından gelinmesi gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 20

Adları geçen beş eşkıya, yine adları verilen yedi kişiyi fırında basarak kötülük işledikleri, yine adları geçen kimselerin evlerini basmak küfretmek misilli kötülükte buldukları anlaşılma olup, durumları kesinleşinceye kadar hapsedilmeleri gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 21

Adı geçen yeniçerilerin ahaliden adı geçen kimselerin evlerini bastıkları, kapı ve pencerelerini kırarak haremi namusuna el uzattıkları, ev halkını çeşitli yerlerinden bıçaklayarak yaraladıkları, bu ve benzeri fenalıkları yapan dört neferden suçları sabit olan ikisinin katl edilmesi, diğerlerinin ise durumları netleşene dek hapsedilmeleri gerektiği hususunun, Anadolu Beğlerbeğisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 22

Bağdad valisi vezir Hüseyin Paşa'nın hazineye borcu olduğu ve ordu sefere hareket etmezden önce bu borcun hazineye ödenmesi hususunun Hüseyin Paşa'ya bildirilmesi hususunu içeren hükme dâir,

Hüküm 23

Otuz Nefer halkının arzıyla, Filibe'de ortaya çıkan ve halka zulmeden eşkıyanın, haydutluktan tövbe ettiği ve geri döndüğü, suçlarının bağışlandığı, eski köylerinde oturmaya

devam edecekleri ve kimsenin onları taciz etmemesi gerektiği konusunun Filibe mollasına bildirildiğihakkındaki hükme dâir,

Hüküm 24

Mardin voyvodasının, Mardin voyvodalığı malından hazineye ödemesi gereken tutarı ödemediği, sefere çıkmak üzere olan ordunun maaş ve ihtiyaçlarının karşılanması için hazineye kaynak gerektiği, söz konusu voyvodanın, bir an önce borcunu hazineye ödemesi gerektiği hususunun, voyvodanın kendisine bildirildiği konusundaki hükme dâir,

Hüküm 25

Adı geçen sekiz Türkmen boyunun Rakka civarında yerleştirilmesi, işledikleri topraklardan elde ettikleri üründen ve diğer gelirlerinden gerektiği kadarını mîrîye ödeyecekleri, buldukları yerleri eşkıya baskısından koruyacakları ve hizmetleri karşılığında bazı vergilerden muaf tutulacakları, yaz ve kış o mevkide kalmalarına karşılık, çobanları aracılığıyla hayvanlarını otlatmalarına engel olunmaması, fakat yaylaklarına gitmek isterlerse de izin verilmemesi konusunun, Rakka Beylerbeğisine ve Ruha kadısına bildirilmesi hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 26

Sirem sancağı halkının arzıyla, savaştan kalma bazı malların halkta olduğu düşüncesiyle, halka eziyet eden kimselerin olduğu, bunların yakalanması ve cezalandırılması hususunda da vezir Ahmed Paşa'nın görevlendirildiğinin kendisine bildirilmesi hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 27

Eski Bağdad valisi vezir Hüseyin Paşa'nın üstünde olan yüz bin guruşun tahsili konusunun, mevcut Bağdad valisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 28

Kapıkulları maaşlarının ödenmesi için hazineye kaynak lazım olduğu ve Bağdad'dan acil olarak gönderilmesi gerektiği, konusunun Bağdad muhafızı ve Bağdad eminine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 29

Zerki köyünün zimmî halkının arzıyla, köylerindeki kiliselerinin onarıma ihtiyacı olduğunun bildirildiği ve onarımı için izin istendiği, söz konusu yer bir köy ise ve halkı zimmî ise, onarmalarına karışılmaması emir edildiği hususunun Tırhala kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 30

Katamur (?) köyünün zimmî halkının arzıyla, köylerindeki kiliselerinin onarıma ihtiyacı olduğunun bildirildiği ve onarımı için izin istendiği, söz konusu yer bir köy ise ve halkı zimmî ise, onarmalarına karışılmaması emir edildiği hususunun Yenişehir-i Fener kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 31

Keçi Deresi köyünün zimmî halkının arzıyla, köylerindeki kiliselerinin onarıma ihtiyacı olduğunun bildirildiği ve onarımı için izin istendiği, söz konusu yer bir köy ise ve halkı zimmî ise, onarmalarına karışılmaması emir edildiği hususunun Akça Kızanlık kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 32

Şatır Mehmed Paşa'nın öldüğünün, kalan eşyasının tesbit edildikten sonra saklandığının ve adı geçen müteveffanın yanında çalışanlara v.s. borcu olduğunun ve müteveffadan kalanların varislerine teslim edilmesi gerektiğinin Sakız kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 33

Boğdan boyarlarının arzıyla, bunların bazı mülklerinin Kazaklarca zaptedilmiş olduğu, Boğdan arazisinde sakin olanların Boğdan reayasından sayılması ve cizyelerini ödemeleri gerektiği hususunun Boğdan Voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 34

Eflak voyvodasının kapı kethudasının arzıyla, Eflak voyvodasına aid yiyecek v.s. nin, gemiye yüklendiği, Eflak'a gideceği ve İstanbul'dan Silistre'ye kadar olan bölgede bulunan emin v.s. gümrük görevlilerinin, söz konusu gemilerden vergi talep etmemesi hususunun, İstanbul'dan Silistre'ye kadar olan bölgede görevli olan kadılara bildirilmesiyle ilgili hükme dâir,

Hüküm 35

Boğdan boyarlarının arzıyla, bunların bazı mülklerinin Kazaklarca zaptedilmiş olduğu, Boğdan arazisinde sakin olanların Boğdan reayasından sayılması ve cizyelerini ödemeleri gerektiği hususunun Kantemür Konstantin voyvodaya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 36

Kerpe adasının halkının arzıyla, Trablusgarp ocağı firkateleri mensubu iki askerin, adayı basmak, halkın mal ve yiyeceklerini zorla almak ve ada halkından otuz sekiz kişiyi esir almak suretiyle halka eziyet ettiği bildirilip, söz konusu mal ve esirlerden bulunanları almak ve sahiplerine geri vermek konusunun, Trablusgarp'daki devlet görevlilerine bildirildiği hakkındaki hüküm,

Hüküm 37

Pirnak (?) köyünün zimmî halkının arzıyla, köylerindeki kiliselerinin zaman aşımından dolayı onarıma ihtiyacı olduğunun bildirildiği ve onarımı için izin istendiği, söz konusu yer bir köy ise ve halkı zimmî ise, onarmalarına engel olunmamasının emir edildiği hususunun Tırhala kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 38

Belgrad savunmasında olan cebeci ve topçu sınıfı askerlerinin, savunmada var olan ve olmayanlarının ocaklarından gönderilecek adamlar aracılığıyla belirlenmesi ve var olanlara maaşlarının gönderilen paradan ödenmesi ve bunların merkeze bildirilmesi ve gönderilen paranın boş yere harcanmasından kaçınılması konusunun, Belgrad savunucusuna bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 39

Düre köyünün zimmî halkının arzıyla, köylerindeki kiliselerinin onarıma ihtiyacı olduğunun bildirildiği ve onarımı için izin istendiği, söz konusu yer bir köy ise ve halkı zimmî ise, onarmalarına engel olunmamasının emir edildiği hususunun Kutluca kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 40

Fatma adlı bir hanımın arzıyla, kocası Ahmed'in haps olmasından dolayı hallerinin kötü olduğunu bildirdiği ve kocasının salıverilmesini rica ettiğinin ve söz konusu kişinin salıverilmesi emrinin verildiğini, Midilli kalesi muhafızına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 41

Belgrad'da bulunan top ve topa dair malzemenin sayısının ve niteliğinin belirlenmesi ve tek tek kaydedilerek, merkeze aktarılması isteğinin, Belgrad muhafızına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 42

Eski Kandiye muhafızı vezir Mehmed Paşa'nın hazineye olan borcunu ödemesi ve bunun üzere Bozcaada'ya gelmesi hususunun, Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 43

Eski Cezayir beylerbeyisi ve o zamanın hali hazırda donanma kaptanlarından olan Hüseyin Paşa'nın kendisi merkeze geldiği halde, ailesini getiremediği ve meselenin halli konusunda çalışması gerektiği hususunun mevcut Cezayir yöneticilerine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 44

Göynük kadısı Molla Mehmed'in ve Düşenbe halkının arzıyla, buldukları havalide ortaya çıkan ve halka türlü eziyetleri olan eşkıyanın yakalanarak cezalandırılması ve durumlarının merkeze bildirilmesi hususunun, Teke sancağı ile Alanya ve Düşenbe kadılarına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 45

Seferde görevli Rumeli'deki Yörüklerden oluşan askerlerin, görev yerlerinin uzaklığı nedeniyle yerlerinin değiştirilmesi ve bu askerlerin taşınması hususunda Rumeli'de asker yazımında görevli Hasan'ın görevlendirildiğinin kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 46

Donanma kaptanlarından İlyas kaptanın arzıyla, bir grup donanma askerinin ücretlerini aldıkları halde, hizmetten kaçtıkları, İznikmid'e gittikleri ve bunların ya hizmet vermelerinin

ya da aldıkları ücretlerin kendilerinden tahsil edilmesinin sağlanması hususunun, İznikmid yöneticilerine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 47

Tuna nehrinde seyreden gemiler limanlara yanaştıklarında, mürettebatından firar eden askerler olabileceği ve eğer olur ise bunların gemilerine teslim edilmesi gerektiği hususunun, İstanbul ve Ruscuk arasındaki bölgede görev yapan yöneticilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 48

Sefer yaklaştığı için, tımarlı, ulufeli, humbaracı, lağımcı, yayacı askerlerinin, sefer zamanından önce komutanları olan Mehmed'in yanında olmalarının şart olduğu hususunun, muhataplarına bildirilmesi gerektiğinin yöneticilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 49

Rumeli yakasında bulunan Yörüklerden alınan askerlerin gönderilmesi ve asker vermek istemeyen Çatalca halkından toplanan askerlerin, sekiz neferde bir nefer oranında, Belgrad'a yollanmaları hususunun, Rumeli'deki Yörük yazıcısına ve Çatalca yetkililerine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 50

Sefere lazım olan Yörüklerin yürütülmesi için üç yüz nefer başına bir çeribaşı gerekli olup, Vidin kazasına bağlı, Sofular adlı köyden olan Mustafa'nın bu göreve getirilmesi hususunun ilgililere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 51

Rumeli yakasında oturan Yörük sınıfının, bir önceki seferde başarılı olduğu, bunların buldukları ve bağlı oldukları Hayrabolu ve civarında bulunan köyler yoklanarak, bunların toplanıp, görevli buldukları yere gönderilmeleri hususunun Hayrabolu yöneticilerine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 52

Samare'nin (?) gayrimüslim halkının arzıyla, burada bulunan, fetih zamanından beri ellerinde olan kiliselerinin depremden zarar gördüğü, bunun onarılması hususunda izin istendiği ve

gerekli şartları mevcut ise onarılmasına kimsenin engel olmaması hususunun, Divriği kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 53

Dergah-ı Muallam cebecileri askerlerinden olan Gür Salih'in eşkıyadan olduğu, halka huzursuzluk verici davranışlarda bulunduğu ve ıslah olması için, Rodos kalesine kapatılması emrinin, Dergah-ı Muallam cebecileri başına haber verilmesi gerektiği hususunun Rodos kalesi dizdarına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 54

Babü's-saade ağalarından Musa Ağa'nın arzıyla, Mısır'da görevli olduğu ve İstanbul'daki işlerini gördüğü sırada, Mısır'daki maaşına zarar gelmemesi hakkındaki ricasının yerine getirilmesi hakkındaki emrin, Mısır valisine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 55

Adı geçen altı gayrimüslim neferin, güvenilir adamlarla bir an önce Tersane-i Amire'ye yollanması hususunun, Akdeniz gemileri başbuğuna bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 56

Irşova yakınındaki adaya düşman saldıracağı, düşman geçmeden, söz konusu adaya asker gönderilmesi ve korunması, koruma konusunda Vidin'de olan askerlerden yararlanılması ve bu işlerinin Vidin savunmasındaki Yusuf'a havale edildiğinin bildirildiği ve kendisinin de askerlerini bir an önce, adaya götürüp, koruma işini hallederek, geri dönmesi emrinin, Niğbolu sancağı mutasarrıfına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 57

Irşova yakınındaki adanın düşman saldırısından korunması önemli olup, gerekli asker ve teçhizatın adaya taşınması ve üçer aylık maaşlarının verilmesi hususunun Vidin muhâfazasında olan Yusuf'a bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 58

Eğriboz muhafazasında olan askerlere maaşlarının verilmesi ve mevcut olmayanlara maaş verilmemesi hususunun Eğriboz muhâfızı vezîr İbrahim Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 59

Tokat tarafında tahsildar olan Süleyman'ın, kendi görüşü doğrultusunda hareket ederek, halka çeşitli eziyetleri olduğu, bu durumun halledilmesi gerektiği hususunun, Bozcaada kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 60

Üsküdar'da bulunan merhûm Vâlide Sultân-ı Atîk vakfının muhassılı olan Süleyman'ın vakfa borçla mes'ul olduğu, zimmetindeki paradan, borcu karşılığında tahsil yapılacağı hususunun, Eğriboz muhâfızı vezîr İbrahim Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 61

Eğriboz Kalesi'ndeki topların ve parçalarının İstanbul'a nakledilmesi gerektiği ve bunun için Tersâne-i Âmire'den görevlendirilen ve isimleri zikrolunan kimselerin gemileri vasıtasıyla gönderileceği, ancak gemi sayısı yeterli olmayıp, yine isimleri zikrolunan görevlilerin gemilerine yüklenerek, acele olarak İstanbul'a yollanması işinin Eğriboz muhâfızı vezîr İbrahim Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 62

Akdeniz firkatelerinin hazırlanarak, sefer zamanı donanmada hazır bulunmaları hususunun, Akdeniz firkateleri üzerine baş ve buğ olan Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 63

Limni kalesindeki topların Tersane-i Amireye yollanması hususunun, Limni muhâfızı olan Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 64

Yapılması emredilen at kayıklarının hala yapılmadığı ve bu nedenle tekrar ferman yollandığı, kayık için gerekli olan kerestenin sağlanması ve at kayıklarının bir an önce yapılması hususunun, Eflâk voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 65

Gemileri sefer için hazırlaması, askerlerin maaşlarını hazinesinden ödemesi, bin adet cerahor askerin toplanması ve hazır edilmesi ve halka da bu esnada zulüm edilmemesi konularının Eflak voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 66

Sefer yapılacağı ve seferde görevlendirildiği, gemileriyle tam tekmil, gelerek donanmaya katılması gerektiği haberinin ümera-ı deryadan Abdülkadir'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının kethuda Mustafa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Abdülkadir Paşazâde Ahmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Dervişzâde Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Maryolzâde Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Maryolzâde Ali'ye bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının İzmirli Ali'ye bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Ali Paşazâde Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Ali Paşazâde Ebubekir'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Mustafa Paşazâde Ahmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Abdurrahman'a bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Yayha Paşazâde Bekir'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Yahya Paşazâde Kasım bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 67

Hire Emîni Mahmud'un arzıyla, hacılardan hariçten para talep edildiğini bildirip, bu halin sonlandırılmasını rica ettiği ve bu şekilde hacıları rencideden kaçınılması gerektiği hususunun, Şam-ı Şerîf mîr-hacına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 68

Belgrad muhafazasında olan askerın olabildiğince fazla ve acilen zahireye ihtiyacı olduğu ve yollanması gerektiği hususunun, Sofya mollasına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 69

Halkın, eşkıyanın vilayetlerini istila ettiğini haber verdiği, fakat bazılarının da Çerkese gideriz diyerek, yalan bir yolla, bunlara cephaneye ve yiyecek götürmeye çalıştığı ve bunların da bu hareketlerinden men edilmesi gerektiği hususunun, Kefe Beğlerbeğisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 70

Çerkese gideriz diyerek yalan söyleyerek, Abaza gemileriyle eşkıyaya erzak vs. götürülmesi, halkın o sene o tarafa gemi gitmesinin yasaklanmasını istemesine neden olmuş olup, Abazalar tarafına gemi gitmesinin engellenmesi hususunun, Kefe Beğlerbeğine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 71

İsimleri açıkça belirtilen eşkıyanın, yolcunun yolunu kesip, paralarını ve eşyalarını aldıkları, canlarına kasedtikleri, oturan sakinlerin de evlerini basıp, mallarına ve ırzlarına zarar verdikleri ve bu halin sonlandırılarak, sebep olanların yakalanması gerektiğinin Maraş ve Malatya idarecilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 72

Gemi kaptanlarından Ali'nin, Sakız havalisini korsan saldırılarından korumak için Sakız kalesi askerlerinden bir kısmını yanına almasına ve yerleştirmesine kimsenin engel olmamasını rica etmesi hakkındaki isteğine dair konunun, Sakız kâdisına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 73

Adı geçen eşkıyanın, çarşıda halkın dükkanlarını yıkmak ve mallarını yağma etmek gibi zulümlerde buldukları; söz konusu eşkıyanın mahkemeleri görüldüğü halde fesatlıklarına devam ettikleri, bu nedenle yakalanarak haps edilmeleri, mağdurların mallarının da

kendilerine iade olunması gerektiğinin Erzurum idarecilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 74

Çorum Kürtlerinden olan Ömer'in arzıyla, kendisinin suçu yokken, Ömer'in, Burma Ali adlı kimse on guruşunu ve Satılmışzade bir buçuk guruşunu almış olup, bunlar yakalanarak hakkının sahibine teslim edilmesi ve bu iki kimsenin yakalanarak kalabend edilmesi gerektiği hususunun, Seferihisar kâdısına ve voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 75

Hire Emîni Mahmud'un arzıyla, eski eminlerin fukaradan akçe talep ettiklerini bildirmiş olup, bu akçenin talep edilmesi hususunun, Emirü'l-hacc olan Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 76

Vakşeve adlı köyün zimmî reayasının arzıyla, bunların köyü zimmî köyü olup ve İslâm adetleri uygulanmamakta olup, şeyhüislamdan fetvaları bulunmakla beraber, kiliselerinin tamir edilmesini rica ettikleri; durum böyle ise tamirlerine karışılmaması hususunun, Eğin kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 77

Ermenek kazasına bağlı, Tutas (?) adlı köyde bulunan isimleri açıkça belirtilmiş olan eşkıyanın ahaliye birçok zararları dokunmuş olup, birçok suçtan içerde tutuldukları, ıslah olana kadar salınmamaları ve bunlardan olan diğerlerinin yakalanarak cezalandırılmaları hususunun, İçil sancağı mutasarrıfı Süleyman'a ve kapıçıbaşı Bayram vd. ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 78

EşkİYalarla birlikte yakalanarak, hapsedilen Hacı Yusuf adlı kimsenin kendi halinde biri olduğu ve saliverilmesi hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 79

Edirne kalesinde düşmana karşı elde edilen başarılar nedeniyle, padişahın memnun olduğu ve hizmette başarı gösteren vezir ve diğer mirmiran ve ümeraya hilat ihsanında bulunduğu dair emrin, vezir Halil Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 80

Vefat eden Mekke emiri Zeyd'in zamanında görevleri kendilerine verildiği sırada mertebelerine göre adil bir şekilde dağıtılmış olan, maaş ve elbise parası gibi ödemelerle yetinmeyen bazı görevliler kendi hisseleri dışına tecavüz etmekte olduğu duyulmuş olup, bunların bu tür haksızlıklarına müsaade edilmemesi gerektiği hususunun, Mekke Şerîfi Muhsin'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 81

Edirne kalesinde düşmana karşı elde edilen başarılar nedeniyle, padişahın memnun olduğu ve hizmette başarı gösteren vezir ve diğer mirmiran ve ümeraya hilat ihsanında bulunduğu dair emrin, vezir Halil Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 82

Mekke Emîri Muhsin'in arzıyla, Hamza oğlu Muhammed adlı kimsenin elinde olan bölgenin hizmetini görmekle yetinmeyip, halka zararı olan çeşitli işlere sebep olduğu ve bazı ödemelerle ilgili değişiklik yapmak gibi kötülöklere giriştiği duyulmuş olup, Mısır'la ilişkisinin kesilmesi hususunun, Mısır vâlisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 83

Filibe'de sekban ve menzil akçesi adı altında halktan alınan paranın alınmaması hakkında padişah emri olduğu halde, bazı devlet görevlilerinin emre mugayir olarak, parayı halktan aldıkları, halka bu vesile ile zulmettikleri, ve bu söz konusu paranın Filibe'nin ileri gelenlerinden alınması hususunun, Filibe kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 84

Halktan alınması padişah tarafından men edilen bazı vergileri alması oda yetmezmiş gibi, emrindeki atlılarla halkın evini basıp, ırz ve mal güvenliğini tehlikeye sokması, hayvan, eşya ve yiyeceklerine el koyması gibi nedenlerle, subaşılık görevinde bulunan Ebubekir adlı şahsın

yakalanması ve suçu sabit olur ise, asılması gerektiği hususunun Anadolu Beğlerbeğisine ve Kütahya Mollasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 85

Adı geçen bölükbaşılardan, etrafına sarıca ve sekbanları toplayıp, eşkıyalık yaptıkları ve halka zulmettikleri ve bu tacizlerinin, Teke mutasarrıfı ve Aydın, Saruhan ileri gelenlerince sonlandırılması; cezalarının bir an evvel verilmesi hususunun, Menteşe mutasarrıfına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Teke sancağına mutasarrıfı Mevlüd Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının mîr-i aşîret Altıparmakzâde'ye bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Saruhan sancağı mütesellimine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Aydın sancağında vâki' olan kâdılara ve diğer yöneticilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 86

Filibe'de sekban ve menzil akçesi adı altında halktan alınan paranın alınmaması hakkında padişah emri olduğu halde, bazı devlet görevlilerinin emre mugayir olarak, parayı halktan aldıkları, halka bu vesile ile zulmettikleri, ve bu söz konusu paranın Filibe'nin ileri gelenlerinden alınması hususunun, Filibe kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 87

Edirne kalesinde düşmana karşı elde edilen başarılar nedeniyle, padişahın memnun olduğu ve hizmette başarı gösteren vezir ve diğer mirmiran ve ümeraya hilat ihsanında bulunduğu dair emrin, vezir Halil Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 88

Vezir Halil Paşa'ya gönderilen paranın güvenli ve sağlam bir şekilde, kendisine ulaştırılması hususunun, İstanbul ile Avlonya arasındaki bölgede hükmeden kadılara ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 89

Ortakçı kadısının arzıyla, bir takım eşkıyanın bir adamı mahkemede öldürdüğü, maktülün oğlunun da şikayetçi olarak mahkemeye başvurduğu; sözü edilen eşkıyanın yakalanarak, suçları sabit ise kalebend yapılmaları gerektiği konusunun, Menteşe ve Teke sancakları görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 90

Donanmanın henüz tamamlanmadığı ve sefer zamanının yaklaştığı, donanmanın denizde yürüyebilmesi için daha fazla asker ve gemiye ihtiyaç olduğu durumunun, Tunus ocağı ve Tunus'daki devlet görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 91

Mefsa (?) Köyünün zimmî reayasının arzıyla, köylerindeki kiliselerinin tamiri için izin istedikleri, bu mahal köy olup, köyün tüm ahalisi zimmî ise, tamirlerine karışılmaması konusundaki emrin, Eğin kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 92

İsimleri geçen dört zimmînin halka eziyetten dolayı yakalanarak hapsedildikleri, fakat durumlarının o bölgenin ahalisinden ve ileri gelenlerinden soruşturularak, suçları yok ise salıverilmeleri hususunun, Gelibolu muhafızı Temür Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 93

Bir zatın eşkıyalıktan yakalanarak hapsedildiği, fakat bu konuda şüphe söz konusu olduğundan, eşkıyalığının sorgulandığı, yerinde araştırılması ve araştırma sonlanana kadar, tutukluluğunun devam etmesi konusunun Bozcaada kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 94

Çarşamba'ya bağlı bir köyde sakin olan zimmî reayanın arzıyla, kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğu ve tamir etmeleri için izin istedikleri; eğer ahalisi zimmî ve yerleşim birimleri köy ise, eski bina iskeleti üzerinden tamir etmelerine engel olunmaması konusundaki emrin, Çarşamba kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 95

Vezir Mustafa Paşa'nın delibaşısının arzıyla, sarıca ve sekban vs.den olup, eşkıyalık yapan bir grubun kalpak takarak, deli ve gönüllü askerlerinden oldukları izlenimi verdikleri ve bu durumun engellenmesi konusunun, Anadolu ve Rumeli'deki vezir vb. görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 96

Selanik'e bağlı bir mahallede sakin olan zimmî reayasının arzıyla, kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğu ve tamir etmeleri için izin istedikleri; eğer fetihten beri ellerinde bulunan kilise ise ve kendi binasından fazla bir şey ilave olunmadan tamir etmelerine, engel olunmaması konusundaki emrin, Selanik kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 97

Divriği'de sakin olan zimmî reayasının arzıyla, kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğu ve tamir etmeleri için izin istedikleri; eğer İslam adetlerinin geçerli olduğu şehirde ya da şehir kenarında değil ise tamir etmelerine, engel olunmaması konusundaki emrin, Divriği kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 98

Sivas kadısının naîbinin arzıyla, Sivas'a bağlı bir mahalde sakin olan zimmî reaya mahkemeye başvurup, tasarruflarında olan kilisenin tamire ihtiyacı olduğunu arz etmişler ve bu durum tespit edilerek, kendi binasından fazla bir ekleme yapılmaksızın, tamir etmelerine engel olunmaması gerektiği kararının, Sivas kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 99

Eğriboz ve havalisindeki kalelerde bulunan askerlerden yalnız yüz tanesi Eğriboz Kalesi'nde bırakılmak suretiyle, geri kalan askerlerin tümünün, cebeciler ağasının emrinde toplanarak, İstanbul'a getirilmeleri hususunun Eğriboz Kalesi muhafazasında olan cebeciler ağası vekiline bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 100

Karaferye'ye bağlı bir köyün zimmî reyasının arzıyla, kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğu ve tamir etmeleri için izin istedikleri ve ahalinin zimmet ehli olduğu ve kendi bina iskeleti üzere,

bir ekleme yapılmaksızın kiliselerini tamir etmelerine, engel olunmaması konusundaki emrin, Karaferye kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 101

Selanik, Tırhala, Yanya ve İnebahtı sancaklarının tımar sahipleri ve askerleri, adı geçen havalileri korumakla görevlendirilmiş olup, Mora'da olan mahlûlâtın hak edene verilmesi hususunun, Mora'daki askerlere baş ve buğ olan Ali Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 102

Selanik ve Tırhâlâ ve Yanya ve İnebahtı sancaklarının tımar sahiplerinin Ali Paşa yanında görevlendirildiği ve bununla ilgili defterlerin verilmesi gerektiği hususunun, vezir Halil Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 103

Seddülbahir ve Sultanhisarı ve Kildülbahir ve Sultaniye Kalelerinde bulunan topların çorbacı tarafından kaydedilmesi; her birine otuzar gülle alıkonularak ve tekrar iade edilmek üzere, Tophane-i Amire'ye gönderilmesi hususuna dair emrin, vezire ve adı geçen kalelerin muhafızlarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 104

Bu yaz Eğriboz Kalesi muhafazasında bulunan askerlere verilmek üzere üç aylık maaşları, ağalarına ve zabitlerine teslim olunarak, paylaşılıp, isimleri deftere kaydedildikten sonra, defterinin İstanbul'a gönderilmesi hususuna dâir emrin, vezir İbrahim Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 105

Daha önce Limni Adası'nı muhafaza görevinden alınan askerlere, burada yeniden ihtiyaç duyulup, bunlar yerinde bırakılıp; varlıkları yoklanıp, kaydedilip, defterinin İstanbul'a yollanması hususunun, ada savunmasında görevli yetkililere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 106

Trabzon'a bağlı Vize'de ortaya çıkan ve halka zulüm eden ve de mahkemeye çağrıldıkları halde gelmeyen eşkıyanın tümünün yakalanarak, Trabzon kadısı huzuruna çıkarılması ve sorgulanması ve cezalandırılması, buna ek olarak, daha önce haklarında emir gönderilen ve Ok kazasında bulunan eşkıyanın da yaptığı haksızlıklar kesinleşmiş olur ise, onların da cezaları verilerek, acilen ahalinin bunların zulmünden kurtarılması gerektiği hususunun, Trabzon valisi ve kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 107

Sipahiyan askeri oğlu olup, yeniçeri yazılan dört askerin, zabitlerine karşı geldiği ve üzerine yürüdüğü, bunlar Bozcaada'ya kapatılmış olup, salınmalarına dair emri gönderilmedikçe salıverilmemeleri hususunun, Bozcaada kâdısına ve dizdârlarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 108

Kızıl Ada'ya bağlı Viranköy'ün zimmî reayasının arzıyla, fetih zamanından beri tasarruflarında olan Ayafefoli adlı kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğunu ve tamiri için izin istediklerini, ahali zimmî ve buldukları yer köy ise, tamirine engel olunmaması hususunun, Kızıl Ada naîbine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 109

Elhâc Hızır adlı kimsenin arzıyla, daha önce Vasili adlı eşkıyanın, adı geçen Hızır'ın kızını zorla alarak, dağa kaçırdığı ve kötülük ettiği; kız evine geri döndükten sonra, ona nikah kıydığı gerekçesiyle kızını geri istediği, araya koyduğu adamlar vasıtasıyla kızın babası Hızır'ı hapsedirmek ve çeşitli mal ve eşyalarına el koymak gibi eziyetlerde bulunduğu, bu nedenle söz konusu Vasili'nin yakalanarak, cezasının verilmesi gerektiği hususunun, Lârende kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 110

Daha önceden vergilerin çokluğundan şikayetçi ve zor durumda olan halktan, bu resmîyet dışı vergilerin alınmaması ve zulüm yapılmaması konusunda uyarılan bir takım devlet görevlilerinin, sonra da, bu vergileri talep ettikleri sırada yurtlarından ayrılan ve geri dönmek isteyen halkı yurtlarına geçirmedikleri, bu halin sonlandırılması ve haksızlığın giderilmesi gerektiği hususunun, Cizre ve İmadiye'deki sorumlulara bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 111

Sefer kararı alınmış olduğu, üç yüz nefer Şam kuvvetinin, Adana sahrasında orduya katılarak hizmetteki yerini alması gerektiği hususunun, Şam Beğlerbeğisi Murtaza'ya vs. ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 112

Daha önce orduya yakın yerde olması tenbih olunduğu halde, askerin de gecikmesinden sorumlu tutulmuş olan sorumluların Ramazan ayında, ordu Edirne'den hareket etmeden önce orduya katılması hususunda (?) yazılan hükme dâir,

Sefer zamanı geldiğinde, Ramazan ayının yirmi beşinde Davud Paşa sahrâsına çadır kurulup ve Ramazan ayının onuncu günü ile yirminci günü arasındaki zaman zarfında da vezir Mustafa Paşa sefer yoluna hareket edip, eski ferman üzerine Ramazan'da Edirne'de ordu karargahına katılıp, yolda kimseye zarar verilmeden yol alınması hususunun (?) bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Kararlaştırılmış olan sefere katılmak üzere görevlendirilen ve emrinde olan, sefere katılması gereken devlet görevlileri de tam teçhizatlı bir şekilde beraberinde olarak, Ramazan ayında Edirne'de ordu karargâhına katılması ve bu emirden sonra tekrarına gerek bırakmayarak, yolculuk sırasında ağır davranılmaması, tembellik yapılmaması, halka zulüm edilmemesi ve kimsenin eşya ya da malına parasız dokunulmaması hususunun, Amasya zamimesiyle, vezir Ömer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Anadolu Beğlerbeğisi Ebubekir Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Niğde ve Kayseriye sancakları zamîmesiyle Karaman vâlisi vezîr İsmail Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Kars ve Maraş ve Aziz sancakları zamîmesiyle Maraş Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Saruhan sancağı Beği ve Uşak (?) Beği'ne bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Hamid sancağı mutasarrıfı Kâsım Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Kırşehir Sancağı zamîmesi ile Kengiri sancağına mutasarrıfı Can Arslan Paşazâde Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Teke sancağı mutasarrıfı Mevlüd Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Menteşe sancağı mutasarrıfı İbrahim Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Canik sancağı beği İsmail Beğe bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Çorum sancağı Beği Ömer Beğe bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Divriği ve Arapkir sancakları mutasarrıfı Mustafa Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Adana Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının İçil sancağı zamîmesiyle Tarsus sancağına mutasarrıf Süleyman Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Beğşehir sancağı mutasarrıfı olan Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 113

Sivas ve havalisindeki yerlerin kadılarının arzıyla, bazı Türkmen ve Kürt aşiretleri eşkıyasının, belirli olan kendi yaylak ve kışlaklarıyla yetinmeyerek, kendi yerleşim yerlerinin dışına çıkarak, eşkıyalık hareketine giriştikleri, halkın eşya, mal ve hayvanlarını gasp ettikleri, yolcuları soydukları, canlarına kasdettikleri ve bu türlü eziyet peşinde olduklarından haberdar olduğu ve bunların zulümlerinin sonlandırılması gerektiği, bunun için de, Malatya sancağı

yetkililerinin görevlendirildiği, kararlaştırılmış olan sefere dahi katılmayarak, birlikte ve haberleşerek bu eşkıyanın bu bölgeden def edilmesi, bunların Malatya'dan yukarıya geçirilmemesi ve de eşkıya oldukları açık olanların cezalandırılması, şüpheli olanların ise araştırılarak hak ettikleri cezalarının verilmesi; yolcuların ve halkın refah ve güvenliğinin sağlanması gerektiği hususunun, Malatya sancağı görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 114

Malatya sancağı mutasarrıfı Polad Mehmed'in o havalideki eşkıyayı yakalayarak cezalandırmak vazifesiyle görevlendirildiği ve bunun için sefere dahi katılmadığı, seferde görevli olmayan ve bu konuda hizmet etmeye elverişli olan il erleri de beraberlerinde olarak, onunla bu konuda ittifak halinde hareket ederek ve onun uygun gördüğü şekilde hareket ederek, söz konusu eşkıyanın o bölgeden çıkartılması, Malatya'dan yukarı geçirilmemesi ve zararlarının ortadan kaldırılması konusunda çokça çalışılması hususunun, Malatya kadısı ve voyvodası ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Divriği sancağında vâki' kâdırlara vd.ye bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Arapkir sancağında vâki' kâdırlara vd.ye bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının mîr-i aşîret Rişvanoğlu Halil'e bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 115

Sarıhoca adlı köyün zimmî reayasının arzıyla, daha önce katl edilen bir şaki bunların köyünü yağma edip, fetih zamanından beri tasarruflarında olan kiliseleri de buna dahil olup, söz konusu kiliselerinin tamiri için izin istedikleri ve ahalisi zimmî ve yerleşimleri köy ise, eski binası üzerine bir şey ilave olunmadan tamir etmelerine kimsenin engel olmaması gerektiği hususunun, Sivas kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 116

Ali oğlu Hamdi ve kardeşi Ahmed ve Osman adlı kimseler ile anneleri Naime, Müsteceb adlı köyün ahalisinden olup, yine aynı köyde oturan müftü Ahmed'i haksız yere öldürmüş ve

bunlardan Mehmed kaçmış, diğerleri yakalanmış olup, iki tarafın maktulun diyeti konusunda anlaşmaları ve anlaşmışlar ise söz konusu bedelin ödenerek, bu olaya sebebiyet verenlerin sürülmesi hususunun, Gelibolu muhâfazı Bahri Mehmed'e ve Şehirköy nâibine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 117,

Malatya'nın zimmı reayası, Malatya'ya üç saat uzaklıkta dağ içinde olan kiliselerinin tamiri için izin istemiş olup, eski binası üzerine bir şey ilave olunmadan tamir etmelerine kimsenin engel olmaması gerektiği hususunun, Malatya kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 118

Seddülbahir ve Sultanhisarı ve Kilidbahir ve Sultaniyye Kaleleri zindanlarında, hapsedilmiş olan asiler ne suç ve hangi tarihten itibaren haps edilmişlerse, isimlerinin doğru ve ayrıntılı olarak, kayıt ve defter edilip, İstanbul'a yollanması hususunun, vezire, Gelibolu muhafızına ve adı geçen kalelerin kale muhafızlarına bildirilmesi hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 119

İsimleri açık olarak belirtilen cemaatlar ve aşiretler, etraflarına topladıkları eşkıya ile, yolcuların yollarını kesmek, canlarına kasd etmek, mallarını gaspetmek, çevrede bulunan köylerin ahaliyelerinin evlerini basıp, haremelerini kaldırmak ve hayvanlarını almak, bazılarının ise paralarına el koymak gibi, türlü eziyet peşinde oldukları; dışardan bu bölgelere giriş çıkışın mümkün olmadığı, burada bir saat mesafedeki bağlarına gidip gelmekte olan ahalinin dahi sürekli taciz altında olduğu, Malatya ileri gelenlerince bildirilmiş olup, halkın ve yolcuların söz konusu eşkıyanın zulmünden korunması, bunların baskılarının halk üzerinden kaldırılması ve yakalanarak cezalandırılmaları hususunun, Malatya mutasarrıfı, Malatya ve Divriği ve Arapkir kadıları ve Rişvan aşireti beyi vs. bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 120

Sefer kararlaştırılmış olup, daha önce bildirildiği üzere, adı geçen aşiretlerden istendiği miktar askerle sefere katılmak üzere, Cafer adlı bir kimse komutan tayin olunup, hangi cemaatlerden toplanacağı ayrıntılarıyla bildirildiği üzere, iki yüz askere de komutan olarak atanmış olan, Altıparmakoglu Hüseyin adlı aşiret reisinin de vaktinde ordugâha katılması gerektiği hususunun, Altıparmakoglu Hüseyin'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 121

Sefere gitmek üzere, Herkli cemaatinden istenen yüz nefere gereklilik nedeniyle, Altıparmaklı Hüseyin komutan olarak atanmış olup, Hacı Ahmedlü aşiretinden de tam donanımlı ve savaşabilecek özelliklere sahip kırk askere komutan olarak da, söz konusu aşiretin beyi Cafer'in atandığı hususunun, adı geçen Cafer'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 122

Belgrad savunmasında bulunan Mısır askerlerinden ölen ve kaçan askerlerin isimlerinin bu zamana kadar yazılması ve ele geçirilmesi gerektiği, söz konusu askerleri yoklayarak, bir tanesini dahi saklamadan, defterinin gönderilmesi hususunun, Belgrad muhafızı vezir Ahmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 123

Antalya kadısının arzıyla, Antalya kalesi komutanı ve askerleri mahkemeye giderek, kalenin duvarlarının deprem ve yağmur tahribatıyla yıkıldığını ve tamire ihtiyacı olduğunu bildirmiş olup, buraya bir mimar atanması, mimar ve bilenlerin aracılığıyla durumun araştırılarak, sonucunun merkeze bildirilmesi hususunun, Antalya kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 124

Lefkoşa ve Magosa ve Tuzla ve Limasol ve Baf ve Girne kalelerinde bulunan topların, çaplarıyla kaydedilerek, sağlam ve kırıkları da birbirinden ayrılarak, yazılıp, merkeze gönderilmek üzere, Kaptan Paşa'ya teslim edilmesi hususunun, Kıbrıs muhafızı vezir Ahmed Paşa'ya ve kadı ve kale komutanlarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 125

Tuna tarafında olan gemilerin kaptan ve askerlerinin, bütün savaş gereçleri beraberlerinde olarak, girdapları geçerek, zamanında, Varna'dan çıkıp, yukarıya doğru ilerlemeleri ve Tuna kaptanı Ali Paşa'nın da durmadan ve dinlemeden Belgrad'a doğru ilerlemesi hususunun, Ali Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 126

Tuna yalılarında, asker için yiyecek taşınması konusu ve de gemilerin yürütülmesi konusu, seferin önemli işlerinden olup, bunların tümünün Tuna Kapudanı Ali Paşa'nın istekleri doğrultusunda gerçekleştirilmesi hususunun, Kili'den Fethülislam'a varıncaya kadar olan yerlerdeki kadılara bildirilmesi hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 127

Mısır valisi iken vefat eden, Ahmed Paşa'nın nakit parası ve eşyasının, bu iş için gönderilen İbşir Ağa ile İstanbul'a yollanması ve merkeze yollanması gerekli olmayan değersiz eşyasının da satılarak, parasının İbşir Ağa'ya teslim edilmesi ve diğer geride bıraktıklarının da İstanbul'a yollanması ve bir eşyasının dahi ziyan edilmemesi hususunun, Mısır kadısına ve Dimkamete (?) Defterdarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 128

Seddülbahir ve Sultanhisarı ve Kilidbahir ve Sultaniyye Kaleleri zindanlarında, hapsedilmiş olan asiler ne suç ve hangi tarihten itibaren haps edilmişlerse, isimlerinin doğru ve ayrıntılı olarak, kayıt ve defter edilip, İstanbul'a yollanması hususunun vezire, Gelibolu muhafızına ve adı geçen kalelerin kale muhafızlarına bildirilmesi hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 129

Niğbolu ve Silistre sancaklarında yolcuların yolunu kesip, canlarına kasd eden eşkıyadan birkaçı, bir kazada ticaret yapan üç kişiden ikisini öldürmüş ve birini de yaralamış olup, para ve eşyalarını alarak kaçmışsa da, bostancıbaşı Mehmet usta eliyle bunların dördü yakalanmış ve İstanbul'a gönderilmiş olup, suçlarını Divan'da itiraf etmiş iseler de, arkadaşlarından adı açık olarak bildirilen beş tanesinin de, bağlanarak İstanbul'a yollanması hususunun, eski Silistre beğlerbeğisi Mustafa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Niğbolu sancağı mutasarrıfı Salih'e ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 130

Eğin'e bağlı Kozaraksız köyünün zimmî reayanın arzıyla, tasarruflarında bulunan kiliselerinin, zaman aşımından dolayı çatısının yarıldığını, bazı yerlerinin yıkılmaya yüz tuttuğunu ve içine girmeye korkar hale geldiklerini bildirmeleriyle, Şeyhülislamdan alınan

fetva gereğince denetlenerek, asıl binasından fazla bir ekleme yapılmadan tamir edebilmek için izin istedikleri, ahali gayrimüslim ise kimsenin tamirlerine engel olmaması gerektiği hususunun, Eğin kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 131,

Mısır muhafızı Ahmed Paşa vefat etmiş ve yerine atanan vali Mısır'a ulaşmış ve halkın ve memleketin korunması, mal ve yiyeceklerin tahsil edilmesi, hac yollarının düzenlenmesi gibi hallerin görüşülmesi gerektiğinden, Mısır'ın diğer ileri gelenleri ile toplanıldığı ve hepsinin ortak kararı ve önlemleri ile merhumun kethudası Ali adlı kimse kaymakam atanıp, topluluk huzurunda hüccet edilip ve Mısır-ı Kahire eyaletini yönetme görevi vezir Ali Paşa'ya verilmekle, Ali Paşa oraya vardıktan sonra, zulümleri ortadan kaldırmak, düşmanlıkları önlemek, ahali ile ilgili işleri düzenlemek, hazineyi tamamlamak konularında, vezir Ali Paşa ile birlikte, adı geçen Ali ve diğer Mısır'daki yöneticilerin çokça çalışmaları; mukataalar, gümrükler ve darphane emaneti kimin üzerine ise, değiştirilmemesi ve sene sonuna kadar üzerlerinde kalması; merhumun ölümüyle teslim alınan mallar ve mahsullerden başka, geride kalanların eksiksiz olarak tahsil edilmesi, asker için alınan alik ve cerabe türünün ve diğer mahsulün hazineye gönderilmesi ve diğer düzenlemeler hakkındaki adı geçen yöneticilerin, çokça çalışmaları hususunun, Mısır Mollasına ve emirlerine ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 132

Mısır'a bağlı Behsadiye ve ona bağlı bin yüz bir senesi için hesap edilen mukataalar, Süleyman adlı kimsenin emaneten sorumluluğunda bulunup, özür ve sebep bildirilip, tek bir parçası eksilmeden, malları ve mahsulleri kendisinden talep olunduğu ve bu konuda söz konusu Süleyman'ın haberdar edilmesi ve adı geçen vilayetin, mallarının ve mahsullerinin yerinde toplanarak, hazineye teslim edilmesi konusunda çokça çalışılması hususunun, başta Mısır kadısı olmak üzere diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 133

Minye ve Menfelut ve Atfihiye vilâyetleri tahsildarı olan Çerçi Beyi Mehmed'in topladığı ve zimmetinde olan malların Mısır divanına ve mahsullerin hazine anbarına teslim edilmesi hususunun, tahsildar Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 134

Mısır'da, bin yüz bir senesine ait mukataa arazisi ve gümrük ve darphane eminliğini, eski Mısır valisi merhum Ahmed Paşa'dan her kim üzerine almış ise, sene sonlanmadan önce, değiştirilmesi söz konusu olur ise, hazineye zararı olacağı kesin olup, söz konusu kimselerden, sorumluluklarında olan malların ve mahsullerin, eksiksiz olarak tahsil edilmesi ve hesapları görülerek, değiştirilmeden, bu malların üzerlerinde bırakılması; tahsilleri konusunda, kesinti yapmak ya da rüşvet vb. hareketten sakınılması hususunun, Mısır kadısı ve ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 135

Mısır'a bağlı mahallerden, bin yüz bir senesine ait iltizam ve mukataaları elinde tutan emirler vs. iltizam sahipleri sorumluluğunda olan, malların ve mahsullerin Mısır ruznamçe defterinde kayıtlı olduğu üzere, elinde tutanlardan istendiği, merhum Ahmed Paşa'nın geride kalan mallarından tamamlanmasına izin olunmadığı, söz konusu kişilerin bu durumdan haberdar edilmeleri ve mahsul ağalarının değiştirilmemesi, sene sonuna kadar bu ve benzeri görev ve toprakların sorumluluğunun, alan kimseler üzerinde kalması, yine ellerinde olan mal ve mahsulleri tamamen tahsil edip, hazineye eksik tesliminden; merhumun malından tamamlanması bahanesiyle, onun malına el konulmasından ve bir tanesinin dahi ziyan edilmesinden kaçınılması gerektiği hususunun, Mısır mollasına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 136

Bin doksan yedi, bin doksan sekiz, bin doksan dokuz senelerine ait mahsulün, Ahmed Paşa'dan selefi Hüseyin Paşa'ya intikali ve geriye kalan, eminlerin ve iltizam sahiplerinin zimmetlerinde kalan gıralın de devlet için tahsil edilerek, bir an evvel anbara teslimi hususunun, Mısır valisi ve diğer Mısır görevlilerine bildiriliği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 137

Vefat etmiş olan Ahmed Paşa'nın mallarının, az ya da çok ne ise, yazılarak bunları almakla görevlendirilen zata eksiksiz olarak teslim edilmesi ve her hangi bir vergi vs. bahanesiyle kesinti yapılmaması hususunun, Mısır mollası vs. Mısır görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 138

Mısır askerinden olup, seferde yararlılık gösteren ve hak edenlerin derecelerinin verilmesi fakat bunların, merhum Ahmed Paşa'nın geride bıraktığı malından tamamlanmaması, onun malının bir tanesine dahi bu bahane ile el konulmaması hususunun, Mısır kadısına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 139

Merhum Ahmed Paşa'nın ölümü tarihine dek, Harameyn-i Muhteremeyn ve Mısır askeri için kullanılan ve hazineye teslim edilen mahsulden başka, emirlerin ve küşşafın ellerinde kalan mahsulde masraf açığı olduğu, bunların belirlenerek, kaydedilerek, devlet için saklanması ve merkeze bildirilmesi hususunun, başta Mısır mollasına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 140

Toplanarak tastamam ambara teslim olunan mahsulden, bir kısmı gemilere yüklenmiş ve bir kısmı ambara teslim edilmiş iken, az gelmiş; asker ve hayvan için yiyecek olarak kullanılmak için, harameyn mahsulünden tekrar yerine konulmak üzere bir miktar mahsul kullanıldığı duyulmuş ve bu konunun öneminin farkında olduğu, alınan mahsul yerine konularak ve tastamam olarak yerine ulaştırmak ve halkın sıkıntı ve darlık çekmesine sebep olmaktan kaçınılması hususunun, Mısır mollası ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 141

Daha evvel, sahipsiz maaş götürüldüğünde, götürene haber verme ücreti verilip, gerisi saklanarak rütbe alacaklar için kullanılıyor iken; birkaç seneden beri buna itibar edilmeyerek, Mısır askerinden rütbe alacakların rütbeleri verilmediği ve bu durumdan rahatsızlık duymalarına sebep olduğu ve eski usulün uygulanmaya devam edilerek, uygunsuz hareketlerden sakınılması gerektiği hususunun, Mısır kadısına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 142

Her sene gemilerle Mısır'a gelen baharat gelirinden , Mısır hazinesine, yüz seksen bir kese mısırî akçe yazılarak, merhum Ahmed Paşa, bu akçeyi maaşıyla değiştirerek, masraf olarak kaydedip, üzerini kendi malından tamamlayıp eline tahvil alıp, bundan sonra o seneki bahar

emanetinden elde edilecek malda, Mısır hazinesinin maaşı olmayıp, devlet için el konulması ve toplanması gerektiği hususunun, Mısır kadısına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 143

Merhum Ahmed Paşa'nın Mısır'a bağlı bazı yerlerin mukataa ve gümrüklerini, kimin tasarrufuna vermiş ise, bunların araştırılması, merhumun ölümünden sonra, teslimatları sırasında ellerinde olan rüzmançe sureti aracılığıyla yoklanıp, teslimlerinden sonra, ellerinde kalan az çok ne ise, sene sonuna kadar ele geçirilmesi, kaydedilmesi ve ulaştırılması hususunun, Mısır'a ve diğer ileri gelenlere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 144

Ahmed adlı kimsenin, bir seneyi aşkın süredir Edirne zindanında hapis olan babasının salıverilmesi istediğini ve ricada bulunduğunu, söz konusu kişinin salıverilmesi hususunun Edirne kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 145

Meşâğ (?) adlı köyün zımmî reayasının arzıyla, yıkılmaya yüz tutmuş kiliselerini, kendi bina yıkıntısı üzerinde tamir ettirmek konusunda izin istedikleri, bu konuda kendilerine engel olunmaması gerektiği hususunun, Eğin kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 146

Boğdan voyvodası kapı kethudasının arzıyla; İstanımaka suyu üzerinde bulunan taş köprüünün zamanla yıkıldığı, yolcuların bu nedenle çok zorluk çektikleri, nehrin karşısındaki yere iki göz taş köprü inşa edilmesi hususunda izin istediği, buna göre gerekenin yapılması hususunun, Filibe kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 147

Yörük kaydetmek işine memur olan Hasan'ın arzıyla, adı geçen Hasan, Filibe'de Yörük kaydetmeye gittiğinde, Filibe kadısının bu kişinin defterini imzalamadığı ve onaylamadığı; adı geçen yerlerdeki vakıflarda bulunanların Yörük olduğu ve yazılması konusunda bahaneden sakınılması gerektiği hususunun, Filibe kadısının kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 148

Menteşe sancağında bulunan hizmetli ve levent takımının halka zulüm ettiği duyulmuş olup, esasının araştırılması üzere adam görevlendirildiği ve araştırmanın sonucunun, merkeze bildirilmesi gerektiği hususunun, Mentese müftüsü ve kadısı ve vs. ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 149

Veziriazam Mustafa Paşa'nın sefere hareket etmek üzere olduğu ve Tuna kıyılarından Belgrad'a taşınması gereken yiyecek ve cephanenin bir an önce gönderilmesi gerektiği, bu iş acil olarak yapıldıktan sonra da sefer için bulunulması planlanan mahalde yerini alması gerektiği hususunun, Tuna kaptanı Ali'ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 150

Edirne'de oturan Hacı Etmekçi fakirlerinin arzıyla, Mustafa Usta adlı kimsenin kale içinde kurduğu fırında, fermana aykırı bir şekilde has ekmek işlediği ve adı geçen halkın bunun önlenmesini istekleri; söz konusu iddia doğru ise, bu kişinin engellenmesi hususunun, Edirne kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 151

İsimleri ayrıntılı olarak verilen konar-göçerlerin, önceden Adana ve Halep civarında yerleşmişler iken, birkaç seneden beri, Aydın, Beğşehir, Çankırı civarında yerleştikleri, fakat o bölgede oturan halka zarar verdikleri, hayvanlarını alıp, ağaçlarını söktükleri, mahsullerini yedikleri ve hatta kendilerine de, öldürmek ya da yaralamak yoluyla zulüm ettikleri o bölge halkının bildirmesi ve şikayetiyle duyulmuş olup; bunların Viranhan denen boş araziye yerleştirilmeleri, kendi aralarında seçtikleri güvenilir kimseler aracılığıyla denetlenerek, fesadlık ve düzensizlik çıkarıcıları yakalayarak, devlete teslim etmeleri ve ekip biçmekle uğraşarak, söz konusu araziye şenlendirmeleri ve bunun gerektirdiği vergiyi ödeyerek, bölgeyi korumaları ve şenlendirmelerinin karşılığı olarak, raiyyet ve avarız vergilerinden muaf tutulmaları ve buna ek olarak, hayvanlarını olatmak için çobanlarını göndermeleri, kendileri hareket etmemeleri ve yaz kış o mevkide oturarak yerleşmeleri hakkındaki emrin, Karaman vâlisine ve Anadolu Beğlerbeyisine ve Teke ve Mentese ve Kütahya ve İzmir ve Konya kâdılarına ve Aydın ve Saruhan ve Balıkesir mütesellimlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 152

Haleb ve Yeniil Türkmenine bağlı aşiretlerden adları belirtilmiş olanların arzıyla, bunların belirli bir yerleri ve kışlakları olmadığından zor durumda olup, Nusretli adlı boş arazide iskân olunmaları ve kendi aralarında seçtikleri güvenilir kimseler aracılığıyla denetlenerek, fesadlık ve düzensizlik çıkarıcıları yakalayıp, devlete teslim etmeleri ve ekip biçmekle uğraşarak, söz konusu araziye şenlendirmeleri ve bunun gerektirdiği vergiyi ödeyerek, bölgeyi korumaları ve şenlendirmelerinin karşılığı olarak da raiyyet ve avarız vergilerinden muaf tutulmaları ve buna ek olarak, hayvanlarını otlatmak için çobanlarını göndermeleri, kendileri hareket etmemeleri ve yaz kış o mevkide oturarak yerleşmeleri ve eğer yerleşmişler ise bunun gerektirdiği vergilerin alınması hakkındaki emrin, Karaman vâlisine, Kırşehir kâdisına ve Tokat ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 153

Antalya kalesi muhafızı ve korumaları ve hizmetlilerinin arzıyla, kalenin duvarlarının bazı kısımlarının tamire ihtiyacı olduğu ve bu halin mimar ağa ve beraberindekiler aracılığıyla araştırılması, kaydedilmesi ve esasının merkeze bildirilmesi hususunun, Antalya kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 154

Merhum Hamza Paşa'nın oğullarından olan Ahmed adlı kimsenin arzıyla, merhumun malının ve hizmetlilerinin, merkeze gönderilmek üzere Şam kalesine koyulduğu ve elinde olan defterler gereğince, eşyaları verilerek, hizmetlilerinin de salınması hakkındaki isteğinin sonucu, alıkonulan eşyalarının verilip, adamlarının serbest bırakılması hakkındaki emrin, Şam beylerbeyine ve ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 155

Kadıköy'de sakin olan zimmî reayanın arzıyla, fetih zamanından beri tasarruflarında olan kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğu ve tamir etmeleri için izin istedikleri; asıl binasından fazla bir şey yapılmamak kaydıyla tamir etmelerine engel olunmaması konusundaki emrin, Üsküdar kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 156

İstanimaka'da sakin olan zimmî reayanın arzıyla, köylerinin zimmî köyü olduğu ve tasarruflarında olan kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğu ve tamir etmeleri için izin istedikleri;

asıl binasından fazla bir şey yapılmamak kaydıyla tamir etmelerine engel olunmaması gerektiği hususundaki emrin, Filibe kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 157

Gerede ahalsinin arzıyla, Şeyh Hüseyin adlı bir kimsenin, İznikmid'den gelerek Gerede'ye yerleştiği, kendi halinde olmayarak, fesad ve fitne peşinde olduğu, halktan haksız para toplanmasına sebep olduğu, söz konusu kişinin yerinde araştırılarak, bunun sonucuna göre, başka bir yere gönderilmesi hususundaki emir ulaştırıldığında ise, kaçarak, fitneye devam ettiği; bundan dolayı söz konusu zatın önceki hüküm gereğince de yakalanarak, başka bir yere sürgün edilmesi gerektiği hususundaki emrin, Gerede kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 158

İstanbul'daki Sultan Bayezid Han Evkafı idarecisi Mehmed adlı kimsenin arzıyla, Çavuş adlı köyde, vakfın toprağında sınırlar dahilindeki çayırılık eski veziriazam Mustafa Paşa tasarrufunda iken, onun öldürülmesinin ardından bu çayır devlet hazinesine aktarılmış olup, adı geçen Mehmed bunun vakfa haksızlık olduğunu bildirip, eskiden olduğu gibi vakfa aktarılması hakkındaki talebine karşılık, söz konusu çayırılığın vakfa geri verilmesine dair emrin, evvelce ahırdan sorumlu olan görevliye bildirildiği hakkındaki dâir,

Hüküm 159

Teke'de yeniçeri serdarı olan, adı zikredilmeyen yeniçerinin arzıyla, Topal Osman ve etrafındakilerin ağız birliği yaparak, suçu olmayan bu zatı kalabend yaptırdıkları ve haksızlığa uğradığı; haksızlığın giderilerek, serbest bırakılması konusunda ricada bulunduğu ve söz konusu zatın salıverilmesi hususunun, Teke sancağı mutasarrıfına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 160

Dırac kalesinde hafta pazarının adı geçen mahallere kaydığı, kalenin boş kaldığı; bu adı geçen mahallerden hafta pazarının kaldırılması ve pazarın kalede kurulması hususunun, Dırac Kâdısına ve Emînine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 161

Belgrad kalesinde olan, çapları ve boyları belirtilen topların hazır edilmesi konusunun, Belgrad muhâfızı vezîr Ahmed Paşa'ya ve Topçubaşı Vekili'ne bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 162

İskenderiye civarındaki kalelerde bulunan askerlerin miktarlarının belirlenmesi için, bir emekdar atanmış ve yollanmış olup, onun tarafından yoklanıp, imzalı defterinin merkeze yollanması hususunun İskendiye muhafızına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 163

Önceden Dırac kalesinin kürek siparları ve müstahfızanları olan ve belli olan askerlerden, geçen zaman içinde kalede hiç kimse kalmadığı; bunların kayıtlarına bakılarak, zikrolunan görevlere, hak edenlerin atanması, ilgili beratlarını almaları ve adı geçen kalede hizmete başlamaları hususunun, serasker Halil Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 164

Balta mahallesinin Rum gayrimüslimleri, tasarruflarında olan kilisenin çatısı ve duvarlarının tamire ihtiyacı olduğunu bildirip, tamiri için izin istedikleri, eski binası üzerine her hangi bir ekleme yapılmaksızın, zorunlu olan kısmının onarılmasına engel olunmamak hususunun, Kandiye Paşasına ve kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 165

Mora tarafındaki birkaç köyden, o bölgeyi eşkıya baskısından vs. den korumak için Martolos adı altında yine bölge köylerinden toplanan askerlerin, tüm ihtiyaçlarını ve sıkıntılarını halka karşılattığı; bunların bizatihi kendilerinin halka zulmettiği duyulmuş olup; söz konusu Martolos birliğinin dağıtılması, bunlar için halktan alınan verginin iptali ve o zamana kadar toplanan paraların kimin elinde ve ne kadar olduğunun görevli tarafından tesbit edilerek, merkeze bildirilmesi hususunun Mora'da askere baş ve buğ olan Ali'ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 166

Bolu sancağında bulunan bazı kazalarda bulunan evlerin, halkın haline acınarak kaldırıldığı, bunların iyice araştırılması ve adil bir şekilde zayıf ve kuvvetli oluşuna göre kaydedilmesi

gerektiği, fakat bazılarının zengin ayanlar ya da askerlerin arazisi olduğundan himaye edildiği duyulmuş olup, bu konuda adil olunması gerektiği hususunun bu işin yazımıyla görevli Abdurrahman'a bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 167

Sefer zamanı girdiği ve Davut Paşa sahrasına çadır kurulduğu, vezir Ömer Paşa'ya ordugâha katılması bildirildiği ve onunla beraber ulaşılmaması planlanan yere ulaşmak konusunda gayret sarfedilmesi ve Ömer Paşa yetişemese dahi, emrin muhatabı olan sancağın askerlerinin, silahlı ve düzenli olarak, Ramazan ayının ilk gününde, orduya katılmak konusunda acele etmesi gerektiği hususunun, Sivas ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 168

Topal Osman adlı kimsenin padişahın huzuruna çıkması gerektiği ve bunun için görevlendirilen adam aracılığıyla, söz konusu kişinin İstanbul'a yollanması hususunun Teke sancağı mutasarrıfına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 169

Daha önce yeniçeri serdarı olan ve Antalya kalesinde hapis tutulan Hacı Mehmed'in bu iş için görevlendirilen adam tarafından huzura çıkarılmak üzere, İstanbul'a gönderilmesi hususunun, Antalya ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 170

Padinecik (?) ahalsinin arzıyla, aynı kazada oturan Mahmud adlı bir kimsenin, bazı idarecilerin yanına gittiği ve fakirlerin çeşitli bahanelerle parasını almaya ya da aldırmaya sebep olduğu, fakirleri kendisi için parasız bir şekilde çalışmaya zorladığı ve buna benzer zararları olduğu bildirilip; söz konusu kişinin adı geçen kazadan sürülmesi gerektiği hususunun, Padinecik (?) kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 171

Hasenk (?) adlı köyün zimmî reayasının arzıyla, bunların tasarruflarında olan kiliselerinin çatısı ve duvarlarının bazı yerlerinin tamire ihtiyacı olduğunu bildirip, fetvaya göre köy ahalsinin gayrimüslim olduğu bilinip; tamir etmelerine engel olunmaması gerektiği hakkındaki emrin, Eğin kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 172

Düşmandan olduğu gerekçesiyle Osmanlı ve Tatar askeri tarafından zulmedilen zimmî reayanın rahat bırakılmasına dair emrin Bergos, Varna, Balçık, Mankalya, Köstence, Karaharman (?), Kavadin (?), Kili, Eğin, Kefe ve Balkalfa(?) kadılarına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 173

Bafra kadısının arzıyla, Bafra kazası ahali mahkemeye başvurarak, Canik sancağı mütesellimi olan Pervaneoğlu Mustafa'nın adamlarının, Ekşi (?) adlı köy halkını tutup Samsun'a götürürken, köy yakınlarındaki nehirde bir kişinin boğularak öldüğü, bunlardan para aldıkları ve köy köy gezerek, para vermeksizin halkın yiyeceklerine el koydukları ve buna benzer kötülükleri adet edindikleri bildirilip; bunlardan bir kaçının yakalanarak cezalarının verilmesi gerektiği hususunun, (...) kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 174

Merhum Mısır valisi Ahmed Paşa'nın ölümü tarihine dek, emirler ve diğer ileri gelenlerin tasarrufunda olan mallardan ve mahsulden teslimleri sırasında ellerinde olan defter sureti aracılığıyla yoklanıp, teslimlerinden başka ellerinde az ya da çok kalan her ne ise, defterlerinde kayıtlı olduğuna göre, tamamen tahsil edilip, bahane edilmeden hazineye eksiksiz teslimine dikkat edilerek, durumun merkeze bildirilmesi hususunun, Mısır valisine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 175

Ekşeve (?) köyünün zimmî reâyâsı fetihten beri ellerinde olan tasarruflarında olan kiliselerinin çatısı ve duvarlarının zamanla harabe olmaya yüz tuttuğunu ve tamire ihtiyacı olduğunu ve şeyhülislamdan izinleri olduğunu bildirmiş olup; doğruluğu araştırılarak, asıl binasından fazla bir şey eklenmeyerek, ahali gayrimüslim ve yerleşimleri köy ise, tamirlerine engel olunmaması hususunun Eğin kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 176

Bu sene yapılacak olan seferde görev alacak askerlerin ihtiyacı olan yiyeceğin sağlanması gerektiği, istenen arpa ve buğdayı kaza ahalisinin kendisinin Mustafa Beyin evine getirdiği, yürürlükte olan bedelleriyle askere borç olarak vermesi konusunda emir verildiği hakkındaki hükmün, Tekfurdağı nâibine diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 177

İran hacılarının arzıyla, şeriflerin ve Arap kabilelerinin hac farizesi için Mekke'ye giden hacılardan bazı paralar talep ettikleri, çok defa bunun alınmaması konusunda emirler gönderildi ise de, önceki gibi paralar talep ve hacılar zor durumda bırakılmaya devam edildiği; bu şekilde paralar talep edilmemesi ve giden hacıların güvenliğinin sağlanması hususlarının Mekke Emiri'ne bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 178

İran hacılarının arzıyla, bunlardan, Basra havalisindeki Arap kabileleri tarafından bazı vergiler talep edildiği ve zor durumda bırakıldıkları; bunların korunması önemli görevlerden olup, bu tür para talebiyle zor durumda bırakılmaları ve her şart altında korunmaları gerektiği hakkındaki emrin, Basra valisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 179

Daha önce şikayet üzerine tutuklanarak Sultaniye Kalesine hapsedilen iki yeniçeri hariç, diğer yedisinin salıverilmesi hakkındaki emrin, Sultaniye Kalesi muhafızına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 180

Filibe'deki Kara Reis adlı köyde bulunan, adları ayrıntılı olarak belirtilen elli kişinin, Yörüklükle alâkaları olmayıp, çeltikçilik yaptıkları ve bunlardan Yörük piyadesi istenmemesi hususunun, Yörüklerden asker yazmaya görevli olan Hasan'a bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 181

O bölgede ortaya çıkarak yolcuların yolunu kesip, halka zarar veren başıbozuk leventlerin davranışlarından ve bölgenin güvenliğinin sağlanamamasından, sorumlu olduğunun bildirildiği ve sorumluların yakalanarak, hak ettikleri cezalarının verilmesi ve memleket sakinlerinin, yolcuların emniyet ve güvenliğinin sağlanması hususunun, Özi mutasarrıfı vezir Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Vize ve Kırkkilise sancakları mutasarrıfına ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 182

Özbek Hanedanının sancak kulu Esseyid Mehmed Han'ın, karşılanması, padişah huzurunda görevini tamamlaması ve geçtiği güzergâhta güvenilir şekilde ilerlemesi oldukça önemli olup, bulunduğu mahallerde korunaklı yerlerde tutulması, hareket halinde iken yanına güvenilir adamlar koşulması, ulaşacağı yere sağ sağlim ulaşması ve tüm bu konularda son derece dikkatli olunması hususunu İstanbul'dan Edirne bitimine kadar varıncaya dek, yol üzerinde bulunan vezirler, emirler, kadılar, mütesellimler.vs. görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 183

Daha önce lüzumu gerektiğinden, Mısır'dan İstanbul'a yollanması istenen doksan hazinesini ulaştırmak için adam görevlendirildiği fakat söz konusu gelire o derece ihtiyaç olmadığı, maliye hazinesinden bu iş için boş yere para harcandığı, yollanması için bu kadar askerin yorulduğu bildirilip, doksan hazinesi kaldırılıp, masrafları için mal hazinesine yollanması ve ne kadar olduğunun merkeze bildirilmesi gerektiği hususunun, Mısır valisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 184

Eski Hanya muhafızı Ahmed Paşa'nın İstanbul'a gitmesi konusunda izin verildiği ve İstanbul'a gitmesi gerektiği hususundaki emrin, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 185

Selanik'de askeriyle birlikte donatılması ferman olunan iki fırkatenin henüz donatılmadığı, gerektiği şekilde donatılması hususunun, Selanik muhafızına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 186

Françe taifesinin devletin ve Tunus ocağının dostu olduğu ve arada barış akdedilmiş olduğu halde, müstem taifesine zor kullanmak ve de saldırmak akde aykırı ve yasak iken, Françe bayrağı çekili iki kıta müstem taifesine rastlayan Tunus ocağı gemilerinin, karşı taraf savaşa davranmamış ve tabi olmuş iken, mücadele yapılmadan zorla gemileri alınarak, içindekileri esir ettikleri, bu durumun ise anlaşmaya aykırı olduğu, Kaptan-ı Derya'nın görüş ve isteğiyle bunların salıverilmesi ve gemilerinin bırakılması emrinin gönderilmiş olmasına karşın,

gemiler salınmakla birlikte, içinde esir olarak yakalananların salınmadığı Françe elçisi tarafından bildirilmiş olup; söz konusu esirlerin ertelenmeksizin salınması, alınan eşyalarının tastamam olarak teslim edilmesi ve bir daha barış halinde olunan müstemin taifesine bu çeşit harekette bulunulmaması, gemilerdeki asker reislerine de bu konuda sıkıca tenbih olunması ve uyarılması hakkındaki emrin, başta Tunus beğlerbeyisine ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 187

Eski hazinedar Mustafa Ağa'ya Mısır'da ihsan olunan iki yüz pâre hazine malı kaydedilerek, Mısır'a eksik gelmemesi için, eline düşen mahlulâtın kimseye verilmemesi hususunun Mısır kaymakamına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 188

İsimleri açık olarak belirtilen on aded eşkıya, hepsi etrafına üçer yüz adam toplayarak, vilayet halkının evlerini basmak, mal ve yiyeceklerini yağmalamak, haksız yere canlarını almak gibi kötülük üzere olup, daha önce bunlarla ilgili verilen emir gereğince yakalananlar asılmış olup, diğerleri kaçarak, bunlardan bazıları da yüksek dağlara sığınmış ise de, eninde sonunda yakalanarak, kanunun gerektirdiği şekilde cezalandırılmaları konusunda mübaşir yanında görevlendirildiklerini ve haberleşerek ve birlikte hareket ederek, söz konusu eşkıyayı yakalamaları ve zulümlerini halk üzerinden kaldırmaları hususunun Aydın, Saruhan sancaklarındaki devlet görevlilerine ve ileri gelen aşiret liderlerine vs. bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 189

Van Denizi'ndeki (?) adanın zimmî reayasının arzıyla, eski zimmî manastırlarından Meryem Ana manastırının bazı yerlerinin tamire ihtiyacı olduğunu, konuya ilişkin fetvalarının ellerinde olduğunu, İslam adetleri uygulanmayan bölgede oturduklarını ve manastırlarının kendi kalıntısı ve eski usulünce tamiri için, izin istediklerini bildirdikleri; İslam adetleri uygulanmayan bölgede oturdukları doğru ise ve eski hali üzere tamir etmelerine kimsenin engel olmaması hakkındaki emrin, (boşluk) kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 190

Surak adlı köyün zimmî reayasının arzıyla, ahalinin çoğu zimmî olup, tasarruflarında olan kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğunu bildirip, araştırıldıktan sonra, ahali zimmî ve yerleşim

yerleri köy ise ve asıl binasından fazla bir şey eklenmemesi şartıyla tamir etmelerine kimsenin müdahale etmemesi hususundaki emrin, Eğin kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 191

Seddülbahir muhafazasında olan vezir Hüseyin Paşa'nın acilen İstanbul'a gitmesi gerektiği hususunun kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 192

İznikmid kazasına bağlı bir mahalde, değirmen basarak, değirmende Şaban adlı kimseyi öldüren eşkiyadan dört tanesi Bostancı hasekisi tarafından ele geçirilmiş olup, diğer sekizi kaçtı ise de etrafa zarar vermeyi sürdürdüklerinden, halleri araştırılarak ve bir an evvel yakalanarak suçlarının özetleriyle birlikte mübaşire teslim edilmeleri ve İstanbul'a gönderilmeleri hususunun, İznikmid kadısı ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 193

Mısır'da bulunan Camiü'l-ezher evkâfının gelirinin ziyan edilerek, vakfa harcanmadığı duyulmuş olup, cami vakfının gerektiği gibi denetlenmesi ve eskiden beri kayıtlı olan gelirinin vakfa harcanması ve telef edilmemesi gerektiği hususundaki emrin, Mısır valisine ve mollasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 194

Tuna kaptanı Ali Paşa'nın arzıyla, daha Işova muhafazasında olup, daha sonra Ruscuk'da kalabend yapılmış olan Ahmed Beğ kullarının, sakat olmalarından dolayı hallerine acıdığını ve salıverilmelerini rica ettiğini bildirdiği; gereğince, söz konusu kimselerin salıverilmesi hususundaki emrin Ruscuk kalesi muhafızına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 195

Hürrem Sultan Osman Han vakfının nazırı olan Ahmed Ağa'nın arzıyla, adı geçen vakıf toprağını ekip, biçen Nogay beylerinin ve onlara bağlı olanların, elde ettikleri ürünün dörtte biri olan vakıf hakkını vermediklerinden başka, vakfın ahalisini taciz ettiklerini, gelip geçen tatar askerinin de benzeri hareketlerden geri kalmadıklarını bildirmiş olup; söz konusu beylerin vakfın hakkını ödemeleri ve vakıf ahalisini bu türlü huzursuz etmekten vazgeçmeleri

ve ahalinin korunması gerektiği hususunun, Kırım hânı saâdet-Giray Han'a bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 196

Sefirinin gelecek olduğu ve onun karşılanması ve ağırlanması özen gösterilmesi ve sıkıntı çektirilmemesi gerektiği hususunun sakabaşlarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 197

Sefire hac farizesi sırasında yokluk çektirilmemesi ve layıkıyla ağırlanması gerektiği hususunun İstanbul'dan Mekke'ye varıncaya dek yol üzerinde bulunan tüm yetkililere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 198

Veziriazam ve serdar-ı ekrem olan Mustafa Paşa'nın Şaban ayının on üçünde İstanbul'dan Davud Paşa sahrasına çıkıp, gaza ve cihada hareketi kararlaştırılmış olup, Niğbolu sancağı ile Vize ve Kırkkilise sancağı mutasarrıfları ve de dört bölük halkı da beraberinde olarak, Özi eyaletinin askerleri ve alay beyleri ile birlikte, Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre'yi de yanına alarak, ordu Belgrad'a ulaşmadan önce, acil olarak, Varad semtine ulaşp, düşmanın halinden haberdar olup, o çevrenin güvenliğini sağlayıp, düşman hakkında bilgi toplayarak, orduya gönderip, hizmet için Varad'da hazır bulunulması hususunun, Özi valisi Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 199

Veziriazam ve serdar-ı ekrem olan Mustafa Paşa'nın Şaban ayının on üçünde İstanbul'dan Davud Paşa sahrasına çıkıp, hareketi yakın olup, Özü vâlisi olan vezir Hüseyin Paşa ve Niğbolu sancağı mutasarrıfı ve Kırkkilise ile Vize sancakları mutasarrıfı ve dört bölük halkı ve Özi eyâleti askerleri ile Tuna'yı uygun bir yerinden karşıya geçip, Varad semtine ulaşp, o çevrenin güvenliğini sağlayıp, düşman hakkında bilgi sahibi olup, hizmet için hazır olunması hususundaki emrin, Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre'ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 200

Veziriazam ve serdar-ı ekrem olan Mustafa Paşa'nın Şaban ayının on üçünde İstanbul'dan Davud Paşa sahrasına çıkıp, hareketi yakın olup, Özi mutasarrıfı vezir Hüseyin Paşa da dahil

olmak üzere, ordu Belgrad'a ulaşmadan önce Varad semtine ulaşır, orada hazır olup, etrafı korumak ve yeterli sayıda ve tam donanımlı adamlar beraberinde olarak, süratle vezirin yanına varılması gerektiği hususunun, Niğbolu mutasarrıfına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Kırkkilise mutasarrıfına bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 201

Sefere hazır olunması ile ilgili emir geldiği andan itibaren bayraklarını açıp, askerlerini gerektiği gibi silahlandırıp, Özi valisi Hüseyin Paşa'nın yanına varıp, onun öngördüğü şekilde hareket edilmesi hususundaki emrin, Özi'de bulunan alay beylerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 202

Vezir Hüseyin Paşa'nın yanına yetişmeyip, istenilen mahalle ulaşmakta ya da verilen görevin yerine getirilmesinde kusurları söz konusu olur ise, dirliklerinin alınıp, başkasına verilmesiyle yetinilmeyeceği ve ayrıca cezalandırılacakları bilgisinin Özi'de bulunan alay beylerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 203

Zimmet ehli olan İmroz adası ahalisinin, adaya gelen Müslümanlarla karşı karşıya gelerek, onlara düşmanlık ettikleri ve bu zimmîlerin bu türlü hareketlerden men edilmesi hususunun, kaptan paşaya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 204

Bu sene yapılacak olan seferde hizmet beklendiği, donanma çektirmelerinin araştırması sonucu, düşman donanmasının toplanmamış olduğu, bir kısmı ayrılmadığından karşı koymaya imkan olmadığı, ancak vezir İbrahim Paşa'nın kararına göre hareket edip, üzerlerine varıp, yenilen düşman donanmasının da başka yerlere saldırması söz konusu olur ise, hep birlikte çalışıp, zararlarını def' etmek hususunun, kaptan Hüseyin Paşa ve diğer kalyon görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Cezayir-i Garb kalyonlarına ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Trablus kalyonları kapudanlarına ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Tunus ocağı kapudanlarına ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 205

Trablusgarb ocağının masraflarının gelirlerini aştığı, giderlerin ziyadeleştiği ve bunun bir takım zorluklara neden olduğu duyulmuş olup, bunun çözümü için tüm yöneticilerin toplanarak bu konuyu görüşmeleri ve masrafların azaltılması ve ocağın gelir giderlerinin düzenlenmesinin sağlanması gerektiği konusunun, Trablusgarb beğlerbeğisine vd. ye bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 206

Erzurum eyaletinde olup, bin yüz bir senesi için hesaplanan zeâmet ve timar bedellerinin tahsilinin zor olduğu; söz konusu malın acil olarak tahsil edilmesi ve tamamlanması meselesinin halledilmesi gerektiği hakkındaki emrin, Erzurum muhafızı Ömer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 207

Cebecibaşı Mustafa'nın arzıyla, adı geçen Mustafa'nın Belgrad'a asker yiyeceği taşımakla görevli olduğu, hizmetini tamamlayınca, Ruscuk kaptanının yanına atanması istendiği, bu nedenle uygun gördüğü bir kaptanı oraya yollaması gerektiği hususundaki emrin, Tuna kaptanı Ali Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 208

Bu sene yapılacak olan sefer için, Tuna nehrinden Belgrad'a taşınması gereken yiyecek, cephane ve tophane gereçlerinin, yüklenmesi ve taşınması için Tuna gemileri yetmemiş olup, daha fazla gemiye ihtiyaç olduğu; ordu Belgrad'a varmadan önce, Kili'den Vidin'e kadar olan iskelelerde, ne kadar gemi varsa, kimin olursa olsun ücretleri verilerek, söz konusu şeylerin bir an önce taşınması ve bu konuda işlerin aksamasına sebep olunmaması gerektiği hususunun, Kili'den Vidin'e varıncaya kadar olan kadırlara ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 209

Menteşe sancağına bağlı Mendelyan (?) kazasında ortaya çıkan eşkıya etrafına topladığı haydudlarla beraber, kaza sakinlerinden Abdürrahman'ın kardeşini ve oğlunu geceyarısı öldürüp, yiyeceklerini gaspedip, Abdürrahman'nın kendisini de öldürmeye çalıştıktan sonra kaçtıkları, bunların ele geçirilerek, hallerinin araştırılması ve merkeze bildirilmesi, cezaları sabit olursa gereğince cezalandırılmaları hususunun, Bozüyük müftüsüne ve Mentеше kadısına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 210

İsimleri açıkça belirtilen on aded eşkıya, etraflarına topladıkları üçer yüz adam ile, vilayet ahalisinin evlerini basıp, mal ve eşyalarını yağmalayıp, hatta canlarına kastettikleri kadılar tarafından bildirilip, bir kaçı yakalanıp, asıldı ise de, diğerlerinin kaçarak dağa sığındıkları, bunların da gönderilen mübaşirle yardımlaşarak yakalanması ve asılması ya da hapsedilmesi yani hak ettikleri şekilde cezalandırılması hususunun, Bozüyük müftüsüne ve Aydın ve Saruhan ve Sığla ve Mentеше kâdılarına ve Denizli kâdısına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Mentеше'de oturan isimleri zikrolunan kimselere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 211

Sefer için kapı kethudası ile Tökeli İmre Krala yollanan beş yük akçe, Eflak'da bir manastıra konulmuş iken, bir bölük eşkıyanın aniden baskını sırasında gasp edilmiş ve kapı kethudası ile adamları öldürülmüş olup; söz konusu eşkıyanın yakalanarak ve asılarak cezalandırılması; paranın da acilen krala ulaştırılması zorunluluğunun, Eflak voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 212

Sefere katılacak asker için gerekli olan yiyecek ve cepbane ve tophane malzemelerinin Belgrad'a taşınması için yeterli gemi olmadığı, yeterli sayıda gemi bulunarak, söz konusu malzemenin taşınması konusunda cebecibaşı Mustafa'nın görevlendirilmiş olduğu, onunla birlikte bu görevin yerine getirilmesi konusunda çalışılması gerektiği hususunun, Niğbolu Kethudâyeri Mustafa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 213

Filibe'ye bağlı iki köyde, isimleri açık olarak belirtilen ve yeniçerilik iddiasında bulunan birkaç kişi, açıkça şarap içip, ahalinin evlatlarına saldırıp, mal ve yiyeceklerini alıp, bu vb. kötülüklerde bulunmuşlar; Ali Çavuş ve ahalinin yardımıyla bunların ele geçirilmesi, yargılanması ve katledilmesi ya da hapsedilmesi gerekenlerin gerektiği şekilde cezalandırılması ve mahkeme belgelerinin çavuşla birlikte İstanbul'a yollanması hususunun, Filibe mollasına ve yeniçeri serdârına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 214

Vezir Mehmed Paşa'nın arzıyla, vezirin kendi adamı olan Mehmed'in suç işlediği ve Edirne zindanına konulduğu, ancak artık salıverilmesi için izin istediği, bundan dolayı adı geçen hizmetkarın salıverilmesi hususunun, Edirne kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 215

Erceb (?) tarafından geleceklere yol hükmü yazıldığı hususunun, İstanbul ile Erceb (?) arasında bulunan kadılara vs bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 216

Adı geçen köylerden belirlenen miktarda asker toplanmasına dair hüküm.

Hüküm 217

Adları ve sayıları belirtilen Yörüklerin toplamının, dört yüz elli iki nefer olduğu, bunların ordu, Belgrad'a varmazdan evvel, bir an önce her şeyleri ile Belgrad'a vararak, orada hazır bulunmaları gerektiği hususunun, Edirne ve Filibe başta olmak üzere adları ayrıntılarıyla belirtilen çeribaşlıklara bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 218

Tuna semtlerinde bulunan bürkân askerinin Belgrad'a yollanması hususunun, (silik) bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 219

Askerin cihada çıkması kararlaştırılmış olup, İslam nüfuzuna habersizce saldırmayı planlayan düşmanın, hilelerinin ve zararlarının yok edilmesi, Sakız adasının dahi düşman hilelerinden

korunması önemli olup, iki ay sonra muhafazada olmak şartı ile, silah ve donanımı tam olan bir miktar askerin oraya çıkması emredilmiş olup, bu konuda layıkıyla çalışılması istendiği hakkındaki emrin, vezir ve kaptan paşaya ve adı geçen bölgelerin kadılarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının kapudan İbrahim Paşa'ya ve Kazdağı ve Edremit ve Karayaka'ya varıncaya kadar vâki' olan kâdırlara ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 220

Manavgat kadısının arzıyla, Manavgat ve Düşenbe ve Alanya ahalisinin mahkemeye başvurduğunu, adları geçen Yörük aşiretlerinin İçel yöresinden buraya girerek, altıyüzden fazla evleriyle kazalarına girip, kışlak ve yaylaklarını harab edip, mal ve yiyeceklerini gasp ettikleri; bunların yerlerine dönmeleri ile ilgili emir gönderilmiş olmasına rağmen, tekrar bu konuda emir talebinde buldukları, bunlardan bu tür işlerle alâkası olanların yakalanarak, hak ettikleri cezaları almaları, ahalinin güvenliğinin ve bunların eski yerlerinde iskan olunmalarının sağlanması işlerinin Bağdad valisi Ahmed Paşa'ya havale olunduğu hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 221

Cebecilerin İstanbul'dan yollanan ücretlerinin her zaman verilenden eksik olduğunun duyulmuş olduğu, bunların, ağaları ve zabitleri eliyle ve görevlendirilen mübaşir aracılığıyla yoklanmaları ve önceden İstanbul'dan maaşları gönderildiği halde, hala söz konusu hizmette bulunmayanların tesbit edilerek maaşlarının alınması ve onları saklayan zabitleri ve çorbacılarının, Niğbolu Kalesi'nde hapsedilmeleri, hallerinin de merkeze arz edilmesi hususunun, Cebebaşıya ve cebeciler ocağı görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 222

Şumnu kadısının arzıyla, Çalıkavak yakınındaki derbende eşkıya olduğu, yolcuların ve ahalinin yolunu keserek zulm etmekte oldukları, ahalinin kendini korumak için çeşitli yollara başvurduğu ve bu eşkıyanın ele geçirilerek, zararlarının o havaliden def edilmesi ve derbendin emin ve salim kılınması hususunun, Edirne bostancıbaşısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Şumnu kadısına vd. ye bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 223

Drama kazasında Martolos başı olan Kara Mustafa'nın arzıyla, kazanın a'yan ve ahali mahkemeye başvurmuş olup, ahalinin bazısının, kazadan dışarı gittikleri fakat ehl-i İslam'a bağlı olduklarını kabul etmekle, yerlerine ve yurtlarına dönmek için aman dilediklerini ısrarla bildirip, bunların kendilerine ve ailelerine ve mallarına taarruz olunmaması gerektiği hususundaki emrin, Drama kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 224

Sakız adası ve diğer adalara zahire satın alıp, götürmek üzere, gemici taifesi adı geçen iskelelere yanaştığında, iskele eminlerinin para almadan iskeleye yanaştırmadıkları duyulmuş olup, bu günden itibaren, yiyecek satın aldığı iskelelerde hiç kimse para talep etmeyip, alış-satışlarına karışılmaması ve bunun benzeri bir niyetle para talebinde bulunacak olan emirin varlığının orduya bildirilmesi hususunun, adı geçen iskelelerde bulunan kadılara bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 225

Eski Girid adası defterdârı İbrahim'in görevinde ihmal ve kusuru olduğu anlaşılmış olup, rütbe ve gelirinin bir başkasına verilmesi ve kendisinin de, Hanya'da kalabend olunması ve salınması hakkında emir verilmedikçe salınmaması hususundaki emrin, Hanya muhafızı vezir Ali Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 226

Gümölcine nâibi Abdullah'ın arzıyla, mahkemeye başvuran Hacılar köyünün denize yakın olduğu ve bu sene içinde dört defa savaş için gelen firkateler gelip, ahaliyi esir etmiş, katletmiş, mal ve yiyeceklerini gasp etmiş ve hayvanlarını öldürmüş olup, Selânik'de mevcut olan firkateler donatılarak, buranın korunması meselesinin son derece önemli olduğu bilgisinin, Selânik muhâfızı vezîr İsmail Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 227

Eski Diyarbakır vâlisi vezîr Kemânkeş Ahmed Paşa'nın mütesellimi olan, Milli İsmail'in zulmünden bikanların yakınmış oldukları, vezir Diyarbakır'a varınca, adı geçen zatın halini araştırıp, zorla ahaliden para aldığı anlaşılır ise, hak sahiplerine hakları geri verilmek ve bu

zâtın da, önceden gönderilen mütesellim eliyle yakalanarak, hapsedilmesi gerektiği hakkındaki emrin, Diyarbakır valisi Ahmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 228

Abdurrahman'ın arzıyla, adı geçen eşkıyalar, kazadan iki kişiyi gece yarısı öldürüp, mallarını alıp, yanlarında olan bir tanesini daha öldürmeye niyetlendiklerinde, o kaçıp kurtulup, bunların zararlarının ziyade olduğu bildirilip, suçları ortaya çıkarılarak hak ettikleri şekilde cezalandırılmaları hususunun Menteşe ve Sığla mütesellimine ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 229

Şıraova'da sakin olan zimmî reyanın arzıyla, fetih zamanından beri tasarruflarında olan kiliselerinin tamire ihtiyacı olduğu ve tamir etmeleri için izin istedikleri; asıl binasından fazla bir şey yapılmamak kaydıyla tamir etmelerine engel olunmaması gerektiği hususunun, Şumnu kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 230

İstanbul ve Kuds-i Şerif Rum patriklerinin arzıyla, eski zamanlardan beri, Tur-ı Sina piskoposları, Kudüs patrikleri tarafından atanıp, ücretlendirilip , Rum patriği izin ve kâğıdıyla gezerken; birkaç seneden beri, Tur-ı Sina piskoposları kendilerinden adetlerine aykırı olarak kâğıtlar ortaya çıkarmış olup, bunların bu zulümlerinin ortadan kaldırılması hususunun, İstanbul'daki sadâret-i uzmâ kaymakamına ve İstanbul ve Kuds-i Şerif kâdılarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 231

Toprak sahiplerinden olan, eski kadıasker İmam İbrahim Efendi ve beraberindeki üç kişinin, fesadlık çıkarmak için halka boş sözler söyledikleri, bu nedenle Kıbrıs'a sürgün edildikleri, orada cezirebend olmaları ve salınmaları hakkında emir verilmeden salınmamaları hakkındaki emrin, Kıbrıs valisi ve Lefkoşa kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 232

Toprak sahiplerinden olan, eski kadıasker İmam İbrahim Efendi ve beraberindeki üç kişinin, fesadlık çıkarmak için halka boş sözler söyledikleri, bu nedenle Kıbrıs'a sürgün edildikleri,

orada cezirebend olmaları ferman olunmuş olup, bunların çekdiri tahsisi ile Kıbrıs'a ulaştırılmaları hususundaki emrin, Kapudan Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 233

Şam'da haksızlığa uğrayan ve çeşitli akçe taleplerinde bulunmakla rencide edilen hacıların bu türlü eziyetten korunmaları hususunun Şam Beğlerbeğisine ve Mollasma bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 234

Adana ve Halep civarında otururken, birkaç seneden beri konar göçer olan Danişmendli Türkmeninin geçtikleri yerlerdeki halkın, ekinlerini, ürünlerini ve hayvanlarını telef ettikleri ya da yağmaladıkları, halktan bazısını haksız yere katlettikleri ve bu şekilde halka zarar verdiklerinin duyulmuş olduğu, söz konusu topluluğun iki kısım halinde, Balıkesir sancağında ayrıntılarıyla tarif edilen, boş arazide yerleştirilmeleri görevi, Karaman vâlisi ve Anadolu Beğlerbeyisi'ne havale olunmuş ise de, onlar sefer için acele ile yola koyulduğundan zikrolunan işlerin, Bağdad vâlisi vezîr Ahmed Paşa'ya havale olduğunun, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 235

Bundan önce Erzurum'da halka zulmeden eşkıyayı, adı geçen aşiretlerden, önce savaşmadan isteyip, verirlerse, Erzurum Kalesi'ne hapsedmek ve suçlarıyla ilgili kayıtlarını da yollamak; vermezlerse, üzerlerine varıp, cezalandırıp, sonrasında kendi mevzisine dönmek gerektiği hususundaki emrin, Erzurum vâlisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 236

Zihne nahiyesi ahalisinin arzıyla, Mesli Arnavud Mustafa isimli şakinin, vilayet halkına zulm etmesinden başka, birkaç kişiyi öldürüp kaçtıktan sonra, etrafına topladığı eşkıya ile yine nahiyeye musallat olmuş olup, iki köyden adamlar alarak dağlara çıkarıp eziyet etmiş ve daha sonra sekban tayin olunarak, geçen yolculardan bac adıyla para almış ve buna benzer kötülüklerinin sonu gelmemekte olup, adı geçen eşkıyanın yakalanarak cezalandırılması ve aldıklarının hak sahiplerine geri verilmesi hususunun, Yörük ihrâcına me'mûr olan Hasan Paşa'ya ve Drama kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 237

Ermenek kadısının arzıyla, Elhac Ahmed adlı şakinin yakalanıp, kalabend edildiği, fakat kardeşleri, oğlu ve ona bağlı olan diğerlerinin kaçarak, eşkıyalığa devam ettikleri, yolu üzerinde olduğundan bu işin Bağdad vâlisi vezîr Ahmed Paşa'ya havale olduğu, kendisi gidemese de güvenilir adamlarını yollamak suretiyle söz konusu eşkıyayı ele geçirmesini, mahkeme ederek, cezalarını vermesi hususunun, Bağdad vâlisi vezîr Ahmed Paşa'ya ve Silifke sancağında eşkıyâ teftişine me'mûr olan kapıcıbaşı Bayram'a ve Silifke sancağı mütesellimine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 238

Hayır sahiplerinden Eğrin İbrahim'in arzıyla, Şam'da bulunan göletin zamanla yıprandığı ve tamire ihtiyacı olduğu bildirilmiş olup, suyu ve göleti yeniden canlandırmak hususunda izin istediği, bu isteğin kabul edildiği ve göletin tamirine müdahale edilmemesi gerektiği hususunun Şam mîr-i hâccına ve Şam Mollasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 239

Vezîr İsmail Paşa'nın arzıyla, kazaya tayin olunan Hüseyin Çavuş'un halktan zorla para aldığı, ahaliye karışmaması yönünde gönderilen emirlere itaat etmediği, dört zimmî eşkıya ile anlaşıp, kendilerini şikayet eden ahaliyi öldürmek için harekete geçip, bir adamı yaralayıp ve bir adamı öldürüp, katil ele geçirilip, Selânik'de kalabend olunduğu ve söz konusu dört şakinin yaptıklarından halkın şikayetçi olduğu, haps edilen katilin hali evliyalardan sorulup, diyet ya da kısas talep ederler ise, diyet ettirilip, cezasının verilmesi ve sürülmeleri hususunun, Selânik muhâfızı vezîr İsmail Paşa'ya ve Ağustos ma Sarıgöl kâdisına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 240

Mîrî kalyonlar leventlerinin üç aylık maaşları, bundan önce, Aydın ve Saruhan sancaklarının vergi tahsildarından havale olunur iken, verginin tümünü tahsil etmediğini ve kalanını iki üç aya kadar tamamlayabileceğini söyleyerek, oylama ve inad üzere olduğunu, kapudan paşa bildirmiş olup; tesliminde gecikme yapması halinde, katledileceğinin kendisine bildirilmesi konusundaki emrin, İzmir kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 241

Şam Beylerbeyi Murtaza'nın arzıyla, eyalet valilerine ait vergilerin sene başında toplanagelmesine rağmen, adı geçen beylerbeyine hiçbir ödeme yapılmadığı ve bu nedenle zor durumda olduğu ve hakkına düşenin gönderilmesi için ricada bulunduğu; hissesine düşenin, gönderilen adamına teslim edilmesi gerektiği hususunun, Trablus-Şam vâlisi vezîr Mustafa Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 242

Sefere vezîriazam Mustafa Paşa'nın tayin olunduğu, Ramazan ayında bir yerde duraklama yapılmaksızın, Belgrad'a yürüneceği, beraberinde bu göreve tayin olunanlar ile birlikte, Engürüs tarafına tayin olunduğu, ordunun ulaşmasından evvel, orada hazır bulunması gerektiği, zamanın çok dar olduğu ve oyalanılmaması gerektiği hususunun, Serasker Halil Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Dukakin ve Prizren sancakları mutasarrıfı Mahmud'a bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 243

Veziriazam Mustafa Paşa'nın sefer için Belgrad'a hareket ettiği ve vezir Halil Paşa'nın vs. hazır oldukları, Rumeli Beğlerbeğisinin de emiri alır almaz, harekete geçerek, zamanında Belgrad'da bulunması gerektiğinin, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Dukakin ve Prizren sancakları mutasarrıfı Mahmud'a bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 244

Uzun Yazıcı adlı kimse, kasaba ahalisi mahkemeye başvurmuş olup, isimleri ayrı ayrı belirtilen şakilerin, kötülüklerinin sonlandırılması, suçları sabit ise, cezalandırılmaları hususunun vezîr Halil Paşa'ya ve Debre kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 245

Ordunun hâlâ seferde olduğu, asker için gerekli olan hiçbir yiyecek, hayvan, cephane ya da tophane malzemesinin taşınmadığı, bu dikkatsizlikten, görevli olan mübaşirlerin sorumlu tutulduğu ve şiddetle cezalandırılmaları için Dergah-ı Muallam kapıcılarından birinin

görevlendirildiği; emrin gönderildiği kazaların hangisinde bu mübaşirler bulunur ise, yakalanarak katledilmeleri ve istenen tüm bu malzemenin bir an evvel, Belgrad'a gönderilmesi; bu hususda ertelemeden ya da kusurdan sakınılması gerektiği hususunun, Varna, Balçık, Mankalya ve Kili'den Vidin'e varıncaya kadar yol üzerinde bulunan kâdırlara ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 246

Ordudan önce Belgrad'a varması istenen cebecibaşının, henüz orduya yakın yerde bulunduğu ve bu konuda tembel ve ağır davrandığı duyulmuş olup, askerın oraya varmasını engellediği düşünülerek, cezalandırılmasının söz konusu olduğu ve bir an evvel Belgrad'a varıp, ordudan önce orada olması gerektiği hususunun, Cebebaşı Ağa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 247

Kıbrıs adasının tüm arâzisini tahrire Lefkoşa kadısı memur olup, meselenin isteğe uygun şekilde yapılmasının ve üzerine aldığı görevi hakkıyla yerine getirmesini, denetleme görevinin Kıbrıs muhâfızı vezîr Ali Paşa'ya verildiğinin, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 248

Peklin sakinlerinden isimleri tek tek belirtilen şakiler, Elbasan sancağı beği Mahmud'u adamlarıyla öldürmüş ve kaçmış olup, bunların yakalanması, cezalandırılması ve mallarının defter edilerek, orduya yollanması hususunun, serasker ve vezîr Halil Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 249

Asker yazılan Yörüklerin bu ana dek Mora'da askere baş ve buğ olan Ali'nin yanına gitmelerinin gerektiği, kalanının da vakit dar olduğu için, bir günden önce tamamlanarak, hizmetin tamamlanması gerektiği hususunun, Yörük tahrîrine me'mûr olan Hasan'a bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 250

Mora'da askere baş ve buğ olan Ali'nin yanına memur olduğu, oyalanmadan yanında bulunan kuvvetlerle beraber onun yanına gitmesi ve onun emrinde olarak seferdeki yerini alması gerektiği hususunun, Delvine mutasarrıfı Kaplan Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 251

Eski Halep mütesellimi Halil'in arzıyla, bu zat bir seneye yaklaşık Halep mütesellimi olarak görev yapmış olup, eski defterdar Yusuf ile hesabını görmek üzere İstanbul'a geldiğinde, fazladan para aldığı gerekçesiyle İstanbul kaymakamı vezîr Hüseyin Paşa tarafından yakalanarak hapsedildiğini ve yalan ile üç aydır hapis olduğunu bildirmiş olup; bu zatın salıverilmesi ve zimmetinde bir şey görülmedikçe, hapis olunmaması hakkındaki emrin, İstanbul kaymakamı vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 252

Belgrad Kalesi savunmasında hizmet veren yüz on iki askerinin, Mısır'a geri dönmeleri için izin verildiğinin, Mısır valisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 253

Adı geçen yerlerin mutasarrıfları ve Özi eyaleti askeri ve kapısı halkı ile, Tökeli İmre Kral da beraberinde olarak, Varat semtlerine varmak ve orada konaklamak ve o bölgenin güvenliğini sağlamak konularında Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya emir gönderildiği halde, onun hâlâ Birgi'de olduğu, süratle planlanan mahalle varmak konusunda gayret sarfetmesi gerektiği hususunun kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 254

Mora'da askere baş ve buğ olan Ali'nin adamlarının üç yüz tanesi her sene ve hal-i hazırda Tarde savunmasında olup, bu adamları yanına almak suretiyle, savunmada çokça çalışmasının kendisinden beklendiğini, Karlılı sancağı beği ve Tarde muhafızı olan Yusuf'a bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 255

(...) İbrahim'in arzıyla, Şam'da var olan İcabiyye gölüne sekiz saat mesafede çıkan suyun, zamanla ve insan kusuru nedeniyle eski kaynağının, taşlar ve yapraklarla dolmuş olduğu; bu suyu yeniden çıkarmak ve gölü canlandırmak için izin istediği; bu iznin verildiği ve bu konuda engellenmemesi gerektiği hakkındaki emrin, Şam Mîr-i Haccına ve mollasına ve mütesellimine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 256

Darphâne-i Âmîre'de kesilip, sikke haline getirilen mangır, Niğbolu'da yürürlükte olmayıp, işleri kesintiye uğrattığı; buna sebep olanların mesul olduğu ve söz konusu mangırın yürürlüğe konarak, tellâllara bağirtmak yoluyla, halka duyurulması gerektiği hususunun Niğbolu ve civarındaki kadılara bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 257

Gazze'nin âlîmleri ve sâlihleri vs. ahalisinin arzıyla, Gazze'de var olan vakfın, işlerine bakmak vazifesini ellerinde bulunduran Kudüs-i Şerif ahalisinin, vakfın işlerini görmemelerinden dolayı vakfın harab olduğu ve vakıfda hakları olan Gazze sakinlerinin ise, maaşlarını alamadıklarından, muhtaç duruma düşmelerine sebep olduklarını bildirip; söz konusu vakfın işlerinin görülmesi hakkının, Kudüs ahalisinin elinden alınarak, Gazze ahalisinden hak edenlere verilmesi hakkındaki emrin, Kudüs-i Şerîf mollasına ve Gazze müftüsüne ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 258

Mora'da askere baş ve buğ olan Ali'nin yanına memur olduğu, oyalanmadan yanında bulunan kuvvetlerle beraber onun yanına gitmesi ve onun emrinde olarak seferdeki yerini alması gerektiği hususunun, Delvine mutasarrıfı Kaplan Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 259

Adı geçen kazalardan gönüllüyan askeri yazılacağı ve bunların başına, adları sırasıyla belirtilen ağaların tayin edilip, yollanacağı; bunların adı geçen kazalara vardıklarında, tümünün süvari askerinin dört yüze tamamlanması, ulufe ve tayinlerinin önceki senelerde verildiği gibi verilmesi, yazılması ve oluşturulması hususunda, bu ağalara yardım edilmesi gerektiği hususunun, Edirne, Filibe, Kırk Kilise, Çirmen, Zağra ve Tatar Pazarı kadılarına ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 260

Hersek'e bağlı Tebrin nahiyesinde, sınır muhafazası önemli işlerden olup, baş ve buğ Recep görevden alınmış ise de, nahiyenin korunmasında ahalinin bu Recep'ten razı oldukları ve göreve gelmesini istedikleri ve bundan dolayı, eğer ehliyeti var ise Receb'in Tebrin serhaddindeki askere baş ve buğ olarak atanmasına dair emrin, Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 261

Rakka havalisinde oturtulan Türk ve Kürt aşiretlerinin, Malatya, İlbasan sahrasına geçirilmemeleri görevi, isimleri verilen o bölgedeki kazaların â'yânına havale olunmuş iken, iyice kapatılması gereken Kanlıbel derbendinin, boş olmasından dolayı bu aşiretler buradan geçtiklerinden, bunun sorumluluğu â'yâna aid olmakla, bunların fesadlığa giriştikleri, sefer için yürütülen askerin bunların buldukları yaylaklara gönderilmeleri ve savaşmadan önce, bu tür harekete girişenleri aşiretten istemeleri, aşirete de kendilerine gösterilen yere oturmalarının tenbih edilmesi, itaat etmezlerse, üzerlerine varıp, şekavet edenlerin yakalanarak cezalandırılması ve geçitleri gereği gibi korumayan â'yândan bazılarının kalabend yapılması hususunun, Diyarbakır valisi ve anadolu askerini yürütmekle görevli vezîr Ali Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 262

Galata kadısının arzıyla, Tophane kasabası ahalisinden isimleri belirtilmiş olanlar, mahkemeye başvurmuş olup, sığır etine ihtiyaçları olduğunu bildirip, orada kasap olan Mahmud'un yaz, kış et bulacağını taahhüd ettiği ve kendisine Yedikule'deki kesimhaneden hisse verilmesi ricasına dair hususun, İstanbul kaymakamına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 263

Zikrolunan kalede azeban ağalığı yapan Mustafa'nın arzıyla, söz konusu görev Mustafa'nın üzerindeyken ve görevini kusursuz bir şekilde yaptığı halde Kilitçe kapudanı, görevi yalanla, kardeşi Osman'a verdirdiğini bildirip, gerekenin yapılmasını arz etmekle; kale defterine bakılarak, Mustafa'nın ağalığı kaydı görülerek, meselenin çözülmesi gerektiği hususunun, Bosna mutasarrıfı vezîr Cafer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 264

Vidin sancağının zimmî reayasının arzıyla, bunlar ziraâtden elde ettikleri ürünlerinin vergisini Eflâk voyvodasına ödemeyi kabul etmiş iseler de, bazı boyarların mahsullerini, köylerine taşımalarına izin vermediklerini bildirip, vergilerini ödedikleri takdirde, bu şekilde baskıya maruz bırakılmamaları ve de ürünlerini köylerine taşımaları konusunda engellenmemeleri hususunun, Eflâk voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 265

Eski Girit adası defterdarı İbrahim'in görevini yaparken kusurlu davrandığı ve rütbesi ve zeameti başkasına verilerek, mezbûrun Resmo'da kalebend olunması ve salıverilmesi emredilmedikçe, burada haps olunması hususunun, Kandiye Kalesi muhâfızı Abdurrahman Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 266

Altın, guruş ve para çeşitlerinin halk tarafından ölçüsü bilinmediğinden, alım-satım gibi gümüşün ve altının kullanımında, çatışma ve değişik yerlerde farklı fiyatlar söz konusu olup, bu da işlerin yürümemesine sebep olmuş; bu konuda sarrafların anlaşmazlığı büyük olup, bir sınır belirlenmesi, isimleriyle belirtilen altınların hesaplarının zikredildiği gibi yapılması ve alınıp, satılması ve belirlenen bu değerlerinin halka duyurulması gerektiği hususunun, Rikâb-ı hümâyûn kaymakamı vezîr Ali Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Bir sûreti Âsitâne kaymakamı vezîr Hasan Paşa'ya yazılmışdır.

Hüküm 267

Van eyaletinin zimmî reayasının cizyelerini ödemeleri için daha önce emir gönderildiği ve bununla ilgili olarak görevlendirilen mübaşire cizyenin belirlenen ölçüler çerçevesinde toplanmasına, yardım edilmesi hususunun, Van mutasarrıfı vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Erzurum valisine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Diyarbakır vâlisine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 268

Adı geçen gönüllü ağalarının, yapılacak olan sefer için, söz konusu kazalardan silahlı ve savaşabilecek niteliklerde olan dört yüz adet asker toplamakla görevli olduğu; bu ağalar adı geçen bu kazalardan hangisine gider ise, asker toplamak ve ordugaha göndermek konusunda onlarla birlikte çalışmak ve yardımda bulunmak hususunun, Edirne, Filibe, Kırk Kilise, Çırpan, Zağra-i Atık vs. mollalarına ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının zikrolunan kâdıllara bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 269

Sefer için son derece önemli olan, yiyecek ile tophane ve cepbane gereçlerinin Tuna'dan Belgrad'a taşınması işinin Bolu sancağı mutasarrıfı Mustafa'ya verildiği, bunların istenen mahalle bir an evvel taşınması konusunda gece gündüz çalışılması ve askerın beklemesine sebep olunmaması ya da eşkıyanın bir tek gemiye dahi zarar vermesine müsaade edilmemesi konularında dikkat edilmesi ve görev tamamlandıktan sonra, Belgrad'a orduya katılınması hususunun, Bolu sancağı mutasarrıfı Mustafa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 270

Gümüşhane'ye bağılı Pinyeve (?) köyünde oturan ve isimleri zikrolunan kimseler, madende çıkarılan gümüş ve bakır madenini, köylüden alıp kendileri satmakla, yolsuzluk yaptıkları ve madenlerin kullanılamamasına sebep olmakla, fesad üzere oldukları; bunların köylerinde oturmaya devam etmeleri, fakat maden işine karışmamaları hususunun, Gümüşhane kâdisına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 271

Rakka civarında oturtulmaları emredilen Türkmen ve Kürt aşiretleri, söz konusu emre itaat etmediklerinden, bunların yerleştirilmelerine Ali Paşa görevli kılınmış olup, bunların yerleştirilmeleri ve eşkıyanın def edilmesi konularında, adı geçen yerlerin asker ve de idârî yöneticilerinden her kime haber gönderirse, onun fikri uyarınca hareket edilmesi gerektiği hususunun, Anadolu'da bulunup, seferde görevli olmayan, mîrmîrân ve mîrliva vb. ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 272

Zartuş Kalesi askerlerinin arzıyla, bin yüz bir ve bin yüz iki senelerinin mevaciblerinden, mîrîye ödemeleri gereken tutarı ödemeye güçleri olmadığını bildirmelerinden dolayı; hazine de saklı olan başmuhasebe kayıtlarını kontrolle, bin yüz bir senesinin üçte ikisi olan tutarın yarısının mîrîye ve kalanının askerlere ödendiği belirtilip, Zartuş Kalesi askerlerinden de rakamlarla belirtildiği üzere üçte ikisi tahsil olunup, daha fazla istenmemesi gerektiği hususunun, Erzurum mutasarrıfı vezîr Ömer Paşa'ya ve söz konusu paranın tahsil etmekle görevli olanlara bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 273

Görev zamanı dolan kadı Mehmed'den ahalinin memnun olduğu ve kadı Mehmed'in dolan görev süresinin bir yıl uzatılması için ricada buldukları buna göre hareket edilmesi gerektiği hususunun, Rumeli kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 274

Zikrolunan kazaların nâibi olan Abdülhalim'in arzıyla, Rodoscuk ve civarındaki kazalara yakın bir mahalldeki dağda eşkıya türediğini, ahalinin evlerini basıp, adam öldürmek, mallarını gasp etmek gibi türlü eziyetler ettiklerini, halkın ziyadesiyle korktuğunu ve korku içinde olduğunu bildirmesiyle, bunların yakalanmasının çok önemli olduğu, halkın eşkıyanın yakalanması konusunda, gönderilen usta ile birlikte hareket etmesi, eşkıyanın o dağda yakalanması hususunda dikkat edilmesi, başka yere kaçarlarsa da, yakalanması konusunda vilayet ahalisinin dikkatli davranması gerektiği hususunun, Rodoscuk , Şehriköy ve İncecik nâiblerine ve diğer görevlilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 275

Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'nın daha önce emredildiği üzere, yetişmesi gereken mahalle varmamış olduğu, Tuna'nın karşı tarafında ortaya çıkan eşkıyanın ise askere yiyecek ve mühimmat götüren gemilere saldırdığı, vezirin bu konuda sorumlu tutulduğu ve emrindeki kuvvetlerle birlikte, derhal söz konusu mahalle varması gerektiği ve gecikmeye sebep olursa, bahane ve özrünün kabul edilmeyeceği hususunun, Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 276

Belgrad tarafına taşınması gereken mühimmatın, ordunun oraya varmasından önce taşınmasının önemli olduğu ve cebecibaşının askerleriyle o taraftan giderek mühimmata refakat etmekle görevlendirildiğinin, fakat ordu yaklaştığı halde, cebecibaşının görevlendirildiği mahalde olmadığından cezalandırılacağı; derhal söz konusu mahalle hareket etmesi gerektiği hususunun, cebecibaşına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 277

Sarıçam kadısının arzıyla, Davud adlı kimse, mahkemeye varıp, adı geçen şakilerin yoluna inerek canına kastettiklerini kaçarak kurtulduğunu bildirip, Müslümanlardan adı geçen zatın sorulduğu ve güvenilir olduğunun öğrenildiği; eşkıyaların yok edilmesinin zorunlu olduğu,

aksi halde cemaatde karışıklık çıkacağı anlaşılardan, bu konuda ferman rica ettikleri; bu nedenle, bunların davaları hakkınca görülerek, suçları sabit olur ise, hapsedilmeleri ve hallerinin bildirilmesi hususunun, Adana vâlisi ve ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 278

Hamza Paşa'nın vekili Mustafa Beğ'in Mısır'da bulunan köylerinin satılması işi, ikinci mirahorun görevi iken, o Mısır'a varmazdan evvel, merhum Ahmed Paşa, bunları satmış olup, paranın bir miktarı hazinesinde ve bir miktarı elinde olup, onun geride bıraktıkları da mîrîye aid olmakla, bu iş için görevlendirilen Mir Ali Hüseyin ile, paşanın geride bıraktıklarıyla birlikte bunların da İstanbul'a getirilmesi gerektiği, fakat mirahorun orada konaklaması gerekmediğinden, merkeze dönmesi hususunun, ikinci mirahora bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 279

Hamza Paşa'nın vekili Mustafa Beğ'in Mısır'da bulunan köylerinin satılması işi, ikinci mirahorun görevi iken, o Mısır'a varmazdan evvel, merhum Ahmed Paşa, bunları satmış olup, paranın bir miktarı hazinesinde ve bir miktarı elinde olup, bu zimmetinde kalanın tahsili için Mir-alim'in görevlendirildiği hususunun, Mir-alim'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 280

Rumeli'de Yörükden asker yazmaya görevli olan Hüseyin Paşa eliyle, kazaların kadıları vs. tarafından yüz elli bin asker gönderileceği taahhüd edildiği ise de, kırk elli gün ertelemeyen sonra bunların bir kısmının geldiği, gerisinin gelmesi söz konusu olmamakla, sürekli oyalama yoluna gidildiği bu nedenle sorumlu buldukları ve derhal söz konusu Yörük askerinin memur oldukları bölgeye gönderilmesi ve asla geciktirilmemesi hususunun kadı vs. ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 281

Vergileri kaldırılarak sefer için görevlendirilmesi düşünülen Yörüklerden bazılarının sefere gitmemek için Martolos ve Sekban yazılmış oldukları, bu işin halledilmesi görevinin Hüseyin Paşa'ya havale olunduğu; sefer için tayin olunan Yörüklerin görev mahalline gelmeleri ve gerçekte Sekban ve Martolos olanların dahi, Hüseyin Paşa'nın izni olmadıkça yazılmaması ve

onun tarafından takib edilmesi hususunun, Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 282

Müteveffa Ahmed Paşa'nın bin yüz ve bin yüz bir senelerine aid mallarından ve yiyeceğinden, eminlerin vs. görevlilerin zimmetinde kalanların tahsili için daha önce emir gönderilmiş olup; adı geçen malların hazineye aid olduğu ve eksiksiz olarak teslim edilmesi gerektiği hususunun, Mısır vâlisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 283

Erdel reayasından olup, isimleri zikrolunan cemaatlerin ahalisi, Nemçe hazelesine bağlı olup, Müslümanlara isyan ve muhalefet üzere olup, bunların katli ve mallarının gasp edilmesi mümkün olup, orduya katılmak üzere yola çıkan Tatar askeri Tezüş Boğazı'ndan Erdel'e geçince, görevlendirilen Erdel voyvodası ile birlikte, bunların hareketlerinde refakat etmek üzere, Boğdan voyvodasının da görevlendirildiği ve onlar Erdel'e geçirdikten sonra, tekrar yerine dönmesi hususunun, Boğdan voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 284

Erdel reayasından olup, isimleri zikrolunan cemaatlerin ahalisi, Nemçe hazelesine bağlı olup, Müslümanlara isyan ve muhalefet üzere olup, bunların katli ve mallarının gasp edilmesi mümkün olup, orduya katılmak üzere yola çıkan Tatar askeri Tezüş Boğazı'ndan Erdel'e geçince, görevlendirilen Boğdan voyvodası ile birlikte, bunların hareketlerinde refakat etmek üzere, Eflak voyvodasının da görevlendirildiği ve onlar Erdel'e geçirdikten sonra, tekrar yerine dönmesi hususunun, Eflak voyvodasına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 285

Sefer için yola çıkan ve konaklayan askerin, parasıyla et, ekmek ve hayvanlarına arpa almak istedikleri ve bu bölge idarecilerinin dikkatsizliği sebebiyle bulmadıkları; bu halin giderilerek, askere yokluk çektirilmemesi ve istedikleri şeylerin tedarik edilmesi hususunun, ordudan Edirne'ye varıncaya kadar olan bölgedeki kadırlara ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 286

Kutlufca kazası ahalisinin arzıyla, kazalarına bir grup eşkıyanın musallat olduğunu ve bu konu ile ilgili bir başbuğun atanmasını, gereğinde yardım için adam toplanabileceğini bildirip, meselenin hallini rica etmeleriyle; kazadan Elhac Ömer baş-buğ tayin olunup, onun görüşünce hareket edilerek, eşkıyanın yakalanması hususunun, Kutlufca, Berkofça, İvraniye ve Rahova kâdılarına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 287

Varad'da bulunan ahalinin tasarruflarında olan araziye ekmelerinden elde ettikleri mahsulün öşrünü tahsildarlara ödedikleri halde ziyade öşür talep ettikleri ve bu zamana kadar vergeldiklerinden fazlasının talep edilmemesi hususunun, Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 288

Daha önce devlet için toplanan para ile ilgili olarak tutuklanan emekli Mahmud Paşa'nın salınması kararının, İstanbul kaymakamına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 289

II.Süleyman'ın vefatı ve II. Ahmed'in cülûsunu vezir Hüseyin Paşa'ya bildiren hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Bosna vâlisi Cafer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Livne eyâletine mutasarrıf vezîr Şaban Mehmed Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Tımışvar muhâfızı vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 290

Zahire yüklemek için gönderilen boş gemilerin, deniz gemilerindeki zahire ile yüklenmesi ve bir an önce, Belgrad'a yollanması gerektiği, boş gemiler Demirkapı'ya vardıklarında, bunların bekletilmeden girdaplardan geçirilmesi konusunda görevli olduğunun, Demirkapı'da görevli olan Kara Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 291

Zahire yüklemek için gönderilen boş gemiler Vidin'e vardıklarında, deniz gemilerinde yüklü olan zahirenin bunlara yüklenmesi ve Belgrad'a yollanması işinde görevlendirildikleri haberinin, Vidin muhâfızı Yusuf'a ve Vidin kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 292

Boş gemiler zahire yüklendikten sonra, Belgrad'a giderken, zikrolunan ada korumasında olan bir miktar askerin karadan zahire gemilerini koruması ve bunların geçmesinin ardından tekrar görev yerlerine dönmeleri hususuna dâir emrin, Irşova karşısında bulunan ada muhâfazasında olan neferât ağaları ve zâbitlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 293

Zahire yüklenerken, Belgrad'a doğru hareket eden gemilerin girdaplardan geçmesi sırasında korunması görevinin, Mirova Alaybeğisi Numan'a verildiği bilgisinin kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 294

Leventlerden beş yüz piyade askerinin, Üsküp mutasarrıfı İbrahim'in yanına tayin olunduğu, atanan bu asker ile adı geçen kazalardaki eşkıyanın ele geçirilmesi, cezalandırılması ve halkın eziyetlerinden kurtarılmasının önemli olduğu, bu görevin icrasından sonra da yol üzerinde bulunan eşkıyanın ele geçirilmesi gerektiği hususunun, Üsküp mutasarrıfı İbrahim'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 295

Niş Kalesi'nin savunulması hizmetinde görevlendirilen eski Musul Beğlerbeğisi Ömer'in, kapısı halkı ile kaleye giderek, savunma hizmetinde çalışması ve buradaki yolcuları ve ahaliyi koruması hususunun, eski Musul Beğlerbeğisi Ömer'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 296

Tırhala sancağında bulunan Alasonya kâdısının, zimmîlerin ödemesi gereken ve bu seneye aid olan cizyelerin tahsiline engel olduğu, hazineye zarara sebebiyet verdiği, bu nedenle görevden alındığı ve yeni kadı gönderilene dek, Yenişehir-i Fener kadısı tarafından yerine bir naib atanması gerektiği hususunun, Yenişehir-i Fener kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 297

Diyarbakır'ın tımar sahipleri askerlerinin arzıyla, bunlar görevlendirildikleri hizmeti karşılayarak, yerlerine dönmeleri için izin verilmiş olmakla birlikte, bunların dönüş yolunda engellenmemelerine dair isteklerinin mukabilinde, rahat bir şekilde geçmelerine engel olunmaması gerektiği hususunun, Diyarbakır mutasarrıfına ve yol üzerindeki kadılara bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 298

Silistre'deki kazaların cizyelerini toplayarak, hazineye teslim etmesi gereken Musa'nın, birkaç defa emir gönderilmesine rağmen, cizyeleri teslim etmediği vaki olup, bununla sorumlu tutulmuş ve askere aylık ile seferin çeşitli masraflarına acil para lazım olmakla, söz konusu gelirin acilen hazineye teslimi hususunun, Silistre sancağının cizye tahsiline memûr olan Musa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Niğbolulu tekaüd Mahmud Ağa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 299

Live Kalesi muhafazasının, Serhadli Mehmed'e havale olunduğu ve kendisine bağlı kuvvetlerle bir an önce kaleye vararak, savunma hizmetinde bulunmasının kendisine bildirildiğine dair,

Hüküm 300

Live kalesi'nde bulunan tophane ve cephane malzemesinin, ocaktan gönderilen katip ve çorbacı aracılığıyla yoklanarak ağırlık ve sayısının ölçülmesi ve sağlıklı bir şekilde deftere kaydedilerek, orduya gönderilmesi hususunun, Live Kalesi muhafızı Serhadli Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 301

Live Kalesi muhafazasında olan Serhadli Mehmed'in emrindeki askerin yoklanarak, isimlerinin kaydolunması ve maaşlarının yollanması için, mühürlü defterlerinin gönderilmesi hususunun, Tımışvar muhâfızı vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 302

Şehirköylü İbrahim'in yapımına memur olduğu, adı geçen palankalara dönüşünde, her bir palankaya bir dizdar ve otuzar nefer görevlendirmesi ve yazması görevinin, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 303

Segedin sancağında bulunan ve adı geçen mahallerin ahali, bu günden sonra haydutluk yapmayacaklarını bildirip, aman dilemişler ve içlerinden haydut çıkarsa, kendileri yakalayıp teslim edeceklerini taahhüd etmişler olup, bunun kabulüne göre hareket edilmesi hususunun, Tuna Kapudanı Ali'ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 304

Tuna Kapudanı Ali'nin arzıyla, düşmanın elinden alınan, Tetel Varoşu reayası, eski Tetel varoşu muhâfızı Mustafa'dan memnun olup ve bu zât, elli nefer süvari ile kaleyi korumayı taahhüd etmiş olup, zikrolunan şahsın, adı geçen kalenin savunmasına memur olması hususunun, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 305

Irşova Kalesi'nin düşman istilasından harab olduğu ve yeniden yapılması gerektiği, bu iş için alaybeyi Numan'ın görevli kılındığı ve onun öncülüğünde ve nöbetleşe olarak, bu işte çalışılması; marangoz ve mühimmat vs.nin korunması ve taşınması konularında, ona yardımcı olunması hususunun, Kanije gibi adı geçen mahalleri korumak üzere bölgeye gönderilen askerlere ve ağalarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 306

Tımar sahiplerinden, (boşluk) sipahinin arzıyla, bu zât (boşluk) adlı hatunu boşamış olup, bu da İbşir adlı bir kimse ile evlenmiş olup, fakat işkence görmekte olduğunu bildirip, hatunun bu zattan alıverilmesini rica eylediğini bildiren hükme dair,

Hüküm 307

Bosna'dan gönderilmesi talep olunan bin aded piyadenin, bir an evvel Belgrad'a yollanması gerektiği, askerin bir miktarının mevcut olup, kalanının da tamamlanmak üzere olduğu, düşmanın yaklaşması beklenmeden, üzerlerine doğru hareket edileceği, bu nedenle, söz

konusu askerin acil olarak Belgrad'a yollanması gerektiği hususunun, Bosna vâlisi Cafer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 308

Ordu Belgrad'a vardıktan sonra ve Sava nehri üzerinde yapımına başlanan köprü tamamlandıktan sonra, ordunun tamamının karşı yakaya geçmesi ve düşman üzerine yürümesi kararlaştırılmış olup, ordu Belgrad'dan hareket etmezden evvel, yetişilip, orduya katılınmasının önemli olduğunun, Sivas vâlisi vezîr Ömer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Şam beğlerbeyine bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Aynı emrin kopyasının Adana Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya ve Kars ve Maraş ve Azîz sancakları zamîmesiyle, Maraş Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya ve Kırşehir ve Kengiri (Çankırı) sancakları mutasarrıfı Can Arslan Paşazâde Hüseyin Paşa'ya ve Divriği ve Arapkir sancakları mutasarrıfı Mustafa Paşa'ya ve Canik sancağı beği İsmail bildirildiği hakkındaki hükme dair,

Hüküm 309

Göğercinlik Kalesinde asker olmayıp, muhafazasına yeniden asker lâzım olup, altmış aded azeb yazılması, deftere kaydolunması ve defterinin yollanması hususunun, Göğercinlik'de sâkin Yusuf'a bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 310

Göğercinlik Kalesi'nden Demirkapı'ya varıncaya dek, Tuna nehrini geçen gemilerin gerek Tuna'dan ve gerek karadan korunması görevinin, Göğercinlik'de sâkin Yusuf'a verildiğinin, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 311

Perud (?) Kalesinde bulunan düşmandan kalma topa dair mühimmatın, sancakbeyi Murtaza'nın bildirmesiyle, bunların acele olarak İstanbul'a gönderilmesi hususunun, Gradişka Kalesi muhafızı Mustafa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 312

İslam sınırları içinde olan Lipova Kalesi'nin muhafazasına eski Anadolu Beğlerbeğisi Ebûbekir'in atandığının, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 313

Rumeli Beğlerbeyisi Cafer Paşa'nın arzıyla, Göcek ve Ponak köyleri ahalileri, isimleri ayrıntılı olarak verilen kimselerden, ödünç para aldıkları ve bu kimselerin de, buna ek olarak, şeriatı muhalif bir şekilde, asıl paralarından fazla olarak, riba adıyla para aldıklarını bildirip, verdikleri paranın borçlarına sayılması ve geriye kalanın talep edilmesi ile ilgili emir gönderilmesine rağmen, gizli saklı işler yapıldığından hakkın teslimi söz konusu olmayıp; bu kimseler ortaya çıkınca, ahali ile karşılaştırılıp, mahkeme olunmaları, takas işleminin geçerli kılınması, ahalinin aklandığının belgelenmesi ve ribada ısrarcı olurlar ise sürülmeleri hususunun, Rumeli Beğlerbeyisi Cafer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 314

Mora tarafında askere baş ve buğ olan Ali'nin adı geçen yerlerin askerleriyle beraber, Eğriboz Kalesi muhafazasına memur olduğunun ve kaleye giderek hizmette bulunması gerektiğinin, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 315

Düşmanın elinden alınan adı geçen kalelere, Erdel hâkimi Tökeli İmre tarafından bir miktar adam konuldu ise de bunlara gerek olmayıp, kalelerin tahrib olunması münasib olduğundan, ordudan gönderilen lağımcılar tarafından, kalelerin sağlamlaştırılmayacak şekilde, birkaç yerlerinden yıkılmaları hususunun, Tımışvar muhâfazasında olan vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 316

Adana vâlisi Mehmed'in emrindeki askerlerle Vidin Kalesi muhafazasına memur olması ve kaleye giderek hizmete başlaması gerektiğinin, Adana vâlisi Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 317

Eski Anadolu Beğlerbeğisi Ebûbekir Paşa'nın Livni Kalesi muhâfazasına atandığının kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 318

Sefere memur olan Türk ve Kürt asker sınıflarından kaçanların, her kim olursa olsun yakalanarak, kalabend edilmeleri hususunun Sofya kâdısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 319

Geçen sene Nemçe keferesinden alınan savaş ile ele geçirilen adada, hâlâ asker olup olmadığı, varsa ne kadar olduğu, yoksa korunması için ne kadar gerektiğinin, Vidin'e ulaşıldığında, bu işi yapabilecek nitelikte adamlar marifetiyle yoklanıp, mevcut durumun bildirilmesi gereğinin, Adana vâlisi Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 320

Bağdad, Basra, Van, Erzurum ve Ahsence Kalelerinden çekilen askerlerin, Belgrad civarındaki orduya katılması gerektiği hususunun, adı geçen askerlerin çorbacıları vs. ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 321

Nemçe keferesinin Tımışvar Kalesi'ne saldırı hazırlığında olduğu, Özi eyaleti askeri ile ve eyalet askerleri ve Tatar askeri ile düşman belasının def edilmesinde çalışılması hususunun, Özi eyaleti mutasarrıfı vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 322

Belgrad ile Sofya arasında zehayir arabaları ile tüccar arabalarının çok olduğu, ordunun bu yol üzerindeki ahaliyi ve yolcuları eşkıya vs. den korudukları, kendilerinin de bir an evvel orduya katılması gerektiğinin, Belgrad'dan Sofya'ya kadar varınca yol üzerinde vâki' olan kâdırlara vd.ve bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 323

Niğbolu ve Silistre sancaklarında satın alınması emredilen buğday ve diğer erzak arabalarıyla, ağnam vergisinin haydut vs. den korunarak orduya ulaştırılması işinin, İbrahim'e ve sınırlardan çekilen askere havale olunduğunun, kendilerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 324

Nemçe keferesinin Tımişvar Kalesi'ne hile tertibinde olduğu, buranın korunması için, Özi eyâleti mutasarrıfı vezîr Hüseyin Paşa'nın emrindeki kuvvetlerle kaleye girdiği ve diğer adı geçen askeri birliklerin de onun münasip gördüğü üzere hareket etmeleri hususunun, Tımişvar muhâfazasında olan vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 325

Sipahiyan zümresinden olan kethuda ve başçavuşun tembelliklerinden dolayı, askerinin perişan olmasına sebep oldukları ve bu nedenle, bunların Semendire Kalesi'ne hapsedilmesi hususunun, Semendire Kalesi dizdarlarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 326

Brakin palankasının Burda köprüsünün karşına inşa edilmesinin uygun görüldüğü, palankanın inşa edilerek halinin merkeze bildirilmesi hususunun, Şehriköylü İbrahim'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 327

Adı geçen havalilerde haydud türediği, yolcuların eşyalarını gasp etmek, canlarına kasd etmek gibi kötü hareketlerinin arttığı, orduya bildirilmiş olup, bunların eli silah tutan il erleri marifetiyle yakalanarak, katledilmeleri gerektiği hususunun, Prizrin ve Dukakin sancakları mütesellimi ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 328

Adı geçen kimselerin arzıyla, bunlar kendi hallerinde olup, kimseye zulüm etmeleri söz konusu değil iken, Kesriye Varoşu ahali bunlara bazı suçlamalarda bulunmuş ve yalan söyleyerek, kendilerinin sürülmesi hakkında ferman verildiğini dile getirmiş olup, kendi halinde oldukları müddetçe kimse tarafından bunlara karışılmaması gerektiği hususunun, Kesriye kâdisına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 329

Race palankasının muhafazasında görev alacak olan kale askerleri ve diğerleri yeterli olur mu yoksa, İzvornik sancakbeğinin gelmesi gerekir mi ,belirlenerek; korunması gereken mahalden savunulması ve o tarafda olan askerlerin hak ettikleri maaşlarının verilmesine dikkat edilmesi hususunun, İzvornik sancakbeğine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 330

Düşmanın elinden alınan Şebeş ve Logoş kalelerine, Erdel hâkimi Tökeli İmre tarafından bir miktar adam konuldu ise bunlara gerek olmayıp, kalelerin tahrib olunması münasib olduğundan, ordudan gönderilen lağımcılar tarafından, kalelerin sağlamlaştırılmayacak şekilde, birkaç yerlerinden yıkılmaları ve içindeki mühimmatın Tımişvara taşınması hususunun, Tımişvar muhâfazasında olan vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 331

Daha önce ordu Niş'e girdiğinde beraberinde götürülen beş yüz kantar baruttan başka, nakledilmesi söz konusu olan sekiz yüz kantar barut, erzak arabalarından seksen adet öküz arabası boşaltılarak, erzağının kayıt olunması ve korunması, onun yerine o kadar barut konulup, gönderilmesi ve Belgrad'a gelince korunmasının sağlanması görevinin, Sivas vâlisi vezîr Ömer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 332

Niş Kalesi'nin etrafında olan (...) telef ve zayi olmuş ise, yeniden tedarik edilmesi, yerine konması, hendekleri temizlenerek, yıkık yerlerinin tamir edilmesi ve bu iş için Niş ahalisinden adam toplanması; bir an evvel bu işin halledilmesi gerektiği hususunun, Niş muhafızına ve kadısına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 333

Ordu mensubu olan bazı askerler ve Tatar askerinden bazıları, zimmet ehli ahaliden bazı kimseleri esir aldıktan sonra firar etmiş ve kanuna aykırı hareket etmiş olup, bunların, Kırım Hanı Saadet Giray'ın atadığı adamları ve Dergah-ı Muallam çavuşlarından atanan zat marifetiyle yakalanması ve cezalandırılması hususunun, ordudan (...) varıncaya kadar yol üzerinde olan kadılara ve diğer görevlilere bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 334

Düşmanın Nive Kalesi ile ilgili saldırı niyetinde olduğu, bunun savuşturulması görevinin, Özi mutasarrıfı vezîr Hüseyin Paşa'ya havale olunduğu, askerinin ve bu işle görevlendirilen diğerlerinin onun görüşü ve uygun gördüğü şekilde hareket etmesi lazım gelmekle, aksi harekette bulunanlara cezalarının verilmesi ve düşman tehdidinin bir şekilde ortadan

kaldırılması hususunun, Özi mutasarrıfı vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 335

Seksen baş deve ile, barut, kurşun ve fitilin Bosna mutasarrıfı Cafer Paşa tarafına gönderilmiş olup, bunlar adı geçen kazalara ulaştığında, yanlarına adamlar koşarak, emin ve salim mahalline ulaştırılması önemli olup, bundan sonra da o taraftaki kazalardan at vs. yük hayvanları bularak tayin olunan sekbanlarla yollanması ve tesliminde temessük alınması hususunun, İzvornik sancağı beği Hüseyin ve Srebreniçe ve Osad kadılarına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 336

Sefer için Bosna tarafından toplanan bin aded levent askerinin ücretleri de ödendiği halde, yarı yarıya firar ettiği, bu hizmette bulunanların yakalanması ve ödenen ücretlerin geri alınması ve bir kaçının da ibret olarak cezalandırılması hususunun, Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 337

Belgrad Kalesi'nin muhafazası önemli bir iş olmakla, mevcut askerden başka, yerli yeniçeri odaları da bu işte görevlendirilmekle, Enderûn ve Bîrûn muhafazacıya muhtac olup, kul olmaya istekli olanların gönderilmesi gerektiği hususunun Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya ve kadısına bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 338

Mehmed Mahmud Yayçe'nin Yayçe Kalesi'ndeki askere baş ve buğ olduğunun, onun görüşü doğrultusunda hareket edilmesinin Yayçe kâdısına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 339

Bosna sınırının güvenliği önemli olup, halktan asker toplamak yoluyla askere alınan grupları, düşmanın def edilmesinde ve seferde hizmet etmek üzere, yollamak ve yerleştirmek hususunun Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya ve Sivas Mollasına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 340

Erdel Hâkimi Tökeli İmre'nin Tuna nehrinin karşı yakasına Tımışvar tarafına geçmesi, ağılıklarını burada bırakarak, münasib bir yerde toplanması, o bölgedeki kalelere göz kulak olması ve Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa ile ortaklaşa hareketle, o bölgedeki eşkıyanın ziyanlarını bertaraf etmeleri hususunun, Erdel Hâkimi Tökeli İmre'ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Aynı emrin kopyasının Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Hüküm 341

Linive Kalesi'nin düşman hilelerinden korunması önemli olup, maaşları hazineden verilip, Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'nın yanında olan yüz yetmiş yedi neferin ve diğer bir askerden kale için belli bir miktarı ayrılarak, bunların mahalline teslimi hususunun, Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 342

Şebeş ve Logoş ve Irşova semtlerinde olan kafirlerden, ehl-i İslâm'a tâbi olup, zimmet kabul edenlerin, canlarına, mallarına ve ailelerine taarruz edilmeyip, bunların korunması, itaat etmeyenlerin ise, cezalarının verilmesi hususunun, Macar Kralı ve Erdel Hakimi Tökeli İmre'ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 343

Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre tarafından Rikab-ı Hümayun'a gönderilen Erdellilerin ve Orta Macarlarının adamlarına, gelip geçtikleri yerlerde kimsenin dokunmaması hususunun, ordudan Rikab-ı Hümayun'a kadar olan yerlerdeki kadılara ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 344

Belgrad Kalesi savunması için askere ihtiyaç olduğu, Semendire sancağı dirliklerinin eski sahiplerine, boşa çıkanlarının da hak edenlerine, Belgrad Kalesi muhâfazası şartıyla tevcih olunması ve Semendire sancağı alaybeyisi Ahmed'in emri altında toplanarak hazır bulunmaları hususunun, Semendire sancağı alaybeyisi Ahmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 345

Valpova kâdısının arzıyla, Valpova, Öziçe ve Böğürdelen nâhiyelerinin ahalilerinden bazıları, eşkıya olup, geri kalan ahaliye zulmedip, mallarını gasp etmek gibi fenalıklarda bulunup, kasaba korunmaya muhtac olmakla, gönderilen cephanenin eşkıya saldırısından korunarak sağ salim yerine ulaştırılması ve söz konusu eşkıyanın yakalanması hususunun Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 346

Irşova karşısındaki adanın korunması önemli olmakla, bu görevi icra edecek olan askerin yoklanması, var olanların maaşlarının ve yiyeceklerinin verilmesi, mühimmatın tamamlanması, tamiri için Irşova palankasından kereste getirtilmesi vs. hizmetlerin tamamlanması hususunun, Adana Beğlerbeyisi Mehmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 347

Anadolu ve Sivas eyâletlerinin askerleri, Tımışvar ve havalisinde görevlendirilmiş olup, hizmette mevcut olanların ve olmayanların yazılması, defter edilmesi, orduya gönderilmesi ve mevcut olmayanların dirliklerinin hak edene tevcih edilmesi hususunun Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 348

Belgrad kazâsına tâbi' Konatise (?) adlı köyün ahali ehl-i İslâm'a tâbi olup, zimmet kabul etmiş olduğundan bunların canlarına, mallarına ve ailelerine taarruz edilmeyip, bunların korunması hususuna dair hüküm,

Aynı emrin kopyasının Virajvis (?) karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının Çağsağdino (?) karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının Vuranik karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının Paliveyse (?) karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının Virbovine karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının Çalin karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının İstipolmise karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının Bürke karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının İskota karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Aynı emrin kopyasının Baküyese (?) karyesi ahâlîsine bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

Hüküm 349

Humbaracıbaşı Hüseyin'in arzıyla, adı geçen tımara sahip olan humbaracı Mehmed, daha sonra Güle kalesi savunmasına memur olmuşken, eski Varad Beğlerbeğisi Ali tarafından Varad kal'asına götürülüp, muhâfaza-bend edildiği, adı geçen Mehmed'in salınması ve humbaracıbaşının yanına gönderilmesi hususunun, Varad Beğlerbeğisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 350

Belgrad Kalesi savunması için askere ihtiyaç olduğu, Semendire sancağı dirliklerinin eski sahiplerine, boşa çıkanlarının da hak edenlerine, Belgrad Kalesi muhâfazası şartıyla tevcih olunması hususunun, Semendire sancağı Alaybeyi Ahmed'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 351

Bazı zimmî reyanın eski köylerini terk ederek civar nahiyelere taşındıkları, bunların eski köylerine oturtularak cizyelerini ödemeleri gerektiği hususunun, Öziçe ve Bozağacık ve Rudinik ve Osad kâdılarına vd.ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 352

Öziçe ahalisinin arzıyla, düşman istilasını sebebi ile, kalelerinin bazı yerleri tahrib olup, adı geçen nahiyelerin yardımını ile, kalelerin sağlamlaştırılması için izin istedikleri, bunun üzere tamir etmelerine izin verildiğinin, Öziçe ve Bozağacık Ve Osad kâdılarına ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 353

Eski Şam valisi Murtaza Paşa'nın katli için hatt-ı hümayûn gönderilmiş olup, mezbur Murtaza'nın başı kesilip, mallarına el konulması ve başının orduya gönderilmesi hususunun, Şam vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 354

Varad Kalesi'nin korunması önemli olup, kalenin savunması Şam beğlerbeğisi Murtaza Paşa'ya havale olunmakla, sefer malzemelerini almak üzere Şam askerlerinin dahi orduya gönderilmeleri hususunun Özi vâlisi olup, Tımışvar tarafına baş ve buğ olan Hüseyin Paşa'ya bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 355

Beğlin sâkinlerinden adı geçen kimseler, İlbasan sancağı beği Mahmud beği katl etmiş olup, bunların malları devlet hazinesi için alıkonulup, kendilerinin de yakalanması için emr-i şerif verildiğine dair emrin, İlbasan ve Beğlin kâdılarına ve diğer adı geçen yerlerin mütesellimlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 356

Sava nehri kenarındaki Race Kalesi'nin korunması için, kale içindeki askere İzvornik sancağı beği Sefer'in baş buğ atandığı ve emrindeki adamlarıyla birlikte adı geçen kaleye vararak, hizmette bulunması hususunun, İzvornik sancağı beği Sefer'e bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 357

Nive havalisindeki zimmî reayasının haraç ve cizyesi mahsullerine göre hesaplanmış olup, vergileri oranında zahire vermeleri emredilmekle, ödemeleri gereken zahireyi kale askerleri için oraya göndermeleri, emre itaatsizlikleri söz konusu olursa, orduya bildirilmesi, hususunun, Nive muhâfızı vezîr Şahin Mehmed Paşa'ya ve diğer ileri gelenlerine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 358

Sirem sancağı beği Hüseyin, Race Kalesi muhâfazasına me'mûr olup, Böğürdelen Kalesi'nin muhafazası da önemli olmakla, kalenin muhafazası için kalede bulunan askere Böğürdelen'de sâkin Hasan'ın baş ve buğ olduğu, söz konusu hizmette çalışılması gerektiği hususunun, İzvornik alâybeğisinin kardeşi olup, Böğürdelen'de sâkin olan Hasan'a bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 359

İzvornik sancağı beği Sefer'in Race Kalesi muhâfazasına memur olup, Taşra Varoşu'na da muhafazacı gerektiği ve Sava nehri yalılarında ortaya çıkan eşkıyanın ortadan kaldırılması işinin de, Böğürdelen muhâfazasında olan Hüseyin'e havale olunduğunun, kendisine bildirildiği hakkındaki hükme dâir,

Hüküm 360

Emir Mustafa'ya zahire lazım olmakta olup, zahire alımında herkese hakkı verilerek kimsenin hakkının kesilmemesi ve Emir Mustafa'ya zahire tedarikinde dikkat edilmesi hususunun, İzvornik sancağında vâki' Srebreniçe ve Berce kâdılarına vd. ye bildirildiği hakkındaki hükme dâir.

BÖLÜM 3: HÜKÜMLERİN TASNİFİ

- ◆ Aşiretlerden asker toplanmasına dair hükümler, 1, 120, 121,
- ◆ Sefer görevlendirilmesine ve orduya katılma gerekliliğine dair hükümler, 1, 2, 49, 99, 111, 112, 149, 167, 198, 199, 200, 201, 202, 242, 246, 249, 250, 258, 268, 307, 308, 320, 344,
- ◆ Askere ihtiyaç olduğu ve asker yazılacağına dair hükümler, 259, 309, 344, 350,
- ◆ Nefir-i âmm'a dair hüküm, 339
- ◆ Sefer için donanmanın hazır edilmesine dair hükümler, 62, 66, 90, 125, 185, 204,
- ◆ Donanmanın savunma yapmasına dair hükümler, 204,
- ◆ Sefere çıkacak olan askere kaynak tesisi ve çeşitli iradın hazineye irsaline dair hükümler, 6, 29, 285,
- ◆ Askerlere maaş ödenmesine dair hükümler, 28, 104, 221,329, 341, 346, 347
- ◆ Savunmada bulunan ya da sefere katılacak olan askerlerin yoklanmasına dair hükümler, 39, 51, 105, 122, 162, 221, 301, 319, 329, 346, 347,
- ◆ Bir kaledeki cephanenin başka bir kaleye ya da merkeze aktarılmasına dair hükümler, 42, 61, 63, 103, 124, 161, 300, 311,
- ◆ Sefer için yiyecek ve cephane taşınmasına dair hükümler, 68, 126, 149, 208, 212, 269, 290, 291,292, 293, 323, 331, 335,
- ◆ Gemiye ihtiyaç duyulmasına dair hükümler, 208, 212,
- ◆ Sefer için gerekli olan bazı şeylerin yapımına dair hükümler, 64, 302, 326, 332,
- ◆ Kale ve ada savunmasına ve bununla ilgili görev tevcihine dair hükümler, 57, 58, 105, 163, 299, 314, 324, 344, 346, 350, 354,
- ◆ Çeşitli kalelerin vs.nin düşman saldırısından korunmasına dair hükümler, 219, 321, 334,
- ◆ Çeşitli sebeplerle asker takviyesine dair hükümler, 10, 72, 101, 254,
- ◆ Yörüklerden asker yazılmasına ve sefere gönderilmesine dair hükümler, 50, 51, 147, 180, 217, 249, 250, 280, 281,

- ◆ Yörüklerin iskânına dair hükümler, 25, 151, 152, 220, 234, 271,
- ◆ Ücretlerini aldıkları halde hizmette bulunmayan askerlere dair hükümler, 47,
- ◆ Firar eden askerlere dair, 47, 48, 318, 336,
- ◆ Asker tarafından rahatsız edilen reayaya dair hükümler, 172, 333,
- ◆ Eşkîyanın yakalanması ve halkın korunmasına dair hükümler, 7, 9, 11, 45, 71, 73, 89, 106, 109, 113, 114, 119, 129, 173, 188, 192, 209, 210, 211, 213, 222, 228, 235, 237, 239, 244, 261, 274, 275, 277, 286, 294, 327, 340, 345, 359
- ◆ Sarıca, sekban ve levent gibi askeri grupların eşkıyalığına dair hükümler, 7, 85, 95, 148, 181, 213.
- ◆ Ferdî olarak eşkıyalık yapan kişilere dair hükümler, 54, 109, 157, 170, 236, 313,
- ◆ Gemi baskınları ve deniz yoluyla eşkıyalığa dair hükümler, 36, 226,
- ◆ Halktan eşkıyaya yardım edenlere dair hükümler, 69, 70,
- ◆ Eşkıyalıktan tövbe edenlere dair hükümler, 24,
- ◆ Rütbelerini kullanarak, çeşitli devlet görevleri kisvesi altında halka zulmeden yöneticilere dair hükümler, 8, 27, 84, 227, 231, 232,
- ◆ Görevini kusurlu yapan devlet görevlilerine dair hükümler, 59, 181, 202, 225, 240, 245, 246, 261, 265, 275, 276, 325,
- ◆ Halktan haksız yere para, vergi talebine dair hükümler, 83, 84, 86, 224, 287,
- ◆ Vergilerin çokluğundan yerini terk eden halka dair hükümler, 110
- ◆ Hazineye borcu olan devlet adamlarına ve bunların ödenmesi hususuna dair hükümler, 22, 24, 27, 43, 60, 132, 134, 136, 139, 140, 142, 174, 183, 241, 282, 298,
- ◆ Ölen devlet görevlilerinin geride bıraktığı şeylerin ahvaline dair hükümler, 32, 127, 131, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 154, 174, 189, 190, 248, 278, 279,
- ◆ Kilise tamirlerine dair hükümler, 29, 30, 31, 37, 40, 53, 76, 91, 94, 96, 97, 98, 100, 108, 115,

117, 130, 145, 155, 156, 164, 171, 229,

- ◆ Sefir, Elçi ağırlanması dair hükümler, 182, 196, 197,
- ◆ Bir sebeple tutuklu olan bir kimsenin salıverilmek ricasına dair hükümler, 3, 41, 144, 179, 194, 214, 288, 349,
- ◆ Görev tevcihi, 51, 101, 102, 120, 121, 131, 163, 207, 242, 250, 259, 260, 271, 295, 296, 299, 312, 316, 317, 338, 354, 356, 358, 359
- ◆ Martolos vb. birliklerin tesisine dair, 165,
- ◆ Savaştan kalma bazı malın halkta olduğu düşüncesiyle halka eziyet edenlere dair, 26,
- ◆ Erdel Hâkimi Tökeli İmre ile ilgili olan hükümler, 340, 342, 343
- ◆ Eflak voyvodasına dair hükümler, 34, 65
- ◆ Şam şerifine hitaben yazılan hükümler, 67, 233,
- ◆ Hacılara dair hükümler, 67, 177, 178, 233,
- ◆ Belli bir bölgenin korunması için asker sevkine dair hükümler, 101,
- ◆ Halkın sosyal psikolojisine dair fikir veren hükümler, 19, 109, 116, 306,
- ◆ Şam Beğlerbeğisi Murtaza'yı sefere davet eden hükme dair, 111
- ◆ Eski Şam valisi Murtaza Paşa'nın katli için gönderilen hükme dair, 353
- ◆ Bazı kalelerde tutulan suçluların isimleri ve suçlarının merkeze bildirilmesine dair hükümler, 118, 128,
- ◆ Aşiret beyleri vb. yöneticilere eşkıyaların yakalanması vs. hususlarında iş buyurulmasına dair hükümler, 119, 188, 261,
- ◆ Antalya kalesinin tamirine dair hükümler, 123, 153,
- ◆ Köprü tamirine dair hükümler, 146,
- ◆ Çeşitli vergi, mukataa vs.nin tahsil edilmesine dair hükümler, 131, 133, 134, 135, 136, 142, 206, 241, 247, 267, 298, 357,
- ◆ Altın ve gümüşün değerlerinin belirlenmesi ve aynı tutulmasına dair hükümler, 266,

- ◆ Sikke vs paraya dair hüküm, 256,
- ◆ Gümüşhane'ye bağlı bir köyde çıkarılan gümüş ve bakır madeni ve bunun etrafında dönen olaylara dair hüküm,
- ◆ Yürürlükte olan bir usulün uygulanmamasına dair hükümler, 141,
- ◆ Raic olanın dışında ekmek imaline dair hüküm, 150,
- ◆ Vakıflara dair hükümler, 158, 193, 195, 257,
- ◆ Bazı devlet görevlilerinin hizmet için yaptıkları seyahate dair hükümler, 184, 215,
- ◆ Barış üzere olunan Françe taifesinin gemilerine saldırılmamasına dair hüküm, 186,
- ◆ Bazı görevlilere gönderilen ihsan vb. akçeye dair hüküm, 187,
- ◆ Zimmî ahalinin huzursuzluğuna dair hükümler, 203,
- ◆ Kudüs patriklerine dair hüküm, 230,
- ◆ II.Süleyman'ın vefatına dair hüküm, 289,
- ◆ Haksızlığa uğrayarak hapsedilen birine dair hüküm, 159,
- ◆ Padişah huzuruna çağrılmaya dair hükümler, 168, 169, 191,
- ◆ Bir sebeple yerine yurdunu terk eden ahalinin dönmek isteğine dair hüküm, 223,
- ◆ Memnun olunan devlet görevlilerine dair hükümler, 260, 273, 304,
- ◆ Bazı kimseler nedeniyle halkın bazı şeylere ihtiyacı olması bahsine dair hüküm, 262,
- ◆ Eflak voyvodasına gönderilen hükümler, 284,
- ◆ Boğdan voyvodası ve boyarlarına dair hükümler, 33, 35, 264, 283,
- ◆ Zartuş Kalesi askerlerinin, mîrîye ödemeleri gereken tutarı ödemeye güçleri olmadığına dair hüküm, 272,
- ◆ Müslümanlara isyan ve muhalefet üzere olanlara dair hüküm, 283,
- ◆ Naib atanmasına dair hüküm 296,
- ◆ Görevini tamamlayarak yerine dönen askere dair hüküm, 297,

- ◆ Pişman olan eşkıya, ahali vs. ye dair hüküm, 303,
- ◆ Belgrad savunmasında olan askerlerin yoklanmasına dair hüküm, 39,
- ◆ Düşmanın elinden alınan kalelerin yıkımına dair hüküm, 315,330,
- ◆ Palanka yapımına dair hüküm, 302, 326,
- ◆ Kendi halinde olup iftiraya uğrayanlara dair, 328,
- ◆ Kale tamirine dair, 352
- ◆ Zimmet kabul eden reayaya dokunulmamasına dair, 342, 348,
- ◆ Şam'da mevcut olan gölün canlandırılması isteğine dair, 255,
- ◆ Elbasan sancağı beği Mahmud'un ölümüne dair, 248, 355,
- ◆ Eski Şehr-i Zor beğlerbeğisi Davut Paşa'nın katlini gerçekleştiren eşkıyanın yakalanmasına dair, 4,
- ◆ Belgrad savunmasına dair, 68, 122, 337, 344, 350,
- ◆ Irşova yakınındaki adanın savunmasına dair, 57,
- ◆ Eğriboz savunmasına dair, 58, 104,
- ◆ Limni muhafazasına dair, 105,
- ◆ Sakız adasının muhafazasına dair, 219,
- ◆ Niş Kalesi'nin savunmasına dair, 295, 332,
- ◆ Live Kalesi muhafazasına dair, 299,
- ◆ Vidin muhafazasına dair, 316
- ◆ Tımişvar Kalesi muhafazasına dair,323
- ◆ Nive Kalesi muhafazasına dair, 334
- ◆ Linive Kalesi'nin muhafazasına dair, 341,
- ◆ Varad Kalesi'nin korunmasına dair, 354
- ◆ Race Kalesi'nin korunmasına dair, 356, 358
- ◆ Böğürdelen Kalesi'nin korunmasına dair,358

- ◆ Irşova Kalesi'nin tamirine dair, 305,
- ◆ Vezir Halil Paşa'ya gönderilen paranın güvenli ve sağlam bir şekilde, kendisine ulaştırılmasına dair, 88,
- ◆ Gemi kaptanlarından Ali'nin, Sakız havalisini korsan saldırılarından korumak için Sakız kalesi askerlerinden bir kısmını yanına almasına dair, 72,
- ◆ Bir takım eşkıyanın bir adamı mahkemede öldürdüğüne dair, 89,
- ◆ Görev yerine uzaklığı nedeniyle görev yeri değiştirilen Yörüklere dair, 46
- ◆ Eflak voyvodasının yiyecek gemisine dair, 35,
- ◆ Bir zatın eşkıyalıktan yakalandığı fakat bu konunun şüpheli olduğuna dair, 93,
- ◆ Türkmen ve Kürt aşiretleri eşkıyasına dair hükümler, 113, 114
- ◆ Hüseyin Paşa'nın kendisi merkeze geldiği halde, ailesini getiremediği meselesine dair, 44,
- ◆ İstanbul'a gelen Musa Ağa'nın maaşının zarar görmemesine dair, 55
- ◆ Gayrimüslim bir zatın tersaneye yollanmasına dair, 56,
- ◆ Üsküdar'da bulunan merhûm Vâlide Sultân-ı Atîk vakfının muhassılı olan Süleyman'ın vakfa borcuna dair, 60

BÖLÜM 4 : TRANSKRİPSİYONLU METİN

[1]

1

Bismihi subhânehû ves-salavatü vesselâmü alâ men lâ nebiyye ba'dehü ve alâ alîhi ve sahbîhî harrartü kuyud-u hêzihî'l-ahkami's- şerifeti el-müştemiletî alâ'l umûri'l-mühimmetî fi zemenî hazreti sadr-ı sudûri'l- vüzerâ el-fadıl el-âdil Mustafa Paşa etalellahü'l-ömrehû ve ebbede ve devletûhû ve fi ebban-ı risaleti'l-alimü't-tahrîr hâzret-i Ebibekir Efendi selâmallahû- teâlâ reisül-küttap fi evâil-i cumade'l-âhire lî-seneti isneyni ve mie ve elf.

Rakka ve Maraş ve Adana Beğlerbeylerine bervech-i arpalık, Kars, Dulkadiiriye ve Aziz sancaklarına mutasarrıf olan Polad Mehmed dâme ikbâlühûm ve Selimiye ve Deyr-i Rahbe sancâğının Hüseyinü'l- Abbas ve Sis sancağı beği Receb oğlu Halil dâme izzühûmâya ve Yeniil ve Türkmen-i Haleb kâdılarına ve Yeniil ve Türkmen-i Haleb voyvodası ve mukataa-yı merkûma tâbi' olan aşâir ve kabâil boyu beğleri ve kethudâları ve iş erlerine hüküm ki;

İn-şâ'-Allahû-teâlâ ilâ-i kelime-i dîn ve ihyâ-i sünnet-i seniyye-i fahri'l-mürselîn için bu sene-i meymenet kamerîde sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnum mukarrer ve muhakkak olup, tevakkur-ı ahbâr ve teksîr-i gazavat-ı ibâd ehemmi mühimmâtan olmağla, aşâir-i merkûmenin gerek buradan ve gerek sâ'ir ahâlîsinin tesyîr-i dîn-i milliyetten ceng ve harbe kâdir ve esliha i' mâlinde mâhir tüvânâ ve her bahadırlarından müessere-i seferiyelerin görmek için beher neferine (boşluk) gurus ve başbuğlarına (boşluk) gurus verilmek üzere Pehlivanlu ma-derûhdeleri cemâatinden yüz otuz, nefer ve Avşarlı cemâatinden yüz yirmi nefer ve On İki Boyu Beydili cemâatinden doksan nefer ve Çiğdemli ve tevâbi' cemâatinden elli nefer ve Akça Koyunlular cemâatinden altmış nefer ve Bernek cemâatinden yirmi beş nefer ve Ak ve tevâbi' yirmi beş nefer ve Musmalu cemâatinden yirmi nefer ve Eymirler cemâatinden yirmi beş nefer Reâyâlîlar (?) cemâatinden, yirmi üç nefer ve Kapaklı Tunub ma Medicineli (?) cemâatinden on beş nefer ve Ahcılar cemâatinden on nefer ve Ekrad-ı Kılıçlı cemâatinden on nefer ve Kara Hamidli cemâatinden, on beş nefer ve Şâm (...) binler (?) (karalama) ve Hacı Mehmed cemâatinden on beş nefer ve Bayındırlar Rüstem ve Hacı Ahmed cemâatinden on beş nefer ve Resinlü cemâatinden on nefer ve Kırık mâ' Oturak (?) cemâatinden sekiz nefer ve Çöm Bahadırlısı cemâatinden sekiz nefer ve Gün ve Gühersilik cemâatinden sekiz nefer ve

Boynuboğanlı cemâatinden altı nefer ve Kaçlı cemâatinden dört nefer ve Çirmenlü cemâatinden beş nefer ve Abdilli cemâatinden üç nefer ve Demterek Hüseyin cemâatinden üç nefer ki cem'an tamü'l-vürûd yedi yüz nefer süvârî asker techîz ve ihrâc olunmak fermânım olmağın, irsâl olunan imzâlı defterde â'yân-ı cemââten isimleri mestûr olan kimesneler, kendi cemââtlerinden ihrâc olunacak neferâta baş ve buğ olup, cümlesi ihrâc olunduktan sonra, üç yüz elli neferine Recep oğlu Halil Beğzâde Mîrzâ ve üç yüz elli neferine Pehlivanoğlu Bektaş zîde kadrühûm baş ve buğ nasb olunup, lâkin geçen sene cârî olduğu vech üzere torunlardan fermân olunmuşdur deyü, ceng ve harbe kudreti olmayan zuafâ ve sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan sipah ve yeniçeri ve sâ'ir dirlik ashâbından nefsi vâhid bulunduğuna rızâ-yı hümâyûnum olmayup, bu sene-i mübâreke fermânım olan asâkîr-i merkûm içlerinde bir nefer dirlikli kimesne bulunmayup, gerek torunlardan ve gerek sâ'ir aşâir ve kabâilin ceng ve harbe kâdir olup maiyyeti olan yarar ve bahadırlarından matlûb olmağla siz ki mûmâ-ileyhimsiz; husûs-ı merkûm sizin uhde-i himmetinize havâle ve ta'lîk olunmuşdur. İmdi emr-i şerîfim size vardığı gibi fermân-ı vâcibi'l-ittibâ'mın mazmûn-ı münîfinden zikrolunan

[2]

{Zikrolunan} cemââtlerin ahâlîsini âgâh eyleyüp, vech-i meşrûh üzere irsâl olunan defterde mestûrî'l-esâmî olan â'yân-ı cemââte kendi cemââtlerinden fermânım olan fukarâne baş ve buğ olup in-şâ'-Allahû-teâlâ vakt ü zamanıyla gelüp, Davut Paşa sahrâsında taht-ı livâ-ı Resûl-ûllahda mevcûd bulunmak üzere müessere-i seferiyelerin görmek için, beher nefere fermânım olan meblâğ-ı merkûmu ta'yîn olunan mübâşir ve baş ve buğları ma'rifetleriyle tevzî' ve birbirlerine kefil verilüp, raiyyet ettirilüp yedi yüz nefer süvârî asâkir kemâ-yenbagî techîz ve ihrâc ve üç yüz elli neferine mûmâ-ileyh Mîrzâ ve üç yüz elli neferine Bektaş zîde kadrühûmâyı baş ve buğ ta'yîn ve irsâl ve sizden me'mûl-ı hümâyûnum olduğu üzere bu bâbda her biriniz gereği gibi bezli-i sa'y ve makdûr eylesiz. Sizinle in-şâ'-Allahû-teâlâ orduyu hümâyûnuma mültefik olup, alay (?) gösterdiklerinden ceng ve harbe istitâati olmayan zuafâdan adam bulunup, veyahûd yoklama vaktinde sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan sipah ve yeniçeri ve sâ'ir dirlik sahiplerinden içlerinde bir ferd zuhûr etmek ihtimâli olur ise, baş ve buğları muateb olduğundan gayri, sizin dahi adem-i takayyüdünüze haml olunup, mesûl olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre takayyüd ve ihtimâm eylesiz alâ-karib falâ-karib (?) bu vakitte gâzâ cümle üzerine, farz u umûr-ı diniyenin eâzımından olmağla bu bâbda emr-i şerîfime muhalif vaz' ve hareket ve fesâd ve şekâvete cesâret edenlere aman vermeyüp ahz ve bulunduğunuz mahallerden karîb olan kıl'a'm birine habs ve kal'a-bend

edüp isim ve resimleriyle yazup, der-i devlet-medârıma arz ve i'lâm eylesiz ki sonradan haklarında fermân-ı şerîfim ne vechle sâdır olur ise mûcibince amel ve bir gün evvel itmâm-ı hidmete bezl-i mechûd eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî evâil-i C. sene [1]102.

Baş ve buğları Çarık Hacı Ali zîde kadrühû

Bir sûret

Sivas'ta Cemalî aşâirinden irsâl olunan imzâlı defterden ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan kethûdalarıyla maan ikiyüz nefer tamü's-silâh süvârî asker ihrâcı için Sivas vâlisi vezîr Ömer Paşa'ya ve (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve aşîret-i mezbûrenin boy beğleri ve kethûdaları ve iş erlerine yazılmışdır.

beher nefere

baş ve buğlarına

guruş

guruş

50

200

Baş ve buğları Şah Hüseyin oğlu Osman zîde-kadrühû

Bir sûret

Badli Ekrâdı aşîreti ve ana tâbî Osmanlı cemâatinden irsâl olunan imzâlı defterde ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan, kethûdalarıyla maan yüz nefer tamü's-silâh süvârî asker ihrâcı için bervech-i arpalık Kengırı sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa'ya ve (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kadılarına ve Badli Ekrâdı aşâir ve kabâil beğleri ve kethûdaları ve iş erlerine hüküm yazılmışdır.

beher nefere

baş ve buğlarına

guruş

guruş

50

150

Baş ve buğları Altı Parmakoğlu Hasan zîde kadrühû

Bir sûret

Aydın'da sâkin olan Danişmendlü aşâirinden irsâl olunan defterde ba-tefehüm gelmeleri fermânım olan kethûdalarıyla maan tamü's-silâh yüz nefer süvârî asker in ihrâcî için, Anadolu Beğlerbeğisi Ebûbekir Paşa'ya ve Aydın ve Saruhan mütesellimlerine ve mukataa-ı merkûma tâbi' aşâir ve kabâil beğlerine ve kethûdalarına ve iş erlerine hüküm yazılmışdır.

her neferine

ve baş ve buğlarına

guruş

guruş

50

300

Nısfını baş ve buğları Kâsım, nısfını sâbıka Kilis voyvodası Çavuş oğlu Ebûbekir zîde-kadrühûmâ

Bir sûret

Kilis Ekrâdı aşâirinden irsâl olunan imzalı defterde ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan kethûdalar ile maan üç yüz altı nefer süvârî tamü's-silâh asker ihrâcî için Maraş Beğlerbeğisi Mehmed ve Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin Paşa'ya ve (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kadılarına ve Halep mütesellimi ve Kilis voyvodası ve aşâir ve kabâilinin boy beğleri ve kethûdaları ve iş erlerine hüküm yazılmışdır.

her nefere

ve baş ve buğlarına

guruş

guruş

50

500

[3]

Baş ve buğları Seydi oğlu Ebûbekir zîde kadrühû

Bir sûret

Sivas'da sâkin İplikli Türkmeni aşâirinden irsâl olunan defterde ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan, kethudâlarıyla maan yüz nefer tamü's-silâh süvârî asker ihrâc olunmak için, Sivas vâlisine ve İplikli ve kadılarına ve Tokad voyvodasına ve zikrolunan Türkmen cemâati boyu beyleri ve kethudâ ve iş erlerine yazılmışdır.

Baş ve buğlarına	Beher nefere
guruş	guruş
100	50

Baş ve buğları Yakup Beğ oğlu Mustafâ zîde kadrühûdur

Bir sûret

Rişvan oğlu Halil ve ana tâbi' kabâil ve aşâirden irsâl olunan imzalı defterde ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan, kethudâlarıyla maan yüz yirmi nefer tamü's-silâh süvârî asker ihrâcı için Maraş ve Rakka Beğlerbeğilerine ve Selimeye ve Deyr-i Rahbe sancağı beği Hüseyinü'l-Abbas ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına aşâir-i merkûm kabâil ve aşâir boy beyleri ve kethudâ ve iş erlerine yazılmışdır.

Baş ve buğlarına	Beher nefere
guruş	guruş
250	50

Baş ve buğları â'yân cemâatinden Hacı Ahmedzâde Cafer zîde kadrühû

Bir sûret

Hacı Ahmedli aşâirinden irsâl olunan defterde cemâatinden ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan, kethudâlarıyla maan kırk dört ve Herekli? cemâatinden yüz nefer tamü's-silâh süvârî asker ihrâcı için Karaman vâlisine ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve aşâir-i merkûm ve boy beyleri ve kethudâ ve iş erlerine yazılmışdır.

Baş ve buğlarına		Beher nefere
guruş	guruş	
300	50	

Baş ve buğları Herkli oğlu Mehmed zîde kadrühûdur.

Bir sûret

Boz-ulus Türkmeni aşâirinden ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan, kethudâlarıyla maan yüz elli nefer tamü's-silâh süvârî asker ihrâcî için Karaman vâlisine ve (boşluk) ve (boşluk) kadılarına ve Engürü (Ankara) ve Aydın sancakları mütesellimlerine ve aşâir-i mezbûrenin boy beyleri ve kethudâ ve iş erlerine yazılmışdır.

Baş ve buğlarına	Beher nefere
guruş	guruş
250	50

Baş ve buğları Gazi Bey oğlu Hacı Ali ve Yusuf Bey oğlu Şahin ve Zati Bey oğlu Hayrullah zîde kadrühûm

Bir sûret

Rişvan oğlu Halil ve Beziyi ve Tahir ve Sivari aşâirinden irsâl olunan defterde, ba-tefehüm gelmeleri fermân olunan, kethudâlarıyla maan iki yüz seksen nefer tamü's-silâh süvârî asker ihrâcî için Maraş ve Rakka Beğlerbeğilerine ve ve kâdılarına ve Malatya sancağı mütesellimine ve aşâir-i merkûmenin boy beyleri ve kethudâ ve iş erlerine yazılmışdır.

Baş ve buğlarına	Beher nefere
guruş	guruş
200	50
150	
100	

[4]

2

Üsküdar'dan Anadolu'nun sağ kol nihâyeti Haleb'e varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılara ve kethudâyerilerine hüküm ki;

İn-şâ'-Allahû-teâlâ bu sene-i meymenet kamerîde sefer-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olmağın, taht-ı kazânızda sâkin Altı Bölük halkı me'mûr olmağla, siz ki mûmâ-ileyhimsiz; ocakları tarafından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) (boşluk) zîde kadrühûmâ ta'yîn olunmağın in-şâ'-Allahû-teâlâ, rûz-ı hızırda Davud Paşa sahrâsından ordu-yı hümâyûnumda bayrakları altında me'mûr oldukları hidemât-ı âliyemde mevcûd bulunmak üzere şimdiden habîr ve agâh edüp, sonradan gelüp, yoklamaya erişemedük deyü esâmîleri açıkda kalanların özürleri makbûl-i hümâyûnum olmayup, muâteb olanların mukarrer ve muhakkak olmağın vakt ü zamânıyla gelüp, mahall-i merkûmda ocakları bayrakları altında mevcûd ettirmekte takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz deyü ağaları tarafından verilen mühürlü mektûb mûcibince Anadolu Orta Kol ve Sol Koluna dahi başka başka ahkâm yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

3

Kefe Kal'ası dirdârına hüküm ki;

Sinop sâkinlerinden Hüseyin ve Ali nâm kimesneler, südde-i saâdetime arzihâl gönderüp, müceddeden binâ'sı fermânım olan kalyonların kerestesi kat'ına bunların tekâsülleri olduğu, bundan akdem i'lâm olunmağla ıslâh-ı nefis için, emr-i şerîfimle Kefe Kal'asında kal'a-bend oldukların bildirüp, itlak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, mezkûrların sebîlleri tahliye olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

4

Bağdad vâlisine hüküm ki;

Sâbıkâ Şehr-i Zor beğlerbeğisin Davud Paşa'yı katleden Piye Süleyman ve karındaşı Halil ve oğulları olan eşkıyâ ele getirilüp, icrâ-yı şer' olunmak üzere emirü'l-ümerâi'l-kirâm Şehr-i Zor beğlerbeğisi Hüseyin dâme ikbalühûya tenbîh-i hümâyûnum olunmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; iktizâ eyledikde husus-ı merkûm için sen dahi kethudânı veyahûd bir mu'temedün-aleyh adamını ta'yîn eylemen bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene[1]102.

5

Cizre hâkimine hüküm ki;

Sâbıkâ Şehr-i Zor beğlerbeğisi Davud Paşa'yı katleyleyen Piye Süleyman ve karındaşı Halil ve oğulları olan eşkıyâ ile ele getirilüp, icrâ-yı şer' olunmak üzere emirü'l-ümerâi'l-kirâm Şehr-i Zor beğlerbeğisi Hüseyin dâme ikbalühûya tenbîh-i hümâyûnum olunmağın, imdi sen ki, hâkim-i mûmâ-ileyhsin, iktizâ eyledikde sen dahi husus-ı mezbûrda takayyüd eylemen bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

Bir sûret dahi

İmadiye Hâkimine vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

Fit'tarihi'l-mezbûr

[5]

6

Bağdad vâlisine ve yüz bir senesine mahsûb olmak üzere Bağdad gümrüğü ve tevâbii' mukataası emîni olan Abdullah zîde kadrühûya hüküm ki;

Bu sene-i mübâreke de musammem olan sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan kapıkulları mevâcibi ve müessere (?) ve nafakaları için ziyâde hazîne tedârîki lâzım ve mühimm olup, bin yüz bir senesi Bağdad gümrük mukataası malından henüz bir akçe teslim-i hazîne-i amîrem olunmamağla, sen ki mukataa-ı mezbûre emînisin; bu bâbda ziyâde mes'ûl ve muâteb olmuşundur. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; emîn-i merkûmun uhdesinde olan, gümrük-i mezbûr malından elli bin guruş ta'yîn ve havâle olunmağla emr-i şerîfim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf ettirmeyüp, emîn-i mezbûr Abdullah'a kat'â avk ve te'hîr ve bir türlü özr ve bahâne ettirmeyüp, emr-i şerîfim vardığı saat pâ-yi vechgâh tahsîl edüp ve kîseleyüp ve mühürleyüp; irsâl olunan mübâşir ve mu'temedün-aleyh adamlar ile serîan ve âcilen Âsitâne-i Saâdete irsâl ve sefer-i hümâyûnuma hareket olunmazdan evvel, her ne tarîk ile olur ise olsun bir gün evvel teslim-i hazîne-i amîrem ettirmekde, ziyâde takayyüd ve ihtimâm edüp; avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden bigâyet ihtirâz eylesin deyü mâliye tarafından emr-i şerîfim verilmeğın mûcibince amel olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

7

Anadolu beğlerbeğisi Ebûbekir Paşa'ya ve Aydın ve Saruhan ve Sığla sancaklarında vâki' olan kâdılara ve Aydın ve Saruhan ve Sığla sancakları mütesellimlerine ve zikrolunan kazâlarda vâki' â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Bundan akdem memâlik-i mahrûseden sarıca ve sekbân tâifesi hatt-ı hümâyûn-ı saâdet-makrûnumla men' ve def' olunmuşken, hâlâ birkaç nefer bölükbaşı zuhûr ve her biri nice hazele ile Aydın ve Saruhan sancaklarında kapusuz gezüp, fukarânın مفاه ve meccânen zâd ve zahîre ve emtiaların alup, fesâda sâî olup, o makûle eşkiyâ her kande ise pay-i vechgâh ele getirilüp, nehb ve gâret eyledikleri emvâl şer'le ashâbına red' ve taaddîleri men' olunmak için, emr-i şerîfim sâdir olmuş iken yine mezbûrdan bölükbaşılar ve yanlarında olan eşkiyâ kel-evvel şekâvete sâî oldukları i'lâm olunup, mezbûrun ele getirülmesi senden matlûb olmağla, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Turgutlu voyvodası Altı Parmak oğlu Hüseyin zîde kadrühû mübâşeretiyile zikrolunan şakîler her kande ise pay-i vechgâh ele getirüp, nehb ve gâret eyledikleri eşyâ her ne ise, ashâbına alıverdikten sonra haklarında şer'le lâzım gelen cezâların verüp, mazarratları ol havâliden def ve ref'edüp, te'mîn-i turuk ve mesâlik, terfîh-i sükkân-ı memâlik emrinde, ihtimâm ve bu bahane ile şekâvetde alâkası olmayanları taarruz olunmakdan ve mürûr u ubûr eyledikleri mahallerde reâyâ fukârasının ve مفاه ve meccânen mekûlâtı alınmakdan ve aher vechle zulüm ve taaddîden bigâyet ihtirâz ve husûs-ı merkûmda ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında yazılmışdır.

8

Belgrad muhâfızı vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Sirem sancağı reâyâsı südde-i saâdetime adam ve arzihâl gönderüp, livâ-i mezbûrda sâbıkâ ba'zı mukataa olmağla, hâlâ ba'zı kimesneler emînlik nâmıyyla fukarâya zulm ve taaddî eyleyüp ve sizlerde harbî kefare malı kalmışdır deyü şey' mutâlebesiyle (karalama) hilâf-ı şer-i şerîf cevri ve eziyetten hâli olmayup, halleri diğer gün olduğun bildirüp, ol bâbda hükmi hümâyûnum ricâ etmeleriyle, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; bu makûle zimmet kabul edüp müceddeden evtânlarına gelüp, sâkin olan reâyâ bir vechle rencîde olunmayup, himâyet ve sıyânet olunmak üzere mukaddemâ sana tenbîh-i hümâyûnum olmuş iken, hâliyâ mezbûrlara o makûle taaddî, mücerred senin adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsamahana haml

olunmuştur. İmdi emînlik nâmıyla ibâd-ullahın üzerine havâle olup, bi-gayr-i hakkın şey' mutâbelesi ahziyle zuafâyı rencîde ve remîde ve cevr ve taaddîleri vâki' ise, âdet-i müstemireleri üzere o makûle şerr ve fesâda mübâşeret edenleri ahz ve bilâ-aman salb ve şerr ve fesâdların ibâd-ullah üzerinden ref' eylemen bâbında yazılmışdır. Evahir-i C. sene [1]102.

[6]

9

Anadolu Beğlerbeğisi Ebûbekir Paşa'ya ve Denizli ve Uşak ve Çal ve ve kâdılarına Biga ve Karesi sancakları mütesellimlerine ve zikrolunan kazâlarda vâki' â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Teke ve Enek Ekrâdından Henki nâm şakî, iki nefer kimesne ile ittihad ve hevâlarına eşkiyâ ile Denizli ve Uşak ve Çal kazâlarında gezüp ebnâ-yi sebîlin yollarına inüp, katli nüfûs ve gâret-i emvâl âdet-i müstemireleri olup, bunun emsâli mürtekeb oldukları fesâd ve şekâvetin nihâyeti olmadığı, mesmû'-ı hümâyûnum olmağın, o makûle eşkiyâ her kande bulunur ise pay-i hâl ele getirilüp nehb ve gâret eyledikleri emvâl şer'le ashâbına istirdâd ve haklarında lâzım gelen cezâları her ne ise icrâ ve te'mîn-i turuk ve mesâlik ehemmi mühimmâttan olmağla, vech-i meşrûh üzere bundan akdem emr-i şerîfim gönderildikte, zikrolunan şakîler kendi cemâatlerinden Yedigâr oğlu nâm şakînin yanına firâr ve ittifâk ile yine ke-l-evvel Biga ve Bergama ve ol havâlîde fesâd ve şekâvet üzere oldukları i'lâm olunup, mezbûların ele getirülmesi senden matlûb olmağla; imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi kıdvetü'l-emâsil vel-akrân Turgutlu voyvodası Altı Parmak oğlu Hüseyin zîde kadrühû mübâşeretiyle zikrolunan şakîler bulunurlar ise pây-ı vechgâh ele getirilüp, nehb ve gâret eyledikleri eşyâ her ne ise ashâbına alıverildikten sonra, haklarında şer'le lâzım gelen cezâların verilüp mazarratların ol havâliden def' ü ref' edüp te'mîn-i mesâlik ve terfih-i ahâlî-i memâlik emrinde, ihtimâm ve bu bahâne ile şekâvetde alâkası olmayanlara taarruz olunmaktan ve mürûr u ubûr eylediğiniz mahallerde reâyâ fukarâsının مفاه ve meccânen me'kûlâtın alınmaktan ve aher vechle zulm ve taaddîden bigâyet ihtirâz ve husûs-ı merkûmda bigâyet takayyüd ve ihtimâm edüp, sıhhati üzere der-i devlet-medârıma arz ve i'lâm olunmak bâbında yazılmışdır. Fî evail-i C. sene [1]102.

[7]

10

Akkirman kadısına ve Akkirman kalesi dizdârına Beşlüyan ağasına hüküm ki ;

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerriîn Kili kasabasında naibü'ş-şer' olan Halil zîde ilmühû südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Kili Kal'asının müstahfızan ve beşlüyan ve azebân ağaları ve neferâtı meclis-i şer'e varup, iki kıt'a donanma seffinesi ile kal'a-ı mezbûr neferâtından Vidin kal'ası için giden seksen nefer ve İsakçı ve Tulca'ya giden yirmi beş nefer kimesneler, iki seneden berü hizmetde olup yeni ulûfeleri şey'-i kalîl ve levâzım-ı seferiyelerine kifâyet eylemeyüp, medyûn ve zaîfü'l-hâl oldukların bildirüp, iktizâ eyledikde Akkirman Kal'ası neferâtından dahi ümrâd olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına ilhâh eylediklerin arz etmeğîn, siz ki mûmâ-ileyhimsiz; bu seneden iktizâ etmekle mezbûrlara tesyîr için Akkerman Kal'ası neferâtından elli nefer adam maan hizmetde bulunmaları bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Evail-i C. sene [1]102.

11

Kilis ve (boşluk) kâdılarına ve Kilis voyvodası olan Hüseyin Ağaya ve Okçu Azaddünlü â'yânından Kasım Ağa karındaşı Muhammed ve Mirza ve Hasan Köse Kethudâ ve Molla Musa oğlu Seydi ve Deli Halil ve Şeyh İbrahim oğlu Musa ve Bozoğlu Halil ve Herder oğlu İbrahim Kulkas oğlu Potu ve Yazıcı Davud ve Saynamlı Mehmed Kethudâ ve Küçük Mehmed oğlu Davud ve Kahya Ali oğlu Mehmed ve İmarlı Nasır ve Süleyman Durman ve Kubar ve Kethudâ ve Uzun Talu biraderi Seydi ve Musabeyli cemâati â'yânından Çavuş oğlu Kara Ahmed ve karındaşı Kara Ömer ve Hoy oğlu Mehmed ve Abbas Çelebi oğlu Hasudul oğlu İsmail hacı Abdülbagi ve cemâat-i Ameyi â'yânından Kara İbrahim karındaşı Hüseyin ve Hacı Bayezid Abdülbagi ve Ali Kethudâ oğlu Murad ve Haco Rişhanlar cemâati â'yânından Sinoplu Kebaş ve karındaşı Ali ve Muhammed Çelebi ve Hacı Şamo ve Sarı İbrahim ve Hacı Davud ve sâ'ir aşâir ve kabâil beyleri ve kethudâları ve â'yân ve iş erlerine hüküm ki;

Kilis Ekrâdından ba'zı eşkıyâ, kat'-ı tarîk ve katl-i nüfûs ve nehb ve gâret-i emvâl edüp ve sâî bi'l-fesâd ve bunun emsâli fesâd ve şekâvetin âdet-i müstemîreleri olup, bu makûle eşkıya pâ-yi hâl ele getirilüp, şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak elzem ve elzem olmağla, bundan akdem vech-i meşrûh üzere birkaç def'a evâmir-i şerîfim sâdır olup, ve lâkin mezbûrlar varup, cemâatlerine ilticâ ve ihtifâ' ve bade fermân zuhûra gelüp, âdet-i

müstemîrelerini icrâ ve fesâd ve şekâvetinden hâli olmayup, ibâd-ullah üzerlerinden def'-i mazarratları mümkün olmayup, bu makûle eşkıyâya îânet ve himâyet ve ibâd-ullah üzerine taslît edüp, şekâvetlerin müşârikde şeâirü'l-islâmiyyeden olmayup, siz ki mestûrû'l-esâmî olan â'yân-ı cemâatsiz; zikrolunan şakîler sizden matlûb olmağla, emr-i şerîfim vardığı gibi mezbûları alâ-eyyi-hâl ele getirüp, voyvodaya teslîm eylesiniz. Şöyle ki; bu def'a dahi fermân-ı şerîfimle muhâlefet ve matlûb olan eşkıyâya himâyet edüp ele getirüp, voyvodaya teslîmde illet ve bahâne ve ihmâl ve müsâhele eylemeyesiz, sonra anlara tertîb olunacak cezâ ile mücâzât olunacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp, ana göre hareket eylesiniz ve sen ki; voyvoda-i mûmâ-ileyhsin, zikrolunan eşkıyâyı, ele getirmeğe me'mûr olan â'yân-ı cemâate bulundurup ahz ve nehb- i gâret eyledikleri emvâl ve erzâkı şer'le ashâbına teslîm ve haklarıyla şer'an lâzım gelen cezâların her ne ise icrâ ve mazarratlarından ol havâlîyi ihlâ' eylemeğe bezl-i mechûd eylesiniz. Bu husûsda senin dahi tehâvün ve taksîrin mesmû'-ı hümâyûnum olur ise, mes'ûl ve muâteb olacağımı mülâhaza edüp, sen dahi ana göre takayyüd ve ihtimâm edüp, eşkıyâya himâyet ve kendü hâlinde olanlara bu bahâne ile zûlm ve taaddîden bigâyet ihtirâz eylemen bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

12

Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına hüküm ki;

Karahisar-ı Sahib kâzasına tâbi' Sarık nâm karyede beşinci cebencilik Mehmed bin Hasan, üç sene mukaddem yine karye-i mezbûrdan Mehmed bin Hüseyin nâm kimesneden bi-gayr-i hakkın sekiz gurus taleb ve mezbûr dahi cevabında şer'-i ibrâz eyledikde, adam üzerinde (...) cemağ edeyim, şetm ettiğü mahzarında sâbit ve hüccet olunmağla sallacı zâhir olunca, secnde kilid olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

13

Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe ve kâdiü'l-kuzzâta hüküm ki;

Karahisar mahallâtından Sofular mahallesinden ikinci bölüğü neferâtından Tolcu oğlu Hasan seferden geldim deyü, sûk-ı sultânîden alenen şurb-ı hamr ve bazılarının bi-gayri't-teâlâ dîn ve ağalarına ve اغز ve avratlarına şetm ve ırz-ı müsellereyi (?) eline alup, nice müslümanların üzerine tebevül eylediği sâbit ve hüccet olunmağla sallacı zâhir olunca secnde kilid olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

[8]

14(15)

Mûmâ-ileyhümâya hüküm ki;

Karahisar-ı Sahib kâzasına tâbi' Erikci nâm karyeden Maden bin Ali nâm yeniçerinin, me'mûr olduğu sefere gelmeyüp, fuzûlî serdârlık mutâlibi iddiasında olduğundan gayri seferden firâr eden yeniçerilere sâhib çıkup, serdâr İdris Çavuş'un odasında cemiyet ve itâat-i şer' etmeyüp, taraf-ı şer'den adam gelir ise, katl ederiz deyü, bais-i fesâd olduğu sâbit ve hüccet olmağla sallacı zâhir olunca mezbûrundan secnde kilid olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

15(16)

Anadolu Beğlerbeğisine hüküm ki;

Karahisar-ı Sahib sâkinlerinden otuzyedi bölük beği İsmail bin Mustafa ve kırk dokuz bölük beği Sipâh oğlu Hasan nâm kimesneler, Hacı Mahmud mahallesinden Ali bin Mehmed nâm kimesneyi, harsulu ahz ve ibâde't- teâlâ (?) dîn ve imanına şetm ve bi-gayr-i hakkın darb ve fi'l-i şenî' (?) ile yatırıp, ahâlî-i sûk ellerinden halâs eyledikleri mezbûr Sipâh oğlu Recep nâm kimesnenin eline hamle iki def'a menzili kapusuna varup, şetm ve kapusun kakup, fesâdı sâbit ve hüccet olunmağla mezbûr Sipâh oğlu Hasan'ın sallacı zâhir olunca secnde tahlîd eylesin deyü yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102

16(17)

Anadolu Beğlerbeğisine ve Karahisar-ı Sahib kâdısına hüküm ki;

Karahisar mahallâtından Kurmalı Mahallesinde sâkin Altmış cemâati neferâtından Şiracı Hüseyin bin Ali, üç sene mukaddem sefere giderüz deyü Çatal Ali ve karye-i Çalışlar'dan Derviş ve karye-i Üçağıl'dan Veli nâm kimesneler ile karye-i mezbûrda Kırk Mevâki'de vâki' Mehmed bin Hüseyin nâm kimesnenin odasına kondukda, fuzûlî bir (...) ekl ü şurb bade'l-işââ' mezbûr Mehmed'i direğe bend ve haremine girüp, zevcesine fi'l-i şenî' eylediği sâbit ve hüccet ve Kurmuş nâm zimmînin oğluna cebren bana hizmetkâr ol deyü dükkânından عيبت ettirdikten sonra, darb ile menzîl basup, fesâd ve şekâveti sâbit ve hüccet olmağla sallacı zâhir olunca mezbûr secnde tahlîd olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. [1]102.

17(18)

Mûmâ-ileyhumâya hüküm ki;

Karahisar mahallâtından Kınabaş mahallâtından Ahmed, kazâ-ı mezbûrun yaf-baf (?) cizyedârı olup, kazâ-ı mezbûre keferesenin mâl-ı mîrîlerinden cem' ve tahsîl ve kimesne ile yanında olan, elli guruşa kara memlû' cümlesinden Çamlığöl demekle ma'rûf otuz yedi bölüğü beyi Ahmed, dört beş nefer tevâbi'yle elinde hançer odasına varup, (...) teâlâ ve dîn ve imân ve اغز ve avratlarına şetm haremîni hiddetle itlâf ettim, seni dahi katl etmeğe geldim deyü üzerine hücûm ve meblağ-ı merkûmu ahz ve vech-i meşrûh üzere şekâveti tescîl ve hüccet olunmağla, mezbûr Ahmed'in sallacı zâhir olunca secnde tahlîd olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

[9]

18(19)

Mûmâ-ileyhumâya hüküm ki;

Karahisar kâzasına tâbi' Sarık nâm karyeden Beşincik Mehmed bin Hasan nâm cebeci, karye-i mezbûrda sâkine Rahime nâm hâtûnun fi'l-i şenî' kasdıyla nısfü'l-leylden mukaddem menziline varup, mezbûre istifase (?) eyledikde, Ebubekir ve Hasan ve Hasan nâm kimesneler ile Emine nâm hâtûnun kız karındaşı olan Şemise nâm hâtûn eline çıra (?) yakup taşra çıktıkda mezbûr Şemise'nin üzerine hücûm ve bıçak ile mecrûh ve ol cerhten mütveffiye olmağla katli husûsu ve Alime nâm hâtûnun menziline götürüp, bir ay menzîlinde alıkoyduğu, sâbit ve hüccet olmağla marazı için hüccet-i şer'iyye şuhûd-i udûl ile vech-i şer'i üzere sâbit olur ise olbâbda diyetin talebiyle kısâs olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

19(20)

Mûmâ-ileyhumâya hüküm ki;

Karahisar'dan otuz yedi bölük beyi Yusuf bin Abdullah ve Suyun İsmail bin Mustafa ve hizmetkârı diğêr Mustafa nâm kimesneler, Ümühan nâm hâtûnun elde dîle لاعك menziline varup, muhasara ve لاعك atup, taşlatup, cebren menzilinden ihrâc ve mezbûr Mustafa'nın menziline götürüp, vâlidesinin yanında ihtifâ' ve üç aylık sagîr kızı ile ilce (?) getirüp, sagîreyi taşa çarpup katl ve mezbûreyi fi'l-i şenî'e kasd eyledikleri sâbit ve hüccet olmağla, vech-i meşrûh üzere sâi-i bi'l-fesâd oldukları şuhûd-ı udûl ile muvâcehelerinde sâbit olur ise bilâ-te'hîr haklarından gelinmek bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

20(21)

Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe hüküm ki;

Karahisar-ı Sahib sâkinlerinden Sarıca İbrahim ve Arap Ali ve Diğer Ali, Cengiz Sefer ve Çubukçu Satılmış nâm şakîler Cami-i Kebir mahallesinden Elhâc Mehmed ve Elhâc Mustafa ve Elhâc Receb ve Hacı Bekir ve Şaban Veli ve Muharrem ve Hüseyin nâm kimesnelerin, niharen elde dile ehilleri fırında ekmek tab ettirmek , fırını basup, fi'l-i şeni'e kasd ile üzerlerine hücum ve ellerinden güçle halâs olduklarından Arap Ali, Elhâc Mehmed nâm kimesnenin dahi niharen eline darb ile iki def'a haremi kapısına varup, şetum-ı alita ile şetm eylediği sâbit ve hüccet olunmağla mezkûr beş neferin sallâc-ı halleri zâhir oluncaya değin secnde tahlîd olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

21(22)

Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe hüküm ki;

Karahisar mahallâtından Cami-i Kebir mahallesinden Dülger Ahmed bin Abdullah ve Çilingir Ebubekir bin Abdullah'ın yine medîne-i mezbûrdan kırk dokuz bölüğü neferâtından Mustafa bin Mehmed ve oyuz yedi bölüğü beyi Solak Hacı Hasan oğlu Hüseyin ve yine bölük-i mezbûrdan Pelvadinli Suyun İsmail bin Mustafa ve Yusuf bin Abdullah nâm yeniçeriler, gaib-i ani'l-meclis Hacı Ahmed oğlu İbrahim nâm yeniçeri ile bade'l-kurb firarî Arap ile mezbûr Dülger Ahmed ve Çilingir Ebubekir menzillerin basup, kapı ve pencerelerin kırup, ehl ü ıyâllerine fi'l-i şeni'e kasd ile hücum ve birini başından ve birini omzundan ve arkasından dört yerini bıçak ile mezbûr Kel Mustafa urub mecrûh ve cesâret eylediklerin sâbit ve hüccet olmağla zikrolunan dört neferin Pelvadinli Suyun İsmail bin Mustafa ve Yusuf bin Abdullah'ın şer'an katli lâzım gelmekle mezbûr Kel Mustafa ile Solak Hacı Hasan oğlu Hüseyin'in sallâc-ı halleri zâhir olunca secnde tahlîd olunmak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

[10]

22(23)

Bağdad vâlisi vezîr Hasan Paşa'ya hüküm ki;

Bin yüz Eylülünden bin yüz bir Eylülüne gelince Bağdad irsâliyyesi ve hafriye bedeli mâlından gayr-i es-teslîmât zimmetinde doksan dokuz bin dört yüz altmış altı guruş ve sâbıkâ Trablus-Şam vâlisi müteveffâ Hamid Paşa'nın zimmetinde otuz beş bin guruş ve sâbıkâ

harameyn muhâsebecisi maktûl Mehmed'in zimmetinde on iki bin beş yüz guruş ki; bu vechle yüz kırk altı bin dokuz yüz altmış altı guruş deynin olup, bu ana değin irsâl ve teslîm-i hazîne eylemediğinden, mes'ûl ve muâteb olmuşundur. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhimsin; emr-i şerîfim vardığı sâat kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, meblâğ-ı mezbûru pâ-yi vechgâh sefer-i hümâyûnum hareket olunmazdan mukaddem teslîm-i hazîne-i âmirem ettirmeğe her ne tarikle olur ise olsun bu zamanı sâ'ire kıyâs eylemeyüp, kîseleyüp ve mühürleyüp, yanına mu'temedün-aleyh adamlar koşup, serîan ve âcilen Âsîtâne-i Saâdetime irsâl ve bir gün evvel ve bir sâat mukaddem teslîm-i hazîne-i âmirem eyleyüp, müzâyakaya bâis olmakdan ziyâde hazer eylesin deyü mâliyye tarafından verilen emr-i şerîf mûcibince amel bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olunmuşdur. Evâil-i C. sene [1]102.

23(24)

Filibe mollasına hüküm ki;

Südde-i saâdetime mektûb gönderüp, kazâ-i mezbûra tâbi' Palak nâhiyesi karyelerinden Otuz Nefer karye ahâlîsi meclis-i şer'e varup, Filibe dağlarında gezen haydûd eşkıyâsından Durmuş, yetmiş mikdârı neferâtıyla benim hane[me] düşüp, karye ahâlîsine mezâlîmden ve haydûdlukdan istiğfâr ve rücû' etmeleriyle, ba'de'l-yevm yedinden isyan sâdir olmamak üzere mezbûrlara kefil ve sicil ve hüccet olunmağın, kefâletleriyle cürümleri afv olunmak bâbında ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; sekban olmamak üzere mezkûrlar gelüp, sâ'ir ehl-i zimmet gibi karyelerinde sâkin ve kendü hâllerinde olmak şartıyla, cürm-ı şakîlerin afv olunmağla kimesne bi-gayr-i hakkın taarruz eylemeyüp, rencîde ve remîde ettirilmemek için hüküm yazılmışdır. Evâhir-i C. sene [1]102.

24(25)

Hâlâ Mardin voyvodasına hüküm ki;

Sen ki voyvoda-i mezbûrsun; bin yüz bir senesine mahsûb olmak üzere, uhdende olan Mardin voyvodalığı mâlından bu ana değin bir akçe ve bir habbe gönderüp, teslîm-i hazîne-i âmirem eylemediğin ecilden ziyâde mes'ûl ve muâteb olmuşundur. İmdi hâlâ iş bu sal-ı (...) mâlından mevâcib ve levâzımları gönderilmek üzere hazîne tedârîki lâzım ve mühimm olmağla, emr-i şerîfim vardığı gibi kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, zimmetinde olan mîrî mâlî bi't-tamam hazîne edüp, mu'temedün-aleyh adamlarınla, serîan ve âcilen der-i devlet-medârıma irsâl ve sefer-i hümâyûnuma hareket olunmazdan mukaddem hazîne-i âmireme teslîm ettirmekde, sa'y ve dikkat edüp, avk ve te'hîrden ihrâz üzere olasın, şöyle ki; bundan

sonra tekâsül üzere olur isen, kendün bu tarafa ihzâr olunursun. Ana göre basîret ve intibâh üzere olasin deyü mâliye tarafından emr-i şerîfim verilmekle, mûcibince hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i C. sene [1]102.

[11]

25(26)

Rakka Beğlerbeğisi ve Ruha Kadısına hüküm ki;

Türkmen tâifesinden Takâlî ve Kayas ve Umurlu ve Dağı Şanlı ve Günce ve Kazlı ve Hayta ve Hocalı ve Ahçı ve Kalemlî nâm sekiz aded cemââtler ahâlîlerinin, Rakka ve Çolab (?) nehri havâlîlerinde iskânları münâsib olmağla fi-mâba'd telemlerinde ta'yîn-i kesb eylemiş ihzâr eyledikleri mu'temed adamlar cemââtlerine baş ve buğ ta'yîn olunup, içlerinde fesâd ve şekâvet eden olur ise, kendüler ahz ve hakime teslim eylemek üzere, ihtiyarları ve iş erleri ma'rifetleriyle birbirlerine kefile verilüp, zikrolunan mahallerde zirâat ve hirâset eyledikleri arâzîden hâsıl eyledikleri mahsûllerinden arâzîlerinin tahamüllerine göre humsda seb'a varınca lâzım gelen hums veya sub'ları, bağ ve bostanlarından sicilü'ş-şer'i iktizâ iden hukûk-ı arâzîlerin cânib-i mîrîye edâ edüp, ol havâlîyi eşkiyâ mazarratından gereği gibi muhâfaza edüp, ebnâ-yi sebîli mutmain etmek şartıyla, hizmet-i mezbûre mukâbelesinde avâriz-ı divâniye ve sâ'ir rüsûm-ı raiyyet, üzerlerinden muâf ve müsellemler olup, tekâlifden kat'â birle kefile ve mutâlebe olunmayup, havâşîlerin mikyâsı üzere yaylalarına götürdükde, kendüler getirmeyüp, ehl ü iyâlleriyle kendüler sayf ve şitâda mevâki'-i mezkûrede mukîm olup, ancak çobanlarıyla gönderilüp, kemâ-kân ra'y ettirmekte kimesne mâni' olmamak üzere, Türkmen tâifesinden mukaddemâ iskânı fermânım olan cemââtlere verilen emr-i şerîf hâvî olduğu şürût üzere mâliyyeden emr-i şerîf verilüp, eğer itâat etmeyüp, yaylağa gitmeden isterler ise, Behisni, Hısn-ı Mansûr ve Göynük kazâları ahâlîsi ve Küpelü Cemil ve Yakub Beğ oğlu Halil'in gayretleriyle memerrleri sedd ve Elbistan ve Malatya sahrâlarına salıverilmemek üzere başmuhâsebeye kayd olunup, vech-i meşrûh üzere amel olunmak üzere mâliyye tarafından emr-i şerîfim verilmekle, mûcebince hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i C. sene [1]102.

26(27)

Belgrad muhâfazasında vezîr-i mükerrer Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Sirem sancağı reâyâsı, südde-i saâdetime arzihâl gönderüp, livâ-i mezbûrda sâbıkâ ba'zı mukataalar olmağla emtiaları bu def'a zabt ve fukarâya taaddî eyleyüp ve sizde harbî kefare malı kalmışdır, deyü, her birine hilâf-ı şer-i şerîf rencîde eylediklerin bildirüp men'

olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden, emînlik nâmıyla ibâd-ullahın üzerine havâle olup, bi-gayr-i hakkın şey' mutâlebesi ve ahziyle, zuafâyı remîde ve rencîde ve cevır ve taaddî eyledikleri vâki' ise, âdet-i müstemîreleri üzere ol makûle şerr ve fesâda mübâşeret edenleri ahz ve bilâ-aman salb ve fesâdları ibâd-ullah üzerinden def' eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i C. sene [1]102.

27(28)

Bağdad vâlisine hüküm ki;

Sâbıkâ Bağdad vâlisi vezîr Halil Paşa'nın zimmetinde olan yüz bin gurusun tahsîli için mâliyye mûcibince hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i C. sene [1]102.

28(29)

Bağdad muhâfızı vezîr Hasan Paşa'ya bin yüz bir senesine mahsub, Bağdad gümrüğü ve tevâbii' mukataası emînine hüküm ki;

Bu sene de kapıkulları mevâcibi için hazîne lâzım, serîan irsâli bâbında mâliyye tarafından verilen emr-i şerîf mûcibince hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i C. sene [1]102.

29(30)

Tırhala Kadısına hüküm ki;

Kaza-i mezbûra tâbi' Zerki nâm karye zimmîleri gelüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinin ba'zı mahalleri termîme muhtâc olduğun bildirüp, kendü nukzı ile vaz'-ı kadîmi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden karye olup, ekser ahâlisi zimmî ise termîmine kimesne taarruz etmesin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[12]

30(31)

Yenişehir-i Fener kadısına hüküm ki;

Kaza-ı mezbûr muzâfâtından Alaş nâhiyesine tâbi' Katamur (?) nâm karye zimmîleri südde-i saâdetime arzihâl edüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, kadîmen yedlerine terk olunan kiliselerinin ba'zı mahalleri termîme muhtâc olduğun bildirüp, kendi nukzı ile vaz'-ı kadîmisi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i

hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden karye olup ekser ahâlîsi zimmî ise termîm etmelerine kimesne mâni' olmamak bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

31(32)

Akça Kızanlık kâdısına hüküm ki;

Kaza-ı mezbûra tâbi' Keçi Deresi nâm karye zimmîleri südde-i saâdetime arzihâl sunup, bunların karyeleri zimmî karyesi olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinin ba'zı mahalleri termîme muhtâc olunduğun bildirilüp kendi nukzı ile vaz'-ı kadîmi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden karye olup, ekser ahâlîsi zimmî ise termîm etmelerine kimesne taarruz eylememek bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

32(33)

Sakız kâdısına hüküm ki;

Südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Sakız muhâfazasında olan Şatır Mehmed Paşa bin yüz iki Cumadel-ulâ'sının onuncu günü fevt olmağla, eşyâsı tahrîr ve defter ve dâhil-i kal'ada bir mahfûz mahalle vaz' olunup, kefil-i müteveffâ-yı mezbûrun hizmetinde olan hüddâm ve ehl-i sûk'a ve gayrilere deyni olduğun arz eylediğin ecilden, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; müteveffânın terekâtı veresesine teslim olunup bi-gayr-i hakkın ahire müdâhale ettirilmemek bâbında yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

33(34)

Boğdan Voyvodasına hüküm ki;

Boğdan boyarları südde-i saâdetime arzihâl edüp, Ukrayna hatmânı olan Kazak nehri Turla'nın berü tarafına Boğdan memleketinin içüne girüp, tavattun eylemekle, bunların dedelerinden ve babalarından kalan mülk, karye ve değirmen ve tarlaları fuzûlî zabt ve 'Boğdan reâyâsın Kazaktır' deyü yanına cem' edüp gadr eylediğün bildirüp, ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eylemeğın, kıdvetü'l-emâcid ve'l-akran (boşluk) zîde mecdühû mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağın, sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin; mezkûr nehir-i Turla'nın öte yakasına geçüp, memleket-i Boğdan'ın arâzisinde harîc yerde sâkin ola, Boğdan hudûdu dâhilinde ve arâzisinde sâkin olur ise; Boğdan reâyâsından ma'dûd olunup, yanında olan

Kazaklar ile cizyesin ve sâ'ir Boğdan reâyâsıyla bile sen ki voyvoda-ı merkûmsun, tarafına edâ' olunmak üzere hüküm yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Za. sene [1]102.

34(35)

Âsitâne-i Saâdetim'den Silistre'ye varınca yol üzerinde olan kâdıllara hüküm ki;

Eflak voyvodasının kapu kethûdası olan (boşluk) südde-i saâdetime arzihâl edüp, voyvoda-i merkûma taraf-ı mîrîden verilen, otuz kantar bârûd-ı siyah kendü (...) için alınan pirinç ve sâ'ir me'kûlâtı, sefîneye tahmîl olunup, Eflak'a irsâl olundukta taht-ı kazanızda vâki' iskele emînleri ve sâ'ir zâbitler gümrük ve avâid talebiyle rencîde eylememek inâyet-i ricâ eylemeğin mahsûsu kendü me'kûlleri için getirdikleri miktârından bir şey' mutâlebesinden rencîde ettirilmemek üzere (karalama) yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Za. sene [1]102.

[13]

35(36)

Boğdan voyvodası olan Kantemür Konstantin voyvodaya hüküm ki;

Boğdan boyarları südde-i saâdetime arzihâl edüp, Ukrayna hatmânı olan Kazak nehri Turla'nın berü tarafına Boğdan memleketinin içüne girüp tavattun etmekle bunların dedelerinden ve babalarından kalan mülk, karye ve değirmen ve tarlaların fuzûlî zabt ve 'Boğdan reâyâsını Kazaktır' deyü yanına cem' edüp, gadr eylediğin bildirüp, olbâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân (boşluk) zîde mecdühû mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağın, sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin; mezkûr nehr-i Turla'nın öte yakasına geçüp, memleket-i Boğdan'ın arâzîsinden hâric yerde sâkin ola, Boğdan hudûdu dâhîlinde ve arâzîsinde sâkin olur ise, Boğdan reâyâsından ma'dûd olunup, yanında olan Kazaklar ile cizyesin, sâ'ir Boğdan reâyâsıyla bile sen ki voyvoda-i merkûmesin tarafına edâ' olunmak bâbında yazılmışdır. Evasıt-ı C. sene [1]102.

36(37)

Trablusgarp Beğlerbeğisine ve vâlisine ve kapudanlarına ve ocak ihtiyarlarına hüküm ki;

Rodos'a tâbi' Kerpe cezâresinin cizye-güzâr reâyâsı sÛdde-i saâdetime arzihâl edüp, Trablusgarp ocağı fırkatelerinden Hüseyin ve Veli nâm iki nefer reisler firkate ile cezâre-i mezbûru basup, emvâl ve erzâkların nehb ve gâret ve zükûr ve nisvândan ve sıbyândan otuz sekiz nefer fukarâyı esîr edüp, gadr olunduğun bildirüp, ol bâbda hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden, mezbûrlar ehl-i zimmetten olup alınan emvâllerinden ve esîrlerinden bulunanları, bulunduğu yerde ahz ve ashâbına istirdâd lâzım gelmeğın mücibince istirdâd için hüküm yazılmışdır. Evasıt-ı C. sene [1]102.

37(38)

Tırhâlâ kadısına hüküm ki;

Kaza-i mezbûra tâbi' Pirnak nâm karye zimmîleri sÛdde-i saâdetime arzihâl edüp, karye-i mezbûrun ekser ahâlîsi zimmî olup, karyelerinde kadîmen yedlerinde terk olunan kilisenin havk duvarları mürûr-ı eyyâm ile harâbe-i şark olup, termîme muhtâc olduğun bildirüp vaz'-ı kadîmi üzere meremmât etmelerine mümânaat olunmamak bâbında hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden, karye olup, ekser ahâlîsi zimmî ise termîm etmelerine kimesne mâni' olmamak için şürûtuyla hüküm yazılmışdır. Evasıt-ı C. sene [1]102.

38(39)

Belgrad muhâfızı vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Belgrad muhâfazasında olan Dergâh-ı Muallâm cebecileri ve topçularının mevcûdd ve nâ-mevcûdları malûm olmak için, ocakları tarafından birer adam ta'yîn ve sahîhü'l-esâmî olup hizmet-i muhâfazada mevcûd bulunanlara birer kıst mevâcibleri verilmek üzere taht-ı akçeyi bir mikdâr akçe irsâl olunmağın, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, emr-i şerifim vardığı gibi vech-i meşrûh üzere Dergâh-ı Muallâm cebeci ve topçularından sahîhü'l-esâmî olup, hâlâ hizmet-i muhâfazada mevcûd olan neferât zâbitleri ve ocakları tarafından giden adamlar ma'rifetleriyle yoklanup, isbât-ı vücûd edenlere irsâl olunan meblağ-ı merkûmdan birer kıst müstehak oldukları üzere mevâciblerin verüp, ale'l-esâmî defter edüp ve mühürleyüp, sıhhati üzere sÛdde-i saâdetime arzihâl ve i'lâm edüp, bu bâbda bir ferde himâyeden ve nâ-mevcûdlarının yerine adam konulup ve aher vechle bir akçe ve bir habbe itlak ve izaât olunmakdan bigâyet tahzîr olunmak bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[14]

39(40)

Kutluca kadısına hüküm ki;

Kazâ'-i mezbûra tâbi' Düre nâm karye zimmîleri gelüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup şeâirü'l-islâm icra olunmayup kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinin ba'zı mahalleri termîme muhtâc olduğun bildirüp, ol bâbda hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden karye olup ekser ahâlîsi zimmî ise men' olunmayup termîm ettiklerinde kimesne taarruz eylememek emrim olmuştur deyü hüküm yazılmışdır. Evâil-i C. sene [1]102.

40(41)

Midillü kal'ası dizdârına hüküm ki;

Fatıma nâm hatûn südde-i saâdetime arzihâl edüp, Edirne'de sâbıkâ Sultan Bâyezîd Hân evkâfî kâtîbi olup zevci olan Ahmed nâm kimesne bundan akdem fermân-ı şerîfimle habs olunmağla hâlleri diğer gün olunduğun bildirüp, hapisten ıtlak olunmak bâbında hükmi hümayûnum ricâ etmeğın, mezbûrun sebîl-i tahliye olunmak için yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

41(42)

Belgrad muhâfızı vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin hâliyâ Belgrad'da sagîr ve kebîr ne mikdâr top ve humbara havanı mevcûd ise cümlesini yoklayup, kaçır dirhem ve kaçır vakıyye atar ise cümlesini aynı ile vakıyyeleriyle defter edüp ve bu vech üzere her birinin çaplarına muvâfik gülle ve humbara dâneleri vardır başka başka defter eyledikten sonra, mevcûd olan top ve humbara havanlarının çaplarına münâsib olmayan gülle ve humbara dâneleri dahi ne mikdârdır, vakıyyeleriyle işâret edüp sıhhati ve vuku' üzere arz ve i'lâm eyleyesiz deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

42(43)

Sâbıkâ Kandiye muhâfızı olan vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; matbah emâneti muhâsebesinden, zimmetinde olan akçeden bu ana değın hazîne-i amîreme elli altı kîse akçe teslim olunup, altmış dört kîse

akçesini ay başına değin ve otuz kîsesini dahi muhâfazasına me'mûr olduğun Bozcaada vusûlünde teslim eyleyüp, cümlesi yüz elli kîse akçe olup, bundan ziyâde mutâlebe olmayup afv olunmak üzere bunda olan adamların taahhüd etmeleriyle imdi emr-i şerîfim vardığı gibi vech-i meşrûh üzere kalkup Bozcaada'sına gelesin deyü yazılmıştır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

43(44)

Cezayir-i Garb Beğlerbeğisine ve vâlisine hüküm ki,

Emîrû'l-ümerâ'il-kirâm sâbıkâ Cezayir-i Garb beğlerbeğinin olup, hâliyâ tersâne-i amîrem kalyonları üzerine kapudan olan Hüseyin dâme ikbâlühû, bundan akdem taraf-ı devlet-i aliyeme müteveccih oldukda, ehl ü iyâlini maan nakl edemeyüp, ol tarafta kalmakla ba'de-hu nakl için tarafından mahsûsen adam irsâl eyledikde, hilâf-ı şer-i şerîf nakline mümânaat olunduğu i'lâm olunup, memâlik-i mahrûsemde bu makûle şer-i şerîfe muhâlif vaz' sudûruna bir vechle rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, imdi sen ki mîrmîrân ve vâli-i mûmâ-ileyhsin mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh hâliyâ niye adam ta'yîn ve irsâl eylemekle in-şâ'-Allahû-teâlâ vardığı gibi ehl ü iyâlini adamlarına teslim eyleyüp, hilâf-ı şer-i şerîf nakline kimesne müdâhale ve muâraza ettirmeyüp, bu bâbda bir vechle, ta'cîz ve tazyîk olmayu (?) etmeyüp, tekrâr emr-i şerîf sudûruna muhtâc eylemeyesüz deyü yazılmıştır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[15]

44(45)

Bervech-i arpalık Teke sancağına mutasarrıf olan Mevlûd dâme-ikbalühûya ve Alâiye ve Düşenbe kadılarına hüküm ki;

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-kirâm Göynük kadısı Molla Mehmed zîde fazlühû südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Düşenbe kazâsı ahâlisi meclis-i şer'-i şerîfe varup kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Yusuf ve karındaşı Hasan ve karındaşı oğlu Ahmed nâm kimesneler kendü hallerinde olmayup, hevâlarına tâbi' yüz nefer tüfenk-endâz ile binüp inüp dâimâ kazâ-ı mezbûr ahâlîsinin evlerin basup, deve ve koyun ve sâ'ire hayvanlarını gasp ve gâret ve kimisin der-zincir ve habs ve avrat ve evlâtların çeküp, evleri içünde nisvâna müteallik eşyâları dahi gâret ve baliğa kızları fuzûlî bildikleri adamlarına alıverüp, râzı olmayanları teczîm edüp ve mezbûrların kuvvet-i halîyelerin olup dirlikle alâkaları olmamağla sefer-i hümâyûnuma gelmeyüp ve emr-i şerîfimle vâki' olan tekâliflerin vermeyüp dâimâ taaddî ve fesâd üzere olmalarıyla bundan akdem şakîleriyle mürâfaa-i şer' edüp icrâ-yı hak olunduktan

sonra kendülerün kal'a-bend ve keyfiyet-i hâllerin arz olunmak için mukaddemâ fermân-ı şerîfim sâdır olmuş iken, Manav kal'ası kurbunda iki yüz mikdârı tüfenk-endâz ile yolların sedd edüp bir vechle ihzâr-ı şer' olunmayup, icrâ-yı hak olunmadığın ana hâleriyle arz eylediği ecilden, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin pâ-yı vechgâh mezbûrları ele getirüp, vech-i meşrûh üzere olan fesâdları sâbit olur ise kendülerün kal'a-bend edüp, ahvâllerin Âsitâne-i Saâdetim'e arz eylesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

45(46)

Rumeli'nde yörük ihrâcına me'mûr olan Hasan dâme ikbalühûya hüküm ki;

Rumeli yakasında sâkin olan yörük tâifesi bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücibince, sefere eşer askerî tâifesinden olup ve hizmetleri mukâbelesinde muâfiyyetleri mukarrer olmağla, işbu sene-i mübâreke de dahi sefer-i hümâyûnuma me'mûr olduklarını müşîr-i emr-i şerîfim vârid olmağla tâife-i merkûmdan olup Edirne'nin berü tarafında vâki' kazâlarda sâkin olanlara sefer mahâlli baîd olup, Belgrad tarafına ta'yîn olunmalarıyla sekiz neferde bir nefer ve Edirne'den öte Zıştovi ve Selânik sancağının berü cânibinde vâki' Filibe taraflarında Sağ Kol ta'bîr olunur kâzalarda sâkin olanlar kezâlik Belgrad tarafına ta'yîn olunmağla her yedi nefer yörük tâifesinden bir nefer Hayrabolu'dan Mekri'ye varınca Sol Kol'da olan (karalama) kâzalarda sâkin yörük tâifesi, Mora cânibine ta'yîn olunup, mesâfe-i baîde olmağla her yedi neferde bir nefer ve Mekri'den Selânik'e varınca vâki' kâzalarda sâkin, olanlardan dahi altı neferde bir nefer kezâlik Mora tarafına ta'yîn ve sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; vech-i meşrûh üzere ihrâclarına me'mûr, olmuşundur. İmdi emr-i şerîfim vardığı gibi tâife-i merkûmeden minvâl-i muharrer üzere tam'ü's-silâh tüvânâ yiğitler ihrâc ve me'mûr oldukların, mahâllere gönderüp, hidemât-ı hümâyûnumda mevcûd ettiresin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

46(47)

İznikmid kadısına ve Karamürsel nâibine ve Yeniçeri serdârına hüküm ki;

Firkate kapudanlarından İlyas kapudan arzihâl edüp, firkatesinde hizmet etmek şartıyla bin yüz iki senesinde Boğazhisarlı Ahmet Yeğenli kırk beş guruş ve İznikmidli Kara İbrahim on üç guruş ve yine İznikmidli Genç Hasan on üç guruş ve Yenişehir oğlu sekiz guruş ve Kara Süleyman sekiz guruş alup, edâ-yı hizmet etmeden taht-ı kazâna firâr etmeleriyle mezbûrlar gelüp, bunun firkatesinde olup, edâ-yı hizmet ederler ise fihâ ve illâ firkatesi hizmetinden rücû' ederler ise aldıkları meblâğ-ı mezbûr, mezkûrlardan şer'le tahsîl

ettirilüp, alıvermek bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin, mezkûrlar gelüp hizmetlerin mevcûd ve mukîm olalar, taallül ederler ise aldıkları akçe kendülerden talep ve tahsîl olunmak bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[16]

47(48)

Âsîtane-i Saâdetim'den Ruscuk'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdıllara ve yeniçeri serdârları ve â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Nehr-i Tuna tarafına me'mûr olan firkateler esnâ-yı tarîkde limanlara yanaşdıklarında, levendâtından ba'zıları taht-ı kazânızda firâr etmek ihtimâlleri olur ise, ol makûleler pâ-yi hâl ele getirilüp, firkatelerine irsâl olunmak lâzım ve mühîmm olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; bu makûle firâr tarîkiyle taht-ı kazânıza varan levendât tâifesini ale'l-idhâl ele getirüp, firkatelerde idhâl ve baş ve buğlarına teslim eylemekte her biriniz gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

48(49)

(boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdıllarına ve â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

İn-şâ'-Allahû-teâlâ, vakt-i gazve-i hümâyûnum hulûle karîb olup, timarlu ve ulûfelü humbaracu ve lağımcı ve yayacı neferâtı üzerlerine baş ve buğ olan Mehmed zîde kadrühûnun yanında mevcûd bulunmaları muktezî olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhsiz; emr-i şerîfim her kanginizin taht-ı kazâsına varup vâsıl olur ise, mazmûn-ı münîfini i'lân ve işâat ve tavâif-i merkûmeden taht-ı kazânızda sâkin olanları in-şâ'-Allahû-teâlâ rûz-ı hızırda mûmâ-ileyhin yanında mevcûd bulunmak üzere tenbîh ve irsâl eyleyesiz deyü e'kîden yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

49(50)

Rumeli'nde yörük ihrâcına me'mûr olan Hasan dâme ikbâlühûya ve Çatalca nâhiyesi nâibine ve yörük çeribaşlarına başlarına ve â'yân-ı vilâyete hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Rumeli yakasında sâkin olan yörük tâifesi bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince sefere eşer askerimden olup, hizmetleri mukâbelesinde muâfiyyetleri mukarrer olmağla vech-i meşrûh, üzere fermân-ı şerîfimle ihrâcına me'mûr olup, Çatalca

nâhiyesine vardıkda nâhiye-i mezbûre ahâlîsi itâat-i emr-i şer' etmeyüp, cem'iyet edüp, bizde yörük yokdur deyü cevâp eylediklerin bildirmeğın, tâife-i merkûmeden olup Edirne'nin berü tarafında vâki' kazâ'larda sâkin olanlara sefer mahâlli baîd olup, Belgrad tarafına ta'yîn olmalarıyla sekiz neferden bir nefer ihrâc olunmak üzere fermân-ı şerîfim sâdır olmağla, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; nâhiye-i mezbûrda sâkin tâife-i mezbûrdan mukaddemâ fermânım olduğı vech üzere tamü's-silâh tüvânâ yiğitler ihrâc ve me'mûr oldukları mahâllere gönderüp, hidemât-ı hümâyûnumda mevcûd ettirmen bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

50(51)

Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe hüküm ki;

Mektûb gönderüp, sefer-i hümâyûnum için ihrâcı fermânım olan yörüklerin me'mûr oldukları sefer-i hümâyûnuma tesyîr edüp getirmek için üç yüz nefer üzerine bir çeribaşı lâzım olmağın, Vidin kazâ'sına tâbi' Sofular nâm karye sâkinlerinden Mustafa nâm kimesne çeribaşılık hizmetine kâdir olduğı ilâm etmeğın, mezbûru vech-i meşrûh üzere çeribaşılık hizmetinde istihdâm eyleyesiz deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[17]

51(52)

Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve Hayrabolu kâdısına ve yörük çeribaşıları ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Sekne (?) kâdısın mektûb gönderüp, Rumeli yakasında sâkin olan Yörük tâifesi bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince sefer-i eser-i askerîden olup ve hizmetleri mukâbelesinde muvaffakıyyetleri mukarrer olmağla, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; işbu sene-i mübârekede dahi sefer-i hümâyûnum ihrâcları için sen me'mûr olup, Hayrabolu kazâsına vardıkda, taraf-ı şer'den kurralarına mürasele irsâl oldukda elli dokuz aded karyelerinden, ancak otuz dokuz karyesi ahâlîsi yoklanup, yedi aded karyesinde zuhûr eden Yörük tâifesi isimleriyle defter ve sicil-i mahfuza kayd ve bâkî yirmi aded karye ahâlîsi ve kasaba ahâlîsi yoklanup hâli üzere kaldığı arz olunup, Edirne'nin bu tarafda vâki' kazâlarda sâkin olanlar da sefer-i mahalle baîd olup, Belgrad tarafına ta'yîn olmalarıyla sekiz neferden bir nefere ihrâc olunmak için, emr-i şerîfim sâdır olmağın, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; sana tenbîh-i hümâyûnum olduğı üzere kazâ-ı mezbûrda sâkin olan Yörük tâifesinden tâife-i merkûmeden minvâl-i muharrer üzere sekiz neferden bir

nefere tamü's-silâh tüvânâ tekmillere ihrâc ve me'mûr oldukları mahalle gönderüp, hidemât-ı hümâyûnumda mevcûd ettirilmek bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

52(53)

Divriği kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra (karalama) tâbi' Samare (?) nâm karyede sâkin zimmî reâyâları, südde-i saâdetime arzihâl edüp, bunların feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olup, kazâ-ı mezbûrede vâki', tasarruflarında olan kiliseleri zelzeleden sakfî münhedim ve dıvarları harâb olup, termîme muhtâc olduğun ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfleri olduğun bildirüp, ol-bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, karye olup, ekser ahâlisi zimmî ise termîme kimesne mâni' olmaya deyü şurûtuyla yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

53(54)

Rodos kal'ası dizdârına hüküm ki;

Dergâh-ı Muallâm cebecilerinden On Sekiz cemaatde mücrîmde şekâvet ile meşhûr Gür Salih demekle marûf şakîden olan kendü hâlinde olmayup, gecelerde gezüp, ba'zı ehl-i ırzın haremine girüp, küllî şekâvet ve fiski zâhir olmağla ıslâh-ı nefis için Rodos Kal'asında kal'a-bend ve habs olunmak bâbında, kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fiil Dergâh-ı Muallâm cebecileri başı İsa dâme mecdühû arz etmeğın ve Rodos cezâresinde kal'a-bend olunmak için yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

54(55)

Mısır vâlisi vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Bâbü's-saâde'tim ağalarından kıdvetü'l-havâs ve'l-mukarribin Musa Ağa dâme ulûvvuhû südde-i saâdetime arzihâl gönderüp, mûmâ-ileyhimin Âsitâne-i Saâdetimde mesâlihi olmağla, mesâlihini görüp, varınca Mısır hazînesinde, mutasarrıf olduğu ulûfesine zarar gelmemek üzere, izn-i hümâizn-i hümâyûnum verilmek bâbında inâyet ricâ etmeğın, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; mutasarrıf olduğu ulûfesine zarar gelmemek üzere, ve İstanbul'a gelüp, mesâlihin görüp, murâd eylediği mahallere gitmek üzere izin veresin deyü hüküm yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[18]

55(56)

Akdeniz firka tecilerine baş ve buğ olan Mehmed dâme izzühûya hüküm ki;

Miknoz cezâresi kocabaşlarından Cakikor Hara ve Mihaili Korhara ve Konomo veledi Nidonicent Kılpoğlu ve Andoni Ersaci nâm altı nefer zimmîlerin ihzârları lâzım gelmekle; imdi sen ki mîr-i mezbûrsun; emr-i şerîfim vardığı gibi zikrolunan altı nefer kocabaşlarını ale'l-idhâl ahz ve mu'temedün-aleyh-aliyye adamlarınla bir gün evvel tersâne-i âmireme irsâl eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

56(57)

Bervech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Salih dâme ikbalühûya hüküm ki;

Irşova kurbunda vâki' adaya bir mikdâr melağın tahsîl etmek ve kasd-ı fâsidinde oldukları mesmû'-ı hümayûn olup, düşman ubûrundan mukaddem ada-ı mezkûreye asker ta'yîn ve muhâfaza olunması mühimm ve muktezî olup, Vidin'de olan askerden beş altı yüz tüfenk-endâz nefer varup, zikrolunan adanın hıfz u hırâseti hizmetinde olmak üzere iktizâ eden umûrları, emirü'l-ümerâ'il-kirâm Vidin muhâfazasında olan, Yusuf dâme ikbalühûya sipâriş olunmağın sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; sen dahi kapun halkı ve sancağının askerinden acelelen tedâriki mümkün olduğı mertebe askeriyle varup, neferât-ı mezkûreyi hazır ve cebehâneleriyle kaldırıp, bir gün ve bir sâat evvel adaya götürüp, vaz' edüp, me'mûr oldukları muhâfaza umûruna gereğı gibi nizâm virdikten sonra sen yine evvelki mahalline avdet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

57(58)

Vidin muhâfazasında olan Yusuf dâme ikbalühûya hüküm ki;

Salmaşı nâhiyesi ve havâlisinde olan ba'zı melağın Irşova kurbunda vâki' adaya tahsîl etmek, kasd-ı fâsidinde oldukları mesmû'-ı hümayûnum olup, düşman ubûrundan mukaddem ada-ı mezkûreye asker ta'yîn ve hıfz u hırâset olunması mühimm ve muktezî olmağla, hâlâ Vidin'de olan fitrelilerden ve mukaddemâ Niğbolu ve havâlisinden ref' olunan neferâtdan ne mikdâr tüfenk-endâz bulunur ise, cümlesi ada-ı merkûme muhâfazasına ta'yîn ve emirü'l-ümerâ'il-kirâm bervech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Salih dâme ikbalühû dahi, mikdâr-ı mezbûreyi defter ve cebehâneleriyle alup, ada-ı merkûma nakl eylemek üzere me'mûr olmağla, imdi emr-i şerîfim vardığı gibi, vech-i meşrûh üzere hâlâ Vidin'de olan

fitrelilerden ve mukaddemâ Niğbolu ve havâlisinden ref' olunan neferâtdan ne mikdâr tüfenk-endâz bulunur ise, cümlesini vech-i meşrûh üzere mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ile bir gün ve bir sâat mukaddem ada-ı merkûma irsâl ve mahall-i me'mûra vusûllerinde yokladup, mevcûd olanlarına Ahmed zîde kadrühû ile hazîne-i âmiremden nühasü'l-has gönderilen altı yük akçeden üçer aylık ulûfelerin verdirüp ve iktizâ eder ise, yazup ve sâ'ir levâzımıyla bir iki pâre şâhi topu dahi verüp, Vidin taraflarına dest-i güşa-yı intibâh olup, hasılı husûs-ı merkûmda (silik) ve hadd ve ihtimam eylesiz deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[19]

58(59)

Eğriboz muhâfızı vezîr İbrahim Paşa'ya hüküm ki;

Eğriboz muhâfazasında olan Dergâh-ı Muallâm cebecilerinin müstehâk oldukları üç kıst mevâcibleri zîde kadrühû ile irsâl olunmağın, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin in-şâ'-Allahû-teâlâ vusûlünde mübâşir-i mûmâ-ileyh ve zâbitleri ma'rifetiyle sergi olunup, neferât-ı merkûmeden sahîhü'l-esâmî olup, kal'a-ı mezbûre muhâfazasını bekleyüp, isbât-ı vücûd edenlerine üçer kıst mevâcibleri verilüp, nâ-mevcûda ulûfe verilmemek üzere bi'n-nefs takayyüd ve ihtimâm eylesiz deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

59(60)

Bozcaada kadısına hüküm ki;

Tokat voyvodalığı aklâmını tahrîre me'mûr olan Süleyman nâm kimesne, hoca hâssların tahammüllerine göre tenzîl vesâir mukataatın ba'zısına tahammüllerinden ziyâde tahmîl ve ba'zısını tahammüllerin yoğuken hâli üzere ibka' ve Tokat içinde ba'zı muharrer-i sâ'ire ihdâs edüp, taaddî üzere olduğu ilâm olunmağın sen ki mevlânâ-yı mezkûrsun; Tokat muharreri mezkûr Süleyman'ın hizmetinde taksîrât olmağla, Bozca سعدهغى ve cezîrede olunmak için hüküm yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

60(61)

Adana ve Maraş Beğlerbeylerine ve Yeniil ve Türkmen-i Halep kâdılarına ve Türkmen kâtibine hüküm ki;

Darü's-saâde ağası Ahmed dâme uluvvuhû arz edüp, Üsküdar'da vâki' merhûm Vâlide Sultân-ı Atîk evkâfindan Yeniil hâssının bin doksan dokuz ve yüz ve yüzbir senelerinde muhassılı olan mes'ûl Osman Paşa'nın zimmetinde sinîn-i merkûmeye mahsub olmak üzere

Haremeyn-i Muhteremeyn ve vakf-ı mezbûr ceyb-i hümâyûn akçesinden iki yüz yetmiş iki kîse akçe kalup hâl-i hubutta (?) mutâlebe oldukda derûhdecilerden elli üç bin kırk dokuz buçuk guruş zimem temessükâtıyla, altmış iki bin yüz doksan yedi buçuk guruş bekayânın mümzâ defterini verüp, deyni mukâbelesinde tahsîl olunmak üzere havâle eylediğın bildirüp, i'lâm etmeğın, imdi zikrolunan derûhdecilerinin temessükleri mûcibince makbûzları ve mukataa-ı merkûma tâbi' cemaâtler ahâlîsinin sinîn-i merkûmede üzerlerine edâ'sı lâzım gelen hukuk ve rüsûmdan mukaddemâ bir def'a edâ' eylediklerine ellerinde temassükâtı olmayanların defter mûcibince zimmetlerinde bâkî kaldığına müferrik olup mümkünü'l-husûl olan emvâl her ne ise Dergâh-ı Muallâm kapucubaşlılarından dâme mecdühû mübâşeretiyile mes'ûl-ı merkûmun taraf-ı vakfa olan deyni mukâbelesinde tahsîl olunmak bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

61(62)

Eğriboz muhâfızı vezîr İbrahim Paşa'ya hüküm ki;

Eğriboz kal'asından Âsitâne-i Saâdetim'e nakli fermânım olan topları ve meksûr toplar ve humbara parçalarını sefînelere tahmîl için Tersâne-i Âmiremden İstefelü Hasan dâme ikbâlühû ve Süleyman Paşazâde Mustafa dâme izzühû ta'yîn olunup, lâkin iki kıt'a sefîne kifâyet etmemekle, mûmâ-ileyhânın sefînelerine tahmîl olunandan mâ-adâsını Eğriboz'da olan ümerâ'-ı deryâdan Ali Paşazâde Mehmed ve karındaşı Ebûbekir dâme ikbalühû ile Mustafa Paşazâde Ahmet dâme izzühûnun sefînelerine tahmîl ve bir gün ve bir sâat mukaddem Âsitâne-i Saâdetim'e irsâl ve îsâl eylemen bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[20]

62(63)

Akdeniz firkateleri üzerine baş ve buğ olan Mehmed dâme izzühûya hüküm ki;

În-şâ'-Allahû-teâlâ rûz-ı hızırdan sonra donanma-yı hümâyûnumda mevcûd bulunmak üzere sen me'mûr olunmağın, imdi Akdeniz'de olan firkateleri bu sene-i mübâreke de sâ'ir senelerden ziyâde mükemmel donandırıp, cümlesini yanına alup rûz-ı hızırdan sonra gelüp donanma-yı hümâyûnuma munzamm ve mülhak olup, bi'l-fiil kapudânım vezîr İbrahim Paşa'nın makbûl ve münâsib gördüğü üzere hidemât-ı âliyyemde bezl-i mechûd eylemen bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

63(64)

Limni muhâfızı olan Mehmed dâme ikbâlühûya ve dizdârına hüküm ki;

Limni kal'asında olan topların çaplarına münâsib olan top güllesi ne mikdâr var ise defter edüp, irsâl olunan sefinelere tahmîl ve defteriyle maan Tophâne-i Âmirem'e irsâl ve îsâl eylemeniz bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

64(65)

Eflâk voyvodasına hüküm ki;

Tuna kapudanı Ali dâme ikbalühû mübâşeretiyle Tuna üzerinde müceddeden binâ'sı fermânım olan elli aded at kayıkları için, lâzım gelen kerestenin bahâ'sı mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından verilmek üzere, Eflâk tarafından tedârik ve bervech-i ta'cîl mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm edilmek için, bundan akdem emr-i şerifim gönderilmişdi. Bu ana değin, fermânım olan kereste mahâlline vusûl bulduğundan, kayıkların binâ'sına mübâşeret olunmadığın istimâ' olunmağla, mes'ûl ve muâteb olmuşsuzdur. İmdi emr-i şerîfim vardığı gibi, kayık tedâriki ehemmi umûrdan olmağla, kat'a özr ve bahane ve te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, aceleten zikrolunan kayıklar için, tedâriki fermânım olan keresteyi mahâlline nakl ve kabzına me'mûr olan mûmâ-ileyhe teslîm ve itmâm-ı hizmet edüp, bundan sonra bir vechle illet ve bahânedan hazer eylesiz deyü mâliyye tarafından müekkid emr-i şerîf verilmekle, mûcibince yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

65(66)

Eflâk voyvodasına hüküm ki;

İşbu sene-i mübârekede musammem olan sefer-i hümâyûnuma me'mûr asker-i islâm ve serhâd kal'alarında olan guzât-ı müslîmîn için Tuna kenarına ihzâr olunan zehâyir, Tuna kapudanı olan Ali dâme-ikbalühû ma'rifetiyle sefine tahmîl ve rûz-ı hızırdan mukaddem sergirdaplardan yukarıya tesyîr olunmak için, her bir nefere nafaka ile maan onbeşer guruh Eflâk hazînesi malından verilmek üzere, vilâyet-i Eflâk'dan bin nefer Cerahor ihrâc ve Demirkapı ve Tahtalı ve İnlük girdaplarında mevcûd ettirmek üzere bundan akdem mâliyye tarafından emr-i şerîfim gönderilmişdi. Vilâyet-i mezbûre ahâlîsi zaîfû'l-hâl ve perîşânız deyü illet ve bahâne eylediğin istimâ' olunmağla, mes'ûl ve muâteb olmuşsundur. İmdi Cerahor tedâriki ehemmi umûr-ı seferiyyeden olup, gayri mahâllden bir tarikle tedâriki mümkün olmamağın, fermân-ı sâbık mûcebince kat'a te'hîr ve tevakkuf ve bir türlü özr ve bahâne

etmeyüp, minvâl-i meşrûh üzere bin nefer Cerahorun, pâ-yi vechgâh tedârik ve ihrâc ve ta'yîn olduğun üzere mevâzi-i merkûmede hâzır ve mevcûd ve mûma-ileyhe teslîm ve gereği gibi istihdâm ve itmâm-ı hizmette mücidd ve sâî olup, fermân-ı şerîfim vürûdünden sonra tekrâr arz [arz] ve i'lâm merâmında olup ihmâl ve tekâsül edüp, hidemât-ı hümâyûnumda özr ve bahâne ve avk ve te'hîr ve sefer-i hümâyûna me'mûr asâkîr-i islâm ve serhâd kal'alarında olan muhâfızînin zâhireleri zarûretine bâis olmakda ısdâr eyleyesiz deyü, mâliyye kalemine mûcibince yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[21]

66(67)

Ümerâ-ı deryâdan Abdülkadir dâme ikbalühûya hüküm ki;

În-şâ'-Allahû-teâlâ bu sene-i mübârekede rûz-ı hızırdan sonra gelüp donanma-yı hümâyûnumda hidemât-ı âliyyemde mevcûd bulunmak üzere sen me'mûr olmuşsundur. İmdi, emr-i şerîfim sana vardığı gibi, bu sene-i sâ'ire kıyas eyleyüp, tûvâna ورسى ve güzîde ve müstevfî levendât ve sâ'ir edevât-ı darb ve harb ile sefineni mükemmel donadup, bi-avnilahi-teâlâ rûz-ı hızırdan sonra donanma-yı hümâyûnuma gelüp mülhak olup, bi'l-fiil kapûdan vezîrim İbrahim Paşa'nın savabdîd-i rey-i rezîni üzere hidemât-ı âliyyemde bulunmağa bezl-i mechûd eylemen bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

Bir sûret

Kethûda Mustafa dâme ikbalühûya yazılmışdır.

Bir sûret

Yahya Paşazâde Ahmed dâme izzühûya

Bir sûret

Abdülkadir Paşazâde Ahmed dâme izzühûya

Bir sûret

Dervişzâde Mehmed Paşa'ya

Bir sûret

Maryolzâde Mehmed Paşa'ya

Bir sûret

Maryolzâde Ali dâme izzühûya

Bir sûret

İzmirli Ali dâme izzühûya

Bir sûret

Ali Paşazâde Mehmed dâme ikbalühûya

Bir sûret

Ali Paşazâde Ebubekir dâme ikbalühûya

Bir sûret

Mustafa Paşazâde Ahmed dâme izzühûya

Bir sûret

Abdurrahman dâme ikbalühûya

Bir sûret

Yayha Paşazâde Bekir dâme izzühûya

Bir sûret

Yahya Paşazâde Kasım dâme izzühûya yazılmışdır.

Fit'tarihi'l-mezbûr.

[22]

67(68)

Şam-ı Şerîf mîr-hacı olan (boşluk) dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Hâlâ Hire emîni olan Mahmud zîde mecdühû, sütte-i saâdetime arzihâl sunup, Haremeyn-i Şerifeyn ve Kuds-i Şerif fukarâ'sına taraf-ı sultaniyye-i âliyyemden Hire emîni ile irsâl olunan Hire akçesinden mîr-i hacı olanlar, tarîk-i hacc-ı şerifde farz-ı tarîki ile akçe alup, verilmediği halde, cebren alınup, taaddî olunduğun bildirüp, vech-i meşrûh üzere

rencîde olunmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; ol vechle rencîdeden hazer eylemen bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

68(69)

Sofya mollasına ve Sofya mütesellimi ve nişân-ı hümayûnum verilen Dergâh-ı Muallâm müteferrikalarından Devreganlı Hüseyin zîde mecdühûmâya ve nüzûl emîni vekili ve kethudâyeri ve yeniçeri serdârı ve â'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadrühûmaya hüküm ki;

Hâlâ Belgrad kal'ası muhâfazasında olan asâkirü'l-islâm için, ziyâde zahîre tedâriki lâzım ve (karalama) bervech-i ta'cîl Belgrad'a îsâl ve teslîmi mühimm olmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi, Sofya'da mevcûd olan mîrî dakiki ziyâde alâsından üç bin yük dakik ifrâz ve intihâb edüp, hazîne-i âmiremden bervech-i takayyüd gönderilen, iki yük on bin akçeden, her bir kîleye yetmiş akçe verilmek üzere, kifâyet mikdârı öküz arabaları ihrâc ve bervech-i ta'cîl ol mikdâr kîle dakik tahmîl ve serîan ve âcilen bir gün evvel Belgrad'a irsâl ve kabzına me'mûr olana teslîm ettirüp, itmâm-ı hizmet eyleyesiz. Husûs-ı mezbûrun bir an mukaddem vücûda gelmesi ve bir sâat evvel mahalline îsâl olunması ehemmi umûrdan olmağla cümleiniz maiyyet ve ittifâk üzere zikrolunan üç bin kîle dakiki, alâsından hâlis dakik olmak üzere kifâyet mikdârı öküz arabaları ihrâc ve tahmîl ve sür'at ve isti'câl ile Belgrad'a irsâl ve kabzına me'mûr olana teslîm ettirüp, avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâmahadan bigâyet ihtirâz eylemeniz için mâliyye tarafından emr-i şerîf verilmekle, mûcibince amel eylemeniz bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

69(70)

Kefe Beğlerbeğisine hüküm ki;

Gönye fukârası südde-i saâdetime arzihâl edüp, Abaza ve Mekril keferesi eşkıyâsı vilâyetleri üzerine müstevlî olduğı i'lâm olundukda cezâları verilmek üzere Karaman vilâyetiyle asker ta'yîn olunup, lâkin ba'zıları Abaza keferesine alet-i harb ve cebehâne ve zehâyir götürmek için, 'Çerkese giderüz deyü' bir tarîkiyle emr-i şerîf ihrâc etmeleriyle ol makûleler men' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden, mukaddemâ verilen emr-i şerîfimin hilâfına emr etmişler ise amel olunmamak bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

70(71)

Kefe Beğlerbeğisi (boşluk) dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Gönye ahâlîsi südde-i saâdetime arzihâl edüp, Abaza eşkiyâsı Gönye ahâlîsi üzerlerine müstevlî olduğu istimâ' olundukda, cezâları verilmek üzere asker ta'yîn olunup, lâkin Abaza sefineleri mücerred Abaza keferesine alet-i harb ve cebehâne ve zehâyir götürmek için, 'Çerkes'e giderüz deyü' hilâf-ı inhâ' bir tarîk ile emr-i şerîf ihrâc etmeleriyle, serdden hâlî olmadığını bildirüp, bu sene ol cânibe sefine gitmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden Abaza ve Mekrib-l tarafına sefine gitmeyüp, men' olunmak bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[23]

71(72)

Maraş Beğlerbeğisi ve Malatya ve kâdılarına hüküm ki;

Sen ki Malatya kâdısı Mehmed zîde fazlühûsun; südde-i saâdetime mektûb gönderüp Malatya'da sâkin ulemâ' ve sulehâ ve eimme ve hutebâ' ve eşrâf ve â'yân ve reâyâ fukarâları ve tevâbi'-i erbaa ahâlîleri ve kethudâları (karalama) meclis-i şer'e varup, bin yüz senesinde Ekrâd tâifesinden olup, Çirmen Beyli aşâirinden Zive cemaâtinden Kapuoğulları ve Balyanlı (?) tâifesi, Basrehim ve Görecekli Kasım ve Kôr Mustafa ve oğulları Gersen Mustafa ve oğulları Kubad ve Çanhırlı Ömer ve Yusuf tevâbi'iyile ve Kılıçlı ve aşâirinden Yazıcı oğlu tevâbi'iyile Datımlı ve İlhaslı ve Dirirahlı (?) ve Zekerhacılı ve Çalkanlı Hüseyin oğlu Halil ve Kuşluoğulları İsak ve Bektaş ve Mehmed ve karındaşı oğlu Kürd Halil oğulları Veli ve Kadir ve oğlu Musa ve Deli Mehmed ve Haco tevâbi'iyile ve yine Türkmen tâifesinden Dimlekli (?) cemâatinden Topal Aydoğan oğlu Mehmed ve Mustafa tevâbi'iyile ve Bozkapunlu cemâatinden, Tengri bilmez ve Halil Beğ oğulları ve Tedoş ve sâ'ir hevâlarına tâbi' eşkiyâlar ile dâimâ etrâfda ve eknâfda, ebnâ-yi sebîlin yollarına inüp, katli-i nüfûs ve gâret-i emvâl ve erzâk etmek, âdet-i müstemîreleri olup ve sevâhil-i erbaa'da vâki' kara ahâlîlerinin evlerin yakup ve haremlerin kaldırup ve bazılarının evlerin basup, kızların çeküp ve atların ve develerin ve öküz ve inek ve merkeb ve ufak (?) davarların ve sâ'ir ism-i hâl ıtlak olunur eşyâların sürküb ve bazılarında dahi zulümle üçer yüz ve dörder yüz ve beşer yüz gurusların darb ve zulmen alup, ekserî perâkende ve perîşân olduğundan mâ-adâ sevâhil-i erbaa'ların muhassar edüp, taşradan içeri ve içerüden taşra [ya] mürûr u ubûr bir vechle mümkün olmayup ve bahçeleri nefsi şehirden bir sâat mikdârı baîd olmağla, şehre gidüp gelen kimesnelerin ve نسا tâifelerinin yollarına inüp, üzerlerinde olan emvâl ve esvâpların gâret etmeleriyle, haklarından gelinmesi için, emr-i şerîf verilmek ricâsına arz eylediği ecilden, sen

ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimde tasrîh olunan eşkıyâdan gayri zikrolunanları dahi, pâ-y-i vechgâh ele getirüp, şer'an mûcibince icrâ ve def' ve fesâd etmekde ihtimâm eyleyüp, ba'de-hu sıhhâti üzere Âsitâne-i Saâdetime arz eylesin deyü hüküm verilmişdir. Evâhir-ı C. sene [1]102.

72(73)

Sakız kâdısına hüküm ki;

Firkate kapudanlarından Ali kapudan arzihâl edüp, merkûm Sakız havâlisini korsan firkatelerinden te'mîn için Sakız kal'ası neferâtından, firkatesine vaz' eylediği yüz otuz nefer levendâtın istihdâmına, kal'a-ı mezbûre dizdârı ve ağaları ve â'yân-ı vilâyetden kimesne mâni' olmayup, dahl ve taarruz eylememek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden, kal'a-ı mezbûre neferâtından ceng ve harbe kadîr, ihtiyâr eylediği adamları istihdâm eylemek emrim olmuşdur deyü hüküm yazılmışdır. Evâsıt-ı C. sene [1]102.

[24]

73(74)

Erzurum eyâletine mutasarrıf paşaya ve Erzurum kâdısına hüküm ki; ve Karahisar-ı Şarkî kâdısına dahi;

Sen ki Karahisar-ı Şarkî kâdısı Mehmedsin; südde-i saâdetime mektûb gönderüp, kazâ-ı Karahisar-ı Şarkî sâkinlerinden ulemâ'dan molla Ataullah, rind-i aliyye ile Seyyid elhâc Mehmed ile Seyyid Kabbas Esad ve Fatıma nâm hâtûn ve sâ'irleri meclis-i şer'e varup, kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden, Emir Yusuf oğlu Hasan ve Mehmed hevâlarına tâbi' yetmiş seksen mikdârı eşkıyâ ile, bin doksan dokuz senesinde, on yedi bâb dükkânlarına zulmen hedm ve evlerin mühürleyüp, emvâl ve erzâkların yağma ve gâret etmeleriyle, ahvâlleri şer'le görülmek için mukaddemâ emr-i şerîfim verilüp, murâfaa-ı şer' olduklarında, dokuz yüz doksan beş gurus hakların hüküm birle hüccet-i şer'i verilüp, tahsîl için zabtına mürâsele verilmişken; mezkûrlar muhâlefet üzere olmalarıyla, keyfiyet-i ahvâlleri bi-gayr-i hakkın Müslümanlar'dan teşhîs olundukda, meblâğ-ı merkûm, mezkûr Hasan muvâcehesinde şer'le hüküm ve hüccet-i şer'iyye verilmiş iken, itâat-ı şer' eylemeyüp ve daimâ fesâddan hâlî olmayup muzırr iltimas, sâi-bi'l-fesâd eşrâ'dan olmağla, emr-i şerîfim verilmek ricâsına ilhâh eylediklerin arz eylemeğın, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; mezbûrları pâ-y-i vechgâh ele getirüp, ashâb-ı hukûkun hakların şer'le geri aliverüp, ihkâk-ı hakk eyledikten sonra

kendüleri habs ve ahvâllerin vuku' üzere Âsitâne-i Saâdetime eylemen emrim olmuşdur deyü hüküm yazılmışdır. Evâhir-ı C. sene [1]102.

74(75)

Seferihisar kâdısına (karalama) {Seferihisar kadı} [ve] voyvodasına hüküm ki;

Ömer nâm kimesne südde-i saâdetime arzihâl edüp, mezbûr Çorum Ekrâdından olup, kimesneye hilâf-ı şer' vaz' ve taaddîsi yoğuken; sâbıkâ Seferihisar voyvodası olan Burma Ali Bey kethudâsı Sadıkyeri oğlu Kara Ahmed nâm kimesne hilâf-ı vâki' mevâdd ve isnâd ve hilâf-ı şer'-i şerîf on guruş ile berâat iken, Seferihisar nâibi Satılmışzâde demekle marûf kimesne dahi, bir buçuk guruş alup, külli gadr eylediklerin bildirüp, mezbûrlar hâlâ kazâ-ı mezbûrda olmağla yedinde olan fetvâ-yı şer'ileri mûcibince şer'le getirülüp, ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ etmeğın, vâki' ise şer'le hakkın alıverdikden sonra, ikisin dâhi kal'a-bend edüp, arz eylesüz deyü hüküm yazılmışdır. Evâhir-ı C. sene [1]102.

75(76)

Emirü'l-hacc olan (boşluk) Paşa'ya hüküm ki;

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Hire Emîni Mahmud zîde mecdühû, südde-i saâdetime arzihâl edüp, bu sene-i mübârekede mûmâ-ileyh, Mekke-i Mükerrreme ve Medine-i Münevvere ve Kuds-i Şerîf fukarâ'sına Âsitâne-i Saâdet-medârımadan irsâl olunagelen Hire-i Şerîf Emânetine ta'yîn olunup, lâkin beher sene Hire Emîni olanlardan emîrü'l-hacc olanlar, tarîk-i hacc-ı şerîfde fukarâ'-yı mûmâ-ileyhim sıralarında karz akçe talep edüp, verilmediği halde jurnâl ile karz nâmıyla rencîde etmeleriyle minvâl-i meşrûh üzere emîrü'l-hacc olanlar akçe talebiyle rencîde eylememek bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ eylediği ecilden, karz akçe talebiyle rencîde olunmamak için, müekkid hüküm yazılmışdır. Evâhir-ı C. sene [1]102.

76(77)

Eğın kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Vakşeve (?) nâm karye zimmîleri südde-i saâdetime arzihâl edüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinin bazı mahallerin termîme muhtâc olduğun ve Şeyhü'l-islâm'dan fetvâ-yı şer'i verildiğün bildirüp, kendü nukzı ile vaz'-ı kadîmisi üzere termîm

olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden karye olup ve ekser ahâlîsi zimmî ise kimesne taarruz eylemeyüp, men' oluna [olunmaya] deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene 1102

[25]

77(78)

Bervech-i arpalık İçil sancağına mutasarrıf olan Süleyman dâme ikbalühûya ve kapucubaşı Bayram dâme mecdühûya ve livâ-i merkûmda vâki' olan kâdıllara ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Nevâhi-i Ermenâk kazâsına tâbi' Tutas (?) nâm karye sâkinlerinden elhâc Ahmed ve oğulları İbrahim ve Ömer ve Mahmud Abd-i Memlûku Mercan nâm şakîler şekâvette ısrâr üzere olmalarıyla bundan akdem sâdır olan fermân-ı âlişânım mûcibince ahz ve kal'a-bend ve ashâb-ı hukukun zimmetlerinde sâbit olan hakların, şer'le istirdâd olunup, mezbûrların üzerlerine vech-i şer'i üzere envâ'-i mezâlîm ve töhmet-i sirka sübûtu kesr bulduğundan mâ-adâ şeriât-ı mutahharayı istihzâ ve bunun emsâli şekâvetlerinin nihâyeti olmadığı arz ve mahzar olunmağın, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin ve kapucubaşı ve kuzzât ve â'yân-ı vilâyetsiz; zikrolunan şakîlerden, ele getirilüp kal'a-bend olunanlar itlak olunmayup, tövbe ve salâhları zâhîr oluncaya dek secnde kilid olunalar. Bunlardan gayri İçil sancağında ne mikdâr eşkiyâ var ise pâ-yi vechgâh ele getirilüp, şer'le zimmetlerinde sübût bulan ashâb-ı hukukun hakların aliverildikten sonra, şer'an ikâmet-i hudûd olunacaklar, şer'e muvâfık vech üzere icrâ ve habs olunmak lâzım gelenleri, muhkem kal'a-bend edüp fesâd ve şekâvetde alâkaları olmayanlara min ba'd taarruz olunmaya ve bu bahâne ile akçe bol almadan hilâf-ı şer'-i şerîf vâz'-ı hareketten bigâyet ihtirâz eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

Mezkûr emir zâyi' olmağla zâyi' inden bir def'a dahi yazılmışdır.

78(79)

Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe ve kapucubaşı Bayram dâme mecdühûya ve ve kâdıllarına hüküm ki;

Nevâhi [-i Ermenek] kazâsında fesâd ve şekâvetleri zuhûr eylemekle ahz ve habs olunan şakîlerden olmak üzere, sâdır olan fermân-ı şerîfimde mezkûr olduğuna binâen kal'a-bend olunan Hacı Yusuf için kendü hâlinde müstakîm adamdır deyü, sen ki mübâşir-i mûmâ-

ileyhsin ilâm etmekle vâki' ise ancak mezbûr Hacı Yusuf itlak olunmak için yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

79(80)

Serasker vezîr Halil Paşa'ya hüküm ki;

Bi-avnullahi-teâlâ tevkiye istihlâsına me'mûr olduğunuz, Edirne ka'lasından a'dâ-yı ذرح firâr-ı hısn ve hüsraniyla firâr eyleyüp envâr-ı (?) nasr ve te'bid ile kelâm-ı şâmed ve nuhûsetlerinin olhavâleden münkali' ve münkami' olduğu mesami-i âliyyeme ilka' olunmağın, senin ve seninle maan sebîl-i dîn-i mübînde bezl-i mechûd eden, hayr-hâhan-ı devlet-i 'âliyyem vücûda gelen hidemât-ı murazaları huzûr-ı hümâyûn-ı makrûnumda meşkûr olunmağın hakkınızda şemus metali-i inâyet-i âliyye-i hüsv-ânem (silik) (silik) avâtıf-ı merâsesine (?) padişâhânım heyecan edüp, samur (...) elrûze-zühte hilâ'-ı fâhiremden sen ki vezîr-i müşârünileyhsin; şub' hil'at murisü'l-behçet-i sultânî ve bir şub' hil'at-ı postin dahi düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizamü'l-alem Üsküp muhafızı olan vezîrim Süleyman Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûya ve birer şub hil'at-ı fâhire dahi sâir mîrmîrân ve ümerâya inâyet ve ihsânım olmağın, (boşluk) {ile} ile irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki; vusûl (karalama) inâyet ve ihsânım olan hil'at-ı fâhire ve kisve-i bahîremi envâ'-ı ta'azzum ve iclâl ile istikbâl ve iksâ ve ihrâz-ı mübahat ve müfaharet eyledikten sonra; vezîr-i müşârünileyh ve sâir mîrmîrân ve ümerâya fasi-i azîm (?) olunan hila'-ı fahiremi alâ kadr-i meratibihim cümlesine ilbâs idüb, sebîl-i dîn-i mübînde bi-inâyetillâhi-teâlâ dahi nice bunun emsâli hidemâtı cemîle ile isticlâb hüsn-i teveccüh-i hüsvâneme bezl-i mechûd eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

80(81)

Mekke-i Mükerrime Şerîfi Muhsin dâme saduhûya hüküm ki;

Mekke-i Mükerrime zâdeha'llâhü-teâlâ şerâfen ve ta'zîmende olan, sadât-ı kirâm ve eşrâf-ı lâzımü'l-ikrâm avârif ve müberrât ve cevâiz ve salâtdan muayyen ve mahsûs olan ulûfât ve câmegiyât hıyn-ı tevzî'de alâ kadr-i merâtibihim beynlerinde, hakk ve adl üzere tevzî' ve taksîm ve her birinin, hisseleri tahsîs ve ta'yîn ve terfih-i ahvâlleri ile ihtimâm ehemmi mehmîmdan olmağla, sâbıkâ emîr-i Mekke-i Mükerrime olan merhûm şerîf Zeyd zamanında tertîb ve takrîr ve beynlerinde tahsîl mezâlim olunmuş iken, hâlâ ba'zıları müşârün-ileyhin havâlisi üzere kanâat etmeyüp, muayyen olan hisselerinden ziyâdeye tecâvüz etmeleriyle, ekserinin zarûret ve müzâyakalarına bâis olduklarından gayri, tarafınızdan

me'zûn olmadın aher tarafa tereddüd üzere oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağın, in-şâ'-Allahû-teâlâ bade'l-yevm dahi sadât-ı kirâm ve eşrâf-ı lâzımü'l-ihirâmın ulûfet ve câmegiyâtı müşârün-ileyh şerîf Zeyd'in havâlisi ile takrîr olunup ve birbirlerinin hisselerine taarruz ettirilmeyin tevfiik ve ıslâh olunup, (...) tarafınızdan me'zûn olmadın aher tarafa tereddütlerine ruhsat ve müsâade gösterilmemek için yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

[26]

81(82)

Cidde sancağı beğine hüküm ki;

Harameyn-i Muhteremeyn ve olhavâlide olan aktâr ve emsârın tanzîmi ahvâli ehemmi-i umûrdan olmağla, edâ-ı Mekketi'l-Mükerrreme ıslâh-ı fitr için (...) bir mahalle hareket eylediklerinde, Cidde sancağı beği olanlar dahi kadîmden murâfakat edâ-ı sâyelerine murâfakat idegelmeleriyle, imdi sen ki mîr-i mümâileyhsin; sen dahi cümle umûrda eslâfına iktinâ ve tanzîm-i bilâd ve ibâdda cenâb-ı emâret-meâb eyâlet-nisâb saadet-ittisâb Emîrû'l-Mekketi'l-Mükerrremeti's-şerîf Muhsin bin Hüseyin dâme-saduhû ile müttetik olub ve mahsûl-i (...) dahi kaide-i kadîmeyi tecâvüz eylemeyüb, her hâlde hidemât-ı farîziyeyi vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

82(83)

Mısır vâlisine hüküm ki;

Cenâb-ı emâret-meâb saadet-nisâb siyâdet-intisâb Emîrû'l-Mekketi'l-Mükerrremeti's-şerîf Muhsin bin Hüseyin dâme saduhû südde-i saâdetime mektûb gönderüp, mahrûse-i Mısır'da medîne-i münevvere havâlisinde olan Hamza oğlu Muhammed nâm kimesne, uhdesine lâzım gelen havâlinin hizmetine kanâat ve iktifâ etmeyüb, dâimâ Mısır vâlilerine ahali-i Harameyne muzırr olan umûru tervîc ve bi-hakkın (...) ulûfât ve cerâyeleri hilâf-ı ihnâ ile tebdîl ve tagayyür husûsa bu sene-i mübârekece cerâyenin adem-i vusûlüne sebep olduğundan mâ-adâ bunun emsâli hareket ve mefâsid irtikâba hidîvândan bâliğ olduğun bildirüp, hüküm-i hümâyûnum verilmek ricâsına arz eyledikleri ecilden, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; mezkûrun arz olduğun üzere ahâlî-i Harameyn'den mazarratı mündefî' olmağ için, mahrûse-i Mısır'da ikâmet ettürülmeyüb, Mısır'dan ulûfesini kat' ve ihrâc ve ifkâl eylesin [deyü] yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

83(84)

Filibe kadısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûre reâyâsı südde-i saâdetime arzihâl ve adam gönderüp, sekbân ve menzil akçesi fukarâya salyâne olunmaya deyü, bundan akdem emr-i şerîf verilmiş iken, fermân-ı şerîfe mugâyir, kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Halid ve Resimli Mehmed ve mahkeme kâtibi Osman ve kethudâyeri Mustafa ve Halil nâm kimesneler, fukarâya salyâne edüp, menzil ve sekbân akçesi nâmıyla dokuz bin iki yüz guruşların alup, ziyâde gadr ve taaddî eylediklerin bildirüp, olbâbda hükmi hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden, Filibe kazâsından def'a-ı sâniyede tuttukları sekbânın aherin, nefsi-i Filibe'nin a'yânı vermek üzere kendi iltimâslarıyla fermânım olmağla, zikrolunduğu üzere def'a-ı sâniyede ihrâc ettikleri sekbânın masârifi, Filibe'nin ağniyâsı verüp, fukarâdan akçe talep olunmamak üzere yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

84(85)

Anadolu Beğlerbeğisine ve Kütahya Mollasına hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin, südde-i saâdetime mektûb gönderüp, kazâ-ı mezbûr muzâfâtından Virancık nâhiyesinde Rağmade (?) Mustafa nâm Ağımelek ağası (?), karyeleri reâyâsı meclis-i şer'e varup, mezbûrlar üzerlerine edâ'sı lâzım gelen aşâr-ı şer'iyye ve sâ'ir hukuk ve rüsûmların şer' ve kânun ve defter mûcibince verüp, kusûrları yoğuiken, bin yüz bir senesinde, karyeleri subaşısı Ebûbekir nâm kimesne otuz kırk atlı ile, üzerlerine düre çıkup, hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-emr-i hümayûn zor ve selâmiye nâmına küllî akçelerin aldığından mâ-adâ, ehl ü iyâlleriyle sâkin oldukları evlerin üzerlerine konup, مفاہ و meccânen yem ve yemek ve koyun ve kuzu ve bal ve yağ ve sâ'ir me'kûlâtların almağla bundan akdem çâvuş mübâşeretiyile emr-i şerîf ihrâc edüp, mahâllinde murâfaa-ı şer' için, da'vet-i şer'i olundukda, firâr eylediğin bildirüp, olbâbda hükmi hümayûnum ricâsına ilhâhlarıyla arz {arz}eylediğin ecilden, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve mevlânâ-yı mezkûrsun; mezbûru ele getirüp, şikâyet olunduğu üzere, bu kadar atlı ile karye-be-karye gezüp, fukarâya bu vech üzere zulm ve taaddî eylediği şer'an sâbit olur ise, mezbûru salb edüp arz eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

[27]

85(86)

Bervech-i arpalık Menteşe sancağına mutasarrıf olan İbrahim dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Livâ-ı Aydın kazâlarından Balyabolu kazâsından nöker Bölükbaşı ve Hacı Abbas oğlu ve Kilis kazâsından Koca Mehmed ve Kestel kazâsından İncelü oğlu Ahmed ve Bozdoğan kazâsından Osman oğlu ve Eyüp oğlu ve Sultanhisar kazâsından Ebubekir ve Cavlak oğlu Süleyman ve Köşk kazâsından Veli ve Güzelhisar'dan Hamza nâm on nefer şakî, bölükbaşılar olup, herbiri ikişer üçer yüz sekbân ve sârica eşkıyâsın başlarına cem' edüp, ahâlî-i vilâyetden nice kimesnelerin evlerin basup, emvâl ve erzâkın nehb ve gâret ve nice kimesneleri bi-gayr-i hakkın katl edüp, gün be gün fesâd ve şekâvetlerin ziyâde olduğun kâdılar arz edüp, mezkûr şakîlerin istisâlleri ehemmi-i umûrdan olmağla, emirü'l-ümerâ'il-kirâm Teke sancağına mutasarrıf olan Mevlüd Mehmed dâme ikbâlühûya mefâhirü'l-emâsir ve'l-akrân Aydın eyâletinde sâkin mîr-i aşîret Altıparmakzâde ve Aydın ve Saruhan sancakları mütesellimleri ve Aydın sancağında darb ve harbe kâdir askerî tâifesi ta'yîn sen dahi me'mûr olmuşundur. İmdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; emr-i şerîfim vardığı gibi mezbûrlar ile haberleşüp, inşâ'-Allahû-teâlâ maiyyet ve ittifâk ile eşkıyâ-ı mezkûrun üzerlerine varup, her ne tarîk ile mümkün olur ise, cemiyetlerin perişan ve katl ve istisâlleri husûsunda fevk'al-gaye dikkat ve ihtimâm edüp, vakt-i ahire kalmamak üzere bu def'a cezâların verilmekle, ibâd-ullah [üzerinden] şerr ve mazarratların def' etmekde, bezl-i ikdidâr eylesin deyü yazılmışdır. Evâhir-i C. sene [1]102.

Bir sûret

Bervech-i arpalık Teke sancağına mutasarrıf olan Mevlüd Mehmed dâme ikbâlühûya yazılmışdır.

Bir sûret

Aydın eyâletinde sâkin mîr-i aşîret Altıparmakzâde zîde kadrühûya yazılmışdır. Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhumânın re'y ve ma'rifetleriyle eşkıyâ-ı mezbûrlar için, üzerlerine varmak...

Bir sûret

Saruhan sancağı mütesellimine Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhumânın re'y ve ma'rifetleriyle hisar-ı mezkûrenin üzerlerine varmak için yazılmışdır.

Bir sûret

Aydın sancağında vâki' olan kâdıllara ve Aydın mütesellimine ve â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine livâ-ı merkûmun darb ve harbe kâdir askerî tâifesinden maan kalkup, mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhumânın re'y ve ma'rifetleriyle eşkıyâ-ı mezkûrenin üzerlerine varmak üzere yazılmışdır.

86(87)

Filibi kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûre reâyâsı südde-i saâdetime gelüp, sekbân ve menzil akçesi fukarâ'ya salyâne olunmaya deyü, bundan akdem emr-i şerîfim verilmiş iken, fermân-ı şerîfime mugayir kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Halid ve Resimli Mehmed ve mahkeme kâtibi Osman ve kethudâyeri Mustafa ve Halil nâm kimesneler, fukarâ'ya salyâne edüp, menzil ve sekbân akçesi nâmıyla dokuz bin iki yüz guruşların alup, ziyâde gard ve taaddî eylediklerin bildirüp, hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, Filibe kazâsında def'a-ı sâniyede ettikleri sekbânın masârifin Filibe'nin ağniyâsı verüp, fukarâ'dan akçe talep olunmaya deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i M. sene [1]102.

[28]

87(88)

Serasker vezîr Halil Paşa'ya hüküm ki;

Bi-avnullahi-teâlâ tevfiik-i istihlâs'ına me'mûr olduğun Edirne kal'asından ağda-yı نزرح firâr edüp, (...) ol havâlidin (...) mûnkali' ve mûnkami' olduğü mesâmi'-i âliyyeme ibka' olunmağın, sen ki ve seninle sebîl-i din-i mübînide bezl-i mechûd eden hayır-hahan-ı devlet-i âliyyemin vücûda gelen hidemât-ı maraziyeleri huzur-ı hümâyûn-ı makrûnumda meşkûr olunmağın ve hakkınızda mütâlaa inâyet-i âliyye-i hüsrevânem, avâtıf-ı ve mirât-ı padişahanım edüp, hil'at (...) sen ki, vezir-i müşârün-ileyhsin bir gün (...) mîrî hacet sana hil'at-ı büşyan dahi düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmî'l-âlem İskenderiye muhâfızı olan vezîrim Süleyman Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûya verilüp, hil'at-ı fâhire dahi sâ'ir mîrmîrân ve umerâ'ya inâyet ve ihsânım olmağın (boşluk), ile irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki; vusûlünde inâyet ve ihsânım olan hil'at-ı fâhire ve bâhiremi takdim ile istikbâl ve iktisâ' ile mefâhîret eyledikten sonra vezir-i müşârün-ileyh ve sâ'ir mîrmîrân ve umerâ'ya dahi i'tâ'

olunan hil'at-ı fâhiremi alâ kadr-i merâtibihim cümlesine ilbâs edüp, sebîl-i din-i mübînde dahi nicelerinin hidemât-ı cemîle ile isticlâb-ı hüsn-i teveccüh (...) bezl-i mechûd edüp, sâdır olan fermân ve camek-i mazmûn-ı münîfi ile amel eylesin böyle bilesin. Evâhir-i C. sene [1]102.

88(89)

Âsitâne-i Saâdet-medârım'dan Avlonya havâlisine varınca yol üzerlerinde vâki' olan kâdırlara ve zikrolunan kazâların â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem Rum eyâletinde seraskerim olan vezîrim Halil Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûya hazîne-i âmiremden irsâl olunan akçenin emîn ve sâlim mahalline îsâli ehemmi-i mühimmâtdan olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; her kanginizin taht-ı kazâsına varup, dâhil olur ise, mahûf ve muhâtara olan askerî tâifesinden yanına kifâyet mikdârı adamlar koşup, emîn ve sâlim bir yerinde irsâl ve mahall-i me'mûre îsâl edüp ibade't-teâlâ zarar ve (...) asâbisinden bu bahâne ile reâyâyâya bir vechle zulm ve taaddîden bigâyet ihtirâz eylesiniz deyü yazılmışdır. Evâhir-i C. sene [1]102.

89(90)

Bervech-i arpalık Mentеше sancağına mutasarrıf olan İbrahim ve bervech-i arpalık Teke sancağına mutasarrıf olan Mevlüd Mehmed dâme ikbâlühûmâ ve (boşluk) kâdısına hüküm ki;

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm Ortakçı kâdısı Mevlânâ Veli zîde fazlühû, südde-i saâdetime mektûb gönderüp, İbrahim nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîfe varup, Kırıkoğlu Osman ve Abdülkerim ve Maliyeci İbrahim ve Çopukların Musatafa Serdengeçti Ağası Mehmed ve Mahmud nâm şakîler merkûm İbrahim'in babası Hamza nâm kimesneyi, mahkemede katl edüp, bundan akdem emr-i şerîfimle murâfaa oldukda mezbûrların merkûm Hamza'yı katl eylediklerin bi-gayr-i hakkın müslimîn Ali tarîkü'ş-şehâde haber verdiklerin ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden, siz ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhimsiz; mezkûr şakîleri pâ-yi vechgâh ele getirüp, ihzâr-ı şer' edüp, katl husûsu üzerlerine sübût bulur ise şer'le haklarında lâzım gelen şer'e muvâfık vech üzere icrâ ve sâ'ir fesâd ve şekâvetleri sâbit olur ise kal'a-bend edüp, arz eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Evâhir-i C. sene [1]102.

[29]

90(91)

Tunus beğlerbeğisine ve Vatre (?) Beğine ve Tunus ocağı vâlisine ve yeniçeri ağasına ve ocak zâbitlerine ve sâ'ir ihtiyârlarına hüküm ki;

Bu sene-i mübârekede darü's-sanâ'a-ı âmiremden ihrâc olunacak donânma-yı hümâyûnum sefâyini henüz murâd üzere tekâmil olunamayup, bi-avnillahi-teâlâ donanma-yı hümâyûnumun redîn-i deryâda tîsyarı, ziyâde sefâyin ve asker inzimâmına muhtâc ve ocaklardan ibtâl-i ricâl müsâade ve iyâl-i harb ve kîtâlleriyle müstehak bir mikdâr sefâyin bu sene-i mütemmimede dahi donanma-yı hümâyûnumla maan sebîl-i dîn-i mübîninde bulunmaları mühimm ve muktezî olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; eğer bir mâni'leri yoğuisse darb ve harbe kâdir mûhîdîn (...) (...) mücâhidîn ile ocağınız gemilerin mu'tâd üzere vakt ü zamanıyla ihrâc ve düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmi'-l-alem bi'l-fiil kapudanım olan vezîrim İbrahim Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlehûnun savâbdîd-i re'y-i rezîni üzere donanma-yı hümâyûnumla maan hizmet-i dîn-i mübîninde bulunmaları için irsâl eyleyüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ sebîl-i gazve-i cihâdda hüsn-i refâkat ve ittifâk ve isti'mâlleriyle, hidemât-ı mahrûse te'sîr-i meşkûre vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eylemeniz bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

91(92)

Eğîn kadısına hüküm ki;

Kazâ-i mezbûra tâbi' Mefsa nâm karye ahâlisi südde-i saâdetime arzihâl edüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, yedlerine terk olunan kiliselerinin sakfi ve duvarları mevcûd değıl ve yukarı mahâlleri termîme muhtâc olunduğun bildirüp, kendi nukzı ile vaz'-ı kadîmiyesi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden karye olup, ekser ahâlisi zimmî ise termîmlerine kimesne dahl ve taarruz ettirilmemek için hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i C. sene [1]102.

92(93)

Gelibolu muhâfazasında olan Temür Mehmed Paşa'ya hüküm ki;

Südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Gelibolu kazası muzâfâtından nefsi-i Şehirköyü sâkinlerinden Osman ve müezzin Ahmet ve Yusuf nâm kimesneler ile Anton nâm zimmî İsmail Ağa ribâ'ındandır deyü, yine Şehirköy zimmîlerinden Panaki ve Papa Hristo nâm

zimmîler, umûmen ahâlî-i nâhiye tarafından hilâf inhâ teşekkî etmeleriyle ribâ' teâtîsi ile ma'rifetleriyle Anadolu Hisarı'na vaz' ve habs olunmak üzere vârid olan emr-i şerifim mûcibince, mezkûr dört nefer ahz ve habs olunduktan sonra keyfiyyet hâlleri nâhiye-i mezbûrenin mütesellimine ve Gelibolu'nun ulemâ' ve â'yânı ve Şehirköyü'nün umûmen ehl-i zimmetinden, ma'rifet-i şer'le tefahhus oldukda, vech-i meşrûh üzere ve sâ'ir zecr ile taaddîleri olduğun ve mezbûrlar hilâf-ı ihtâ' eyledikde, ihbâr etmeleriyle hükm-i hümâyûnum ricâsına arz eylediğün ecilden, teâtî-i ribâ'da alâkaları yoğise ıtlak olunmak üzere hüküm yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

93(94)

Bozcaada kâdısına hüküm ki;

Paşa-yı mûmâ-ileyhe

Südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Malkara kazâsına tâbi' Çavuşköy sâkinlerinden Kamil oğlu Hasan nâm şakîden teşekkî olup, bade'l-ahz keyfiyyet hâli mahâllinden suâl olundukta, dâimâ şenâat ve fesâd üzere olduğun ve kazâ-ı mezbûr kâdısı hüccet ve i'lâm etmekle, Gelibolu'da alıkonulduğun bildirüp, hükm-i hümâyûnum ricâsına arz eylediği ecilden, Bozcaada'da habs olup, mahâllinde keyfiyyet hâli tefahhus olup, tekrâr fermân sâdir olmadıkca ıtlak olunmamak emrim olunmuşdur deyü yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

[30]

94(95)

Çarşamba kadısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Danise-i Kebir (?) nâm karye ahâlîsi südde-i saâdetime arzihâl edüp, karye-i mezbûr zimmî karyesi olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, kadîmen yedlerine terk olunan kiliselerinin ba'zı mahâlleri termîme muhtâc olduğun bildirüp, kendi nukzı ile vaz'-ı kadîmi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, karye olup ahâlîsi ehl-i zimmet ise vaz'-ı kadîmîsi üzere termîmlerine, taarruz olunmamak üzere hüküm yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

95(96)

Anadolu'da ve Rumeli'nde vâki' olan vüzerâ-yı izâm ve mîrmîrân-ı kirâm ve ümerâ'-i fihâma hüküm ki;

Düstûr-ı ekrem vezîr-i azâmım Mustafa Paşa edâmallahû-teâlâ iclâlehûnun delibaşılığı hizmetinde olan (boşluk) zîde kadrühû südde-i saâdetime arzihâl edüp Saruca ve Sekban ve Türedi kuttâu't-tarîk eşkıyâ'sından ba'zı hazele âdet ve âyînlerine muhâlif başlarına kalpak giyüp, divânegân ve gönülliyân zümresinden geçinüp, nice fesâd ve ihtilâle bâis oldukların bildirüp, olbâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden, imdi kadîmden olagelen âdet ve âyînlerine muhâlif Saruca ve Sekban eşkıyâ'sından ve Türedi dedikleri kuttâu't-tarîk hazelesinden başına kalpak giyüp delü ve gönüllüyân zümresinden geçinenleri, mûmâ-ileyh delibaşı zîde kadrühû men' edüp, o makûleden paşakapularında delibaşı ve gönüllü ağasına ve zâbit makûlesi olunmamak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

96(97)

Selânik kadısına hüküm ki;

Medîne-i Selânik'de vâki' Rum Kefe tâifesi südde-i saâdetime arzihâl edüp, medîne-i mezbûre mahallâtından (...) tâifesi sâkini olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayan Marucu mahallesinde kadîmen yedlerine terk olunan Aya Dimitri dimekle marûf kiliselerinin ba'zı mahallerin termîme muhtac olduğun bildirüp, kendi nukzı ile vaz'-ı kadîmi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, hıyn-ı fetihten berü kadîmen yedlerine terk olunmuş kilise ise vaz'-ı kadîminden ziyâdeye tecâvüz etmemek üzere termîm etmelerine kimesne mâni' olmamak için yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

97(98)

Divriği kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûr zimmîleri südde-i saâdetime arzihâl edüp, kazâ-ı mezbûrda vâki' şeâirü'l-islâm icrâ olunmayan Çatal Oluk nâm mevzi'de vâki' kadîmen yedlerine terk olunan kiliselerinin ba'zı mahalleri termîme muhtâc olduğun bildirüp, olbâbda hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin, şeâirü'l-islâm icrâ olunur emsârda ve emsârın kenârında değil ise termîmlerine taarruz olunmamak üzere yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

98(99)

Sivas kâdısına hüküm ki;

Nâibin südde-i saâdetime mektûb gönderüp, kazâ-ı mezbûr muzâfâtından olup, Hurusta nâm karyenin kefere reâyâsı meclis-i şer'e varup, karyelerinde şeâirü'l -islâm icrâ olunmayup, kadîmen yedlerine terk olunan kilise harâb olup, termîme muhtâc olmağın, şer'le keşf olunup asıl binâ'sından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere, süknâsında zarûrî olan mertebe, kendi nukzı ile termîminden men' olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ (karalama) arz etmeğın, karye-i merkûmenin ahâlîsi zimmî olmağla kiliselerini termîm etmelerine kimesne mâni' olmamak bâbında yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

[31]

99(100)

Eğriboz kal'ası muhâfazasında cebeciler ağası vekîli olan Hasan kethudâya hüküm ki;

İn-şâ'-Allahû-teâlâ işbu sene-i mübârekede vâki' sefer-i hümâyûnumda, hidemât-ı âliyemde bulunmak üzere vezîrim Serasker Halil Paşa'nın yanında mevcûd olanlardan mâ-adâ nefsi-i Eğriboz ve Kızılhisar ve Adana ve muhâfaza-i mezbûreye mülhak olan Dergâh-ı Muallâm cebecileri neferâtından yalnız ancak yüz nefer kal'a-i mezbûrda alıkonulup, mâ-adâsı bi'l-cümle ref' ve me'mûr oldukları hidemât-ı âliyemde mevcûd ve serîan erişmeyüp; fermânım olmağın, Dergâh-ı Muallâm cebecileri kolluklarından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân (boşluk) zîde-kadrühû ta'yîn olunmağın, imdi sen ki mûmâ-ileyhsin; emr-i şerîfim sana vardığı gibi Eğriboz kal'ası ve ona tâbi' olan mahallerde neferât-ı merkûmeden, ancak yüz nefer kal'a-ı mezbûre muhâfazasına ale'l-esâmî mevcûd nefer alıkoyup mâ-adâsı bi'l-cümle seninle maan Âsitâne-i Saâdetime me'mûr olmağın, kaldırıp önlerine düşüp, serîan ve âcilen, bir gün ve bir sâat mukaddem gelüp erişüp hilâf-ı fermân-ı hümâyûn-ı hareketten, ihtirâz eylesin deyü, cebeciler ağası Seyyid İsa tarafından verilen mühürlü mektûb mûcibince yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

100(101)

Karaferye kadısına hüküm ki;

Kaza-i mezbûr muzâfâtından Çiraz(?) nâhiyesine tâbi' Güllaz nâm karye zimmîleri arzihâl edüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, kadîmen yedlerine terk olunan kiliselerinin ba'zı mahallerin termîme muhtâc olduğun bildirüp kendi

nukzı ile vaz'-ı kadîmi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, karye-i merkûmenin ahâlîsi ehl-i zimmet olmağla, keynisalarını meremmât etmelerine kimesne mâni' olmaya deyü şürûtle yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

101(102)

Mora'nın cânibinde olan asâkirü'l-islâm'a baş ve buğ olan Ali Paşa'ya hüküm ki;

İşbu sene-i mübâreke Selanik ve Tırhâlâ ve Yanya ve İnebahtı sancaklarının, zuamâ' ve erbâb-ı timârı bi'l-cümle sizinle ol havâfîleri hıfz u hırâset etmek üzere me'mûr olmalarıyla, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; livâ-ı mezbûrûnda vâki' olan mahlûlatı sene-i bekâda olduğu vech üzere müstehakkına tevcîh eylemen bâbında hüküm yazılmışdır. Evâil-i B.sene [1]102.

102(103)

Serasker vezîr-i mûkerrem Halil Paşa'ya hüküm ki;

Selanik ve Tırhâlâ ve Yanya ve İnebahtı sancaklarının, zuamâ ve erbâb-ı timârları Mora tarafında baş ve buğ olan Ali Paşa yanına me'mûr olmuşlardır. Sizde olan defterleri viresiz deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i B.sene [1]102.

[32]

103(104)

Seddülbahir muhâfızı ve vezîr-i mûkerrem Hüseyin Paşa'ya ve Seddülbahir ve Sultanhisarı ve Kilidülbahir ve Sultaniye kal'aları dizdârlarına hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; zikrolunan dört kal'anın cebehanesinde, on sekiz ve on altı ve on dört ve dokuz ve yedi ve beş vakıyye top güllesi her ne kadar var ise tophâne-i âmirem tarafından ta'yîn olunan çorbacı ma'rifetiyle, çaplayup başka başka defter edüp her bir kal'ada zikrolunan güllerin çaplarına muvâfık olan topların her birine otuzâr gülle alikonup, mâ-adâsı her ne mikdâr olur ise aynı aynı ile defter edüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ mahallinden geldikte, yine yerlerine verilmek üzere mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle yerli vakıyyeleriyle mi olur yoğusa kendi sefineleriyle mi mümkündür yine tarîkiyle, birgün evvel tophâne-i âmireme irsâl eyleyüp ve ketm ve ihfâ' ve her bir topa otuzâr aded gülleden ziyâde bir gülle alikonmamak üzere takayyüd ve ihtimâm eylemek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i B.sene [1]102.

104(105)

Eğriboz muhâfazında vezîr-i mükerrer İbrahim Paşa'ya hüküm ki;

Hâlâ ibtidâ tezkerleri ihsân olunup, bu sayf Eğriboz kal'ası muhâfazasına ta'yîn ve fermân olunan sipâh ve silahdar serdengeçtilerine merhameten ikişer kıst mevâcibleri bervech-i peşin, ağalarına ve zâbitlerine teslim olunup, gönderilmiştir ve verilen akçenin sülasân-ı para ve sülûsü darphâne-i âmiremde sikke-i hümâyûn ile meskûk olan mangırdandır. İmdi in-şâ'-Allahû-teâlâ neferât-ı merkûma varup, me'mûr oldukları hidmet-i muhâfazada nâmevcûd oldukda ağalarına teslim olunan ikişer kıst mevâciblerin sergi edüp, mevcûdlarına karşınızda mevâciblerin tevzî' eyledikten sonra, ma'mûlün bih tutulup, oldefter mûcibince esâmîleri mukâbeleye kayd olunmak için, defteri mühürleyüp, ba'de-hu Âsîâne-i Saâdetime irsâl eylesiz deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i B.sene [1]102.

105(106)

Limni cezîresi muhâfazasında olan Mehmed dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Dergâh-ı Muallâm cebecilerinden, hâlâ cezîre-i merkûm muhâfazasında olup, bundan akdem muhâfazadan ref'i fermânım olan neferâtın, cezîre-i merkûm muhâfazasına lüzûmu oldukları arz ve i'lâm olunmağla, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; mezbûrları kemâ-fî-evvel cezîre-i merkûm muhâfazasında ibka' eyleyüp ve hâlâ mevcûdların malûm olmak için zâbitlerin ma'rifetiyle yoklanup, mevcûdlarını sıhhati üzere ale'l-esâmî defter edüp, ma'mûlün bih olmak üzere defterin mühürleyüp Âsîâne-i Saâdet-medârıma irsâl eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i B.sene [1]102.

[33]

106(107)

Trabzon vâlisi vezîr-i mükerrer Ahmed Paşa'ya ve Trabzon kâdısına hüküm ki;

Trabzon eyâletinde vâki' Vize kazâsından zîrde mestûrû'l-esâmî olan nefer şakî hilâf-ı şer'-i şerîfime nice şenâat irtikâb eylediklerinden mâ-adâ bi-gayr-i hakkın nice kimesneleri katl ve nicesinin emvâl ve erzâkın nehb ve gâret eyleyüp, da'vet-i şer'i olduklarında, itâat ve i'tikad dahi etmeyüp, fesâd ve şekâvetlerini bahâne olduğun i'lâm etmeleriyle, mezkûr şakîlerden birisi bir tarîk ile, gaybet ve firâr etmemek üzere pây-i vechgâh cümlesin ele getirüp, Trabzon'a ihzâr ve Trabzon kâdısı ma'rifetiyle kemâl-i istiksâ' üzere ahvâlleri şer'le görülüp, i'lâm olunduğu üzere şekâvet ve fesâdları mukarrer ise, şer'an katl olunmak icâb edenleri katl ve habs olunmak lâzım gelenleri, muhkem kal'a-bend ve habs eyleyüp,

üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sencilleriyle (?) keyfiyyet-i hâlleri sıhhati üzere Âsitâne-i Saâdetim'e arz oluna ve bunlardan gayri eyâlet-i mezbûrede vâki' Ok kazâsında bundan akdem zuhûr eden eşkiyânın dahi, haklarında sâdır olup, gönderilen emr-i şerîf mûcibince ve tâ'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ahvâllerine takayyüd edüp, mukaddemâ i'lâm olunduğu üzere anların dahi şekâvetleri muhakkak ise şer'le lâzım gelen cezâları tertîb olunup, anda olan ibâd-ullahı şerr ve mazarratlarından tahlîse fevk-al-gaye ihtimâm eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i B.sene [1]102.

Zir kazâsında olan şakîlerdir

Serdar oğlu Pehlivan Mehmed

Tevabîlerden Abdülbaki Çavuş

Çolak Süleyman

Şadi oğlu Selim

Kebabcıoğulları İbrahim ve Derviş

Kul oğlu Hasan

Nabeşi İsmail oğlu Deli Abdüsseyid

(...) oğlu Çolak Deli Mehmed

Çor evli Mehmed

107(108)

Bozcaada kâdısına ve dizdârlarına hüküm ki;

Bundan akdem ebnâ-i sipâhiyândan sizden yeniçeri yazılan neferâtdan dört nefer şakî, zâbitleri üzerine guluv edüp, fesâd ve şekâvetleri zuhûr etmekle, rüsûmları şakk olunmağın, ıslâh-ı nefis edince, mezkûr dört nefer Bozcaada cezâresinde kal'a-bend olunup, itlâklarına

fermân-ı şerîfim sâdır olmadıkça, itlak olunmayalar deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

108(109)

Kızıladalar nâhiyesinde nâibü'ş-şer' olan mevlânâ (boşluk) zîde ilmühûya hüküm ki;
Nâhiye-i mezbûra tâbi' Büyük Kızıl Adada vâki' Viranköy nâm karyede sâkin, ruhbân ve rum zimmî reâyâsı, südde-i saâdetime arzihâl edüp, karye-i mezbûrede feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunup, zabtlarında olan Ayafefoli demekle marûf kiliselerinin sakfı ve dıvarları mürûr-ı eyyâm ile harâbe müşrif olup, termîm olmağa muhtâc olmağa şer'le keşf olunup, asıl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup vaz'-ı kadîmisi üzere termîminde kimesne tarafından dahl ve rencîde olunmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, karye olup ekser ahâlîsi zimmî ise kimesne mâni' olmamak için yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[34]

109(110)

Lârende kâdıma hüküm ki;
Karacasulu (?) cemâatinden Elhâc Hızır nâm kimesne südde-i saâdetime arzihâl edüp, bundan akdem bin yüz senesinde Vasili nâm şakî, bunun kızı (boşluk) nâm hâtûnu cebren ahz ve cibâle götürüp, şenâat edüp, ba'de-hu beş altı ay mürûrundan sonra mezbûre fırsat bulup, gerü menziline geldikde mezkûr Vasili ben mezbûreyi cibâlde kendime nikâh etmişdim deyü iddiâ' ve Yörükân tâifesinden Hacı İsa oğlu Abdurrahman nâm (karalama) zâlîme istinâd etmekle, Rakka Beğlerbeğisi Hüseyin dâme ikbâlühûdan mübâşir getirüp, cebren kızı mezbûreyi aldıktan sonra, sen bir kimesnenin menkûhasını hıfz edüp, verişesün deyü bunu ahz ve beş altı ay mikdârı der-zincir-i habs eyledikten sonra, sekiz at ve bir kılıç ve bir tüfenk ve üç yüz elli beş gurusunu bi-gayr-i hakkın ahz ve takdîm ettirüp, olvechle külli gadr olduğun bildirüp, ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden sen ki mevlânâ-yı mezbûrsun; mezbûr şakî ol tarafda ise Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılardan iftihârü'l-emâcid ve'l-dekârim Bayram dâme mecdühû mübâşeretiyle, pâ-yi vechgâh ele getirüp ve kal'a-bend edüp, arz eylesin deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

110(111)

Cizre ve İmadiye hâkimleri ve kâdılarına hüküm ki;

Bundan akdem kesret-i tekâlif vürûdünden cevri ve taaddîden nâhiyesinin ahâlîsi etrâfa dağılıp, perâkende ve perîşân olup, hâliyâ o makûle tekâlif-i gayr-i meşrû' üzerlerinden ref' ve cevri ve taaddî olmaları men' olunmağla, mukaddemâ etrâfa munteşir olan ahâlîsi gerü vatanlarına gelüp avdet murâd eylediklerinde, ba'zı kimesnelere mezkûrları sebîllerinden hadd eyledikleri istimâ' olunmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; nâhiye ahâlîsinden gerü yerlerine ve yurdlarına avdet murâd edenleri bir ferd hadd ve men' eylemeyüp, bi-gayr-i hakkın ve hilâf-ı şer'-i şerîf bir vechle taarruz ettirmemek bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

111(112)

Şam Beğlerbeğisi Murtaza dâme ikbâlühûya ve Şam'ın Kolağası ve zâbitleri ve iş erlerine hüküm ki;

Bu sene-i mübâreke de musammem olan gazve-i hümâyûnum için, vakt ü zamânıyla gelüp, hidemât-ı hümâyûnumda bulunmak üzere, sana emri şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizami'l-alem nazım-ı menazımı'l-enâm vezîr-i azâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâm-âllahû-teâlâ iclâlühûnun bi-avnilahî-teâlâ sefer-i dîn-i mübîn için, livâ-ı nûsreti'n-nevâ-i Muhammedî ile Şabanü'l-muazzamda darü's-salatanü's-seniye mahmiyye-i Kostantiniyye'den azîmeti mukarrer ve muhakkak olmağın,; imdi sen ki, mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; bundan akdem tenbîh-i hümâyûnum olduğu vech üzere, her biri kendi kuvveti ile olup, mücerreden taşradan yazılmayüp ve me'mûr olanların yedine bedel verilmeyüp, sefer-i hümâyûnum erzâni olup, ihtiyâr olmayanlara hameki (?) nâmiyle alikonulmak üzere ağaları tarafından bir mukaddem kimesne ve bey ta'yîn olup, ceng ve harbe kâdirlerinden tüvânâ üç yüz nefer Şam kuvveti tamü's-silâh ve kâmilü'l-edevât kapun halkı ile in-şâ'-Allahû-teâlâ ol Ramazanü'l-mübareke de pâ-yi vechgâh Adana sahrâsında muasker-i zafer-eserime mültehih olmağa bezl-i mechûd eyleyüp, bundan sonra istihâkı için emri şerîfim ısdârı iktizâ ettirmemek üzere, esnâ-yı tarîkde tebâtu' ve tesâkulden ve fukarâ' ve zuafâyâ zulm ve taaddîden ve meccânen kimesnenin bir habbesi alınup verilmekden bigâyet tecennüb ve ittika eylemek bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[35]

112(113)

Minvâl-i meşrûh üzere birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Şimdiye değin bu taraflarda karîb mahallde bulunmak lâzım iken, emr-i şerifim karîb mevki'ye değin, tebâtu' ve tesâkul eyledikleri ecilden, taht-ı hükümetinde sâkin sâ'ir askerinin dahi avk ve te'hîrine bâis olduğun ecilden mes'ûl olmuşundur. İn-şâ'-Allahû-teâlâ Edirne'den kalkmalarından mukaddem âlâ-eyyi-hâl, gurre-i Şehr-i Ramazan'da ordu-yı hümâyûnuma mülhik olasin deyü, başka başka tekrâr isti'mâli için hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş.sene [1]102.

Vakt-i sefer-i hümâyûn hulûl edüp, şehr-i Recebin yirmi beşinci günü Davud Paşa sahrâsına darb-ı hiyâm olunup, vezîr-i âzâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûnun Şabanü'l-Evâsıtında Davud Paşa sahrâsından kalkup, tarîk-i cihâda azîmeti müstahak olmağın; fermân-ı sâbık üzere ol Ramazan'da Edirne sahrâsında muasker-i hümâyûnuma mültehih olup, yollarda cevri ve taaddî ettirilmeye deyü başka başka isti'câl fermânım yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

Amasya zamîmesiyle, Sivas vâlisi olan vezîr Ömer Paşa'ya hüküm ki;

Bu sene-i mübârekede musammem olan gazve-i hümâyûn-ı nusret-makrûnuma me'mûr olman ile, vakt ü zamanıyla gelüp, hidemât-ı hümâyûnumda bulunmak üzere sana tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Düstûr-ı ekrem vezîr-i âzâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûnun in-şâ'-Allahû-teâlâ i'lâ-yı kelime-t-ullah için livâ-ı hadrâ'-ı Muhammedi sallallahû-teâlâ aleyhî ve sellem ile Şabanü'l-mükerrem'de dar'üs-saltanü's-seniyye mahmiyye-i Konstantiniyye'de teveccüh ve azîmeti muhakkak olmağın; imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, sana bundan akdem tenbîh-i hümâyûnum olduğu vech üzere tamü's-silâh ve kamilü'l-edâvat kapun halkı ve eyâlet-i merkûmenin timâr defterdârı ve dahi kethûdası ve vilâyet beğleri ve sâ'ir zuamâ ve erbâb-ı timârıyla kalkup ve taht-ı hükümetinde sâkin sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan Dergâh-ı Muallâm müteferrikaları ve çavuşları ve divân-ı hümâyûnum ve defter-i hâkânî kâtibleri ve şâkirdleri ve altıbölük halkı ve Dergâh-ı Muallâm yeniçerileri ve cebecileri ve topçuları ve sâ'ir tavâif-i askerîyye zâbitleri ma'rifetiyle tesyîr eyleyüp, inşâ'-Allahû-teâlâ ol Ramazan-ı mübînde pây-i vechgâh Edirne sahrâsında muasker-i zafer-eserime mültehih olup, bundan sonra bir dahi isti'câl için emr-i hümâyûnum ısdâr ve irsâlini iktizâ ettirmeyüp, esnâ-ı tarîkde tebâtu' ve tesâkulden ve fukarâ'

ve zuafâya zulm ve taaddîden مفاہ ve meccânen kimesnenin bir habbesi alınup verilmekden bigâyet tecennüb ve ittikâ etmek bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

Bir sûret

Anadolu Beğlerbeğisi Ebubekir Paşa'ya

Bir sûret

Niğde ve Kayseriyye sancakları zamîmesiyle Karaman vâlisi vezîr İsmail Paşa'ya

Bir sûret

Kars ve Maraş ve Aziz sancakları zamîmesiyle Maraş Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya

Bir sûret

Saruhan sancağı Beği ve Uşak? Beği

Bir sûret

Hamid sancağına mutasarrıf Kâsım Paşa'ya

Bir sûret

Kırşehir Sancağı zamîmesinin Kengırı sancağına mutasarrıfı olan Can Arslan Paşazâde Hüseyin Paşa'ya

Bir sûret

Bervech-i arpalık Teke sancağına mutasarrıf Mevlüd Mehmed Paşa'ya

Bir sûret

Menteşe sancağına mutasarrıf İbrahim Paşa'ya

Bir sûret

Canik sancağı beği İsmail Beğe

Bir sûret

Çorum sancağı Beği Ömer Beğe

Bir sûret

Divriği ve Arapkir sancaklarına mutasarrıf olan Mustafa Paşa'ya mutasarrıf livâ-ı Bolu sâbıkâ

Bir sûret

Adana Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya

Bir sûret

İçil sancağı zamîmesiyle Tarsus sancağına mutasarrıf Süleyman Paşa'ya

Bir sûret

Beğşehir sancağına mutasarrıf olan Mehmed Paşa'ya yazılmıştır.

Fî't-tarih'il-mezbûr

[36]

113(114)

Bervech-i arpalık Malatya sancağına mutasarrıf olan Polad Mehmed dâme ikbalühûya ve Malatya kâdısına ve Malatya ve Eğin müftülerine hüküm ki;

Sivas ve Sivas ili ve Eğin ve Kuru Çay ve Arapkir kâdıları, mektûb gönderüp, Ekrâd ve Türkmen tâifesinden olup Rişvan ve Çuha Börklü ve Badilli ve Basklu ve Etmelü ve Şarkevi ve Kara Silahlı ve Barak ve Dimleklü(?) ve Abalu ve Hacılı ve Paraklı ve Yüz Koyunlu ve Bayındır ve Garblu ve Diridüklü(?) cemââtlerinin eşkiyâsı kadîmden kendülerüne mahsûs ve muayyen olan yaylak ve kışlaklarına kanâat etmeyüp, bunların kazâlarında yaylak ve yurtları yoğuiken, mücerred nehb-i emvâl için bi'l-cümle evleri ile kalkup üzerlerine gelüp tereke vesâir mahsûllerin yedirüp, çekdirüp ve devâbb ve mevâşilerin sürüp, esnâ-ı tarîkde ebnâ-yi sebîl ve sükkân-ı memlekette mezâlîm eyledikleri kimesneleri katl ve emvâl ve erzâkların nehb ve gâret edüp, bunun emsâli nice fesâd ve şekâvetin âdet-i müstemîreleri olduğu i'lâm olup, mezbûrların ibâd-ullah üzerinden def-i mazarratları muktezî olmağın, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; husûs-ı mezbûr için sen me'mûr olup, Maraş mütesellimi ve Malatya voyvodası ve mîr-i aşîret Rişvan oğlu Halil ve Malatya ve Eğin ve Arapkir ve Divriği sancaklarından Darende ve Hısn-ı Mansur ve Bihisni kazalarında sefere me'mûr askerden mâ-adâ darb ve harbe ve esliha isti'mâline kâdir olan il erleri dahi bu maslahat için seninle maan

ta'yîn olunmağın, imdi bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûnuma gitmeyüp, mezbûrlar ile haberleşüp, maiyyet ve ittifâk üzere zikrolunan Ekrâd ve Türkmen aşîretlerinden bir ferdi Malatya'dan yukarıya geçirtmeyüp, lâzım gelen memerrleri gereği gibi hırâset edüp, geçidlerden bir vechle mürûr ve ubûrlarına ruhsat ve müsâade göstermeyüp, ele geçen eşkiyâsından dahi fesâd ve şekâvetleri mütebeyyin ve muayyen olanların bilâ-teehhür cezâların verilüp, emri müştebih olanların ahvâlleri, mütevellî ta'yîn olunan mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin ma'rifetleriyle Müslümanlardan tefahhus ve istiksâ olunup, sicîl-i şer'-i şerîf müstehak oldukları ukubât-ı meşrûadan, katli iktizâ edenleri katl ve habsi iktizâ edenleri habs ve hudûd ve evâmîr-i ilâhiyyeye takayyüd ve icrâ edüp, ebnâ-yi sebîl ve sükkân-ı memleketin terfîh ve te'mîn ve mazarratların ibâd-ullah üzerlerinden def' ve ref'e takayyüd ve ihtimâm eylemek bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı B.sene [1]102.

114(115)

Malatya sancağında vâki' kâdıllara ve Malatya voyvodasına ve âyân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Malatya sancağına mutasarrıf Polad Mehmed dâme ikbâlühû bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûnuma gitmeyüp, ol tarafda kalup, Ekrâd ve Türkmen tâifesini Malatya'dan yukarıya geçirtmeyüp, lâzım gelen memerrleri sedd ve hırâset edüp, eşkiyâsından ele getirülenlerin dahi ukubât-ı meşrûadan müstehak oldukları cezâları tertîb ve hudûd-ı evâmîr-i ilâhiyyeye takayyüd ve icrâ edüp, ebnâ-yi sebîl ve sükkân-ı memleketi terfîh ve te'mîn ve mazarratların ibâd-ullah üzerlerinden def' ve ref' olunmak üzere ta'yîn olunmağın, sen ki voyvodasın, livâ-ı merkûmun sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan askerîsinden mâ-adâ, darb ve harbe ve esliha isti'mâline kâdir olan il erleriyle, husûs-ı mezbûr için me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim varup, keyfiyyet-i ahvâl malûmun olduktan sonra, zikrolunan Türkmen ve Ekrâd tâifesini Malatya'dan yukarıya geçirtmeyüp, lâzım gelen memerrleri hırâset ve husûs-ı merkûma müteallik umûr-ı sâ'irede mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhin makûl ve münâsib gördüğü vech üzere hareket ve mazarratlarının def' ve ref'inde her biriniz bezl-i makdûr eylemeniz bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı B.sene [1]102.

Bir sûret

Divriği sancağında vâki' kâdılara ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine

Bir sûreti

Arapkir sancağında vâki' kâdılara ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine

Bir sûreti

Rişvan Ekrâdı aşâirinin mîr-i aşîret Rişvanoğlu Halil zîde kadrühûya aşîreti halkı me'mûr olmağla yazılmışdır.

[37]

115(116)

Sivas kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Sarıhoca nâm karyede sâkin zimmî reâyâsı südde-i saâdetime arzihâl edüp, bundan akdem katl olunan Gürk (?) nâm şakî bunların karyelerin nehb ve gâret eyledikde, karye-i mezbûrede vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kiliselerini dahi, ba'zı mahalleri keşf olunup, asıl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup, vaz'-ı kadîmîsi üzere termîminde kimesne tarafından mâni' olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, karye olup, ahâlîsi zimmî ise vaz'-ı kadîmi termîmlerine taarruz olunmamak için yazılmışdır. Evâsıt-ı B.sene [1]102.

116(117)

Gelibolu muhâfazasında olan Bahri Mehmed dâme ikbâlühûya ve Şehirköy nâibine hüküm ki;

Sen ki nâibsin, südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Şehirköy nâhiyesine tâbi' Müstecep nâm karye ahâlîsi Ahmed nâm müftünün veresesini (karalama) meclis-i şer'e varup, karye-i merkûm sükkânından Ali bin Hamdi ve karındaşı Mehmed ve diğerkarındaşı Osman ve vâlideleri Naime nâm hâtûn yine karye-i mezbûre sâkinlerinden zikrolunan Ahmed nâm kimesneyi bi-gayr-i hakkın katl eylediklerinde, mezbûr Mehmed firâr ve zikrolunan Ali ve Osman ile mezbûre Naime ahz olunduklarında, mezbûr Ali maktûl-ı mezbûrun yerine katl ve sâ'irleri kimi îânet ve kimi imsâk eyledikleri şer'an sâbit olup, hüccet-i şer'iyeye verilmekle hıyn-i istinâb-ı kısâsda evliyâ-yı demden biri afv etmekle kısâs-ı diyet minvâl-i edâ kâtil-i

mezbûr edâ-yı diyetle izhâr-ı acz etmekle alâ-tarîk'ül-mesalihe maktûl-i mezbûrun vârislerine bir mikdâr akçe taahhüd-i dîne vermekde imtinâ' eden kendü hallerinde olmayup dâimâ fesâd üzere olup, akvâl ve (...) ahâlî-i karye mutazarrır oldukların ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, maktûlün diyeti için sulh olmuş değiller ise, tamâmen diyetini ve alâ-sulh olmuşlar ise, bezl-i sulh olan meblâğı, evliyâ-yı mütevellih eyledikten sonra bu makûle fesâda cesâret edenler iclâ' olunmak için müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

117(118)

Malatya kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûrda vâki' zimmî tâifesi südde-i saâdetime arzihâl edüp, kazâ-ı mezbûrdan üç sâat mesâfede dağ içinde vâki' şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinin ba'zı mahalleri termîme muhtâc olmağla şer'le keşf olunup, asıl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak üzere sekenâsından zarûrî olan mertebe termîminden men' olunmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, vaz'-ı kadîmi üzere termîmlerine taarruz olunmamak emrim olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

118(119)

Seddülbahir muhâfızı vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Gelibolu muhâfazasında olan Bahri Mehmed dâme ikbâlühûya ve Seddülbahir ve Sultanhisarı ve Kilidbahir ve Sultaniyye Kal'aları Dizdârlarına hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ve ve mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve kal'a-ı mezbûre dizdârlarısız; zikrolunan boğaz hisârları ve Gelibolu kal'aları secnlerinde mahpûs olan ashâb-ı meâsim ne töhmet ile ve ne tarihten habs olunmuşlar ise, ale'l-esâmî sıhhati üzere mufassalan tahrîr ve başka başka defter edüp, vuku' üzere südde-i saâdetime arz ve i'lâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[38]

119(120)

Bervech-i arpalık Malatya sancağına mutasarrıf olan Polad Mehmed ve Malatya ve Eğin kazâlarında mezûnü'l-ifta' olan (boşluk) zîde fazlühûmâ ve Malatya ve Divriği ve Arapkir sancaklarında vâki' olan kâdıllara ve Divriği ve Arapkir sancakları mütesellimleri ve

Rişvan Ekrâdı aşâirinin mîr-i aşâiri Rişvanoğlu Halil zikrolunan kazâlarda vâki'olan â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Sen ki Malatya kâdisısın, südde-i saâdetime mektûb ve yine Malatya'nın ulemâ' ve sulehâ ve meşâyih ve eimme ve hutebâ' â'yân ve eşrâf ve fukarâ'sı mahzar gönderüp, Ekrâd tâifesinden olup, Cihanbeyli aşâirinden Ziven cemâatinden Fetvannoğulları ve Balyanlı tâifesi Basrehim ve Görecekli Kasım ve Kôr Mustafa ve oğulları ve Kubad ve Hatcerli Ömer ve Gersen? Mustafa ve oğulları Yusuf tevâbiyle ve Kılınçlı ve İlikli (?) aşîretinden Yazıcıoğlu tevâbiyle ve İnmeli ve İlbashlı ve Dirihanlı ve Zekerhacılı Cankanlı Hüseyin oğlu Halil Tokuşlu oğulları Asaf ve Bektaş ve Mehmed ve karındaşı oğlu ve Kürd Halil oğulları Veli ve Kadir ve oğlu Musa ve Deli Mehmed ve Hacı tevâbiyle ve Türkmen tâifesinden Dimlekli cemâatinden Topal Aydoğan oğlu Mehmed ve Mustafa tevâbiyle ve Bozkaputlu cemâatinden Tengribilmez ve Halil Bey oğulları (...) ve sâ'ir hevâlarına tâbi eşkiyâ ile dâimâ etrâf-ı (silik) ebnâ-yı sebîlin yollarına inüp, katl-i (karalama) nüfûs ve gâret-i emvâl ve erzâk etmek âdet-i müstemîreleri olup ve etrâf-ı nevâhide vâki' kurrâ ahâlîsinin evlerin basup ve bâ'zılarının evlerin basup ve kızların çeküp, ve at ve deve ve öküz ve inek ve merkeb ve sâ'ir mevâşîlerin sürüp ve harameynlerin kaldırup ve ba'zıların dahi birer tarîkiyle üçer dörder beşer yüz guruşların alup ve bunun emsâli taaddilerinden mâ-adâ kazâ-ı mezbûre etrafında muhassem edüp, taşradan içerü ve içerüden taşra[ya] bir vechle (karalama) mürûr u ubûr mümkün olmayup ve kazâ-ı mezbûre bahçeleri nefsi şehre bir sâat baîd olmağla, gidüp ve gelen kimesnelerin ذشا tâifesinin yollarına inüp üzerlerinde olan eşyâların nehb ve gâret edüp, taaddî ve fesâdlarının nihayeti olmadığını bildirüp, emr-i şerîf rıcâsına mahzâr ve arz eyledikleri ecilden, siz ki mûmâ-ileyhimsiz; zikrolunan şakîlerin şerr ve mazarratlarından ebnâ-yı sebîl ve ahâlî-i memleketi gereği gibi hirâset edüp, mezbûrlardan ele getirüp kat'â tarîk ve sâbil' fesâd oldukları serîan sâbit ve zâhir olanların şer'e muvâfık vech üzere cezâların verüp ve şer'le habs olunmak lâzım gelenleri habs edüp, ol vilâyetden mazarratların def' eylesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

120(121)

Mîr-i aşîret Altıparmak oğlu Hüseyin zîde kadrühûya hükük ki;

Bu sene-i mübârekede gazve-i hümâyûnumda bulunmak üzere Hacı Ahmedli aşâirinden kırk nefer ve Herkli cemâatinden yüz nefer süvârî asker ihrâc ve cümlesine Hacı Ahmed oğlu Cafer zîde kadrühû bundan akdem baş ve buğ ta'yîn olmuş idi. Merkûmun Herkli cemâati ahâlîsi ile beynlerinde mutabaât olmamağla mezbûr için kendi aşâirinden

fermânım olan kırk nefere baş ve buğ olup, gazve-i hümâyûnuma gelmek üzere Herkli cemâatinden ihrâcı fermânım olan yüz nefere dahi baş ve buğ ta'yîn olmuşundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi mukaddem me'mûr olduğun üzere Aydın'da sâkin olan ve İkindili(?) aşâirinden yüz nefer ve Herkli cemâatinden yüz nefer ve cem'an iki yüz nefer tamü's-silâh askeri ba-tefehüm gelmeleri fermânım olan kethudâlarıyla maan bundan akdem tenbîh-i hümâyûnum olduğu üzere ihrâc ve üzerlerine baş ve buğ olup, in-şâ'-Allahû-teâlâ vakt ü zamânıyla gelüp, muasker-i nûsret-eserime mülhak ve munzam olman bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[39]

121(122)

Hacı Ahmedlü oğlu Cafer zîde kadrühûya hüküm ki;

Bu sene-i mübârekece Hacı Ahmedlü aşâirinden kırk nefer ve Herkli cemâatinden yüz nefer gazve-i hümâyûnuma me'mûr olmağla, sen bundan akdem üzerlerine baş ve buğ ta'yîn olunmuşdun. Herkli cemâatinden ihrâcı fermânım olan yüz nefer süvârî askere dahi, iktizâ hasebiyle, Altı Parmakoğlu Hüseyin baş ve buğ ta'yîn olunmağın; sen ki mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi, in-şâ'-Allahû-teâlâ sen Hacı Ahmedlü aşâirinden tamü's-silâh darp ve harbe kâdir kırk nefer süvârî askeri bundan akdem fermânım olduğu üzere, ihrâc ve sen üzerlerine baş ve buğ olup, vakt ü zamânıyla gelüp, muasker-i zafer-eserime mültehik ve munzamm olman bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı B.sene [1]102.

122(123)

Belgrad muhâfazasında olan vezîr-i mükerrem Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Belgrad Kal'ası muhâfazasına me'mûr olan Mısır askerinin şimdiye dek fevt olanlarının ve hidmet-i muhâfazadan firar edenlerinin esâmîleri tahrîr ve zabt olunmak lâzım gelmekle, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; nâmevcûdlarından ve fevt olanlarından bir neferi ketm ve ihfâ' etmemek üzere, her zümreyi kendi zâbitlerin ve ümerâ'-ı Mısır'dan üzerlerine baş ve buğ olan kıdvetü'l-ümeraü'l-kirâm (boşluk) dâme izzüma ma'rifetleriyle ale'l-esâmî yoklayup vuku' ve sıhhati üzere defterin gönderilmek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

123(124)

Antalya kâdisına hüküm ki;

Sen ki kâdısın; südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Antalya kal'ası dizdârı kıdvat-i ve'l-müstahfızın Cafer zîde hafîzzühû ile kal'a-yı mezbûrun müstahfız neferâtının ihtiyârları meclis-i şer'-i şerîfe varup, bin yüz iki senesi Cumadel-ûlâsının on yedinci günü matar ve zelzeleden kal'anın deryâ tarafından iki yüz on sekiz zirâ' tûlen duvarları münhedim olup termîme muhtâc olduğun ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden, hassa mimârlarından ta'yîn ve irsâl olunan (boşluk) zîde kadrühû ma'rifetiyle mahallinde ahvâl-i binâ'ya vukufî olanlar ile hakikati üzere keşf olunup, arz olunmak için hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

124(125)

Kıbrıs cezîresi muhâfazasında olan vezîr-i mükerrerem Ali Paşa'ya ve kâdılarına ve dizdârlarına hüküm ki;

Lefkoşa ve Magosa ve Tuzla ve Limasol ve Baf ve Girne kal'alarının her birinde kebîr ve sagîr ne miktar koca top olduğu çaplarıyla başka başka defter olunup ve sahîh ile meksûrları dahi birbirinden mütemeyyiz olmak üzere ale't-ta'cîl tahrîr ve defteri der-i devlet-medâra gönderilmek üzere vezîr-i mükerrerem Kapudan Paşa'ya irsâl ve teslîm oluna deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

125(126)

Tuna kapudanı Ali Paşaya hüküm ki;

Ol tarafta olan firkatelerin, kapudan ve levendâtının cümle-i levâzımlarıyla, Varna'dan çıkup gelmek üzere bundan akdem Âsitâne-i Saâdet-medârımdan irsâl olunup, zikrolunan firkatelerin girdaplardan mukaddemce ubûr ve yukarularda bulunmaları ehemmi mühimmât olmağla; imdi senki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; hâzır ve emîn olanlarını te'hîr ve tevakkuf ettirmeyüp bir mukaddim ve mu'temed adamını üzerlerine ta'yîn ve evvel be evvel girdapları geçüp, yukarularda bulunmak üzere irsâl ve me'mûr olduğun husûsların tekâmîl ve itmâmından sonra sen dahi meks ve ârâm etmeyüp sefâyin ile in-şâ-Allahû-teâlâ akarınca girdapları geçüp, yukarı Belgrad'a doğru teveccüh ve azîmet eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[40]

126(127)

Kili'den Fethü'l-İslâma varınca vâki' olan kâdıllara hüküm ki;

Tuna yalılarında gerek zâhire nakli ahvâli ve gerek sâ'ir sefâyin tesyîri ve umûru mühimme-i seferiyedir. Bi'l-cümle Tuna kapudanı olan Ali dâme ikbâlühûnun buyrulduzu mûcibince amel ve icrâ olunmak üzere hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

127(128)

Mısır kâdısına ve Dimkamete (?) defterdârına hüküm ki;

Bundan akdem Mısır vâlisi iken fevt olan Ahmed Paşa'nın yanında bulunan nukud ve eşyâsı mûmzî ve mahtûm kâdı defteriyle Âsitâne-i Saâdetim'e gönderilmesi için ta'yîn olunan mîr-âlem İbşir Ağa mübâşeretiyle, muhallefât-ı merkûmeden zî-kıymet olmayup, Âsitâne-i Saâdetim'e nakl olunması iktizâ eylemeyen eşyâ bâde'l-merâbit değer bahâlarıyla ve ma'rifet-i şer'le fûrûht ve akçesi mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslim ve mâ-adâ terekesi giden beğ çekdirmelerine tahmîl olunup, Âsitâne-i Saâdet'e irsâl ve bir nesnesi zâyî' ve telef olunmaktan bigâyet ihtirâz eyleyesiz deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

128(123)

Seddülbahir muhâfızı vezîr Hüseyin Paşa'ya ve Gelibolu muhâfazasında olan Bahri Mehmed dâme ikbâlühûya ve Seddülbahir ve Sultanhisarı ve Kilidbahir ve Sultaniye kal'aların dizdârlarına hüküm ki;

Siz ki; vezîr-i müşârün-ileyh ve mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve kılâ'-ı merkûme dizdârlarısız ve zikrolunan boğaz hisârları ve Gelibolu kılâ'ları secnlerinde mahbûs olan ashâb-ı ma'sûm ne töhmet ile ve ne tarihten habs olunmuşlar ise ale'l-esâmî sıhhati üzere mufassalan tahrîr ve başka başka defter edüp, vuku' üzere, südde-i saâdetime arz ve i'lâm eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

129(124)

Sâbıkâ Silistre beğlerbeğisi Mustafa dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Mukaddemâ Niğbolu ve Silistre sancaklarında ebnâ-yi sebîlin yoluna inüp, kat'-ı tarîk ve katl-i nüfûs eyleyen eşkıyâdan, Mizargrad kazâsında celeblik ile ticâret eyleyen kimesnelerin yoluna inüp, iki neferin katl ve birin mecrûh edüp, bin gurusların ve yanlarında bulunan sâ'ir eşyâların gâret etmekle, Edirne bostancı ustalarından, bundan akdem emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunan, Mehmed Usta, dört nefer şakîyi ele getirüp, Âsitâne-i Saâdetim'e ihzâr eyledikde, vech-i meşrûh üzere fesâd ve şekâvetlerin Divân-ı

Hümâyûnumda i'tirâf eylediklerinden sonra, refikleri taarruz oldukta, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, refiklerinden Darıcı bölükbaşısı ve Deli Ali ve Dursun ve Hızır ve Davud Hacı nâm beş nefer eşkıyâ hâlâ senin yanında olduklarını haber vermeleriyle, mezkûrları kayd ü bend ile Âsitâne-i Saâdetime ihzâr eyleyüp galibiyyet ettirmekten bigâyet ihtirâz eylemek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

Bir sûreti

Bervech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Salih dâme ikbâlühûya Deli Halil ve Boşnak Halil ve Ahmet ve Deli Ali'nin hizmetkârı Hasan nâm dört nefer eşkıyâ kayd ü bend ile ta'yîn olunan çavuş mübâşeretıyla Âsitâne-i Saâdetim'e ihzâr için hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[41]

130(125)

Eğin kadısına hüküm ki;

Kazâ-i mezbûra tâbi' Kozaraksız (?) nâm karye zimmîleri arzihâl edüp, karye-i mezbûr ahâlîsi zimmî olup, karyelerinde kadîmen yedlerine terk olunan kilisenin mürûr-ı eyyâm ile sakfi yarılıp ve ba'zı mahalleri dahi yıkılmaya meyl etmekle, içüne girmeğe havf olunup termîme muhtâc olduğun bildirüp, şeyh-ül islâmdan verilen fetva-yı şerîf mûcibince keşf olunup binâ'-yı aslîden ziyâde bir şey ihdâs olunmayup vaz'-ı kadîmi üzere termîminden kimesne tarafından mâni' olunmamak bâbında, hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden karye-i merkûm ahâlîsi zimmî ise kimesne mâni' olmamak için hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

131(126)

Mısır Mollasına ve ümerâ'-yı Mısır'a ve Yedibölük ağalarına ve kethudâlarına ve ocak ihtiyârlarına ve â'yân ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz; südde-i saâdetime arz ve mahzar gönderüp, muhâfız-ı Mısır Ahmed Paşa vefât etmekle, in-şâ'-Allahû-teâlâ yerine nasb ve ta'yîn olunan vâli varup vâsıl olunca, hırâset-i memleket ve sıyânet-i ahâlî-i vilâyette ve tertîb-i umûr ve tedbîr-i cumhûr ve tahsîl-i emvâl ve gılâl ve tanzîm ve tensîk-i tarîk-i hacc ve sâ'ir ahvâl için mahrûse-i Mısır-ı Kâhîre'nin sâdât-ı kirâm ve ülemâ' ve meşâyih-i kirâmı ile akd-i meclis-i şer-i şerîf olundukta, cümlelizin ittifâk-ı rey' ve tedbîrleriyle müteveffâ-yı müşârün-ileyhin kethudâsı

iftihârü'l-emâcîd vel-ekârim Ali dâme mecdühû kaymakam nasb ve ta'yîn ve cumhûr mahzarlarında hüccet olunduğu huzûr-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnuma arz ve i'lâm olunmağla, iltimâsınıza müsâade-i âliye-i hüsrevânem erzânî kılınmağın, siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve ümerâ' ve ocak ağaları ve kethudâları ve sâ'ir ocak ihtiyârları ve iş erlerisiz; eyâlet-i Mısır-ı Kâhîre, düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâm'il-âlem sâbıkâ rikâb-ı hümâyûnumda sadâret-i uzmâ kaymakamı olan vezîrim Ali Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlehûya tevcîh olunmağın, in-şâ'-Allahû-teâlâ vezîr-i müşârün-ileyh ol tarafa varup vâsıl olunca, def'î mezâlîm ve ref'î husûmât ve tanzîm-i umûr-ı cumhûr ve tekmîl-i hazîne ve sâ'ir husûslarda mûmâ-ileyh Ali dâme mecdühû ile maan cümleliz bezl-i makdûr ve sarf-ı meysûr edüp, bin yüz bir senesi terettübesine mahsûb olmak üzere, mukataât ve gümrükler ve darbhâne emânetini emânete ve iltizâmen her kimin üzerinde ise tebdîl ve tagayyür olunmayup, sene hitâmına değin üzerlerinde takrîr ve emvâl ve gılâlden müteveffâ-yı müşârün-ileyh vefâtında teslimâtından mâ-adâ zimmetlerinde bâkî kalan emvâl ve gılâli vakt ü zamânıyla min gayr-i nakz tahsîl ve Çerçibeği Mehmed dâme izzühûnun dahi, bin yüz ve yüz bir çerçi bakayâsıyla bin yüz bir Minye ve Menfelut ve Atfihiye vilâyetlerinin bâkî kalan emvâl ve gılâlini ve yüz bir senesinde behnadiye mukataasını ümerâ'dan Süleyman dâme izzühûya emâneten zabt etmekle, onun dahi emvâl ve gılâli tamâmen tahsîl olunup, emânete zabt eyledim deyü müteveffâ-yı müşârün-ileyhin muhallefâtından tekmîl olunmak mülâhazasıyla bir akçe ve bir habbesi gösterilmeyüp ve sene-i merkûm terettübesine mahsûp olmak üzere Harameyn-i Şerîfeyn ve asâkir-i Mısır-ı Kâhîre ve sâir alîk ve cerâyeye ashâbına muayyen olan gılâlden, müteveffâ-yı müşârün-ileyhin fevti tarihine gelince teslîm-i enbâr ve sarf olunandan mâ-adâ, zimemde elli bin erdeb gılâl olup, masraf açığı otuz bin erdeb gılâl olmağla, bade't-tahsîl masraf açığı kapandıktan sonra fazla kalan yirmi bin erdeb gılâl, mîrî için hıfz olunup, Harameyn enbârından askerî tâifesinin alîk ve cerâyeleri için alınan sekiz bin erdeb gılâli bi-kusûr enbâra teslîm ve mahalline irsâl ve hücceti der-i devlet-i âliyeme gönderilüp ve müteveffâ-yı müşârün-ileyhin selefi vezîrim Hasan Paşa'dan bin doksan yedi ve doksan sekiz ve doksan dokuz seneleri gılâlinin bakayâsından kabûl edüp, kendüsü hayvanından (?) tahsîl eylediğinden mâ-adâ, ümenâ' ve mültezîmin zimmetlerinde bâkî kalan kırk dokuz bin dokuz yüz yetmiş beş erdeb gılâl, bi't-tamam mahalli mahallinden mîrî için tahsîl ve der-enbâr eyleyüp ve müşârün-ileyhin fevti tarihinden sene-i merkûm tamamına değin vâki' olan mahlûlâtın bir akçesi ketm ve ihfâ' olunmayup, cümlelizin ittifâkıyla gereği gibi zabt ve müşârün-ileyh zamanında yedi bölük halkından hidemât-ı âliyemde bulunanların müstehak oldukları mu'tâd terakkilerine tevzî' olunup, mahrûse-i merkûmede kadîmden mahlûl getirene ihbâriyesi verildikten sonra, mâ-adâsı hıfz olunup terakki ashâbına verilirken,

birkaç seneden berü mahlûl getirenlere itibâr olunmayup ağalarının ırzlarına havâle olunmağla, mahlûlât ketm olunmağın yine kaide-i kadîm icrâ ve mahlûl getirenlere ihbâriyesi verildikten sonra, mâ-adâsı zabt ve mahallinde müstehak olana terakki ashâbına tevzî' olunup ve sene-i merkûma mahsûb olmak üzere bahar emânetinden hazîne-i Mısır'a teslîmi lâzım gelen yüz seksen bir kîse mısırî akçeyi müteveffâ-yı müşârün-ileyh ulûfesine takass ve bâkîsini malından tekmîl edüp ve yerine tahvîl alup, sene-i merkûm bahar emânetinden hâsıl olacak malda Mısır hazînesinin alâkası olmayup, mîrî için zabt ve tahsîli iktizâ etmeğın, mu'tâd-ı kadîmi üzere sene hitâmına değın zabt ve hâsıl olan emvâli, mîrî için kabz ve defter olunup, defteriyle başka hazîne[ye] bağlanup, hazîne-i âmireme irsâl olunup, terakki kusuru ve mukataât kûsûru tekmîli nâmıyla müteveffâ-yı müşârün-ileyhin muhâllefâtına vaz'-ı yed ve bir akçe ve bir habbesi itlâf ve izâat olunmayup, gerek nukud ve gerek emvâl-i sâ'iresi ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve memhûr ve mûmzâ defteriyle der-i devlet-medârıma irsâl eylemeniz bâbında, başka başka evâmir-i şerîfim sâdır olunmağın, mezâmin-i münîfesini tenfîz ve icrâ ve zikrolunan emvâl ve gılâlin tahsîlinden ve terakki husûsunda ve tekmîl-i hazîne emrinde ve zabt u rabt u memleket ve tarîk-i hacc mühimmâtını tetmîmde ve sâ'ir umûrda.

[Cümleniz]

[42]

Cümleniz sadâkat ve istikâmet ve hüsn-i muvâfakat üzere olup, hilâfını irtikabdan bigâyet ittika eylemeniz bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki;

Amel edüp dahi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; mevâdd-ı merkûm için başka başka evâmir-i şerîfim sâdır olmağın, mezâmîn-i münîfesini tenfîz ve icrâ ve zikrolunan emvâl ve gılâlin tahsîlinden ve terakki husûsunda ve tekmîl-i hazîne emrinde ve zabt u rabt-ı memleket ve tarîk-i hacc mühimmâtını tetmîmde ve sâ'ir umûrda, cümleniz sadâkat ve istikâmet ve hüsn-i muvâfakat üzere olup, hilâfından bigâyet ittika eyleyesiz. Zikrolunan husûsların husûlü cümlenizden matlûbdur. Şöyle ki; kaymakam-ı mûmâ-ileyhe havâle ve ta'lîk ile ve müzâheretde kusûr olunduğu mesmû'-ı hümâyûnum olur ise, mes'ûl olursuz ana göre mülâhaza edüp ol evâmir-i şerîfimin mezâmîn-i münîfesini icrâda dakika fevt eylemeyesiz deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

132(127)

Mısır kâdısına ve ümerâ'-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve Yedibölük ağalarına ve kethudâlarına ve â'yân ve iş erlerine hüküm ki;

Mahrûse-i Mısır-ı Kâhîre tevâbi'inden vilâyet-i Behsadiye ve tevâbi' mukataası bin yüz senesi terettübüne mahsûb olmak üzere, Süleyman dâme izzühûnun bervech-i emânet uhdesinde olup, emâneten zabt eylemekle özr ve bahâne olunup, bir akçe ve bir habbe kesr ve zarar gösterilmeyüp, hazîne noksan tertîbine ve rıza-yı hümâyûnum olmayup, emvâl ve gılâli tamamen kendüden matlûb olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz mîr-mûmâ-ileyh ve vech-i meşrûh üzere habîr ve âgâh eyleyüp, vilâyet-i merkûmenin emvâl ve gılâlini pâ-yi vech-gâh, yerli yerinden cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazîne ettirilmeğın, her biriniz bezl-i meysûr eylemeniz bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

133(128)

Çerçi Beyi olan Mehmed dâme izzühûya hüküm ki;

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin; sene-i sâbıkâda uhdende olan Çerçi vilâyeti Minye ve Menfelut ve Atfihîye vilâyetleri inzimâmıyla bin yüz bir senesi terettübesinden gerü ibka' ve mukarrer olup, sene-i sâbıkâda Çerçi malından ve gılâlından küllî bakayâ olup, yüz bir senesinin dahi gılâlından bir habbe verilmeyüp, malından dahi ekserî zimmetinde olduğu mesmû'-ı hümâyûnum olup; zikrolunan emvâl ve gılâl bi't-tamam senden matlûb olmağla, sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin; vech-i meşrûh üzere zimmetinde olan emvâl ve gılâlden bir habbe ve bir nesne kesr ve noksan arz eylemeyüp, cümle ümerâ' ve kaymakam ve ocak ağaları ve kethudâları ve ocak ihtiyârları ma'rifetleriyle, emvâli, divân-ı Mısır'a ve gılâli enbâr-ı hâssaya teslîm edüp, mal ve gılâl-i mîrîyi ketm ve telefden bir tarikle bir habbe izâatinden, ziyâde hazer eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

134(129)

Mısır kâdısına ve ümerâ'-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve Yedibölük ağalarına ve kethudâlarına ve ocak ihtiyârlarına hüküm ki;

Mahrûse-i Mısır-ı Kâhîreye tâbi' olan mukataât ve gümrükleri ve darphâne emânetini bin yüz bir senesi terettübesine mahsûb olmak üzere, sâbıkâ Mısır vâlisi müteveffâ Ahmed

Paşa'dan der-uhde ve iltizâm edenler, senesi hitâmından mukaddem tebdîl ve tagayyür olunmak ihtimâli olur ise, hazîneye küllî zarar tertîbi mukarrer ve muhakkak olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; vech-i meşrûh üzere müteveffâ-yı müşârün-ileyhden, sene-i merkûma mahsûb olmak üzere mukataât ve gümrükleri ve darphâne emâneti her kime der-uhde ve iltizâm etmiş ise, in-şâ'-Allahû-teâlâ sene hitâmında uhdelerinde olan emvâl ve gılâl min-gayr-i naks kendülerden tahsîl olunup, muhâsabeleri görülmek üzere tebdîl ve tagayyür olunmayup, sene tamamına değin üzerlerinde takrîr olunup, tahsîli lâzım gelen emvâl ve gılâlinin mu'tâd üzere mezbûrlardan cem' ve tahsîle bezl-i mechûd eyleyüp, bir vechle emvâl ve gılâl-i mîrîye kesr tertîb edecek vaz'-ı irtikabından ictinâb eylesesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

[43]

135(130)

Mısır mollâsına ve ümerâ'-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve Yedibölük ağalarına ve kethudâlarına ve â'yân ve iş erlerine hüküm ki;

Mahrûse-i Mısır-i Kahire tevâbi'inden bin yüz bir senesi terettübesine mahsûb olmak üzere gerek bervech-i iltizâm ve gerek emânet-i mukataât zabteden ümerâ' ve küşşâf ve sâ'ir mültezimin uhdelerinde olan mukataâtın emvâl ve gılâl ve rûznâmçe-i Mısır defterlerinde mukayyed ve musarraah olduğu vech üzere zabt edenlerden matlûb olup, hazîneye kesr tertîbine ve sâbıkâ Mısır vâlisi olan müteveffâ Ahmed Paşa'nın muhallefâtından tekmiâl olunmak mülâhazasıyla bir akçe ve bir habbe gösterilmesine rızâ-yı hümayûnum olmayup, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; mezbûrları vech-i meşrûh üzere habîr ve âgâh eyleyüp ve üzerimizde olan gılâl ağaların tebdîl ve tagayyür ettirmeyüp, gerek bervech-i iltizâm ve gerek emâneti herkesin uhdesinde olan mukataât ve gümrükleri sene-i merkûmun hitâmına değin zabt u rabt ve zimmetlerinde olan emvâl ve gılâl ve rûznâmçe-i Mısır defterlerinde mukayyed olduğu vech üzere tamamen tahsîl eyleyüp, bir akçe ve bir habbe kesr göstermekle hazîneye noksân tertîbine sebep olmakdan (...) ve müteveffâ muhallefâtından tekmiâl olunmak bahânesiyle müteveffâ-yı müşârün-ileyhin muhallefâtına vaz'-ı yed olup, bir habbesini izâatden bigâyet ihtirâz eylesesiz deyü hüküm yazılmışdır. Evâil-ı B.sene [1]102.

136(131)

Mısır kâdisına ve ümerâ'-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve yedi bölük ağalarına ve kethûdalarına ve ocak ihtiyarlarına ve iş erlerine hüküm ki;

Sâbıkâ Mısır vâlisi olan müteveffâ Ahmed Paşa'nın bin doksan yedi ve doksan sekiz ve doksan dokuz seneleri gılâlinin kabîl-i tahsîl olan bakayâsından düstûr-ı mükerrerem selefi olan vezîrim Hüseyin Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûdan kabûl edüp, müteveffâ-yı müşârün-ileyhin hevâsına tahsîl eylediğinden mâ-adâ, kırk dokuz bin dokuz yüz yetmiş beş erdeb gılâl ba'zı ümenâ ve mültezîmin zimmetlerinde kaldığı mesmû'-ı hümâyûnum olmağla mîrî için cem' ve tahsîli lâzım gelmeğın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; vech-i meşrûh üzere sinîn-i merkûm gılâli bakayâsından müteveffâ-yı müşârün-ileyhin selefinden kabûl eylediği bakayâdan kendüsü hevâsına tahsîl eylediğinden mâ-adâ, ümenâ ve mültezîmin zimmetlerinde bâkî kalan kırk dokuz bin dokuz yüz yetmiş beş erdeb gılâl mahall-i mahallinden bi't-tamam mîrî için tahsîl ve der-anbâr eyleyüp, bir ferde taallül ve muhâlefet ettirmeyüp, kimesneye himâyesiyle emr-i tahsilde müsâmaha ve müsâheleden bigâyet ihtirâz eylesesiz deyü yazılmışdır. Evâil-ı B.sene [1]102.

137(132)

Mısır mollâsına ve ümera-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan Ali dâme mecdühûya ve yedi bölük ağalarına ve kethudâlarına ve ocak ihtiyârlarına ve â'yân vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Bundan akdem vefât eden muhâfaza-i Mısır Ahmed Paşa'nın emvâlini, kabzına me'mûr olan (boşluk) ma'rifetiyle kalîl ve kesîr her ne ise, tahrîr ve defter eyleyüp, memhûr ve mûmzî defteriyle min-gayr-i naks der-i devlet-medârıma irsâl eyleyüp, terakki kusûru ve mukataât kusûru tekâmîli nâmıyla ve sâ'ir vechle bir akçe ve bir habbesi itlâf ve izâat olunmaktan bigâyet ihtirâz eylesesiz deyü yazılmışdır. Evâil-ı B.sene [1]102.

138(133)

Mısır kâdısına ve ümerâ'-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve yedi bölük ağalarına ve kethudâlarına ve â'yân ve iş erlerine hüküm ki;

Sâbıkâ Mısır vâlisi olan müteveffâ Ahmed Paşa'nın uhdesinde olan bin yüz senesi terettübesine Mısır askerinden hidemât-ı âliyyemde bulunup, kanûn-ı kadîm üzere terfi'ye müstehak olanların, mu'tâd üzere terfi'lerinin verilmesi ehemm ve elzem olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; müteveffâ-yı müşârün-ileyhin fevtinden sonra senesi tamâmına değın vâkî' olan mahlûlâtının bir akçesi ketm ve tebdîl ve tagayyür ve itlâf ve izâat olunmamak üzere cümleliz hüsn-i dikkat ile takayyüd ve ihtimâm ve gereği gibi zabt eyleyüp, müşârün-ileyhin zamânında yedi bölük halkından hidemât-ı âliyyemde bulunanların müstehak oldukları

mu'tâd terfi'leri için tevzî' eyleyüp, müsâmaha ve müsâhele olunmağla, mahlûlatdan bir akçe ve bir habbe ketm ve ihfâ' ve bir tazrîriyle itlâf ve izâat ve terfi' tekâmîli için müteveffâ-yı müşârün-ileyhin muhallefâtına vaz'-ı yed ve taarruz olunmakdan bigâyet ihtirâz eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî 4 B.sene [1]102.

[44]

139(134)

Mısır mollâsına ve ümerâ'-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) dâme mecdühûya ve yedi bölük ağalarına ve kethudâlarına ve â'yân ve iş erlerine hüküm ki;

Hazîne-i Mısır-ı Kahire'den Haremeyn-i Şerifeyn ahâlîsine ve asâkir-i Mısır-ı Kahire'ye ve sâ'ir alîk ve cerâye ashâbına muayyen olan gılâlden bin yüz senesi terettübüne mahsûb olmak üzere sâbıkâ vâlisi olan müteveffâ Ahmed Paşa'nın fevti tarihine değın, teslîm-i anbâr ve sarf olunandan mâ-adâ hâlâ ümerâ' ve küşşâf ve mültezîmin zimmetlerinde olan bakayâ, karz tarîkiyle ba'zı mahallere verilen elli bin erdeb gılâl olup, gılâl-i merkûmdan otuz bin erdeb gılâl masraf açığı olduğu sem'î-i hümâyûnum ilka' olunmağın; imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; vech-i meşrûh üzere tevâki' gösterilen elli bin erdeb gılâl her kimin zimmetinde ise bi't-tamâm tahsîl ve Haremeyn-i Şerifeyn ahâlîsinin asker-i Mısır ve sâ'ir alîk ve cerâye ashâbından muvazzaf ve muayyen olan gılâlleri her ne ise, verildikten sonra bu sûretde bâkî kalan yirmi bin erdeb gılâli, mîrî için der-anbâr ve hıfz edüp, sene-i merkûm gılâlinden müteveffâ-yı müşârün-ileyhin fevti tarihine gelince olan îrâd ve masraf ve zikrolunan bakayâ dahi kimlerden tahsîl ve ne mahalle sarf olunur ve mîrî için ne mikdârı hıfz olunur ise, aynı ile defter ve sıhhati üzere Âsîtâne-i Saâdetim'e arz ettirüp, husûs-ı merkûmda bir ferde himâye ve mîrî gılâlin itlâf ve izâatından bigâyet ihtirâz eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî 2 B.sene [1]102.

140(135)

Mısır mollâsına ve ümera-i Mısır'a ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) dâme mecdühûya ve yedi bölük ağalarına ve kethudâlarına ve iş erlerine hüküm ki;

Bin yüz bir senesi terettübüne mahsûb olmak üzere Haremeyn-i Şerifeyn gılâlini tamâmen tahsîl ve dâhil-i anbâr-ı hassa olup, hüccet-i şer'iyye olunduktan sonra yirmi bin erdebi sefâyine, tahmîl ve irsâl ve bâkîsi merhûd-ı (?) anbâr olup, ol dahi gönderilmek üzere iken, îrâd-ı anbâra killet üzere gelmekle, Haremeyn gılâlinden yine yerine edâ olunmak

şartıyla, sekiz bin edeb gılâl tavâif-i askeriyenin alik ve cerâyelerine verildiği mesmû'-ı hümâyûnum olduğu, Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsinin mu'ayyen ve muvazzaf olan gılâllerinin tamâmen mahalline irsâl ve îsâli ehemm ve elzem olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; sene-i merkûm gılâlından tahsîli fermânım olan bakayâ cümle ve tahsîl olunup, geldikce, mukaddem Haremeyn anbârından askerî tâifesinin alik ve cerâyeleri için yine edâ olunmak üzere alınan sekiz bin erdeb gılâli yerine vaz' ve edâ eyledikten sonra, sene-i merkûma mahsûb olmak üzere Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsinin mukaddem gönderilenden mâ-adâ ne mikdâr bakayâ gılâlleri kalmış ise, alâ-eyyi-hâl min gayr-i naks bi't-tamâm irsâl ve îsâl ve bu husûsu sâ'ir umûra takdîm eyleyüp, tamâmen mahalline vusûlünü hüccet ettirüp, hazîne-i âmirem defterlerine kayd olunmak üzere hüccetini irsâl ve îsâl eyleyüp, Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsinin zarûret ve müzâyakalarına bâis olur vaz' irtikâbından ictinâb eylesiz deyü yazılmışdır. Fî 3 B.sene [1]102.

141(136)

Mısır kâdisına ve ümerâ'-i Mısıra ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve yedi bölük ağalarına ve kethûdalarına ve ocak ihtiyârlarına hüküm ki;

Mahrûse-i Mısır-ı Kahire'de kadîmden mahlûl vâki' oldukda Âsitâne-i Saâdetim'de cârî olduğu vech üzere mahlûl götürene kânûn üzere ihbâriye verildikten sonra, mâ-adâsı hıfz olunup, iktizâ eden terfi' ashâbına verilür iken, birkaç seneden berü, mahlûl getürenlere i'tibâr olunmayup, ağalarının arzlarına havâle ve taallik olunmağın, kimesne mahlûl götürmekden kalub bu takrîbiyle feti (?) ve akar-ı mahlûlât ketm ve ihfâ' olunmağla, Mısır askerinden uğur-ı hümâyûnumda hidmet-i sebat edenlerin müstehak oldukları terfi'lerinin verilmeyüp, ta'ciz olduğuna bâis olmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; bade'l-yevm husûs-ı merkûmda yine kâide-i kadîm icrâ olunup, mahlûl getirenlere kânûn üzere ihbâriyesi verildikten sonra vâki' olan mahlûlât zabt olunup, mahallinde müstehak olan terfi' ashâbına tevzî' olunmak üzere gereği gibi hıfz olunup, bir akçe ve bir habbesi ketm ve ihfâ' olunmayup, dâbb-ı kadîme mugayir vaz' ve hareketden ittika eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

[45]

142(137)

Mısır kadısına ve ümerâ'-i Mısıra ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve Yedibölük ağalarına ve kethudâlarına ve ocak ihtiyârlarına hüküm ki;

Cidde'den sefâyin ile beher sene Mısır'a gelen baharın emânetinden, rüznâmçe-i Mısır defterlerinden, hazîne-i Mısır'a yüz seksen bir kîse-i mısırî îrâd-ı kayd olunmağla, sâbıkâ Mısır vâlisi olan müteveffâ Ahmed Paşa, bin yüz bir senesi terettübesinden mahsûb olmak üzere, hazîne-i Mısır'a teslimi lâzım gelen yüz seksen bir kîse-i mısırî akçeyi müteveffâ-yı müşârün-ileyh, hazîne-i Mısır'dan mukayyed olan ulûfesine takass ve îrâd ve masraf kayd edüp, bâkîsini malından tekmîl edüp ve yedine tahvîl alup, min ba'd sene-i merkûmede bahar emânetinden hâsıl olacak malda, Mısır hazînesinin ulûfesi olmayup, mîrî için zabt ve tahsîl olunması iktizâ etmeğin, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emânet-i merkûm muhâfız-ı Mısır olanların taraflarından kimin ma'rifeti ile zabt olunagelmiş ise, ol vechle kaymakam nezâretiyle âdet-i ma'hûdu üzere sene-i merkûme hitâmına değin sadâkat ve istikâmet üzere zabt ve hâsıl olan emvâli, mîrî için hıfz ve sıhhati üzere defter eyleyüp, defteriyle başkaca hazîne-i amîreme irsâl eyleyüp, bir akçesi ve bir habbesi izâat ve itlâf olunmakdan bigâyet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

143(138)

Ümerâ-i Mısır ve mahrûse-i merkûmede kaymakam olan (boşluk) ve Yedibölük ağalarına ve kethudâlarına ve â'yân ve iş erlerine hüküm ki;

Sâbıkâ Mısır vâlisi müteveffâ Ahmed Paşa, bin yüz bir senesi terettübüne mahsûb olmak üzere, hazîne-i Mısır-ı Kâhîre tevâbi'inden olan vilâyetleri ve sâ'ir mukataât ve gümrükleri taksît-i divânî ile ümerâ' ve küşşâf ve sâ'ir mültezimînden her kim tefvîz ve sipâriş eylemiş ise teftiş ve tefahhus edüp, müşârün-ileyhin fevti tarihi olan sene-i merkûme fevtinin altı ay ve on birinci gününe gelince, zimmetlerinde olan emvâl ve gılâlden teslimâtları yedlerinde olan rüznâmçe sûreti mûcibince yoklayup, defter eyleyüp, teslimâtlarından mâ-adâ kalîl ve kesîr zimmetlerinde zuhûr eden bakayâ her ne ise, rüznâmçe-i Mısır defterinde kayd ve tasrîh olunduğu üzere senesi hitâmına değin bi't-tamam tahsîl olunup, öZR ve bahâne ve kûsûr getirülmekle, hazîneye noksân tertîbinden bigâyet ihtirâz edüb, husûs-ı merkûmda gereği gibi ihtimâm edüp, keyfiyyet-i ahvâli sıhhati ve vuku'u üzere Âsitâne-i Saâdetim'e arz ve i'lâm eylemek bâbında fermân-ı alî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

144(139)

Edirne kâdısına hüküm ki;

Ahmed nâm kimesne, südde-i saâdetime arzihâl edüp, bir seneden mütecâviz Edirne zindanında mahbûs ve hasta olan babası Mustafa nâm kimesne ıtlâk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın; erbâb-ı divânın şer'le hakların vermek üzere, zindandan ıtlakı için hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

145(140)

Eğın kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Meşâğ nâm-ı karyenin zimmî reâyâsı südde-i saâdetime arzihâl edüp, karyelerinde kadîmen yedlerinde terk olunan harâbe-i müşrif ve termîme muhtâc olan mahalleri kiliseleri kendi nukzı ile vaz'-ı kadîmisi üzere termîmlerine mûmânaat olunmamak üzere şürûtuyla yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

146(141)

Filibe kadısına hüküm ki;

Boğdan voyvodası kapıkethûdası olan Özkariib südde-i saâdetime arzihâl edüp, İstanimaka kurbunda Siroz ve Gümülcine tarafında vâki', İstanimaka suyu üzerinde taş köprü mürûr-ı eyyâm ile münhedim olup, mürûr u ubûr eden ebnâ-yı sebîl küllî usret çekmekle, nehr-i mezbûrun üzerinde mukabil olan mahalde kendi malıyla ikigöz taş köprü binâ'sına kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; vech-i meşrûh üzere amel eyleyesin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[46]

147(142)

Filibe mollasına ve ve kâdılarına ve âyân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Emirü'l ümerai'l-kirâm Yörük tahrîrine me'mûr olan Hasan dâme ikbâlühû südde-i saâdetime mektûb gönderüp, mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh me'mûr olduğu Yörük tâifesini tahrîr ederek, Filibe'ye varup, kazâ-ı mezbûrda bulunan Yörük tâifesini dahi fermânım olduğu vech üzere tahrîre mübâşeret eyledikte, sen ki Filibe kâdısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; Hazreti Ebû Eyyûb Ensârî raduyallahû-anh vakfi için tahsîsi ماکر olunmamış deyü defterin imzâ'lamayup

ve tescil eylemeyüp, ihtilâfa bâis olduğunuz i'lâm eylediği ecilden, imdi mukaddemâ Yörük oldukları malûm olan, gerek medîne-i münevvere ve Hazreti Ebû Eyyûb Ensârî raduyallahû-anh ve Sultan Bayezid ve Sultan Murad Gazi Evrenus ve sâ'ir evkâfda olan Yörüklerdir ve gerek yamacı (?) ve bağcı ve eşkinci ve künyeci (?) ve sarıca Yörükleridir, her kangî kazâda bulunur ise, mukaddemâ fermânım olduğu vech üzere, tahrîr ettirilüp, taallül ettirilmemek bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

148(143)

Menteşe sancağında vâki' olan müftülere ve kâdırlara ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Bervech-i arpalık Mentese sancağına mutasarrıf olan İbrahim Paşa'nın ahâlî-i vilâyete hilâf-ı şer-i şerîf, zulm ve taaddîsi etbâ' ve levendâtının fesâd ve şekâvetleri mesmû'-ı hümâyûnum olup; mahallinden istifsâr ve istiksâ için kıdvetü'l-emâcid vel-â'yân (boşluk) zîde mecdühû ta'yîn ve irsâl olunmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhin ahâlî-i vilâyete olan zulm ve taaddîsi ve sâ'ir ahvâlini mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle, bilâ-ziyâdet ve noksân madde-i âmâde tahrîr ve sıhhati üzere her biriniz başka başka südde-i saâdetime arz ve i'lâm edüp, bir maddesini ketm (karalama) edüp, hilâf-ı irtikâbdan bigâyet ictinâb eylesesiz deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i B. sene [1]102.

149(144)

Tuna kapudanı Ali dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmi'l-alem nâzım-ı menâzımı'l-ümem vezîr-i a'zamım serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâmallahü-teaâlâ iclâlühû ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnumla Âsitâne-i Saâdetimden in-şâ'-Allahû-teâlâ sebîl-i cihâda karîb-i azîmet üzere olup, Tuna yalılarında Belgrad tarafına nakl ve tesyîrine me'mûr olduğun zehâyir ve cebehânenin bi-avnihi-teâlâ bir gün ve bir sâat mukaddem, nakli muktezî olup, husûs-ı merkûm senin uhdene müfevvez olmağla, vakt ü zamânıyla mahallinde bulunmaz ise mücerred ihmâl ve müsâmahana haml olunması mukarrer ve muhakkak olunmağın, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; emr-i şerîfim vardığı gibi hâlâ Tuna yalılarında hâzır ve mevcûd olan cebehâne ve zehâyiri bir gün evvel sefînelere tahmîl ve girdapları yukarı tesyîr mahall-i me'mûra nakl ve îsâle ihtimâm eylesesin; henüz fermânım olan mahallerden iskelelere nakl olunmayan zehâyir, mübâşirlerine adamlar ta'yîn ve seriân ve âcilen Tuna iskelelerine getirdüp, anları dahi evvel be evvel vech-i meşrûh üzere mahall-i me'mûra îsâl

eyledikten sonra, in-şâ'-Allahû-teâlâ ol havâlîde me'mûr olduğun hidemât-ı mühimmeyi itmâm ve tekmîl eyledikten sonra, akablarınca gitmek üzere hâliyâ hâzır ve mevcûd olan firkateleri girdaplardan yukarı mukaddemce ubûr ettirüp sen dahi muaccelen itmâm-ı hidmete leyl ü nehâr sa'y ve ihtimâm edüp, vakt ü zamânıyla yukarularda bulunmağa bezl-i mechûd eyleyesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı B.sene [1]102.

150(145)

Edirne kâdısına hüküm ki;

Edirne'de vâki' Hacı Etmekci fukarâsı arzihâl edüp, Edirne bostancıları ustalarından Mustafa usta, mahrûse-i mezbûrede kal'a dâhilinde ihdâs eylediği fırında, bilâ-fermân has etmek işledüp, bunlara kesr (?) verdiğin bildirüp, dahi etmek işleyüp, has etmek işlememek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; has etmek işlemek emr-i şerîf verilmemiş etmek işlediği vâki' ise mukaddemâ tenbîh ve şer'an olduğu üzere, men' olunmak bâbında yazılmışdır. Fî Evâhir-ı B.sene [1]102.

[47]

151(146)

Karaman vâlisine ve Anadolu Beğlerbeğisine ve Teke ve Menteşe sancaklarına mutasarrıf olanlara ve Kütahya ve İzmir ve Konya kâdılarına ve Aydın ve Saruhan ve Balıkesiri sancakları mütesellimlerine hüküm ki;

Danışmendli Türkmeni cemâatinden olup, Aydın livâsı sâkinlerinden mîr aşiretleri olan Altıparmak oğlu Hüseyin'e tâbi' Karalı cemâatini ve Hacı Hasan Kethudâ'ya tâbi' Küçük Musacalu cemâati ve Musa Kethudâ ve İvaz Kethudâ Cücük Yusuf Kethudâya tâbi' Cevaşir cemâati ve Hüseyin Kethudâ ve Süleyman Kethudâ ve Osman Kethudâ'ya tâbi' Kaşıkçı cemâati ve Sarı Bekir Kethudâ'ya tâbi' Göregir cemâati Kudal Ömer Kethudâ ve Ferruh Kethudâ'ya tâbi' Büyük Musacalu Cemâati ve Veli Kethudâ'ya tâbi' Kürd Mehmedli cemâati ve Köse İbrahim Kethudâ ve Bali Kethudâ ve Kız Kethudâ'ya tâbi' Büyük Musacalu cemâati ve Ali Kethudâ ve Keşoğlu Bekir Kethudâ'ya tâbi' Küçük Musacalu cemâati ve Ali Kethudâ ve Mehmed Kethudâ ve Hacı Osman oğlu İbrahim Kethudâ'ya tâbi' Gördüngöre (?) Cemâati Hacı Mehmed Kethudâ'ya tâbi' Mucan (?) cemâati ve yine Danışmendli Türkmeni tâifesinden olup, Rum livası sâkinlerinden Bektaş Kethudâ ve Kara Ömer Kethudâ ve Hacı Ali oğlu Ahmed'e tâbi' Herekli cemâati ve Cafer Kethudâ ve Çarık Ali Kethudâ ve oğlu Koca'ya tâbi' Karaca Kürd cemâati ve İbrahim Kethudâ ve Hacı Ömer oğlu Mustafa'ya tâbi'

Boynuinceli cemâati ve Veysi Kethudâ oğlu Ahmed ve Ali oğlu Mehmed'e tâbi' Savicli (?) cemâati Hacı Bekir Kethudâ ve Halil Kethudâ'ya tâbi' Şarklı Kürdî cemâati ve Ali Kethudâ ve Hacı Ebu Serdar oğlu ve Ferik Ali Kethudâ ve Osman Kethudâ'ya tâbi' Kurdboyu kebir ve Kurdboyu sagir ve Mehmed Kethudâ Bali Bektaş oğlu Mirza Ali ve Sekban oğlu Atmaca'ya tâbi' Sarıklı cemâati ve Bekir Kethudâ Yusuf oğlu İsmail Kethudâ ve Mustafa Kethudâ'ya tâbi' Sarılar boyu kebir ve sagir cemâati ve İsmail Kethudâ'ya tâbi' Duduhanlı cemâati ve Duman oğlu Ahmed Kethudâ ve Köse Mehmed'e tâbi' Veliler cemâati ve İbrahim oğlu Irzaman oğlu Ahmed Kethudâ ve Arap oğlu ve Hacı Bekir ve Bektek ve Ömer oğlu Osman nâm Kethudâlara tâbi' diğer Kaşıkçı cemâati ki zikrolunan cemââtler konar ve göçer evlü olup kadimden Haleb ve Adana beynlerinde sâkinler iken, birkaç seneden berü Aydın, Beğşehir ve Kengırı (Çankırı) ve Hota ve Gedikler kazâlarında vâki' palankalara mürûr ve ubûr eyledikleri kasaba ve kurrâ ahâlîlerin rencide ve zarar ve anların aralarına nüzûl ve hayvanatlarına yedirüp ve çekidüp ve avdetleri esnâsında bağları aralarına konup, otuz kırk gün mikdârı meks ve muti (?) ve urûmların ekl eyledikten mâ-adâ eşcârın kat' ve taşrada bulunan hayvanların ahz ve eshabı varup taleb eyledikte, darb-ı şedîd ile darb ve mecrûh ve ba'zuların katledüp, zulm ve taaddîleri olduğun Aydın Beğşehir kâdisi Kengırı ve sâ'ir kasaba ve kurrâ ahâlîsi arz ve mahzar etmeleriyle, zikrolunan cemââtler Sıgla sancağına tâbi' Ayasuluğ nâm-ı diğer Viranşehir nâm mahallden Torbalı nâm mevki'ye varınca tûlen ve arzen tahminen on iki sâat mikdârı, hâlî ve harâbe olan arâzide ve bir mikdârı dahi Balıkesir sancağında Susurlug ve Ömerköy nâm karye karîbinde Demirkapı ve Viranhan demekle marûf arâzî-i hâlîyede iskân olup, fî-mâba'd beynlerinde taayyünü kesb eylemiş, ihtiyâr eyledikleri mu'temed adamlar, cemâatlerine baş ve buğ ta'yîn olunup, içlerinde fesâd ve şekâvet eder olur ise, kendüler ahz ve hâkime teslim eylemek üzere ihtiyârları ve iş erleri ma'rifetiyle beherlerine kefile verüp, arâzî-i mezbûreyi ma'mûr ve şen ve abâdan eylemek üzere zirâat ve hırsat edüp, hâsıl eyledikleri mahsûlâtından arâzîlerinin humsların ve bağ ve bağçe ve bostanlarından tahsilü'ş-şer'i iktizâ eden hukûk-ı arâzîlerin cânib-i mîrîye edâ edüp, İzmir'den Demirkapı'ya gelince olhavâlden mürûr ve ubûr eden ebnâ-yi sebîli kat'a-yı tarîkden ve sâ'ir eşkiyâ mazarratlarından gereği gibi muhâfaza ve emîn ve mutmain eylemek şartıyla, hidmet-i mezbûre mukâbelesinde avârız-ı divâniye ve rüsûm-ı raiyyetleri ve bi'l-cümle tekâlif-i örfiye ve şakka üzerlerinden ref' ve muâf müsellah olup, kat'â bir nesne mutâlebe olunmayup ve mevâşilerin mikdârı üzere yaylalarına götürdüklerinde kendüler götürmeyüp, ehl ü iyâlleriyle kendüler sayf ve şitâda mevâki'-i mezkûrede sâkin olup, ancak çobanları ile gönderüp, kemâ-kân r'ay ettirmekte kimesne mâni' olmamak üzere, bi'l-fiil başdefterdârım olan İsmail dâme ilmühû i'lâmıyla nüzûl eyledikleri arâzîyi zirâat ve

hirâsetten tavattun eylemek üzere mahalline kayd ve vech-i meşrûh üzere mâliyyeden emr-i şerîf verilmek mûcibince amel olunmak bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[48]

152(147)

Karaman vâlisine ve Kırşehir kâdısına ve Tokat nâibine ve Tokat voyvodası ve Kırşehir mütesellimine hüküm ki;

Halep ve Yeniil Türmeni'ne tâbi' Emir cemâatinden Elhâc Ali ve Selim ve Hamza ve Elhâc Veli ve Elhâc Tahir ve Elhâc İbrahim ve Mehmed ve Abdullah ve Abdülatif ve Şamlı Mehmed tevâbii' ile elli ev mikdârı kimesneler arzihâl edüp, mezkûrumuz Türkmen-i Halep ve Yeniil aklâmına tâbi' (karalama) Koca tâifesinden olup bir mahâllde mahsûs kışlakları ve sâkin olacak yerleri olmayup, Kırşehir sancağında kışlayup lâkin ağalarının taaddîlerinden ve sâ'ir tekâlif ve (...) kesreti tevâridetden (?) perâkende ve perîşân oldukların i'lâm etmeleriyle, Kırşehir sancağında vâki' Tokat mukataası aklâmından Nasuretlü nâm karye hâlî ve harâbe olmağla, fi-mâba'd mahâll-i mezbûrda iskân ve kendü mallarıyla karye-i mezbûreyi ma'mûr ve abâdan eyleyüp, manilerinde taayyünü kesb eylemiş ihtiyar eyledikleri mu'temed adamlar cemââtlerine baş ve buğ ta'yîn olunup, içlerinde fesâd ve şekâvet eder olur ise kendüler ahz ve hâkime teslîm etmek üzere, ihtiyârları ve iş erleri ma'rifetiyle beherlerine kefile verüp, ancak zirâat ve hirâset eyledikleri arâzîde hâsıl eyledikleri mahsûllerinin humsların ve bağ ve bağçe ve bostanlarından tahsilü'ş-şer'i iktizâ eden hukûk-ı arâzîlerin cânib-i mîrîye edâ edüp, ol havâliden mürûr u ubûr eden ebnâ-yi sebîli kat'a-yı tarîk ve sâ'ir eşkıyâ mazarratından gereği gibi muhâfaza ve emîn ve mutmain eylemek şartıyla hizmet-i mezbûre mukâbelesinde avâriz-ı divâniye ve rüsûm-ı raiyyet ve bi'l-cümle tekâlif-i örfiye ve şakka ve üzerlerinden ref' ve muâf ve müsella olup, kat'â bir nesne mutâlebe olunmayup, mevâşîlerin mikdârları üzere yaylaklarına götördüklerin kendüler götürmeyüp, ehl ü ıyâlleriyle kendüler sayf ve şitâda mevâki'-i mezkûrede sâkin olup, ancak çobanları ile gönderüp, kemâ-kân r'ay ettirmekde kimesne mâni' olmamak üzere, bi'l-fiil başdefterdârım olan İsmail dâme ilmühû i'lâmıyla nüzûl eyledikleri arâzîyi zirâat ve hirâsetden tavattun eylememek üzere mahâlline kayd olunup, eğer tavattun eylemişler ise bi'l-cümle rüsûmâtların alınmak üzere mâliyye tarafından emr-i şerîfim verilmeğin mûcibince amel olunmak bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

153(148)

Antalya kâdısına hüküm ki;

Südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Antalya kal'ası dizdârı Elhâc Cafer zîde hıfzihû ile kal'a-ı mezbûrenin müstahfızan ve ihtiyârları meclis-i şer'e varup, bu sene-i mübârekede vâki' olan kesret parân ve zokucadan (?) kal'anın deryâ tarafından iki yüz on sekiz zirâ', tûlen duvarları deryâyâ surcup (?) termîme muhtâc olduğu keşf ve hüccet olunup, arz eylediği ecilden mimar ağa tarafından ta'yîn olunan mübâşir ile mahâllinde ahvâl-i binaye ve tevakkî olanlar ile hamiiyeti üzere keşf olunup, arz olunmak bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

154(149)

Şam beğlerbeğisine ve Şam-ı Şerîf kâdısına hüküm ki;

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Ahmed zîde kadrühû südde-i saâdetime arzihâl edüp, merkûm Ahmed müteveffâ vezîr Hamza Paşa'nın ebnâğından olmağla, bundan akdem Âsitâne-i Saâdetim'e ihzârı için, emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olundukda, kendü eşyâları ve hizmetkârları Şam kal'asına vaz' olunduğun bildirüp, yedinde olan memhûr ve mümza defteri mücibince eşyâları verilüp ve hidmetkârları dahi itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin, alıkonulan eşyâsı verilüp, adamlarının sebîl-i tahliye olunmak için hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı B.sene [1]102.

155(150)

Üsküdar kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Kadıköy nâm karyede sâkin zimmî reâyâsı gelüp, karye-i mezbûrede feth-i hakânîden berü yedlerine terk olunan kiliselerinin sakfı ve duvarları mürûr-ı eyyâm ile harâbeye müşrif olup, termîme muhtâc olduğun şer'le keşf olunup, asıl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmadan vaz'-ı kadîmisi üzere termîminde kimesne tarafından men' olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden, kadîmen yedlerinde terk olunan kilisenin asıl binâsından ziyâde şey ihdâs olunmamak şartıyla termîmine mani' olunmamak için yazılmışdır. Fî Evâhir-ı B.sene [1]102.

[49]

156(151)

Filibe kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' İstanimaka nâm karye zimmîleri südde-i saâdetime arzihâl edüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup, kadîmen yedlerinde terk olunan kiliselerinin sakfı ve kiremidleri köhnelenüp termîme muhtâc olduğun bildirüp yedlerinde olan fetvâ-yı şerîf mûcibince vaz'-ı kadîmisi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, mesağ-ı şer' olduğu mertebe vaz'-ı kadîminden (karalama) ziyâde olmamak üzere, termîmine kimesne mani' olmamak için yazılmışdır. Fî Evâhir-ı B.sene [1]102.

157(152)

Gerede kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûr ahâlisi südde-i saâdetime arzihâl edüp, Şeyh Hüseyin nâm kimesne İznikmid'den gelüp, Gerede kasabasında tavattun etmekle, kendi hâlinde olmayup şerîr ve gammaz olup, fukarâ'dan ehl-i örfe teferru ve bi-gayr-i hakkın akçelerin alınmağa bâis olup, dâimâ, tedvîr-i da'vâlarında vekil ve alâka ve medhali olduğu mezâlimine karışup, taaddîden hâlî olmamağla, mukaddemâ ahvâllerin der-i devlet-medârıma i'lâm olundukda ahvâlî mahâllinde tefahhus olunup, i'lâm olunduğu üzere, ism-i mezbûr diyâr-ı ahire nakl olunmak için emr-i şerîfim vârid oldukda, mezbûr firâr etmiş iken hâlâ gelüp, yine kasabalarında tavattun ve vech-i meşrûh üzere fukarâ'yı taaddîden hâlî olmadığını bildirüp, ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mukaddemâ verilen emr-i şerîf mûcibince mezbûrun i'lâm olunduğu üzere hilâf-ı şer' taaddîsi vâki' ise diyâr-ı ahire nefy ve iclâ olunmak için hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı B.sene [1]102.

158(153)

Mîr-i ahor-ı evvel olan (boşluk) dâme mecdühûya hüküm ki;

Mahrûse-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfîretü'n-lehû Sultan Bayezid Han tâbe-serâhû evkâfının mütevellisi olan Elhac Mehmed zîde kadrühû Rikâb-ı Hümâyûnuma arzihâl edüp evkâf-ı merkûme karyelerinden (boşluk) kazâsına tâbi' Çavuş nâm karyede vakfin toprağında her sene evveli mecbur (?) malûmü'l-hudûd mukataalı çayır yerlerine vezîr-i azâm-ı sâbık Mustafâ Paşa mutasarrıf iken, maktûlen vefât eyledikde, zikrolunan çayır taraf-ı mîrîden zabt olunup, vakfa gadr olduğun bildirüp zikrolunan çayır, kadîmisi üzere taraf-ı vakfdan zabt olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın vakfin toprağında vâki'

mukataalı vakıf çayırı kadîmi üzere gerüye (karalama) red' eylemek bâbında hatt-ı hümayûn-ı saâdet-medârımla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-ı B.sene [1]102.

159(154)

Bervech-i arpalık Teke sancağına mutasarrıf olan (boşluk) dâme ikbâlühûya hüküm ki; Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden olup, Teke'de yeniçeri serdârı olan (boşluk) nâm yeniçeri, südde-i saâdetime adam ve arzihâl gönderüp, mezbûr kendi hâlinde olup, şer'an üzerine bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken, Topal Osman nâm şakî hevâsına tâbi' ba'zı kimesneler ile yekdil olmağla, bunu kal'a-bend ettirüp, gadr eylediğın bildirüp, itlak olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ etmeğın, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; mezkûru itlak eylemen bâbında yazılmışdır. Evâhir-ı B.sene [1]102.

160(155)

Dırac Kâdısına ve Emînine hüküm ki; Sugûr-ı İslâmiyye'den olan Dırac kal'asında hafta pazarı Tursub (?) Kal'aya dört sâat karîb Karabe nâm kasaba ve Maşlık nâm mahâllde Turculu mesnet dahi zikrolunan mahâllere meks edüp, kal'a-ı merkume hâli kaldığı ecilden Serek (?) kal'ada sâkin olanlar için, bundan akdem ordu-yı hümayûnum tarafından fermân-ı şerîfim verilmeğın, imdi ordu-yı hümayûnum tarafından verilen emr-i şerîf mûcibince amel ve zikrolunan mahâllerden hafta pazarı dahi ref' olunup, eyyâm (...) bir gün Dırac kal'asında ikâmet-i pazar olunmak bâbında yazılmışdır. Evâhir-ı B.sene [1]102.

[50]

161(156)

Belgrad muhâfızı vezîr Ahmed Paşa'ya ve Topçubaşı Vekili'ne hüküm ki; Belgrad kal'asında havan toplarından, çaplarına muvâfık beş yüz dâne ile ikişer yüz kırkar vakıyye olmak üzere iki kıt'a sekiz havan topu ve dört yüz dâne ile seksen bir vakıyye atar bir kıt'a havan topu, altı yüz dâne ile yüz otuz beş vakıyye atar bir kıt'a havan topu ile yedi kıt'a mutavassıt havan topların başka edüp, hâzır ve âmâde eylemeniz bâbında yazılmışdır. Evâhir-ı B.sene [1]102.

162(157)

İskenderiye muhâfızı vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki;

İskenderiye havâlisinde olan kılâ'dan her birinin kadimi ve sonradan ازوبار olunan neferâtının mikdârı malûm olmak için emekdârlardan (boşluk) zîde mecdühû ta'yîn ve irsâl olunmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; vech-i meşrûh üzere İskenderiye havâlisinde olan kılâ'dan olan neferâtı ne mikdârdır ve sonradan her birine ne mikdâr neferât lüzûmu olunmuş ise, mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle yoklanup, ale'l-esâmi tahrîr ve başka başka defter edüp, defter-i mûmzî mübâşir-i mûmâ-ileyh ile memhûren der-i devlet-medârıma irsâl eylemen için yazılmışdır. Evâhir-ı B.sene [1]102.

163(158)

Serasker vezîr Halil Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, südde-i saâdetime arzihâl gönderüp, İlbasan sancağında Dırac kal'asının kadîmden kürek sipârları ile müstahfızânı olup, mürûr-ı ezmâne ile o makûle neferâtından derûn-ı kal'ada hâliyâ bir ferd olmadığından gayri kürek sipârlarının dahi ma'lûm olduğun i'lâm eylediği ecilden, kal'a-ı merkûm kürek sipârlarıyla müstahfızânın defterhâne-i âmiremden sûret-i icmâlleri ihrâc ve irsâl olunmağın, imdi zikrolunan sipârları sûret-i icmâl mûcibince kemâ-fi-l-evvel kal'a-ı merkûmede hidmet-i muhâfazada olmak şartıyla müstehakkına tevcih edüp, berâtları verilmek için, defterini memhûren der-i devlet-medâr [ima] irsâl eylemen için yazılmışdır. Evâhir-ı B.sene [1]102.

164(159)

Kandiye Paşasına ve Kandiye kâdisına hüküm ki;

Kandiye kal'asında vâki' Balta mahâllesinde sâkin Rum zimmîleri [zimmîleri]gelüp, mahâlle-i mezbûrede (...) olanlar sâkin olduğu menzîl karîbinde vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunup, zabtlarında olan kilisenin sakfî ve duvarlarının ba'zı yerleri mürûr-ı eyyâm ile harâbe müşrif ve meremmet olmağa muhtâc olmağla, şer'le keşf olunup, asıl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup, vaz'-ı kadîmi üzere termîmine müdâhale açık açık (...) kimesne tarafından men' olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden, asıl binâsı üzerine ziyâde eylememek üzere zarûri olan kadarını termîminde men' olunmamak için hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı Ş.sene [1]102.

[51]

165(160)

Mora tarafına baş ve buğ olan Ali dâme ikbâlühûya ve kâdılarına hüküm ki;

Ağrafa kazâsı reâyâsı ma mukaddemden berü vilâyetlerin hıfz u hırâset ve mürûr eden ebnâ-yi sebîli eşkıyâ-yı mezâlimü't-tarikden sıyânet için kazâ-ı mezbûrun ba'zı kurrâsından tahammüllerine göre, birer ve ikişer Martolos ihrâc ve hırası muktezî mahâllere koyup, minvâl-i meşrûh üzere, vilâyetleri istilâ-yı eşkıyâdan emîn eylemeğin, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; düşman-ı dîn-i ayâ Mora'ya îsâli zarûret edenlere berü tarafından beher sene Martolos nâmıyla iki yüz nefer adam ta'yîn ve senevî reâyâ fukarâ'sından on üç bin guruş harç aldığından gayri, cümle me'kûlâtların fukarâ'ya çektirüp, bir senede zulmen reâyâ fukarâ'sından otuz bin guruşdan ziyâde akçe alınıp ve Martolos nâmıyla ta'yîn eylediğin eşkıyânın dahi reâyâ fukarâ'sına küllî taaddî ve tecâvüz ve zulm ve şekâvetleri mesmu'-ı hümâyûnum olmağın, imdi zikrolunan Martolos ref' olunup, fi-mâba'd o makûle tekâlif ile reâyâ mutâlebe olunmayup ve mukaddemâ bunlardan alınan akçe kimin yediyle cem' ve sarf olunduğun ve ne mikdâr akçe alındığın varan mübâşir ma'rifetiyle teftiş ve tefahhus olunup vuku' üzere der-i devlet-medârıma i'lâm olunmak için yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı B.sene [1]102.

166(161)

Bolu sancağının ref' olunan hâneleri tevzî'ine me'mûr olan Abdurrahman zîde mecdühûya hüküm ki;

Sen ki mûmâ-ileyhsin bundan akdem livâ-ı merkûm reâyâsının hâllerine merhameten ref' olunan hâneleri her bir kazânın tevâbii'nden olan karyeleri kemâl-i iktisâ ile tefahhus ve hakk ve adl üzere zaîf ve kuvvetlerine göre tevzî' ve defter etmek üzere, me'mûr olmuşdun. Â'yân-ı vilâyet ağniyâsının ve askerinin arâzîsidir deyü, ba'zı karyeleri himâye edüp, zaîf ve kuvvetlerine göre tevzî' mûmânaat eyledikleri istimâ'ım olunup, bu husûs senin uhdene havâle olunmağın, tekâsül ve taksîrine haml olunmağla, mes'ûl olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim (karalama) sana vardığı gibi, bu makûle özr ve himâye ile hareketinden bigâyet ittika eyleyüp, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince, reâyâ fukarâ'sının hâllerine merhameten livâ-ı mezbûrdan vâki' kazâlardan ref' ve tenzîl olunan hâneleri her bir kazânın tevâbii'nden olan karyeleri kemâl-i tefevvüz ve intibâh üzere istiksâ eyleyüp, zaîf ve kuvvetlerine göre hakk ve adl üzere tevzî' ve defter eyleyüb sonradan hakkında iştikâ' olmalı eylemeyüp, yine minvâl-i meşrûh üzere â'yândan fermân-ı şerîfime muhâlif vaz' ve hareketde istir'â edenleri isim ve resimleriyle yazup, Divân-ı Hümâyûnuma arz edüp, me'mûr olduğun

hidmeti hüsn-i vechle itmâma ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı B.sene [1]102.

[52]

167(162)

İsti'mâl için vech-i meşrûh üzere müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şaban sene [1]102.

Sivas eyâletinin defter kethudâsı ve timar defterdârı ve çavuşlar kethudâsı ve sâ'ir alay beyleri ve çeribaşlarına hüküm ki;

Vakt-i sefer hulûl edüp, Receb'in yirmi beşinci günü Davud Paşa sahrâsına darb-ı hiyâm olunup, müsteab me'mûr-ı mahâll-i merkûmdan dahi evâsıt-ı Şaban'da muasker-i zafer-eserimin tarîk-i vechle hareket ve azîmeti mukarrer ve muhakkak olmağın, düstûr-ı mükerrem Sivas eyâletine mutasarrıf vezîrim Ömer Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû, eyâlet-i merkûm askeriyile kazâsından Edirne sahrâsında muasker-i zafer-eserime munzamm ve mülhak üzere emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümâyûnum olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, vech-i meşrûh üzere sancaklarınız askeri gurre-i şehri mezbûrda vezîr-i müşârün-ileyh ile maan mahâll-i me'mûrda bulunmağa bezl-i makdûr ve sarf-ı meysûr eyleyesiz, şöyle ki; vezîr-i müşârün-ileyh henüz Van'dan gelüp, yetişemedi ise ana terkeb ile tevakkuf eylemeyüp, her biriniz sancaklarınız askerinin techîz ve tertîb eyleyüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ ordu-yı hümâyûnum Edirne'den (silik) mukaddem gurre-i Ramazan'da gelüp, mültehih olmağa müsâraat ve ihtimâm eyleyüp ve vezîr-i müşârün-ileyh tevakkuf ve terkeb-i takribiyle tebâtu' ve tesâkulden ve esnâ-yı târikde hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye taaddî ve tecâvüzen bigâyet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı B.sene [1]102.

168(163)

Bervech-i arpalık Teke sancağına mutasarrıf olan Mevlûd Mehmed dâme ikbâlühûya ve Antalya kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Topal Osman nâm kimesnenin Âsitâne-i Saâdetim'e ihzârı lâzım gelmekle sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve mevlânâ-ı mezkûrsun; mezkûr Topal Osman'ı ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle Âsitâne-i Saâdetim'e ihzâr eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı B.sene [1]102.

169(164)

Mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe ve kâdı-ı mezkûra hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûrda yeniçeri serdârı olan Hacı Mehmed nâm yeniçeri bundan akdem Antalya kal'asına habs olunup, lâkin mezbûrun Âsitâne-i Saâdetim'e ihzârı lâzım gelmekle sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve mevlânâ-ı mezkûrsun; merkûm Hacı Mehmed'i ocakları tarafından mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-akran (boşluk) zîde kadrühû ma'rifetiyle Âsitâne-i Saâdetim'e ihzâr eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı B.sene [1]102.

170(165)

Padinecik (?) kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûr ahâlîsi arzihâl edüp, kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Mahmud nâm kimesne kendü hâlinde olmayup, her gelen vâliler ve mütesellimler ve voyvoda ve hazinedâr ve beğlik cemâatine me'mûr olanlar ve sâ'ir ehl-i örf tâifesinin yanlarına varup, fukarâ'dan ba'zı mevâddı istibarıyla gamz edüp, küllî akçelerin alup ve aldırmağa bâis olup ve meccânen fukarâyı kendi hizmetine istihdâm edüp, bunun emsâli zulm ve taaddîsinin nihâyeti olmamağla mezbûr Mahmud kazâ-ı mezbûrdan nakl ve iclâ' olunmak için hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı Ş.sene [1]102.

171(166)

Eğîn kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Hasenk (?) nâm karye ahâlîsi gelüp, bunların karyeleri zimmî karyesi olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunmayup, kadîmden yedlerinde terk olunan kilisenin sakfi ve duvarlarının ba'zı mahâlleri termîme muhtâc olmağla, fetva mûcibince karye-i merkûm ahâlîsi zimmî olmağla meremmat etmeğe kimesne mâni' olmamak üzere yazılmışdır. Fî Evâil-ı Ş.sene [1]102.

[53]

172(167)

Bergos ve Varna ve Balçık ve Mankalya ve Köstence ve Karaharman ve Kavadine ve Kili ve Eğîn ve Kefe ve Balkalfa ve (boşlu) ve (boşluk) kâdılarına ve zikrolunan kazâlarda vâki' iskele emînleri ve kılâ' (karalama) dizdârları ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Bundan akdem sefer-i hümâyûnum avdetinde askerîden ve Tatar tâifesinden ve sâ'irlerinden ba'zı kimesneler, ehl-i zimmet reâyâ fukarâ'sının ehl ü evlâdlarına seyr edüp taht-ı kazânızda kurûze etmeleriyle harb-i kefereden olmayup ve harbiye mültehak olmağla, ellerinde pençik kâğıtları olmayan bu makûle, ehl-i zimmet reâyânın buldukları mahâllerde, sebîlleri tahliye olunmak üzere, mukaddemâ bir iki def'a emr-i şerîfim verilmiş iken mazmûn-ı münîfî ve icrâda tekâsül ve taksîriniz mesmû'-ı hümâyûnum olmağın, mes'ûl olmuşsuzdur. İmdi bilâd-ı İslâmiyye'de sâkin olan tavâif-i keferede behlû'l-zâhir ehl-i zimmet olup, ahrârdan olmalarıyla şer'an istikâkları câiz olur vech üzere fesâdları sâbit olmayanlar her kimin elinde bulunur ise, ma'rifet-i şer'le ellerinden alınup, sebîllerden tahliye eylemeniz bâbında yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı B.sene [1]102.

173(168)

Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılarından olup, kalyon inşâ'sına me'mûr olan Hacı Mustafa dâme mecdühûya [ve] (boşluk) kâdısına hüküm ki;

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm Bafra kâdısı mevlânâ Hacı Ahmed zîde fazlühû südde-i saâdetime mektûb gönderüp, Bafra kazâsı ahâlîsi meclis-i şer'-i şerîfe varup, hâliyâ Canik sancağı mütesellimi olan Pervâneoğlu Mustafa nâm kimesnenin adamların kazâ-ı mezbûra tâbi' Ekşi? nâm karye reâyâsını ahz ve Samsun'a götürüp, karye-i mezbûre kurbunda câri olan nehirden ebnâ-yı sebîlden bir nefer kimesne garîken fevt olmuş didüm dîde nâmına kırk gurusların aldıklarından mâ-adâ karye be-karye gezüp, مفاه ve meccânen yem ve yemek ve sâ'ir zahîrelerin alup, bunun emsâli mezâlim ile reâyâ fukarâ'sını rencîde eylediklerin bildirüp ol bâbda emr-i şerîfim verilmek ricâsına ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden, sen ki kapıcıbaşı mûmâ-ileyhsin; mîr-mezbûrun adamlarından karye be-karye gezüp reâyâ fukarâ'sından مفاه ve meccânen yem ve yemek alup, zulm ve taaddî etmek âdet-i müstemîresi olanlardan bir kaçını ele getirüp, şer'le cezâların verilmek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı Ş.sene [1]102.

174(169)

Mısır vâlisine hüküm ki;

Sâbıkâ Mısır vâlisi müteveffâ Ahmed Paşa'nın yüz bir senesi tevettüne mahsûb olmak [üzere] hazîne-i Mısır-i Kahire tevâbii'nden vilâyetleri ve sâ'ir mukataat ve gümrükleri taksit-i divânî ile ümerâ'ül- küşşâf ve sâ'ir mültezîminden her kim ta'vîz ve sipâriş eylemiş ise teccüs ve taarruz ettirüp, müşârün-ileyhin fevti tarihi olan sene-i merkûmun fevtinin altı ay ve onbirinci gününe gelince zimmetlerinde olan emvâl ve gılâlden teslimâtlarına yedlerinde

olan rûznâmçe sûreti mûcibince yoklanup, defter edüp, teslimâtlarından mâ-adâ kalîl ve kesîr zimmetlerinde zuhûr eden bakayâ her ne ise rûznâmçe-i Mısır defterlerinde kayd ve tasrîh olunduğu üzere (karalama) bi't-tamam tahsîl olunup, özr ve bahâne ve kör gösterilmekle hazîneye noksân tertîbinden bigâyet ihtirâz edüp, husûs-ı merkûmda gereği gibi ihtimâm edüp, keyfiyyet-i ahvâlin sıhhati ve vuku' üzere Âsitâne-i Saâdetim'e arz ve i'lâm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı B.sene [1]102.

175(170)

Eğin kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Ekşeve (?) nâm karye zimmîleri gelüp, karyelerinde feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunup, zabt ve tasarruflarında olan kiliselerinin sakfî ve duvarları mürûr-ı eyyâm ile harâbe müşrif olup, termîme muhtâc olduğun ve bu bâbda şeyhü'l-islâmîdan fetvâ-yı şerîfleri olduğun bildirüp, mûcibince amel olunup, şer'le keşf ve asıl binâsından ziyâde bir şey ihdâs olunmayup, vaz'-ı kadîmisi üzere termîmine kimesne tarafından mümânaat olunmamak bâbında hüküm ricâ eyledikleri ecilden, karye olup, ekser ahâlîsi zimmî ise, vaz'-ı kadîmisi üzere termîmlerine mümânaat olunmaya deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B.sene [1]102.

[54]

176(171)

Tekfurdağı nâibine ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Bu sene-i mübârekeke gazve-i hümâyûnuma me'mûr olan asâkirü'l-islâmın icâbı vâki' müzâyakaları için, nüzûl edecekleri menâzilde râic olan bahâ'ları ile kurûze etmek üzere zahîre tedârîki muktezi olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; mîr Mustafa Paşa menziline üç bin kîle şaîr ve üç yüz kîle dakik kazâ-ı mezbûr reâyâsı kendüleri getirüp, râice olan bahâ' ile asâkirü'l-islâma kurûze eylemeleri bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. mes'ûl
Fî Evâhîr-ı B.sene [1]102.

Berâ-yı
Cisr-i Mustafa Paşa

şaîr   dakik   kazâ-ı Tekfurdağı
keyl   keyl

3000   3000

Berâ-yı

(...)

şâîr	dakik	kazâ-1 Malkara
kîle	kîle	kazâ-1 Vize
1300	150	kazâ-1 Mustafa Paşa
1100	100	
0500	050	
-----	-----	
3000	300	

Berâ-yı

(...)

şâîr	dakik	
kîle	kîle	
1000	100	kazâ-1 Havas-1 Mahmud Paşa
1500	150	kazâ-1 Bergos
0500	050	kazâ-1 Saray
-----	-----	
3000	300	

Berâ-yı

(...)

şâîr	dakik	
kîle	kîle	
800	100	kazâ-1 Baba-1 Atîk
800	080	kazâ-1 İpsala
800	060	kazâ-1 Mürecip (?)
600	060	kazâ-1 İncik
-----	-----	
3000	300	

Berâ-yı

(Papaslı)

şâîr   dakik

kîle   kîle

1500   170

kazâ-ı Keşan

1000   100

kazâ-ı Pınarhisar

0500   030

kazâ-ı İmoz (?)

3000

300

Berâ-yı

Saruhan Beğli

şâîr   dakik

kîle   kîle

1000   130

kazâ-ı Hayrabolu

1000   120

kazâ-ı İmenab (?)

1000   050

kazâ-ı Zağra-i-i Cedîd

3000

300

Berâ-yı

(...)

şâîr   dakik

kîle   kîle

1500   200

kazâ-ı Akça Kızanlık

1500   100

kazâ-ı Zağra-i Atik

3000

300

Berâ-yı

Ormanlı (?)

şâîr   dakik

kîle   kîle

2000	200	kazâ-ı Uzunca Abâd-ı Hasköy
1000	100	kazâ-ı Sultanyeri (?)
-----	-----	
3000	300	

Berâ-yı

Kaza-yı Halkalıpınarı kaza-yı Filibe

Berâ-yı Sarıdere kaza-yı Filibe

şâîr	dakik
kîle	kîle
3000	300

Berâ-yı

Şehr-i köy

Kaza-ı Tatar Pazarı

şâîr	dakik
kîle	kîle
3000	300

Berâ-yı

Musa Paşa palankası

İrimce (?) ma İnebolu

şâîr	dakik
kîle	kîle
3000	300

[55]

177(172)

Emîr-i Mekke-i mükerrermeti'ş'şerîf Muhsin bin Hüseyin dâme saduhûya nâme-i hümâyûndur;

Acem hüccâcı südde-i saâdetime arzihâl edüp, mezbûrlar ıskat-ı farîze-i hacc için azîmet edüp, Mekke-i Mükerreme'ye geldiklerinde eslâfınız olan şürefâ ve memerrlerinde

vâki' kabâil-i Urban taraflarından, hilâf-ı rızâ-yı ilâhî nâmıyla ve sâ'ir tekâlif-i şâkka ile rencîde olunup, bundan akdem defaâtle men' ve def'i için, hatt-ı hümayûn ile evâmir-i şerîfe verilmeğın yine kanâat olunmayup, ke-l-evvel taaddî olunduğın i'lâm etmeleriyle, imdi vech-i meşrûh üzere edâ'-yı farîze-i hacc için Haremeyn-i Şerifeyn zadetullahî şerefhûma tarafına tevcîh ve cihet-i kasd-ı azîmet eyleyen hüccâc Beytûllahü'l-haram ve zevâr-ı ravza-ı mutahhara seyyidü'l-enâm aleyh-i efâdıl essalatü's-vesselâmın kemâl-i emniyyet ve selâmet ve mezîd-i itminân ve refâhiyyet ile zehâb ve kufulleri levâzım-ı zimmet-i cihân-bâniden olup, hüccâc-ı müslimîn mükûs ile mutâlebe zulm ve udvândan suda-ı (?) sebilüllâha müzâhir emr-i şenî' olmağla tanzîm-i Beytüllâhü'l-haram için aktâr-ı diyâr-ı İslâmiyye'den her kim gelir ise, bu makûle emr-i fâhiş ile mutâlebe ve rencîde olunmamak bâbında nâme-i hümayûn-ı saâdet-makrûnumuz ısdâr ve irsâl olunmuşdur. Vusûlünde gerekdir ki; tanzîm-i Beytüllâhü'l-haram için her kimesne kemâl-i emniyyet ve selâmet ve mezîd-i itminân ve refâhiyyet ile zehâb ve kufullerine bezl-i meysûr edüp, mezbûrları tarafınızdan ve kabâil-i Urban taraflarından o makûle emr-i fâhiş tekîfi ile rencîde ve remîde ettürmeyüp, hırâs ve sıyânetleriyle ihtimâm edüp, mükûs mutâlebesiyle, suda-ı sebilüllâha müzâhir irtikâb-ı emr-i şenî' edenleri men' ve zecr edüp, hüccâc-ı zevîl-i ihtilâb (?) (...) eylesesüz deyü yazılmışdır. Fî Gurre-i Ş. sene [1]102.

178(173)

Basra vâlisine hüküm ki;

Acem hüccâcı südde-i saâdetime arzihâl edüp, mezbûrlar ıskât-ı farîze-i hacc için şedd-i azîmet eylediklerinde taht-ı hükümetinde olan memerrlerinde vâki' kabâil-i Urban taraflarından hilâf-ı rızâ-yı ilâhî nâmıyla ve sâ'ir tekâlif-i (karalama) şâkka ile rencîde oldukların bildirüp; men' ve def'i için emr-i şerîf ricâ eyledikleri ecilden, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; vech-i meşrûh üzere edâ'-yı farîze-i hacc için, Haremeyn-i Şerifeyn zadetullahî şerefhûma tarafına tevcîh ve cihet-i kasd ve azîmet eyleyen hüccâcı Beytûllahü'l-haram ve zevâr-ı ravza-ı mutahhara seyyidü'l-enâm aleyh-i efâdıl essalatü's-vesselâmın kemâl-i emniyyet ve selâmet ve mezîd-i itminân ve refâhiyyet ile zehâb ve kufulleri levâzım-ı zimmet-i cihân-bâniden olup, hüccâc-ı müslimîn mükûs ile mutâlebe zulm ve udvân ve suda-ı sebilüllâha müzâhir emr-i şenî' olmağla, tanzîm-i Beytüllâhü'l-haram için, aktâr-ı diyâr-ı İslâmiyye'den her kim gelir ise, kabâil-i Urban taraflarından o makûle emr-i fâhiş ile mutâlebe ve rencîde olunmayup, her vechle himâyet ve sıyânet olunmaları için yazılmışdır. Fî Gurre-i Ş. sene [1]102.

179(174)

Sultaniye kal'ası dizdârlarına hüküm ki;

Bundan akdem vilâyetlisi şikâyeti ile kal'a-i mezbûrda habsi fermânım olan Halil ve Hüseyin nâm yeniçerilerden mâ-adâ fasih-i (?) aherî ile mahbûs olan Sürmebüyük Mustafa ve Ahmed ve Mehmed nâm yeniçeriler ile Cebeci Hasan ve Makaracı Hüseyin, Berberoğlu Mehmed ve Şerbetçi Yakup dimekle ma'rûf yedi nefer kimesneyi itlak eylemek için hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

[56]

180(175)

Yörük tahrîrine me'mûr olan Hasan dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Edirne'de vâki' merhûm ve mafûrûn-leh sultan Murad Han tâbe-serahu evkâfının çeltikçi reâyâlarından Filibe kazâsına tâbi' Kara Reis nâm karye sâkinlerinden Çeltik reisi Mahmud ve Abdûlbaki ve Kürd oğlu Mahmud ve Yakub oğlu Hasan ve İnceelli oğlu Mustafa ve Kara Veli oğlu Mehmed ve Ahmed oğlu Mustafa ve Çukurcu oğlu Çatal Veli ve Memiş oğlu Mehmed ve Memiş oğlu Hüseyin ve Muslubese oğlu Halil ve Osman Nalbant ve Muslu oğlu Mehmed ve Ali oğlu Mahmud ve Mustalı oğlu Mustafa ve Aşur ve Receb ve Poyraz oğlu İbrahim ve oğlu Mehmed ve Göçen Süleyman ve Şaban ve Uzun Veli oğlu Ali ve Nadar oğlu Hasan ve Nesimi oğlu Mustafa ve Hacı Hüseyin ve Akbüyük oğlu Mustafa Veli ve Musa ve Hüseyin ve Hamza oğlu Ali ve Kılıç Ahmed ve Kara Mustafa ve Berber Hüseyin ve Bozacı oğlu Süleyman ve Hevâcezâdelerin Ahmed ve İmam Mehmed ve oğlu Mahmud ve Bektaş ve Topal Bekir ve oğlu Hüseyin ve Yazlalı Osman ve Anarladanlı (?) Hüseyin ve Salih ve Ammu Musa ve Keçici Mehmed ve Yusuf ve Kılıtaban oğlu Mustafa ve Üzüm Mehmed ve Çatalbaş Mustafa nâm elli nefer kimesneler kadîmden çeltikçi olup, yörüklükle alâkaları olmamağla, mezbûrlardan yörük piyâdesi mutâlebe olunmamak bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

181(176)

Özi eyâletine mutasarrıf olan vezîr-i mükerrerem Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ol havâlîde ba'zı levend ü hazele eşkıyâsı zuhûr edüp, mürûr u ubûr eden ebnâ-yi sebîli taarruz eyledikleri mesmû'-ı hümâyûnum olup; ol tarafda

vâki' turuk ve mesâliki temîn, senin uhde-i himmetine lâzım iken, eşkıyânın kat'-ı tarîk ve bu makûle fesâd ve şekâvete cesâretleri ihmâl ve tekâsülüne haml olunmuştur. İmdi emr-i şerifim sana vardığı gibi, bu bâbda gereği gibi basîret ve intibâh üzere hareket eyleyüp, ol cânibde vech-i meşrûh üzere fesâd ve şekâvet üzere olup, ebnâ-yi sebîli taarruz eden eşkıyâyı alâ-eyyi-hâl ele getirüp, şer'an haklarında lâzım geleni icrâ ve sükkân-ı memleket ve ebnâ-yi sebîlin himâyet ve sıyânet ve temîn-i turuk ve mesâlikde takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır.

Bir sûret

Bervech-i arpalık Vize ve Kırk Kilise sancaklarına mutasarrıf İslam Paşa'ya yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

182(177)

Asîtâne-i Saâdetimden Anadolu'nun Edirne kolu nihâyetine varınca esnâ-ı tarîkde vâki' vüzerâ-ı i'zâm ve mîrmîran-ı kirâm ve ümerâ' ve kuzât ve mütesellimlere ve ümenâ' ve kılâ' dizdârlarına ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Âlîcenâp saâdet-nisâb siyâdet-intisâb semâhat-iktisâb uhde-i havâkin-i hanife'üs-saide Selâtin dudmân-ı Özbekin sancak kulu Esseyid Mehmed Han edâm-Allahü-teâlâ devletîhî taraf-ı bahir-üş-şeriflerinden tahvîldârlık hizmeti ile mütebais olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Kuşkulak tahvîldâr zîde mecdühû müşârün-ileyhânın tavâif-i mühr-i efzâ-yı dostânelerini pîşgâh-i saâdet ve destgâhımda arz-ı edâ'-yı hizmetde ve izn-i hümayûnumla avdet edüp, kemâl-i emîn ve selâmet ve mezîd-i itminân ve refâhiyyet ile savb-ı mevsûk irsâl ve îsâli ehemm ve elzem olmağla, imdi siz ki müşârün-ileyhimsiz; tahvîldâr-ı mûmaileyh her kanginizin taht-ı hükümetine vâsıl olur ise, bir mahfûz mahalle kondurup ve gider oldukda askerî tâifesinden yanına kifâyet mikdârı adamlar koşup, in-şâ'-Allahü-teâlâ hıfz u hırâset ederek emîn ve mutmain bir yerinizden irsâl ve selâmet ve itmînân ile savb-ı mevsûk îsâl eyleyüp, istikbâl ve müşâyaatından ve sâ'ir husûsda tekâsül ve taksîrden ve bu bahâne ile reâyâ fukarâsına hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve taaddî ve tecâvüzden bigâyet tevakki eylemeniz babında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

[57]

183(178)

Mısır vâlisi vezîr-i mükerrem Ali Paşa'ya hüküm ki;

Bundan akdem iktizâ' hasebiyle mahrûse-i Mısır-ı Kâhîre'den Âsitâne-i Saâdetim'e doksan hazînesi irsâl olunmak üzere ta'yîn olunup, hâlâ o makûle doksan irsâlinin lüzûmu ve iktizâ'sı olmayup, bu emr-i bi-lüzûmda bey-tül-mâl-ı müslîmînden aşâire bu kadar akçe itlâf ve izâat ve bilâ-menfaatihî irsâliyle me'mûr olan bu kadar asâkir (karalama) it'âb olunmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; fî-mâba'd doksan hazînesi ref' ve masârifine ta'yîn olunan emvâl-i hazîneye zamm ve irsâl olunup, ne mikdâr akçe olduğun sıhhati üzere der-i devlet-medârıma arz eylemen için hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

184(179)

Sâbıkâ Hanya muhâfazasında olan Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; Âsitâne-i Saâdetim'e gelmen bâbında izn-i hümâyûnum erzânî kılınmağın, imdi emr-i şerifim sana vardığı gibi kalkup, Âsitâne-i Saâdetim'e gelmen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

185(180)

Selanik muhâfızı vezîr İsmail Paşa'ya hüküm ki;

Bu sene-i mübârekede iki kıt'a fırkate, Selanik'de kal'a neferâtıyla donanmak üzere fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağın; bu ana değin henüz dahi donanmadıkları i'lâm olunmağla mûcibince donandırılması için müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

186(181)

Tunus beğlerbeğisine ve vâlisine ve yeniçeri ağasına ve ocak ihtiyârlarına hüküm ki;

Françe tâifesi ve devlet-i âliyemin kadîmden sadâkat ile dostu ve hâlâ sulh üzere olup ve ocağınız ile dahi mabeyninizde sulh mün'akid olup, böyle müsâlaha ittikasında müste'min tâifesine hilâf-ı ahd-i mîsâk bir vechle cevri ve taaddî memnû' iken, Françe bayrağı ile iki kıt'a müste'min sefneleri Françe'ye gider iken, gemilerinize müsâdefe edüp, muhârebeye kâsd etmeyüp, istislâm etmişler iken, min-gayr-i harb, gadren gemilerin ahz ve içünde olanların esîr eyledikleri mukaddemâ der-i devlet-medârıma arz olundukda; ahid- nâme-i hümâyûnuma

mugayir olmağın, düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham nizâmi'l-âlem bi'l-fiil kapudanım olan vezîrim İbrahim Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûnun re'y'iyle sebîlleri tahliye olunması bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmuş iken, bu ana gelince mesfûrların sefineleri itlak ve içinde olan müste'minlerin henüz sebîlleri tahliye olunmadığın, Âsitâne-i Saâdetim'de mukîm, Françe Padişahının elçisi olan kıdvetü'l ümerâ'il milleti'l-mesihîyye (boşluk), hûtîmet avâkıbuhu bi'l-hayr tarafından, i'lâm olunmağla, imdi siz ki, mûmâ-ileyhimsiz; tâife-i merkûm devlet-i âliyemin sadâkat ve istikâmet üzere kadîmî dostlarından olup ve ocağınız ile dahi sulhları kaim iken, bu gûne nakz-ı ahd-i müstelzim harekette olduğuna, bir vechle rızâ-yı hümâyûnum olmamağla ve zikrolunan sefineler ile derûnlarında olan adamlarını bilâ-te'hîr itlak ve ahz olunan eşyâları her ne ise, kendülere bi't-tamam red' ve teslîm eyleyüp, bir dahi ehl-i İslâm ile müsâlaha üzere olan müste'min tâifesine şerâit-i sulha muhâlif bir gûne taaddî olunmamak üzere, gemilerde olan rüesâ-yı askere gereği gibi tenbîh ve te'kîd eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

187(182)

Mısır kaymakamına hüküm ki;

Sâbıkâ hazînedârım olan iftiharü'l-havas ve'l-mukarribîn Mustafa Ağa dâme uluvvuhûya mahrûse-i Mısır'da ihsânım olan, iki yüz pare bi-hasbi'l-iktizâ, hazîneden verilmek üzere kayd olunmağın; irsâliyye-i Mısır'a kesr ve noksan gelmemek için, yedine düşen mahlûlâtıdan iki yüz pare hazîne malından almadıkça vâki' olan mahlûlâtıdan kimesneye bir akçe mahlûlünden tevcîh olunmamak üzere yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

[58]

188(183)

Aydın sancağında vâki' olan kâdıllara Aydın ve Saruhan sancakları mütesellimlerine ve Aydın ilinde (?) sâkin mîr-i aşîret Altıparmakzâde ve aşîret-i merkûm kethudâlarına ve Aydın sancağında vâki' â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Aydın sancağında vâki' Balyanbolu kazâsından Benker Bölükbaşı ve Hacı Hüseyin oğlu ve Kilise kazâsından Koca Mehmed ve Kestel kazâsından İncelioğlu Ahmed ve Bozdoğan kazâsından Osman oğlu ve Eyüp ve Sultanhisar kazâsından Ebubekir ve Çolakoğlu Süleyman ve Göynük kazâsından Veli ve Güzelhisar'dan Abaza nâm on nefer eşkiyâ, her biri başlarına ikişer üçer yüz hazeleyi cem' edüp ahâl-i vilâyetten nice kimesnelerin evlerin basup, emvâl ve erzâkların nehb ve gâret ve nice kimesleri dahi bi-gayr-i hakkın katl edüp,

gün be gün fesâd ve şekâvetleri ziyâde olduğun kâdılar arz etmekle bundan akdem mezbûrların cezâları verilmek üzere, emr-i şerîfim sâdır olmağın, bir kaçı ahz ve salb olunup, mâ-adâsı firâr ve ba'zı [sı] cibâl-i şâhika [ya] ilticâ eyledikleri mesmû'-ı hümâyûnum ve pâ-yı hâl ele getirilüp, muktezâ-yı şer' üzere cezâ-yı sû'-i i'mâlleri tertîb ve şerr ve fesâdları zuafâ ve fukarâ' ve ahâlî-i memleket üzerinden def' [ü] ref' olunmak muktezâ olmağla Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşılardan iftiharü'l-emâcid ve'l-dekârim cami'ül-mehâmid ve'l-mekârim dâme mecdühû mübâşir ta'yîn olunmağın; siz dahi husûs-ı mezbûr için kemâ-fi-l-evvel me'mûr olunmuşuzdur. İmdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle, cümleliz haberleşüp zikrolunan eşkıyâ her ne mahallde olur ise, ittifâk ve ittihâd ile üzerlerine varup, alâ-eyyi-hâl ele getirüp şer'le cezâların verilmekle, ibâd-ullah üzerlerinden mazarratların def' ü ref' eylesesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin; husûs-ı merkûm senin uhdene havâle olunmuşuzdur. Zikrolunan eşkıyânın def'-i mazarratlarına kemâ-yenbagî ihtimâm eyleyüp, bu bâbda tehâvün ve taksîrden bigâyet ittika eylemeniz bâbında deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-i Ş. sene [1]102.

189(184)

(boşluk) kadısı zîde fazlühûya hüküm ki;

Van denizi ta'bîr olunan Bahreyn adalarından Calbat (?) adasında vâki' kadîm kefer manastırlarından Meryem Ana manastırı zimmîleri, südde-i saâdetime arzihâl edüp manastır-ı mezbûrun ahâlîsi zimmî olup, şeâirü'l-islâm icrâ olunur mahallden olmayup, kadîmden yedlerine terk olunan manastırlarının ba'zı mahalleri ta'mîre muhtâc olduğun ve bu bâbda şeyh-ül islâmdan fetvâ-yı şerîf verildiğün bildirüp; mûcibince amel olunup kendi nukzı ile vaz'-ı kadîmisi üzere termîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, şeâirü'l-islâm icrâ olunur mahallden değil ise, vaz'-ı kadîmisi üzere termîm eylediklerinde taarruz olunmamak için yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

190(185)

Eğîn kadısına hüküm ki;

Kazâ-i mezbûra tâbî' Surak nâm karye zimmîleri arzihâl edüp, karye-i mezbûrenin ekser ahâlîsi zimmî olup, kadîmden yedlerine terk olunup tasarruflarında olan kiliselerinin mürûr-ı eyyâm ile ba'zı mahalleri harâbe müşrîf ve termîme muhtâc olduğun bildirüp, şer'le keşf olunup, vaz'-ı kadîminden ziyâde bir şey ihdâs olunmayup, vaz'-ı kadîmisi üzere termîmlerine mûmânaat olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediklerin ecilden,

karye olup ekserî zimmî ise vaz'-ı kadîmi üzere termîmlerine taarruz olunmaya deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Ş. sene [1]102.

[59]

191(186)

Hâliyâ Seddülbahir muhâfazasında olan vezîr-i mükerrerem Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;
Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, müsâraat üzere Âsitâne-i Saâdetim'e gelmen iktizâ eylemekle Âsitâne-i Saâdetim'e gelmen için hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

192(187)

İznikmid kâdisına ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;
İznikmid kazâsında Karklıdere nâm mahâlde Değirmen basup, Değirmen içinde Şaban bin Abdullah nâm kimesneyi katl eden şakîlerden Bostancı hasekisi mübâşeretiyile ele getirülen dört neferden mâ-adâ, İbrahim ve Kasım, Arap ve Deli Kosta ve Ekmekçi Menol ve Ekmekçi Nikola ve Konyalı ve Çavdar ve Kara Kosta nâm sekiz nefer şakî firâr ve gasb ettikleri ve bundan akdem mezbûrlar kat'-ı tarîk edüp, bu makûle fesâd ve şekâvet âdet-i müstemîreleri olduğu i'lâm olunmağın, mezbûrlar pâ-y-i vechgâh ele getirilüp mahâllinde bi-gayr-i hakkın kimesnelerden ahvâlleri teftîş ve tefahhus ve şer'an üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleriyle mübâşir tâ'yîn olunan hasekiye teslim ve Âsitâne-i Saâdetim'e ihzâr olunmak bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

193(188)

Mısır vâlisine ve mollasına hüküm ki;
Mahrûse-i Mısır-ı Kahire'de vâki' Camiü'l-ezher evkâfının rüb'i, hil'at-ı şer'-i şerîf ve sâ'ir şart-ı vakf itlâf ve izâat olunup, mevkûfa sarf olunmadığı istimâ' olunmağın, imdi [sen ki] vezîr-i müşârün-ileyhsin ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; câmi'-i merkûmun evkâfi kemâ-yenbâgi tefahhus ve teftîş olunup, kadîmden mukayyet olan rüb'i min-gayr-i bahş câmi'-i mezkûrun masârifine sarf ve (...) tamâmen îsâl olunup, itlâf ve izâat olunmaması bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

194(189)

Ruscuk dizdârına hüküm ki;

Emirü'l-ümerâ'il-kirâm Tuna kapudanı Ali dâme ikbâlühü ordu-yı hümâyûnuma arzihâl gönderüp, bundan akdem Irşova muhâfazasından [...] edüp Ruscuk'da kal'a-bend olan Ahmed Beğ kulları beş aydan berü kal'a-bend olup, alîl olmağla haline merhamet-i âliyeleri olup, itlak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâ eylediği ecilden, mûcibince mezkûrun sebîli tahliye olunmak bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[60]

195(190)

Kırım hânı saâdet-Giray Han hazretlerine nâme-i hümâyûndur;

Cenâb-ı emâret-meab eyâlet-nisâb devlet-intisâb saâdet-iktisâb mülkü'l-fial mülkü'l-hisal efruz ve dudman hanı ilm-i efruz-ı örfe ferman-ı rafîü'l-muhakkuk-mahşuk vuzuf (?) avâtıf-ı mülkü'l-alâ Kırım Hanı olan saâdet-Giray Han âmet saadetihû tevkî-i ref-i cihanmeta'mız vusûlünde malûmları ola ki; iftiharü'l-havâs ve'l-mukarribin mu'temedü'l-mülük ve's-selâtin bi'l-fiil Darüs'saâdetim ağası olup, nâzır-ı evkâf hizmetinde olan Ahmed Ağa dâme ulûvvuhu südde-i saâdetime arz gönderüp, (...) vâki' merhûm mağfirun-leh Hürrem Sultan Osman Han tabe-serahûnun evkâfi karyelerinde sâkin olan, Nogay mirzâları ve ittibâ'ları vakf-ı merkûmun toprağında zirâat ve hirâset edüp, hâsıl olan mahsûlâtıdan vakf-ı şerîfe âid olan rüb'ini vermediklerinden mâ-adâ vakfın ehl-i zimmet reâyâsını ta'cîz edüp ve mürûr u ubûr eden asâkir-i Tatar dahi îsâl-i mazarratdan hâlî olmadıkların i'lâm eylediği ecilden nâme-i hümâyûn-ı saâdet-makrûnumuz ısdâr ve irsâl olunmuşdur. Vusûlünde vakf-ı merkûm toprağında zirâat edenler vakf-ı şerîfe şer'an âid olan rüb'i her ne ise edâ eyleyüp ve vakf-ı şerîfin reâyâsını rencîde eylememek üzere tenbîh olup reâyâ fukarâ'sının üzerlerine bast-ı cenâh himaye eylesiz, şöyle bilesiz ... Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

196(191)

Sakabaşılara hüküm ki;

Âlî-cenâb meâlî-meâb câmi' (...) ve cemâat-ı mahin asâr-ı bid'at ve dalalet (?) musallat memleket-i bera fermân fermâ-yı Esseyid Sübhankulu Han edâm-allahû-teâlâ devletühü taraf-ı bâhirü'ş-şereflerinden mektûb-ı müsaadakat musharib ile münbais olan fahrü'l-emâsil ve'l-akran Mümin Beğ dâme mecdühü edâ-yı merâsim-i risâlet edüp, inâyet-bâri karin celî ve hidayet sahratî rehin-i amali olup bu sene-i mübârekede tavaf-ı beytullahü'l-haram ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara hazret-i Seyyidü'l-inam ve azîmet ettikde, imdi siz ki

mûmâ-ileyhimsiz, sefir-i müşârün-ileyh ve adamlarına in-şâ'-Allahû-teâlâ ayâb ve zehâbda suya müzâyaka çekdirmeyüp, terakiye-i ahvâlleriyile ihtimâm eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

197(192)

Âsitâne-i Saâdet-medârımdan Mekke-i Mükerrreme'ye ve ol sene-i mübâreke Anadolu'nun Orta kolu nihâyetine varınca esnâ-yı tarîkde vâki' vüzerâ-yı izâm ve mîrmîrân-ı kirâm ve ümerâ' ve kuzzât ve elvîye mütesellimleri ve ümenâ' ve kılâ' dizdârlarına ve iş erlerine hüküm ki;

Âlî-cenâb meâlî-meâb câmi' hutbesinde (?) ve cemâat asâr-ı berâat musallat memleket (...) fermân (...) Esseyid Sübhânkulu Han edâm-allahû-teâlâ devletühü taraf-ı bâhirü'ş-şeriflerinden mektûb-ı müsaadefet musharib ile mütebais olan fahrü'l-emâsil ve'l-akran Mumuş beğ dâme mecdühü edâ-yı merâsim-i risâlet edüp, inâyet-bâli olup bu sene-i mübâreke tavaf-ı beytullahü'l-haram ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara hazret-i Seyyidü'l-inama azîmet etmekle, terakkiye-i ahvâlleri ile ihtimâm ehemm ve elzem olmağın imdi sen ki mîr-i hâc-ı müşârün-ileyhsin; in-şâ'-Allahû-teâlâ sefir-i müşârün-ileyh ve adamlarına tarîk-i hâc-ı şerîfde zarûret ve müzâyaka çekdirmeyüp, emîn ve mutmain kemâl-i terfih ile ayâb ve zehâblarına takayyüd ve ahvâlleriyile ihtimâm eylemek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[61]

198(193)

Özi vâlisi vezîr-i mükerrrem Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem nâzım-ı menâzımı'l-enâm vezîr-i azâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühü saâtü'l-iktiran Şabanü'l-muazzamın on üçünde ordu-yı hümâyûnumla darü's-saltanatü'l-seniyye mahmiyye-i Konstantiniyye'den Davud Paşa sahrâsına çıkup, mütevekkilen alâ Allahû-teâlâ kârib-i gazâ ve cihâd a'dâ'ya tevcih-i azîmetde musammem olup, emirü'l-ümerâ'il-kirâm Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Salih ve Kırkkilise ve Vize sancaklarına mutasarrıf olan Esselim dâme ikbâlühümâ ve ordu-yı hümâyûnumdan dahi dört bölük halkı senin yanına me'mûr olmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; emr-i şerîfim vardığı gibi mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhümâ ve dört bölük halkı ve Özi eyâletinin alây beyleriyle bi'l-cümle zuamâ ve erbâb-ı timârını yanına cem' edüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ âcilen kalkup, nehr-i Tuna'yı bir münâsib

mahâllden karşı yakaya geçüp ve iftihârü'l-ümerâ'il-nizâmü'l-iseviyye bi'l-fiil Orta Macar Kralı ve Erdel hâkimi olan Tökeli İmre hutimet avâkıbuhu bi'l-hayrı dahi yanına alup, ordu-yı hümâyûnumdan, nusret-makrûnum Belgrad'a vusûl bulmazdan mukaddem Varad semtine varup, anda hâzır olunup, düşmanın ahvâlınden habîr ve âgâh olup, ol etrâfi hıfz u hırâset ve iktizâsına göre حذش ve hareket edüp, sebîl-i dîn-i mübînde hidemât-ı mezkûre vücûda getirmesine sarf ve kudret ve a'dâ'-yı dînin ahvâllerini tahsis edüp, vuku' üzere ordu-yı hümâyûnum karşı mektûbun ile i'lâm edüp, pâ-yi tarîk-kân ordu-yı hümâyûnun akrâ'dan vusûlünden mukaddem me'mûr olduğun üzere, sizinle maan me'mûr olanlar ile bile varup, bir günden mukaddem Varad semtinde mevcûd bulunup, tebâtu' ve tesâkulden tahzîr eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

199(194)

Orta Macar Kralı ve Erdel hâkimi olan Tökeli İmre hutimet avâkıbuhu bi'l-hayr ve ahir-şâde nâme-i hümâyûndur;

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem nâzım-ı menâzımı'l-enâm vezîr-i azâmım Mustafa Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû, Şabanü'l-muazzamın on üçünde ordu-yı hümâyûnumla darü's-salatanü's-seniye mahmiyye-i Kostantiniyye'den, Davud Paşa sahrâsına çıkup, mütevekkilen alâ Allhû-teâlâ karîben tevcîh ve azîmeti musammem olmağla düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem Özi vâlisi olan vezîrim Hüseyin Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû dahi, emirü'l-ümerâ'il-kirâm Niğbolu sancağı mutasarrıfı Salih, ve Kırkkilise ile Vize sancaklarına mutasarrıf olan Esselim dâme ikbâlühûmâ ve dört bölük halkı ve Özi eyâleti asâkiriyle in-şâ'-Allahû-teâlâ âcilen kalkup, nehr-i Tuna'yı bir münâsib mahâllden karşı yakaya geçüp, ordu-yı hümâyûnumdan, nusret-makrûnum Belgrad'a vusûl bulmazdan mukaddem sizinle maan Varad semtine varup, ol etrâfi hıfz u hırâset ve iktizâsına göre حذش ve hareket etmek üzere, emr-i şerîfim gönderilüp senden dahi sarf ve hulûsi ile küllî hizmet ve me'mûl ve muntazır nâme-i hümâyûn-ı saâdet-makrûnumuz ısdâr ve irsâl olunmuşdur. Vusûlünde gerekdir ki; sen dahi vezîr-i müşârün-ileyh ile maan kalkup, Varad semtine varup, anda hâzır olunup, vezîr-i müşârün-ileyh ile hüsn-i vefak ol etrâfi hıfz u hırâset ve iktizâsına göre hareket edüp, uğûr-ı hümâyûnumda hidemât-ı müşkülât vücûda getirmekde, bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyüp, düşmanın ahvâllerinden tahsis ve tefahhus edüp, i'lâmı lâzım olan ihbâr sahihi ile serdâr-ı müşârün-ileyh tarafına i'lâmından hâlî olmayasız şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfeme itimat kılasız. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[62]

200(195)

Bervech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan Salih dâme ikbâlühûya hüküm ki; Düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmî'l-alem nâzım-ı menâzımı'l-enâm vezîr-i azâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû, Şabanü'l-muazzamın on üçünde ordu-yı hümâyûnumla darû's-salatanü's-seniye mahmiyye-i Konstantiniyye'den, Davud Paşa sahrâsına çıkup, mütevekkilü'l-alâ-teâlâ karîb-ı gazâ ve cihâd-ı a'dâ'ya tevcîh ve azîmeti musammem olmağla, düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem Özi eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Hüseyin Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû dahi, ordu-yı hümâyûnum, Belgrad'a vusûl bulmazdan mukaddem, Varad semtine varup, anda hâzır olunup, ol etrâfi hıfz u hirâset ve iktizâsına göre حش ve hareket eylemek üzere takayyüd olunmağın, sen dahi maan me'mûr olmuşundur. İmdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; emr-i şerîfim sana vardığı gibi te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, tamü'l-edâvat sen dahi müstevfi adamlarınla kalkup, âcilen vezîr-i müşârün-ileyhin yanına varup ve hidemât-ı mezkûre vücûda getirmeğe sarf-ı miknet eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

Bir sûret

Bervech-i arpalık Kırkkilise ve Vize sancaklarına mutasarrıf olan Esselim dâme ikbâlühûya vech-i meşrûh üzere hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

201(196)

Özi eyâletinde vâki' olan alây beylerine hüküm ki;

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi bayraklarınızı açup, her biriniz sancağınız zuamâ ve erbâb-ı timârını kayıdları mûcibince, tekmîl ve techîz eyleyüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ âcilen, düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem Özi vâlisi olan vezîrim Hüseyin Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûnun yanına varup, re'y ve savâbdîdi üzere hareket eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

202(196)

Te'kid şöyle ki; muaccelen vezîr-i müşârün-ileyhin yanına erişmeyüp, me'mûr olduğu mahâlle azîmetde veyâhud iktizâ eden hidemât-ı dîn-i mübînde taksîriniz mesmû'-ı hümâyûnum olur ise, sonra dirlikleriniz ahire verilmekle iktifâ olunmayup, hakkınızda tertîb-i

cezâ olunmak mukarrerdir. Ana göre mülâhaza edüp, sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile amel olasız.

203(197)

Kapudan Paşaya hüküm ki;

Bahr-i Sefid'de vâki' İmroz Cezîresi ahâlîsi ehl-i zimmet iken, hazînden iyâd-ı takas ahd edüp, eşrâr-ı muhârribin ittihad ile cezîreleri menû-ı sefâyin olmağla bir takrîb ile cezîrelerine varan ehl-i İslâm ile muhârebe ve mukâtele ve ahz eylediklerini esir edüp, gadr ve hiyânet üzere oldukları ve bunun emsâli şekâvet hâlâ nihâyeleri mesmû'-ı hümâyûnum olup şer'an nekal-i şedîde ile zecr olunmaları elzem ve icâb olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; cezîre-i merkûm ahâlîsinin vech-i meşrûh üzere takas-ı ahd ve gadr ve hiyânetleri mütehakkık ise in-şâ'-Allahû-teâlâ alâ-eyyi-hâl melâğini kal'a ve mücemmi istinsal (silik) (4), sipayet (?), (...) ve sâ'ir emlâkların tahrîf ve tahrîb ve ârâb-ı sû-i i'mâllerin kemâ-yenbâgi tertîb eyleyüp, cezîre-i merkûm muhâllefâtı eşrârın levs-i vücûd haytalarından kilit ile iclâ' eylemek husûsuna her vechle ikdâm ve ihtimâm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[63]

204(198)

Ümerâ-ı deryâ kalyonları kapudanı Hüseyin Paşa ve sâ'ir kalyon kapudanlarına ve zâbitlerine ve gazâvat-ı muharribîne hüküm ki;

İn-şâ'-Allahû-teâlâ teâlâ bu sene-i mübârekede sebîl-i dîn-i mübînde sizden azîmet ve hamiyet ile küllî hidmet me'mûl-i hümâyûnum olmağın, imdi bi-avnilahi-teâlâ Boğazhisârlarına varıldıkda çekdirmeler dışarı çıkup, düşmanın ahvâlini tefahhus edüp, donânma-yı menhûse müctemia olmayup, bir mikdârı ayrılmış olmayup, mukâvemete imkân muzır olunup, göze kesdirilir ise, düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmi'l-alem kapudanım olan vezîrim İbrahim Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühûnun re'y ve savâbdîdi üzere, üzerlerine varup, İn-şâ'-Allahû-teâlâ ahz ve ittifam edüp, â'dâ'-yı liyâmın îsâl-i mazarratına sa'y ve ihitmâm eyleyesiz ve eğer; ibâde't-teâlâ düşman donânma-yı makhûru ile bir yeri muhâsara eder ise, bu sûretde her ne tarîk ile olur ise olsun, yine vezîr-i müşârün-ileyhin ma'kûl ve münâsib gördüğü vech üzere, def'-i mazarratına cümleniz, ittifâk ve ittihad ile azîmet edüp, pâ-yi vechgâh kal'a ve (...) cerr ve ikdâm eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

Bir sûret

Cezayir-i Garb kalyonlarına ve bölükbaşlarına ve odabaşlarına ve ocak ihtiyârlarına ve sâ'ir gazâvat-ı muvahhidîn hüküm yazılmışdır.

Bir sûret

Trablus kalyonları kapudanlarına ve bölükbaşlarına ve odabaşlarına ve ocak ihtiyârlarına ve sâ'ir gazâvat-ı muvahhidîn

Bir sûret

Tunus ocağı kapudanlarına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

205(199)

Trablusgarb beğlerbeğisine ve vâlisine ve yeniçeri ağasına ve odabaşlarına ve ocak ihtiyârlarına ve gazâvat-ı muvahhidîn ve ahâlî-i vilâyetine hüküm ki;

Darü'l-cihâd Trablusgarb ocağının bu ana değin, îrâdı masârifine gâlib olmağla izdiyâd îrâd evhâr ve ağrâz-ı şerîfde gazâ için müstevfi sefineler inşâ' ve techîz ve isnâd ve tertîb gazâ-ı atâdlarıyla sebîl-i gazve-i cihâdda sâ'ir ocaklardan nihâyet ikdâm ve iftihâm takayyüd ve ihtimâm üzere gazâvat-ı muvahhidîn müreffehü'l-ahvâl iken, birkaç seneden berü masârifiniz izdiyâd bulunup, îrâd-ı vefâ eylediğinden nâşî ocağınıza zaîf ve فتز geldiği mesmû'-ı hümayûnum olup, îrâd ve masârifleri taahhüd ve tesviye olunmayup, birkaç sene bu keyfiyyet üzere kalır ise, kilit ile zaîf ve zevâl-i tasrîhi mukarrer ve mütehakkık olunmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi cümleiniz bi yere gelip, istişâre eyleyüp, îrâd ve masârifinizi tahrîr ve defter edüp, ulûfe ve vezâyif ve sâ'ir masârifinizin izdiyâdlarını tenzîl ve tahkîk ve îrâd ve masârifinizi tesvîye eyleyüp, hüsn-i vefâk ve kemâl-i ittihâd ve ittifâk ile ocağınızın ahvâlini tanzîm ve tensîk ve gazâvat-ı muvahhidîni terfih eyleyüp, sebîl-i dîn-i mübînde ikâmet-i gazv ve cihâda her biriniz bezl-i mechûd eyleyüp, fi-mâba'd muhâlefet eyleyenleri ittifâk-ı kulûb ile men' eyleyesiz, memlû' olmayanları isim ve resimleriyle yazup, der-i devlet-medârıma arz eyleyesiz ki, sonradan emr-i şerîf ne vechle sâdır olur ise, mûcebinle amel eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

206(200)

Erzurum muhâfazasında olan vezîr-i mükerrerem Ömer Paşa'ya hüküm ki;
Bin yüz bir senesine mahsûb olmak üzere Erzurum eyâletinde vâki' zeâmet ve timâr bedellerinin tahsîli müteassir olmağla, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; mâl-ı mezbûru muaccelen tahsîl ve bir gün mukaddem ikmâl ve tekmîline kemâ-yenbâgi takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında, mâliyye tarafından emr-i şerîfim verilmekle, mûcibince amel eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[64]

207(201)

Tuna kapudanı Ali Paşa'ya hüküm ki;
İftihârü'l-emâcid ve'l-dekârim sâbıkâ cebecibaşı olan Mustafa dâme mecdühû, ordu-yı hümâyûnuma adam ve arzihâl gönderüp, mûmâ-ileyh Belgrad kal'asına zahîre nakli için me'mûr olmağla, itmâm-ı hizmet edince, Ruscuk kapudanı kendü yanına ta'yîn olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; münâsib gördüğün kapudanlardan birini ta'yîn eylemen bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

208(202)

Kili'den Vidin'e varınca Tuna'nın tarafeyninde vâki' kâdırlara ve zikrolunan kazâlarda vâki' evkâf mütevellileri ve kethudâyerleri ve yeniçeri ve serdârları ve iskele emînleri ve sâ'ir â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

İn-şâ'-Allahû-teâlâ bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan asâkirü'l-islâm için, nehr-i Tuna'dan sefâyin ile Belgrad'a nakli muktezî olan zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve tophânenin tahmîline Tuna'nın sefâyini kifâyet eylemeyüp, ziyâde sefneye muhtâc olunmağın, zikrolunan zehâyir ve mühimmâtı murâd olunan iskelelerde tahmîl ve Demirkapı girdâplarına dek îsâl edüp, Demirkapı'dan yukarıya mürûru mümkün olmayan sefinelerin yüklendiği zehâyiri ihrâc ve Tuna kalyonlarına nakl ve bir gün evvel ordu-yı hümâyûnumun Belgrad'a vusûlünden mukaddem îsâl etmen için Kili iskelesinden Vidin iskelesine varıncaya değın, ne mikdâr İstanbul sefinesi bulunur ise her kimin olur ise olsun, nevâlleri ile tutulup Tuna yalılarında tedârik olunan zehâyir ve cebehâne ve tophâne mühimmâtı aceleten tahmîl ve bir gün mukaddem mahâll-i merkûma tesyîr ve îsâl edüp bu emirde شامح ve ihmâl ve öZR ve bahâne ile sefer-i hümâyûnuma ve asâkirü'l-islâma mühimm ve elzem olan zehâyir ve mühimmâtın vaktiyle varmayup ibâde't-teâlâ (?) umûr-ı muazzama-ı

dîn ve devletimin te'hîr ve ta'tiline bâis olmakdan bigâyet tahzîr ve ictinâb eyleyüp, Kili iskelesinden Vidin iskelesine varınca zikrolunan zehâyir ve mühimmât-ı sâ'ire bi'l-cümle îsâl eylemede herbiriniz mücerred sa'y olup, itmâm-ı hizmet eylemekde ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylesüz deyü mâliyye tarafından emr-i şerîfim verilmekle, mûcibince amel olunmak bânında yazılmışdır. Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

209(203)

Dergâh-ı Âlî kapıcıbaşlarından (boşluk) dâme mecdühûya (karalama) ve Bozüyük müftüsüne ve Menteşe sancağında vâki' olan kâdırlara ve Menteşe ve Sığla sancakları mütesellimlerine ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Menteşe sancağında Mendelyan (?) kazâsı sâkinlerinden Timval Hüseyin ve oğlu Abdullah ve Derviş nâm şakîler hevâlarına tâbi' birkaç eşkıyâyı cem' edüp, Mindelyan (?) kazâsı sâkinlerinden Abdürrahman (karalama) nâm kimesnenin li-ebeveyn karındaşı Abdullah'ı ve oğlu Abdulfettah'ı nisfû'l-leylde katl ve erzâkını gâret eylediklerinden mâ-adâ kendüsün dahi katl eylemek murâd eylemeleriyle, firâr ve cümle emvâl ve erzâkını yağma edüp, fesâd üzere olmalarıyla siz ki mûmâ-ileyhsiz; mezbûrlar kapıcıbaşı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle pâ-yi vechgâh ele getirilüp, ahvâlleri kemâl-i istiksâ ile teftîş ve tefahhus olunduktan sonra arzihâl olunduğu üzere fesâdları mukarrer ise, şer'an haklarında lâzım geleni şer'e muvâfık vech üzere icrâ olunmak bâbında yazılmışdır. Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[65]

210(204)

Bi'l-fiil Bozüyük kazâsı müftüsüne ve Aydın ve Saruhan ve Sığla ve Menteşe sancaklarında vâki' olan kâdırlara ve Denizli kâdısına ve elviye-i mezbûre mütesellimlerine ve zikrolunan kazâlarda vâki' sefer-i hümâyûnuma me'mûr olmayan â'yân-ı vilâyete ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Aydın sancağında vâki' Balyanbolu kazâsında benker bölükbaşı Hacı İsa oğlu ve Kilis kazâsında Koca Mehmed ve Kestel kazâsından İncelü oğlu Ahmed ve Bozdoğan kazâsından Osman oğlu ve Eyüp oğlu ve Sultanhisarı kazâsından Ebubekir ve Çolak Süleyman ve Göynük kazâsından Veli ve Güzelhisar'dan Abaza nâm on nefer eşkıyâ; her biri başlarına ikişer üçer yüz hazeleyi cem' edüp, ahâlî-i vilâyetten nice kimesnelerin evlerin basup, emvâl ve erzâkların nehb ve gâret ve nice kimesneleri dahi bi-gayr-i hakkın katledüp, fesâd ve şekâvetleri ziyâde olduğun kâdırlar arz etmekle, bundan akdem mezbûrların cezâları verilmek

üzere, iki def'a emr-i şerîf sâdır olmağın, bir kaçî ahz ve salb olunup mâ-adâsı firâr ve ba'zı cibâl-i şâhikaya ilticâ' eyledikleri istimâ' olunmağla, mezbûrların pâ-yı hâl ele getirilüp, muktezâ-yı şer' üzere cezâ-i sû'-i i'mâlleri tertîb ve şerr ve fesâdları fukarâ ve zuafâ ve ahâlî-i memleket üzerinden ref' olunmak muktezî olmağla, Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından (boşluk) dâme mecdühû mübâşir ta'yîn olunmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; mübâşir-i mûmâ-ileyh ile cümleliz haberleşüp, zikrolunan eşkıyâ her ne mahallde olur ise ittifâk ve ittihâd ile üzerlerine varup, alâ-eyyi-hâl ele getirüp, şekâvetleri mütebeyyin ve müteayyin olanları bilâ-aman katledüp, emri müştebih olanların ahvâllerin bi-gayr-i hakkın Müslümanlardan tefahhus ve istiksâ' olunup, sicilü'ş-şer'-i şerîfe müstehak oldukları ukubât-ı meşrûa'dan katli iktizâ edenleri katl ve habsi iktizâ edenleri hudûd-ı evâmir-i ilâhiyye ittisab ve ibâd-ullah üzerinden mazarratların def' ve ref' eylesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin husûs-ı mezbûr senin uhdene havâle olunmuşdur. Zikrolunan eşkıyânın def'-i mazarratlarına kemâ-yenbâgi ihtimâm edüp, bu bâbda tehâvün ve taksîrden bigâyet ittika eylemeniz bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

Bir sûret dahi

Saruhan sancağında nefsi-i Menteşe sâkinlerinden Fermânizâde Ahmed ve Kapıcızâde Halil ve biraderi İsmail ve Arıkoğlu Mahmud ve Sultanhisar kazâsından Kadri Hacızâde Seyid Ahmed ve Nazilli'de Seyid Mehmed Ali Efendizâde mübâşir-i mûmâ-ileyh ile maan olmak üzere başka hüküm yazılmışdır. Fî't-tarihi'l-mezbûr

211(205)

Eflâk voyvodasına hüküm ki;

Erdel hâkimi ve Orta Macar kralı Tökeli İmre krala müetted sefer içün, bundan akdem kapı kethudâsı (boşluk) ile der-i devlet-medârımdan beş yük akçe irsâl olunup, esnâ-yı tarîkde Eflâk toprağında bir manastıra konmuş iken; bir bölük eşkıyâ manastır-ı mezbûrda mezkûrı ale'l-gafle basup, muhârebe ederek kendüsün ve nice refiklerin dahi katledüp, yanında olan eşkıyâlarıyla irsâl olunan akçeyi gâret eyledikleri istimâ' olunmağın, Eflâk memleketinin hıfz u hırâseti ve ebnâ-yı sebîlin emîn ve sâlim varup gelmeleri, uhdene lâzım ve mühimm iken bu makûle şekâvet ve fesâda cesâret olunduğu mücerred senin adem-i takayyüd ve müsâmaha (karalama) ve agmazından nâşî olmağla, zamânı sana lâzım gelmeğın, imdi zikrolunan beş yük mîrî akçeyi hâlâ bervech-i ta'cîl, kral-ı mûmâ-ileyh tarafına irsâl ve teslîm edüp ve bu fesâdı edenleri pâ-yı vechgâh ele getirüp, katl ü habs ve der-i devlet-medârıma i'lâm

eyleyesin ve zikrolunan beş yük akçeyi bir gün evvel kral-ı mûmâ-ileyhe irsâl ve teslîm edüp, müsâmaha ve te'hîrden ziyâde tahzîr eyleyesin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[66]

212(206)

Niğbolu Kethudâyeri olan Mustafa zîde kadrühüya hüküm ki;

İşbu sene-i mübârekeke sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûnuma me'mûr olan asâkir-i mansûreye iktizâ edüp, Belgrad tarafına nakli fermânım olan zehâyir ve cebehâne ve tophâne ve mühimmât-ı sâ'ireyi tahmîl için, ziyâde sefâyine muhtâc olmağla, nehr-i Tuna'nın Kili iskelesinden Vidin'e varınca ne mikdâr İstanbul sefinesi bulunur ise ve her kimin mülkü ve kimin yedinde bulunur ise nevleri tamamen verilmek üzere tutulup, zikrolunan zehâyir ve mühimmât-ı sâ'ire tahmîl Demirkapı ve Tahtalı ve sâ'ir girdaplardan tesyîr ve muaccellen mahall-i me'mûreye îsâli bâbında, kıdvetü'l-emâcid vel-â'yân sâbıkâ cebecibaşı olan Mustafa zîde mecdühû ta'yîn olunmağla, iktizâ eden hidemât-ı âliyyede bezl-i maktûr ve sa'y-ı mevfur eylemek üzere, sen dahi maan me'mûr olup bi'l-fiil sipâhiler ağası olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer Ağa dâme mecdühû tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mûcibince amel eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

213(207)

Filibe mollasına ve yeniçeri serdârına hüküm ki;

Medine-i Filibe muzâfâtından Gülsu nâhiyesine tâbi' kasaba-ı Karlıoğlu ve Şahin kumulusu (?) nâm karye ahâlîleri arzihâl edüp, kasaba-ı mezbûrda yeniçerilik iddiâ'sın eden Tırpan oğlu Ahmed ve Mansur oğlu Mustafa ve Paçacı Mustafa ve Eyüp ve Veli Loşa Mehmed ve Terzi İbrahim oğlu Mustafa ve Çavdar oğlu Recep ve Kotkiri Mustafa ve Bostancı oğlu Mehmed, kasaba-ı mezbûrda alenen şûrb-i hamr edüp, ehl ü iyâllerine ve evlâdlarına taarruz ve emvâl ve erzâkların ahz ve fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmamağla Otuz İki Bölüklü Ali Çavuş irsâl olunmağla, zikrolunan şakîleri ahâlî-i vilâyetin ittifâk ve iânetleriyle pâ-y-i hâl ele getirilüp, akd-i meclis edüp, keyfiyyet-i hâlleri vilâyetin mütearrız (?) Müslümanlardan tefahhus ve suâl olunup şer'an katli icâb edenleri muktezâ-yı şer' üzere cezâların tertîb ve habsi icâb edenleri Filibe kal'asına habs ve kal'a-bend ettirüp, hüccet-i şer'iyelerin çavuş-ı merkûm ile bu tarafa irsâl eyleyesiz deyü yeniçeri ağası mektûbu mûcibince şûrûtuyla yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı Ş. sene [1]102.

214(208)

Edirne Kâdısına hüküm ki;

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmi'l-âlem bi'l-fiil tuğrâ-yı şerîfim hidmetinde olan vezîrim Mehmed Paşa edâm-Allahü-teâlâ iclâlühû ordu-yı hümâyûnuma arzihâl gönderüp, bundan akdem orduda Mehmed nâm hizmetkârından cürm sâdır olmağla, islâh-ı nefis edince Edirne zindanına vaz' olunduğun bildirüp, cürmü afv olunup, itlâk olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ etmeğın, mezkûr Mehmed'i itlak eylesesın deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Ş. sene [1]102.

215(209)

Âsitâne-i Saâdetim'den Erceb (?) tarafına varınca vâki' olan kâdırlara ve â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Erceb (?) tarafından gelüp, hâlâ gelmek için izn-i hümâyûnum verilmekle kanûn üzere yol hükmü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[67]

216(210)

İcmâl-i sûret-i defter-i tahrir-i cedit-i taife-i yörükân eşkinciyan ve yamakan ve reâyâ-yı medîne-i (...) der (...) (...) Gazi Evrenos ve Sultan Bayezid ve Sultan Murad ve bağcı ve küfeci ve mezkûre ve reâyâ-yı Hazret-i Ebû Eyyûb Ensârî der Filibe ve sakinân-ı kurra-yı mezkûrin tabi'-i kaza-i (...) (...) Hasan Paşa mîrmîrân-ı zabit-i tâife-i mezbûr bervech-i Mustafa halife-i muhasebe-i evvel baki ferman-ı âlî tahrîr mine'l-vâki fi Cemaziye'l-evvel, 1103.

Kaza-ı Çatalca neferen 4	Kaza-ı Silivri neferen 17	Kaza-ı Ereğli neferen 2	Kaza-ı Bergos neferen 66	Kaza-ı Baba-yı Atik neferen 37
-----------------------------	------------------------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------------------------

Kaza-ı (...) neferen 50	Kaza-ı Vize neferen 25	Kaza-ı Saray neferen 23	Kaza-ı Hasköy an Havâs-ı Mahmud Paşa neferen 83
----------------------------	---------------------------	----------------------------	--

Kaza-ı Hayrabolu	Kaza-ı Kırkkilise
------------------	-------------------

neferen 22

neferen 54

yekûn

neferen 390

kusur nefer 6

tamam (?) nefer 48

beher 8 neferden 1 nefer

Kaza-1 Hatuneli (?)

neferen 15

Kaza-1 (...)köy

neferen 44

Kaza-1 Aydos

neferen 17

Kaza-1 (...)

neferen 20

Kaza-1 Karinabad

neferen 126

Kaza-1 Yenice-i Kızılağaç

neferen 14

Kaza-1 İslimiye

neferen 61

Kaza-1 Zağra-1 Cedid

neferen 139

yekûn

neferen 536

küsûr nefer 4

tamam (?) nefer 76

beher 7 neferden 1 nefer

Kaza-1 Zağra-1 Atik

neferen 172

Kaza-1 (...)

neferen 75

Kaza-1 Kızanlık

neferen 173

Yekûn

neferen 430

tamam (?) nefer 60

beher 7 neferde 1 nefer

Nahiye-i karlıoğlu tâbi' Kaza-i Filibe	Kaza-ı Tatarpazarı
neferen 50	neferen 175

yekûn _____

neferen 226
 kûsûr nefer 1
 (...) nefer 32
 beher 7 neferde 1 nefer

Kaza-i Filibe (...) Kaza-i mezbûr ân nâhiye-i Karlıoğlu
 neferen 512
 kûsûr nefer 5
 tamam(?) nefer 71
 beher 7 neferden 1 nefer

[68]

Kaza-ı Uzuncaova Hasköy	Kaza-ı Çirmen
neferen 396	neferen 199

yekûn _____

neferen 595
 tamam (?) nefer 85
 beher 7 neferden 1 nefer

Kaza-ı Orta (...) ve Kaza-ı (...)
 neferen 543
 kûsûr nefer 4
 tamam (?) nefer 77
 beher 7 neferde 1 nefer

yekûn

---

neferen 3233
tamam (?) nefer 452

Çeribaşılık-1 Vize benâm-1 Mustafa ebnâ-yı sipâhiyân
neferen 390

küsûr nefer 6

tamam (?) nefer 47

beher 8 neferden 1 nefer

Çeribaşılık-1 Kârin-abâd benâm-1 Mehmed ebnâ-yı sipâhiyân
neferen 536

küsûr nefer 4

tamam (?) nefer 76

beher 7 neferden 1 nefer

Çeribaşılık-1 Kızanlık benâm-1 Mehmed veledi Ali sâkin-i kaza-1 mezkûr
neferen 423

tamam (?) nefer 60

beher 7 neferden 1 nefer

Çeribaşılık-1 Tatarpazarı benâm-1 Hasan sâkin-i kaza-1 Çirmen
neferen 226

küsûr nefer 2

tamam (?) nefer 32

beher 7 neferden 1 nefer

Çeribaşılık-1 Uzuncaova Hasköy benâm-1 Pehlivan Mehmed veledi Hacı
Neferen 595

tamam (?) nefer 85

beher 7 neferden 1 nefer

Çeribaşılık-ı Edirne benâm-ı Koca Ahmed tâbi'-i Hasan Paşa

neferen 543

küsûr nefer 4

tamam (?) nefer 77

beher 7 neferden 1 nefer

Çeribaşılık-ı Filibe benâm-ı Osman veledi (...) merhûm Musâhib Mustafa Paşa

neferen 502

tamam (?) nefer 71

beher 7 neferden 1 nefer

217(211)

Vech-i meşrûh üzere balâda zikrolunan kazâlardan İstanbul'dan Edirne'ye varınca Vize çeribaşılığına tâbi olan kazâlardan tahrir olunan, iki yüz doksan nefer eşkinci taifesinden beher sekiz neferinden ba-ferman-ı gayri defter adam ihrâc ve Karinabâd ve Kızanlık ve Tatarpazarı ve Filibe ve Uzunca Ova Hasköy ve Edirne çeribaşılıklarına tâbi olan kazâlardan beher yedi neferden bir adam, ihrâc olunmak üzere tahrîr olunup, ber-muceb-i defter tahrîr-i cedîd bu kazâlardan tahrîr olunan neferât üç bin iki yüz otuz üç nefer edüp, bu takrirce sefer-i hümâyûn için, Belgrad tarafına ihrâcı ferman olunan neferât dört yüz elli iki nefer olmuş olur, bâkî fermanı saadetlü sultanımdır.

Edirne ve Filibe mollalarına ve Debrin ve Karinabâd ve Kızaklık ve Tatarpazarı ve Filibe ve Uzunca-abâd Hasköy ve Edirne çeribaşılıklarına tâbi olan mahallerde vâki' kâdırlara ve çeribaşılarda Yörük tâifesinin â'yânına hüküm ki;

Bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum mûcibince, hizmetleri mûkâbelesinde muvakkit şartıyla, emriü'l-ümerâi'l-kirâm Yörük zâbiti, Hasan dâme-ikbâlühû ma'rifetiyle, taht-ı kazânıdan tahrir olunan eşkinci der-hakânî (...) hazret-i Ebû-Eyyûb Ensârî ve Gazi Evrenuz ve Sultan Murad Han ve Bağcı ve Küfeci Yörükleri irsâl olunan defter mûcibince, üç bin iki yüz otuz üç nefer, Vize çeribaşılığına tâbi olan kazâlarda tahrîr olunan Yörüklerin beher sekiz neferinden bir nefer ve mâ-adâsının yedi neferinden bir nefer olmak üzere Belgrad tarafına tesyîr olunacak Yörük askeri mecmû'dört yüz elli iki nefer olduğu arz ve i'lâm olunmağla, mezbûrları çeribaşılılarıyla cem' edüp, nehr-i Tuna kenarıyla Vidin

üzerinden in-şâ'-Allahû-teâlâ, ordu-yı hümâyûnumun vusûlünden mukaddem, muaccelen Belgrad'a gönderüp, cümlesini hazır ve mevcûd eylemek üzere, Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından iftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim Musa dâme-mecdühû mübâşir ta'yîn olunmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; her kanginizin taht-ı kazâsına varup, dâhil olur ise taht-ı kazânızdan ihrâc olunacak Yörükleri çeribaşlarıyla cem' ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle me'mûr oldukları mahalle sevk ve tesyîr ve bir gün evvel mahall-i me'mûrda mevcûd bulunmaları her biriniz bezl-i mechûd eyleyesiz ve siz ki çeribaşlısınız; her biriniz çeribaşılığımıza tâbi olan mahallerden tahrîr olunan Yörükleri, tahrîr ve defterinde mestûr olduğu vech üzere, tamü's-silâh tüvânâ ihrâc ve bayrakları açıp, önlerine düşüp, mübâşir-i mûmâ-ileyh ile, maan vech-i meşrûh üzere, nehr-i Tuna kenarıyla Vidin üzerinden serîan ve âcilen bir gün evvel Belgrad'a varup, ordu-yı hümâyûnumun vusûlünden mukaddem, alâ-eyyi-hâl mahall-i me'mûrda hazır ve mevcûd bulunup, (silik) te'hîr ve tevakkufdan ve esnâ-yı tarîkde hilâf-ı şer-i şerîf kimesneye taaddî ve tecâvûzden bigâyet ihtiraz eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmıştır. Fî Evâsıd-ı Ş. sene [1]102.

218(212)

(silik) (silik) Tuna semtlerinde bulunan bürkân neferâtını dahi paşa-yı mûmâ-ileyh tarafından ihrâc ve Belgrad'a îsâl eylemek üzere sâbıkâ Yörük beği Derviş Beğ ta'yîn olunup, Hasan Paşa tarafına irsâl olunmuştur. Fî 23 Ş. sene [1]102.

[69]

219(213)

Vezir-i mükerrerem Kapudan Paşa'ya ve İzmir ve Sığla ve Kuşadası ve Karaburun kâdılarına ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Îlâ-i kelimatullâh için asâkir-i mansûrem taraf-ı {taraf} sebîl-i cihâda tesyîr olunup, nüfûz-ı İslâmiyyeye sû'-i kasd eden muhâribin def'-i keyd ve mazarratları için alâ-karîb-fa-alâ-karîb (?) bu vakt-i cihâda kudreti olan âm-ı mukâbilde farz-ı âliyye olup, Sakız cezîresinin dahi bi-avnillahi-teâlâ keyd-i a'dâ'dan hıfz u hirâseti ehemm ve elzem olmağla in-şâ'-Allahû-teâlâ, iki aya değin muhâfazada olmak şartıyla, cezîre-i merkûma karîb olan İzmir ve Sığla kazâsından beş yüz ve Kuşadası kazâsından üç yüz ve Karaburun kazâsından üç yüz nefer ihrâc fermânım olmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, kâdılar ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz; emr-i şerîfim vardığı gibi, zikrolunan kazâlardan hıfz u hirâsete kâdir, tamü's-silâh

ve kâmilü'l-edevât vech-i meşrûh üzere bin yüz neferi ma'rifet-i şer'le ve cümle ittifâkıyla muaccelen ihrâc ve iki aya değin hizmet-i muhâfazada olmak üzere cezîre-i Sakız'a birgün mukaddem îsâl edüp, bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf celb-i emvâl ve taaddî ve tecâvüzden ve bu emr-i (karalama) te'hîr ve tevakkufdan bigâyet ihtirâz eyleyüp neferât-ı merkûmun bir gün mukaddem mahall-i me'mûrda bulunmasına her biriniz bezl-i meysûr eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

Bir sûret

Edremit ve Kazdağı kazâlarından beş yüz nefer ve Karayaka'ya varınca vâki' kazâlardan üç yüz nefer ihrâc ve Bozcada ve Midilli cezîrelerinin her birine lüzûmu mertebesi ta'yîn ve irsâl ve hizmet-i muhâfazada mevcûd ettirmek vezîr-i mükerrerem kapudan İbrahim Paşa'ya ve Kazdağı ve Edremit ve Karayaka'ya varınca vâki' olan kâdırlara, â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm yazılmışdır. Fî'tarihi'l-mezbûr

220(214)

Bağdad vâlisi Ahmed Paşa'ya (karalama) ve kâdısına hüküm ki;

Manavgat kâdısı mevlânâ Yusuf zîde fazlühû ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, Manavgat ve Düşenbe ve nevâhi-i Alâiye ahâlîsi meclîs-i şer'e varup, yörükân tâifesinden Karahaslu (?) boyundan Elhâc Ali oğlu Abdülmümin ve Batralı boyundan Karaca Ali ve Sarıca Musa ve Şamlı boyundan Hacı İbrahim ve Zekeriyalı boyundan Hacı Süleyman ve Sufiler boyundan Hacı Hüseyin ve Çatal boyundan Halil ve Tekeli boyu ve Cerid boyu ve Sacıkaralı boyu ve Bascılar boyu ve Halaklı boyu ve Labekirli (?) boyu ve Etmekli boyu nâm yörükân tâifesi, boylu boyunca İçil sancağından hurûc edüp, altı yüzden mütecâviz evleriyle kazâlarına gelüp, kışlak ve yaylakların tahrîb eylediklerinden mâ-adâ emvâl ve erzâkların gasb ve serika edüp, mukaddemâ kadîmi yerlerine iskânları için, fermân-ı âlî-şânım sâdır olup, muvâcehelerinde kibel-i şer'iden feth ve firâset olundukda, itâat-i fermân etmeyüp, işbu bin yüz iki senesinde altı yüzden mütecâviz evleriyle yine gelüp, emvâl ve erzâkların gasb ve serika ve ebnâ-yı sebîlin mürûr u ubûrlarına usret ve zulmleri olmağla, kadîmi yerlerine iskân alınmak için ilhâhlı emr-i şerîfim verilmek ricâsını arz eylediği ecilden, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; yolun üzerinde olmağla husûs-ı mezbûr sana havâle olunmuşdur. Zikrolunan yörükân tâifesinden bu makûle fesâd ve şekâvet âdet-i müstemîresi olanları, pây-i

vechgâh ele getirüp şer'an katl olunmak icâb edenleri katl ve habs olunmak lâzım gelenleri habs ve ba'de'l-yevm, livâ-ı mezbûrda olan fukarâ', mezbûrların şerr ve mazarratlarından emîn ve sâlim olmak için, kadîmi yerlerine nakl ve iskân ettirüp, arz eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Ş. sene [1]102.

[70]

221(215)

Cebebaşıya ve cebeciler ocağı kethudâsına ve sâ'ir zâbitlerine hüküm ki;

Hâlâ Belgrad tarafına me'mûr olan Dergâh-ı Muallâm cebecileri neferâtı icmâllerinde zikrolunup, Âsitâne-i Saâdetim'den ihrâc olunan mevâcibleri verildiği mikdârdan noksân üzere olduğu, istimâ' olunmağla, ağaları ve zâbitleri ma'rifetiyle ta'yîn olunan mübâşir muvâcehesinde gereği gibi yoklanup, vuku' ve sıhhati üzere defter ve defteri der-i devlet-medârıma irsâl olunmak için, Osman zîde kadrühû ile sâbıkâ cebeciler ocağı kethudâsı Ahmed ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. Niğbolu'ya varınca mübâşir ta'yîn olunan mezbûrlar bile varup, neferât-ı mezkûreyi ağaları ve zâbitleri ma'rifetiyle gereği gibi yoklanup, defterin der-i devlet-medârıma getirüp ve mukaddemâ Âsitâne-i Saâdetim'den ulûfeleri ihrâc olunan neferâtdan hâlâ me'mûr olduğu hizmetde nâmevcûd olup, hangi odadan noksân üzere olduğu zâhir olur ise, ol makûle ulûfelerin alup, neferâtını ketm ve ihfâ' eden zâbitleri, çorbacıları her kim olur ise, Niğbolu kal'asında habs ettirilüp, vuku' üzere ahvâllerin arz ve i'lâm olunmak bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Ş. sene [1]102.

222(216)

Edirne bostancıbaşısına hüküm ki;

Şumnu kâdısı Mevlâna Abdurrahman zîde fazlühû ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, kazâ-ı mezbûra tâbi' Çalikkavak nâm karye kurbunda vâki' der-bendde birkaç seneden berü, otuz kırk kadar eşkıyâ zuhûr edüp, ebnâ-yi sebîlin tarîkin kat' ve fesâd ve şekâvet üzere olup, bin yüz iki senesinde tüccâr tâifesinden sekiz nefer zimmî yine der-bend-i mezbûrdan mürûr ederken, birkaç nefer şakîler tarîklerin kat' ve üç neferin tüfeng ile mecrûh ve قوگلرن şakk olunduğu karye-i mezbûre ahâlîsine haber olundukda, bi'l-cümle der-bend ahâlîsi mecmû' olup, fesâd olan mahalle teveccüh eylediklerinde, karye-i mezbûre karîbinde Öziceler nâm karyeler ahâlîsinden Mehmed bin Hüseyin ve Ahmed bin Abdullah ve Hüseyin bin Hasan nâm kimesneler, alet-i harbleriyle meclis-i şer'e ihzâr ve bundan akdem der-bend-i mezbûrda nice fesâdları zâhir olup, bu maddede dahi mazanneleri olmağla merkûmların

ahvâlleri, karyeleri ahâlisinden istifsâr olundukda, zikrolunan Öziceler ahâlîsinden Halil ve Ali bin Hüseyin ve Mehmed bin Receb ve Mustafa bin Ali ve Ali bin Hüseyin ve Mehmed bin Cafer vediğer Mehmed bin Derviş ve Hüseyin bin bin Mehmed nâm kimesneler mezbûrlar için dâimâ alet-i harb ile gezüp, kefere karyelerinde fisk eylediklerin, meclis-i şer'ide alâ-tarîkü'ş-şehâde haber verdiklerin arz eylediği ecilden, mezbûrların ahvâli mütebeyyin olunca, habs olunup, vech-i meşrûh üzere der-bend-i merkûmda dâimâ kat'-ı tarîk ve şekâvet üzere olan eşkiyâ dahi pâ-yi vechgâh ele getirilüp, şer'an fesâdı mütebeyyin olanların, bilâ-te'hîr cezâları verilüp, ahvâli müştebih olanlar, şer'le teftîş ve tefahhus olundukdan sonra, (karalama) ukubât-ı meşrûadan müstehak oldukları cezâları tertîb ve üzerlerine şer'an bir cürm sâbit olunmayup, mazanne olanlar dahi, ahz ve habs ve keyfiyyetleri ordu-yı hümâyûnuma arz olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmağla, mazmûn-ı münîfi tenfiz ve icrâ etmek için hizmete kâdir bir usta ta'yîn ve bu bahâne reâyâ fukarâ'sına ve kendü hâlinde olan kimesnelere zulm ve taaddî ve eşkiyâyâ himâyeden ihtirâz etmen üzere muhkim tenbîh eyleyüp, der-bend-i merkûmu te'mîn eylemek husûsunda takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Ş. sene [1]102.

Bir sûret

Dahi Şumnu kâdısına ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmışdır.

[71]

223(217)

Drama kâdısına hüküm ki;

Ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, kazâ-ı mezbûr ve nevâhisinde Martolos başı olan Kara Mustafa ve kazâ-ı mezbûrdan â'yân ve sâ'ir ahâlî, meclis-i şer'e varup kazâ-ı mezbûrdan bundan akdem tüfeyân eden ba'zı reâyâ tâifesi, hâlâ ehl-i İslâma mütâbaat ve zimmî kabul edüp, gelüp yerlerine ve yurtlarına sâkin olmak üzere istîmân eyledikleri ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden; nefslerine ve ehl ü ıyâl ve yedlerinde bulunan mallarına taarruz olunmamak emrim olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Ş. sene [1]102.

224(218)

Çandarlı ve Kuşadası ve Kavala ve sâ'ir iskelelerde vâki' olan kâdırlara hüküm ki;

Sakız cezâresine ve sâ'ir adalara zahîre iştirâ' edüp, götürmek için gemici tâifesi Çandarlı ve Kuşadası ve Kavala'ya ve sâ'ir iskelelere vardıklarında emîn olanlar akçelerin

almadıkça, izin vermeyüp mâni' oldukları mesmû'umuz olmağla, imdi bade'l-yevm gemici tâifesinin zahîre iştirâ' eyledikleri isklelerde bir ferd bu bahâne ile akçe talep etmeyüp, bey' ve şirâ'larına vechen min-el-vücûh taarruz eylemeyeler ve bu bâbda akçelerin almakdan ziyâde hazer eyleyeler, fi-mâba'd memnû' ve mütenebbih olmayup, gemici tâifesinden zâhire iştirâ' için her kangî emîn akçe almak sadedinde olur ise vuku' üzere yazup, ordu-yı hümâyûnuma arz eyleyeler deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Ş. sene [1]102.

225(219)

Hanya muhâfazasında olan vezîr-i mükerrerem Ali Paşa'ya hüküm ki;

Resmo'da kal'a-bend olmak üzere fermân olunmağla işâat-ı kayd olunmuşdur.

Sâbıkâ Girid cezîresi defterdârı İbrahim'in me'mûr olduğu hidemât-ı mühimmede ihmâl ve kusûru zâhir olmağla, mansıb ve zeâmeti ahere verilüp, kendüsü Hanya'da kal'a-bend olunup, ıtlakı için fermân sâdır olmadıkça ıtlak olunmamak üzere kal'a-bend eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Ş. sene [1]102.

226(220)

Selânik muhâfazasında olan vezîr İsmail Paşa'ya hüküm ki;

Kıdvet'ün-nüvvab ve'l-müteşerriin Gümülcine kazâsında nâibü'ş-şer' olan Mevlânâ Abdullah zîde ilmihû ordu-yu hümâyûnuma mektûb gönderüp, Gümülcine kazâsına tâbi' Hacılar nâm karye ahâlîsi meclis-i şer'-i şerîfe varup, karye-i mezbûr ile on sekiz aded karye, deryâya karîb olmağla, bu sene-i mezbûrda dört def'a harb için firkateleri gelüp ahâlîsinden kimini esîr ve kimini katl ve emvâl [ve] erzâkların gâret ve devâbb [ve] mevâşîlerin helâk eylediklerin bildirüp, ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâsına ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; ol havâlînin hıfz u hırâseti ehemmi-i umûrdan olmağla Selânik'de olan firkateler fermânım olduğu üzere tekmîl ve donandırılıp, zikrolunan karyeleri ve sâ'ir uhdelere lâzım gelen mahâllerin hıfz u hırâset ettirilmesi husûsunda fevk-al-gaye tenbîh ve te'kîd ve ziyâdesiyle dikkat ve ihtimâm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

227(221)

Diyarbakır vâlisi Ali Paşa'ya hüküm ki;

Sâbıkâ Diyarbakır vâlisi olan, düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmi'l-âlem vezîrim Kemânkeş Ahmed Paşa edâm-Allahü-teâlâ iclalühûnun Diyarbakır'da mütesellimi

olan Milli İsmail'in zulm ve taaddûsinden nice meşakîleri gelüp, tazallüm etmeleriyle sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; in-şâ'-Allahü-teâlâ Diyarbakır'a vardıkda mezkûrun ahvâlini teftîş ve tefahhus edüp, bi-gayr-i hakkın zulmen akçelerin aldığı sâbit ise ashâb-ı hukûkun hakların ashâbına geri reddedüp şer'an mütebeyyin olan ahvâlini, der-i devlet-medârıma i'lâm eylemen için, kendünüz varınca, ilerüye gönderdiğin mütesellimine, mezkûr İsmail'i ahz ve habs ettirmek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ş. sene [1]102.

[72]

228(222)

Sığla kâdılarına ve Menteşe ve Sığla sancağı mütesellimine ve ta'yîn olunan kapıcıbaşıya hüküm ki;

Abdurrahman ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, Menteşe sancağına tâbi' Minvâlîde (?) kazâsı sâkinlerinden kuzzâtdan Abdi ve oğlu Ahmed ve Müslihiddin birisinden bunların telkîniyle eşkıyâdan Kumral Hüseyin ve oğlu Abdullah ve Derviş ve birkaç eşkıyâ dahi cem' edüp, bunun karındaşı Abdullah'ı ve oğlu Abdalbaki, nısfü'l-leyde katl ve emvâl ve erzâkını gâret edüp ve bu dahi katli murâd eylediklerinde, firâr edüp, cümle emvâl ve erzâkını yağma ve gâret edüp küllî gadr etmeleriyle şer'le görülüp, icrâ-yı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden, Bozüyük müftüsü mülî olmak üzere mezbûrları pâ-yi vechgâh ele getirilüp ahvâlleri kemâl-i istiksâ üzere teftîş ve tefahhus olunduktan sonra arzihâl olduğu üzere fesâdları mukarrer ise şer'ân haklarında lâzım gelen şer'e muvâfık vech üzere icrâ eyleyeler deyü hüküm yazılmışdır.

229(223)

Şumnu kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Şıraova (?) nâm karyede sâkin zimmî reâyâ fukarâsı ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, bunların karyelerinde ehl-i İslâmdan kimesne olmayup, cümle ahâlîsi ehl-i zimmet olmağla, karye-i mezbûrede vâki' feth-i hakânîden berü yedlerinde terk olunup zabtlarında olan kiliselerinin sakfi ve duvarların termîme muhtâc olan yerlerin şeyh-ül islâmdan verilen fetvâ-yı şerîf ve emr-i şerîfim mücibince keşf olunup, asıl binâ'sından ziyâde bir şey ihdâs olunmamak üzere vâz-ı kadîmisi üzere termîme murâd eylediklerinde, ehl-i örf tâifesi tarafından celb ve ahz için men' olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden hilâf-ı şer'-i şerîf rencîde olunmamak için hüküm yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı Ş. sene [1]102.

230(224)

Âsitâne-i Saâdetimde sadâret-i uzmâ kaymakamına ve İstanbul ve Kuds-i Şerif kâdılarına ve (boşluk) kâdısına hüküm ki;

İstanbul ve Kuds-i Şerif Rum patrikleri, ordu-yı hümâyûnûma arzihâl edüp, kadimü'l- ezmândan berü Tur-ı Sina manastırı piskoposları Kudüs patrikleri ma'rifetiyle nasb ve sadakat ve tezevvür için rahipleri gezdüklerinden, Rum patriği izin ve kağıdıyla ile gezeleşmişken; birkaç seneden berü Tur-ı Sina piskoposu olanlar, kendülerinden âyînlerine muhâlif kağıdlar peydâ ve reâyâ beyninde ihtilâl verüp, bunlar dahi beynlerinde tenbîh ve men' etmeleriyle, mezbûr keşişlerden birkaç nefer keşişler (...) sülûk ve sadakamıza patrikler mâni' olurlar deyü, şekvâ eylediklerinde âyînlerine muhâlif ahvâlleri yoğise, bilâ-sebeb mâni' olunmamak üzere emr-i şerîf verilmekle, bunlar dahi âyînleri üzere sadakat ve tezevvür için kağıd vermişken, mezbûrlar mücerred ta'cîz için, birkaç def'a Divân-ı Hümâyûn'umda ve sâbıkâ İstanbul kâdısı huzûrunda murâfaa-ı şer' olunduklarında, şer'an cevap verilüp, men' olunmuşlar iken; ba'zı zîde kadrühû kimesnelerin himâyesiyle bir tarîk ile hüccet peydâ ve tekrâr Divân-ı Hümâyûn'uma çıktıklarında hüccetlerin şakk ve men' ve âyînlerinizi beyninizde görün deyü tenbîh olunmuş iken; hâlâ yine kanâat eylemeyüp, kâh İstanbul'da, kâh Kuds-i Şerif'de ve sâ'ir buldukları yerlerde mücerred ta'cîz için âyînlerine muhâlif kâğıt taleb ve hilâf-ı şer'-i şerîf taaddî ve rencîde eylediklerin bildirüp, taaddîleri men' ve def' olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le görülüp, hilâf-ı şer'-i şerîf taaddîleri men' olunmak için yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı Ş. sene [1]102.

[73]

231(225)

Kıbrıs vâlisi vezîr Ali Paşa'ya ve Lefkoşa kâdısına hüküm ki;

Sâbıkâ kâdıasker İmâm İbrahim Efendi ve dâmâdı Hasan ve Tefvîkizâde ve Şayanzâde ashâb-ı arâziden olup, nehc-i fitne ve fesâd için halka mâ-lâ-ya'nî sözler söyleyüp, her vechle بروضواخ devlet-i âliyye olduklarına binâen cezîre-i Kıbrıs'a nefy olunmaları fermân olunmağın mezkûrları cezîre-bend edüp, itlakları için fermân sâdır olmadıkça, itlâk eylemeyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı Ş. sene [1]102.

232(226)

Vezîr Kapudan Paşa'ya hüküm ki;

Sâbıkâ kâdı asker İmâm İbrahim Efendi ve dâmâdı Hasan ve Tevfikizâde ve Şayanzâde ashâb-ı arâzîden olup, nehc-i fitne ve fesâd için halka mâ-lâ-ya'nî sözler söyleyüp, برضوايخ devlet-i âliyyem olduklarından, cezîre-i Kıbrıs'a nefy ve cezîre-bend olunmaları fermân olunup, irsâl olunmağın, mezkûrları, me'mûr olan mübâşir fermân olunup îsâl (karalama) eyledikten sonra, çekdiri ta'yîn edüp, cezîre-i Kıbrıs'a irsâl ve îsâl eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı Ş. sene [1]102.

233(227)

Şam Beğlerbeğisine ve Mollasına hüküm ki;

Hüccâc-ı Müslîmîn Şam-ı Şerîf'e nüzûl eylediklerinde, mekârî deveçiler gelüp, Mekke-i Mükerrreme zâde- (...) gitmek üzere deve ittihâz edüp ve tahtü'l-hesâp birer mikdâr akçe dahi vermişler iken, karar eyleyüp, zebûn develeri celb mekârîleri üzerine aynî-i fâhiş ile tarh olunup ve Şam-ı Şerîf'de mîr-i hâcc olanlar tarîk-i hacc-ı şerîfde hüccâc üzerine su tulumu tevzî' ve hüccâcın kendü su (...) ve def'-i ateşleri için tedârik eyledikleri suyu cebren ve kahren alup, hüccâcın tüccarından karz tarîkiyle (...) akçe ve hıyn-i avdetde değerinden ziyâde fâhiş bahâ' ile zebûn ve fâhiş deve verüp, Hüccâc-ı Müslîmîn'e bu vechle zulm ve taaddî olunduğu mesmû'-ı hümayûnum olup, imâm zarûret icâbında Hüccâc-ı Müslîmîn'e bir vechle zulm ve taaddî olunduğuna asla rızâ-yı şerîf olunmamağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; ba'de'l-yevm vech-i meşrûh üzere zulm ve taaddî ettirilmeyüp, men' ve def' olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı B. sene [1]102.

234(228)

Bağdad vâlisi vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki;

Danişmendli Türkmeni tâifesinden birkaç cemâat Haleb ve Adana yaylalarında sâkin iken, birkaç seneden berü konar göçer olup, mürûr u ubûr ettikleri kuzzât ve kurâ ahâlîsinin berz ve gânem ve mahsûlâtını itlâf ve hayvanların nehb ve gasb ve nice kimesneleri bi-gayr-i hakkın katl edüp, bunun emsâli fesâd ve taaddîleri mesmû'-ı hümayûnum olmağla, zikrolunan cemâatlerin bir mikdârını Sığla sancağına tâbi' Viranşehir nâm mahallden Torbalı nâm mevzi'ye varınca hâlî ve harâbe olan arâzîde bir mikdârı dahi Balıkesir sancağında Susurluğu ve Ömerköy nâm karye karibinde Demirkaya ve Viranhan dimekle ma'rûf arâzî-i hâlîyyede iskân ve îvâ eylemek üzere bundan akdem Karaman vâlisi ve Anadolu Beğlerbeğisi me'mûr olmuşlar idi, hâlîyâ onların sür'atiyle sefer-i hümayûnuma gelmeleri fermânım olmağın, imdi

sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; mezbûrlar hâlâ oldukları yerden kalkup, varup ta'yîn olan mahallerde henüz sâkin olmadılar ise, yolun üzeri olmağla mezkûrları alâ-eyyi-hâl kaldırup, me'mûr oldukları mahallere doğru yollayup, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfde mestûr olan şurût ve kuyûduyla mezbûrların arâzî-i merkûmda ikâmetleri husûsuna kemâl mertebe takayyüd ve ihtimâm eyleyüp bu bâbda bir türlü müsâmahaya kat'â cevâz göstermeyüp, bu emr-i mühimmin bir sâat mukaddem husûlüne bezl-i kudret eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı B. sene [1]102.

235(229)

Erzurum vâlisine hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; Milli ve Şitafi (?) aşîretlerinden bundan akdem Erzurum'da fesâd ve şekâvet eden şakîler ve hevâlarına tâbi' olan ehl-i fesâdı kable'l-muhârebe taleb eylesesiz, aşîretleri halkı verirler ise, Erzurum kal'asına vaz' ve habs ve üzerlerine sübût olan mevâddı sicil ve hüccet arz olunup; vermeyüp muhâlefet ederler ise pâ-yi vechgâh üzerlerine varılup, şer'le lâzım gelen cezâları tertîb olunmak üzere sana emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümayûnum olmuş idi. Vech-i meşrûh üzere sâdır olan evâmîr-i şerîfim mücibince hidemât-ı me'mûreni kemâ-yenbâgi edâ' eyledikten sonra mevzi'ne avdet edüp, sâ'ir seninle hizmetde me'mûr olanlardan dahi yerine yurduna varup, karar eylemelerine izin verüp ama ol havâlide olan sükkân-ı memâlikin himâyet ve sıyânet eyleyüp, bu bahane ile bir ferde zulm ve taaddî olunmakdan bigâyet tahzîr eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı B. sene [1]102.

[74]

236(230)

Yörük ihrâcına me'mûr olan Hasan Paşa'ya ve Drama kâdısına hüküm ki;

Zihne nâhiyesi ahâlîsi südde-i saâdetime mahzaryerle arzihâl edüp, Mesli Arnavud Mustafa nâm şakî, hevâsına tâbi' birkaç kimesnenin (silik) bir iki seneden berü kazâ-ı mezbûre bölükbaşısı olmağla, ahâlî-i vilâyete taaddî ve tecâvüzünden mâ-adâ, bundan akdem birkaç kimesneyi bi-gayr-i hakkın katl ve firâr etmiş iken hâlâ otuz beş nefer eşkiyâ ile, yine kazâ-ı mezbûr ahâlîsi üzerlerine müstevlî olup, Rilhun karyesinden iki nefer, İmaşıraşe (?) karyesinden bir nefer üç nefer, reâyâ ahz ve dağlara götürüp on beş gün eziyyet edüp, nefis-i kasaba Zihne'den, birkaç kimesne şakî-i mezbûra muayyen olmağla bir takrîb ile kâdısından (?) mirâsla alup, merkûmu yine sekban ta'yîn etmeleriyle, ticâret tarîkiyle mürûr u ubûr eden

kimesnelerden, bâc nâmiyla küllî akçelerin ve koyun sürülerinden koyun ve kuzu cem' edüp, reâyâ fukarâ'sının üzerlerine gidüp, emvâl ve erzâkların nehb ve gâret edüp, bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmadığını bildirüp, ol bâbda hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden, imdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; mevlânâ-yı merkûm husûs-ı mezbûra mûlî olup, mezbûr şakî refikleriyle pâ-yi vechgâh mübâşeretinle ele getirilüp, muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere ashâb-ı hukukun hakları şer'le alıverildikten sonra, mezbûrlar gereği gibi habs olunup, üzerlerine sübût bulan mevâddın, sûret-i sicilleriyle keyfiyyet hâlleri arz olunmak bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı B. sene [1]102.

237(231)

Bağdad vâlisi vezîr-i mükerrem Ahmed Paşa'ya ve Silifke sancağında eşkıyâ teftîşine me'mûr olan kapıcıbaşı Bayram dâme mecdühûya ve ve kâdısına ve Silifke sancağı mütesellimine hüküm ki;

Nevâhi-i Ermenek kâdısı ordu-yı hümayûnuma mektûb gönderüp, nevâhi-i Ermenek kazâsında sâkin Elhâc Ahmed nâm şakî ahz ve kal'a-bend olunup, lâkin karındaşları ve oğlu ve ittibâ'larından on nefer, katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eden eşkıyâlar ol mahalde ele girmeyüp, firâr eylemek teftîş ve tefahhus olundukda, itlakı fermân olunan Hacı Ahmed'in oğlu Hacı Yusuf nâm şakî, evvel firâr edüp, katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eden mezbûrları ve sâ'ir hevâsına tâbi' eşkıyâları başına cem' ve (ربن) olup fesâd etmekle, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; livâ-ı mezbûr, Bağdad yoluna karîb olup, bervech-i arpalık Silifke sancağına mutasarrıf olan emirü'l-ümerâ'il-kirâm Süleyman dâme ikbâlühû işbu sene-i mübârekede sefer-i hümayûnuma me'mûr olmağla sancak-ı mezbûrda zuhûr eden Hacı Ahmed nâm şakî ve oğulları ve hevâlarına tâbi' olan eşkıyânın pâ-yi vechgâh ele getirilmesi, sana havâle olunmuşdur. İmdi, muktezî ise kendün gidüp, muktezî değil ise, mu'temed adamlar gönderüp, her ne tarîk ile mümkün ise; mezbûrları ele getirdikten sonra, hasımlarıyla murâfaa-ı şer' ettirüp, kemâl-i istiksâ üzere keyfiyyet hâllerin (...) Müslümanlardan tefahhus edüp, arz olunduğu üzere ise, fesâd ve şekâvetleri sâbit ve zâhir oldukdan sonra, şer'le ashâb-ı hukukun hakların alıverüp, tekrâr fermânım sâdır oluncaya dek, kendülerin kal'a-bend ve ahvâllerin ordu-yı hümayûnuma arz eylemek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı B. sene [1]102.

238(232)

Şam mîr-i hâccına ve Şam-ı Şerîf Mollasına ve Mütesellimine hüküm ki;

Ashâb-ı hayrâtdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Eğrin İbrahim zîde kadrühü ordu-yı hümâyûnuma arzihâl gönderüp, sebîl-i hâcc-ı Şam'da vâki' (silik) (silik) (silik) demekle müteârif olan bürkeye sekiz sâat mesâfe Neceb nâm mahallden (silik) (silik) olan suyun mürûru eyyâm ve kusûr-ı a'vâm ile mecrâ-yı kadîmî fi-sebîl-i emrillah kendi malıyla ta'mîr kemâfi-l-evvel suyunu icrâ' ve bürkeyi ihyâ' eylemek bâbında izn-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden izn-i hümâyûnum erzânî kılınmıştır. Bu emirde mûmâ-ileyh bi-vech-i şer'i mûmânaat olmamak bâbında hüküm yazılmıştır. Fî Evâil-ı B. sene [1]102.

[75]

239(233)

Selânik muhâfazasında olan vezîr İsmail Paşa'ya ve Ağustos ma Sarıgöl kâdısı Mevlâna Mehmed zîde fazlühûya hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-yı mezkûrsun, ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, kâza-yı mezbûr ahâlîsi meclis-i şer'e varup, bundan akdem Ağustos'a ta'yîn olunan Hüseyin Çavuş'un reâyâdan zulmen aldığı ve kendüsü bir dahi reâyânın umûruna karışmamak üzere, emr-i şerîfim vârid olmuş iken; mezbûr itâat-i emr ve şer' etmeyüp gasb ve firâr eylediğinde, eşkiyâdan olup, Ağustos nâm karyeden hevâsına tâbi' Anastas ve Yorgi ve Kosta ve Rizofto nâm dört nefer zimmîler, merkûm Hüseyin Çavuş ile yek-dil olup, bizimle birkaç adam ta'yîn ile der-i devlete varup, senden ve bizden şikâyet edenleri katl (karalama) edelim deyü ihtilâl ve mezbûr dahi iki adam koşup göndermekle bir adamı mecrûh ve bir adamı tüfenk ile urub katl edüp, kâtil ele getirilüp Selânik'de kal'a-bend olunmağın, zikrolunan dört nefer zimmî eşkiyâsının fesâdlarından nâşî, reâyâ âciz olduğun bildirüp, karyelerine gelmemek üzere diyâr-ı ahire nefy ve iclâ' olunmak ricâsına vâki' hâliyâ ilhâhlarıyla arz eylediğin ecilden, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; mahbûs olan kâtil husûsunda evliyâ-yı dînin rızâları ve talebleriyle şer'ân kısâs ve yahûd diyet talep ederler ise, vech-i şer'i üzere diyet ettirilüp, ihkâk-ı hakk oluna ve irs yoğuse şer'ân cezâsı verile ve gasb eyleyen dört nefer şakînin külliyyet ile ol vilâyetden alâkaları kat' ve diyâr-ı ahire nehy ve iclâ' oluna ve mezkûr çavuş imkânı var ise ahz olunup, ordu-yı hümâyûnuma ihzâr ve minvâl-i muharrer üzere mazmûn-ı emr-i şerîfim icrâ olunduğun, arz eyleyesiz deyü yazılmıştır. Fî Evâil-ı N. sene [1]102.

240(234)

İzmir kâdısına hüküm ki;

Mîrî kalyonlar levendâtının reşen mevâcibleri, bundan akdem Aydın ve Saruhan sancaklarının muhassılından havâle olunup, mâliyyeden emr-i şerîf sâdır olmuş iken, muhassıl-ı mezbûr fermân-ı hümayûnuma mugayir on kîse kadar züyûf para ve mangır tekâlîf ve bâkîsin iki üç aya değin ancak veririm deyü, boyuna taallül ve inâd üzere olduğun vezîr-i mükerrem kapudan paşa hazretleri ilâm eylemiştir. İmdi husûs-ı mezbûr müsâade (silik) olunmaz hizmetine me'mûr olan neferâtın mevâcibleri, emr-i şerîfde tasrîh olduğun üzere (...) edâ ve teslîm etmiş muhâsebe-i hazîneye teslîmini taallül eder ise, katl olunur deyü tefehhüm edesiz. Bu def'a dahi imtisâl-i fermân-ı hümayûnum etmeyüp, taallül eder ise; müstehak olduğun cezâsı verilmek için bilâ-te'hîr arz eylesin deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Fî 8 N. sene [1]102.

241(235)

Trablus-Şam vâlisi vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki;

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm Şam Beğlerbeğisi Murtaza dâme ikbâlühû ordu-yı hümayûnuma arzihâl edüp, eyâlet-i merkûmeden vâlilere âid ve râci' olan rüsûmât, sene ibtidâ'sında tahsîl olunagelmekle, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; bin yüz iki senesinin rüsûmâtı gur-re-i Muharrem'de tarafından tahsîl olunup, sene ayının hulûlüne değin mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe bir habbe tahsîli mümkün olmayup ve hâlâ gazve-i hümayûnuma me'mûr olmağla, ziyâde zarûret ve müzâyakası olduğun bildirüp, ol bâbda hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden, imdi akzâ kuzatî'l-müslimîn Mevlâna Şam kâdısı zîde fazlühûnun memhûr ve mûmzâ defteri mûcibince, sene-i merkûmede vâlilere âid ve râci' olup, tarafından tahsîl olunan rüsûmâtdan eslâfinız tetbîh-i câri olduğun vech üzere kıste'l-yevm hesabıyla mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhin tevcîhi tarihinden hissesine düşen her ne ise varan âdemisine teslîm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı N. sene [1]102.

[76]

242(236)

Serasker vezîr-i mükerrer Halil Paşa'ya hüküm ki;

Bî-dakikü't-teâlâ ve muavetün ahrâr-ı dîn-i mübîn için, bu sene-i mübâreke de dahi techîz ve i'dâd olunan guzzât-ı müslîmin-i ihzâr-ı mücrimin düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâmî'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-erkâm vezîr-i âzâm Mustafa Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû vezâif-i iktidâr serdâr-ı müsebbib nasb ve ta'yîn olunmağla, Evâil-i Şehr-i Ramazan'ında, mütevekkilen âlâ-Allah (?) ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnumla Davud Paşa sahrâsından hareket ve fî-mâba'd bir mahallde meks olunmamak üzere, Belgrad'a doğru tesyîr olunmağın, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; sen dahi âzam-ül-ümerâ-il-kirâm Rumeli Beğlerbeğisi Cafer ve Arnavudluk semtinde olan beğlerbeğiler dâme ikbâlühûm ve havâs beğleri ve Arnavud beğzâdeleri ve Rumeli eyâleti askeri ve mîrî sekbânlar ve sizinle maan me'mûr olan sâ'ir tavâif-i askeriye ile kemâ-fî-l-evvel Engürüs tarafına ta'yîn olunmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim vardığı gibi , vech-i meşrûh üzere Rumeli beğlerbeğisi kaptanı halkı ve eyâleti askeriye ve sâ'ir beğlerbeğileri ve Arnavud beğzâdelerini dahi harb ve harbe kâdir adamlarıyla ve bi'l-cümle sizinle maan Engürüs askeriye ve mîrî sekbanlarıyla hâzır ve emîn olup, inşâ-Allahür-rahman serdâr-ı ekrem olan vezîr-i müşârün-ileyhin ordu-yı hümâyûnumla Sofya sahrâsına vusûlünden haberdâr olduğun gibi; te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, dernek ve cem'iyet ile sen dahi hareket ve ordu-yı hümâyûnumdan dört beş gün mukaddem Belgrad sahrâsında bulunmağla dikkat ve ihtimâm eylesin. Bundan böyle vaktin müsâadesi olmayup, muasker-i nusret-eserim için yollarda te'hîr ve tevakkuf ihtimâli olmamağla, sen dahi me'mûr olduğun vakitte mahall-i mezbûrda bulunmağın, ana göre müsâarat ve serdâr-ı müşârün-ileyhin re'y-i rezîni üzere hareket ve sebîl-i cihâdda kemâ-yenbâgi bezl ve say' ve kudret eylemen bâbında deyi hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı N. sene [1]102.

243(237)

Rumeli beğlerbeğisine hüküm ki;

Düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm nizâm'il-âlem nâzım-ı menâzımü'l-erhâm vezîr-i âzâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû Evâil-i Şehr-i Ramazan'da ordu-yı hümâyûn-ı nusret-makrûnumla Davut Paşa sahrâsından hareket inşâ-Allahû-teâlâ fî-mâba'd bir mahallde meks olunmamak üzere Belgrad'a doğru teveccüh ve azîmet edüp, düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham nizâmî'l-âlem vezîrim serasker Halil Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû dahi, kendüsüyle me'mûr olan mîrmîrân ve mîrlivâ ve Arnavud

beğzâdeleri ve sâ'ir tavâif-i askeriye ile hâzır ve emîn olup, ordu-yı hümâyûnun Sofya sahrâsına vusûlünden haberdâr olduğun gibi, hareket ve in-şâ'-Allahû-teâlâ ordu-yı hümâyûnumdan dört beş gün mukaddem Belgrad sahrâsında bulunmak üzere emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; sen dahi vech-i meşrûh üzere me'mûr olmuşundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi şâki's-silâh adamların ve eyâletin askeriyle vezîr-i müşârün-ileyhin yanında bulunup, re'y-i savâbdîdi üzere in-şâ'-Allahû-teâlâ ta'yîn olunan vakitde alâ-eyyi-hâl Belgrad sahrâsında bulunmağa bezl-i kudret eyleyüp, ihmâl ve tekâsülden bigâyet ihtirâz eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı N. sene [1]102.

Şâki-s-silâh adamların ile

Bir sûret

Bervech-i arpalık Dukakin ve Prizren sancaklarına mutasarrıf olan Mahmud beğzâde Mahmud dâme ikbâlühûya vech-i meşrûh üzere hüküm yazılmışdır. Tarihü'l-merkûm

[77]

244(238)

Vezîr Halil Paşa'ya ve Debre kadısına hüküm ki;

Sen ki mezbûrsun; mektûb gönderüp, kasaba-i Debre ahâlîsi meclisi-i şer-i şerîfe varup, Debre-i Zir sâkinlerinden Uzun Yazıcı Hasan demekle marûf nâm kimesne, kendi hâlinde olmayup, fî-mâba'd ehl-i örfe gamz ve tahrîm ettirdikten sonra kasaba-ı mezbûrda Ali Molla İlyas ev basup, avrat çeküp, bunun emsâli zulm ve taaddîsinin nihâyeti olmadığını, ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, mezbûr şâki[yi] pâyi-vechgâh ele getirüp, zikrolunduğu üzere fesâd ve şekâveti sâbit olur ise, şer'le lâzım geleni icrâ eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

245(239)

Varna ve Balçık ve Mankalya ve Kili'den Vidin'e varınca yol üzerinde vâki' olan kâdırlara ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Hâlâ asâkirü'l-islâm ordu-yı hümâyûnumla sebîl-i gazve ve cihâda müteveccih olup; in'-şâ'-Allahû-teâlâ kurb-ı Belgrad'a varmak üzere iken, taht-ı kazânızdan asâkirü'l-islâm için hinta ve dakik ve peksimed ve şâir ve camus ve öküz ve bi'l-cümle mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve sefâin mübâyaasına, nakline ve tesyîrine me'mûr olan mübâşirlerin adem-i

takayyüdlerinden nâşî, araba ve sefine ile mahall-i merkûma bu vakte deĝin, kat'â birşey nakl olunmadığı mesmû'-ı hümâyûnum olup; bu emr-i azâmete tehâvün ve taksîrleri sebebiyle müstehak-ı ukubât olmağın, Dergâh-ı Muallâm kapıcıbaşlarından (boşluk) dâme mecdühû bu husûs için ta'yîn olunmuştur. İmdi siz ki; mûmâ-ileyhimsiz, her kanginizin taht-ı kazâsına varup dâhil olur ise, gerek zehâyir ve öküz ve camus mübâyaasına ve gerek sâ'ir mühimmâtın nakline me'mûr olan mübâşirlerin, keyfiyet-i ahvâlleri tefahhus ve istiksâ olunup, bu emr-i azâmet her kangisinin bilâ-özr tehâvün ve taksîri zâhir ve mütebeyyin olur ise böyle bir mühimm azâmetin ta'vîk ve te'hîrine müeddî olur emre bâis olmağla sen ki kapıcıbaşı-ı mûmâ-ileyhsin, bilâ-aman katl eyleyüp, ve siz ki kâdılarsız, vech-i meşrûh üzere taht-ı kazânızdan mübâyaası fermânım olan hinta ve dakik ve peksimed ve şâir ve camus ve öküz ve sâ'ir nakil ve tesyîri fermân olunan mühimmât ve cebehâne ve tophâne ve sefâyin ve araba ve bi'l-cümle levâzım-ı seferden her ne ise, mukaddem fermânım olunduğu vech üzere bir gün ve bir sâat mukaddem, müheyyâ ve âmâde edüp, sefâyin ve arabalarıyla asâkir-i mansûrenin vusûlünden mukaddem, alâ-eyyi-hâl Belgrad'a tesyîre her biriniz ley ü nehâr bezl-i iktidâr eyleyüp ibâde't-teâlâ (?) ihmâl ve müsâmahalarıyla, asâkirü'l-islâmın zarûret ve müzâyakalarına bâis olmakdan bigâyet ihtirâz eylesin. Bundan böyle dahi her kim bu emirde tehâvün ve taksîr ederler ise, kat'â aman verilmeyüp katl olunur, o makûleleri isim ve resimleriyle arz eylesiz ki sonradan haklarında emr-i şerifim ne vechle sâdır olur ise mûcebiyle amel oluna. Sen ki kapıcıbaşı-ı mûmâ-ileyhsin, ve siz ki kâdılar ve â'yân-ı vilâyetsiz, sizin dahi bu husûsda zerre kadar taksîriniz istima' olunur ise, bir vechle özrünüz isga' olunmaz. Ana göre mülâhaza edüp, bu bâbda tehâvün ve taksîleri zâhir olanlar, tertîb-i cezâda ve tenbîh-i hümâyûnum olduğu vech üzere, zehâyir-i merkûm ve bi'l-cümle mühimmât-ı sâ'ireyi, asâkir-i mansûrenin vusûlünden mukaddem sefâyin ve arabalarıyla, Belgrad'a nakil ve tesyîr husûsunda, her biriniz bezl-i mechûd eyleyüp, hilâfindan ihtirâz eylemeniz bâbında deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı N. sene [1]102.

246(240)

Cebebaşı Ağaya hüküm ki;

Mukaddemâ me'mûr olduğun üzere, ordu-yı hümâyûnumdan mukaddem Vidin üzerinden neferâtın ile maan Belgrad'a varup, erişmek mühimm ve muktezî iken hâlâ ordu-yı hümâyûn İstanbul'dan kalkup, Edirne'yi dahi tecâvüz edüp, sen henüz bu semtlere karîb yerde bulunup, bu bâbda müsamaha edüp, tebâtü' ve tesâkul üzere hareket eylediğin mesmû'umuz olmuşdur. Bu mahallde neferâtını tamamen mevcûd etmediğinden gayri,

mevcûd olanı dahi, me'mûr oldukları mahalle varup, vusûl bulmakdan alıkoyup, askeri ta'tfle bâis olup, hidmet-i me'mûrunuzda vâki' olan tehâvün ve taksîr sebebi ile muâteb olman lâzım gelmişdir. İmdi mukaddemâ sana tenbîh ve fermân olduğu, birgün evvel me'mûr olduğun, ordu-yı hümâyûnumun vürûdundan mukaddem, varup, erişüp, fi-mâba'd bu makûle tekâsül üzere hareket ile mes'ûl ve muâteb olmakdan taharrüz eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

[78]

247(241)

Kıbrıs muhâfızı vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki;

Akza-kuzzâti'l-müslîmin Lefkoşa kâdısı mevlânâ (boşluk) zîdet fazlühû Kıbrıs cezîresinin tamamen arâzîsini nehc-i şer'î üzere tahrîre me'mûr olup husûs-ı merkûmun vefk-i merâm üzere husûlü sende matlûb olmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; mevlânâ-yı mûmâ-ileyh me'mûr olduğu maslahatda muâvenet ve cezîre-i merkûmenin tamamen arâzîni muktezâ-yı şer'î-i kadîm üzere tahrîre dikkat ve ihtimâm eyleyüp, bu bâbda hilâf-ı şer-i şerîfe vâz' ve hareketden bigâyet tevakki eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

248(241)

Serasker vezîr-i mükerrem Halil Paşa'ya hüküm ki;

Peklin sâkinlerinden Haraçcızade Hasan ve Mustafa, Hariszâde diğeri Mustafa, Eski Dizdâr Hüseyin ve Köşoğlu Mehmed ve İbrişimoğlu diğeri Mustafa nâm şakîler, Elbasan sancağı beği Mahmud'u adamlarıyla katl edüp, firâr etmeleriyle, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; bu makûle fesâd-ı azîme cesâret eyleyen şakîler, her kande bulunur ise, ahz olunup şer'an müstehak oldukları cezâları tertîb olunduktan sonra, emvâl ve erzâkları ve çiftlikleri defter olunup, bir nesnelere zâyî' ve telef olmamak üzere hıfz ettirilüp, defteri ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

249(242)

Yörük tahrîrine me'mûr olan Hasan dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; bu vakte değîn tahrîr ve techîz olunan Yörük askerinin çeribaşları ve defteriyle emirü'l-ümerâi'l-kirâm Mora tarafında asâkirü'l-islâm'a baş ve buğ olan Ali dâme ikbâlühûnun yanına gönderüp ve mâ-adâsını dahi, vakit teng

olmağla bir günden mukaddem tekmîl ve itmâm-ı hizmet eyleyüp, istibtâ'dan tevakkî eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

250(243)

Bervech-i arpalık Delvine sancağına mutasarrıf olan Kapudan Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; emirü'l-ümerâi'l-kirâm Mora tarafında, asâkirü'l-islâm'a baş ve buğ olan Ali dâme ikbâlühûnun yanına me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim vardığı gibi, teehhür ve tevakkuf etmeyüp, şâki's-silâh adamlarını in-şâ'-Allahür-rahman kalkup kemâ-fî-l-evvel mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup, ma'kul ve münâsib gördüğü vech üzere sebîl-i dîn-i mübînde meâsir-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i mechûd eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

251(244)

İstanbul kaymakamı vezîr-i mükerrerem Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Sâbıkâ Haleb mütesellimi olan Halil nâm kimesne, ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, bir sene tamamına değin, Haleb mütesellimi olup, senesi tamam oldukda Âsitâne-i Saâdetim'de defterdâr-ı sâbık Yusuf ile muhâsebesin görmek için, (...) izdiyâd-ı akçe almışsındır deyü Yusuf'u ahz ve habs ettürüp, kendüye zulm ve taaddî eylediğın ve üç aydan berü hilâf-ı inhâ' ile habs olduğun bildirüp, ol bâbda hükm-i hümâyunum ricâ eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mezbûr ıtlak olunup, zimmetinde bir şey zuhûr etmedikçe, habs olunmamak üzere hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

[79]

252(245)

Mısır vâlisine hüküm ki;

Belgrad Kal'ası muhâfazasında olan Mısır askerinden yüz on iki nefer, mahall-i merkûmdan İngiltere elçisi ile ta'yîn olunup, edâ-yı hizmet etmeleriyle, defterde mestûrü'l-esâmî olan yüz on iki neferin mahrûse-i Mısır'a insırâflarına izn-i hümâyûnum erzânî kılınmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

253(246)

Özi vâlisi vezîr-i mükerrer Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm Niğbolu mutasarrıfı Salih ve Kırk Kilise ve Vize sancakları mutasarrıfı Esselim dâme ikbâlühû ve Özi eyâletinin zuamâ ve erbâb-ı timârı ve dört bölük ceng ve harbe yarar kapun halkı ile kalkup, nehr-i Tuna'yı bir münâsib mahalden karşı yakaya geçüp, iftiharü'l-izami'l-taifeti'l-mesihîyye Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre hûtimet avakıbu hû bi'l-hayrı yanına alup, Varat semtlerine varup, ordu-yı hümâyûnum ol tarafa karîb mahallere varınca hıfz u hırâset tarîkiyle ol havâlîde meks eylesin deyü, bundan akdem sana emr-i şerîfim gönderilmiş idi. Hâlâ ordu-yı hümâyûnum Edirne'yi geçüp, senin henüz dahi Birgi'de olduğun istimâ' olunmağın; imdi emr-i şerîfim vardığı gibi teehhür ve tevakkuf eylemeyüp, kalkup, sana bundan akdem tenbîh-i hümâyûnum olduğu vech üzere hareket ve hilâfindan tevakkî eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

254(247)

Karlılı sancağı beği olup, Tarde muhâfazasında olan Yusuf dâme izzühûya hüküm ki;

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm Mora tarafında asâkirü'l-islâm'a baş ve buğ olan Ali dâme ikbâlühûnun dört seneden berü beher sene üçer yüz ademisi Tarde muhâfazasında olup, hâlâ Tarde muhafazasına me'mûr olmağla, imdi sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin; me'mûr olduğun üzere Tarde'nin muhâfazasında mücidd ve sâî olup, mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhin muhâfaza-i merkûmede olan ademilerin kendü yanına irsâl eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-ı N. sene [1]102.

255(248)

Şam Mîr-i Haccına ve Şam-ı Şerîf Mollasına ve Mütesellimine hüküm ki;

وإكرن İbrahim zîde kadrühû ordu-yı hümâyûnuma arzihâl gönderüp, sebîl-i hacc-ı Şam'da vâki' ganalet menziline ve İcabiyye dimekle müteârif olan bürkeye sekiz sâat mesâfe olan Neceb nâm mahalden kuyûdane ile cârî olan suyun mürûr-ı eyyâm ve kusûr-ı a'vâm ile mecrâ-yı kadîmi ahcâr ve türâb ile memlû ve bürke-i merkûm münhedim olmağla, kadîmden cârî olagelen suyun mecrâ-yı kadîmisi fî-sebîl-i emrillah kendü malıyla ta'mîr ve kemâ-fi-l-evvel suyunu icrâ ve bürkeyi ihyâ eylemek bâbında izn-i hümâyûnum istid'â' eylediği ecilden izn-i hümâyûnum erzânî kılınmışdır. Bu emirde mûmâ-ileyh bi-vech-i şer'-i mûmânaat olunmamak bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-ı N. sene [1]102.

[80]

256(249)

Niğbolu ve ve kâdılarına ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Darphâne-i Âmîremde kat' olunup, sikke-i hümâyûnumla meskûk olan mangır, taht-ı kazânızda râic olmayup, muâmelâtın ta'tiline bâis olduğu istimâ' olunup, bu makûle umûr-ı hükkâmın adem-i takayyüdlere neş'et etmeğin, mes'ûl olmuşuzdur. İmdi emr-i şerîfim vardığı gibi vech-i meşrûh üzere Darphâne-i Âmîremde kat' olunup, sikke-i hümâyûnumla meskûk mangır, muâmelâtda râice olup, alınup verilmek üzere münâdîlere nidâ ettirüp, tenbîh ve te'kîd eylemen bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

257(250)

Kuds-i Şerîf Mollasına ve Gazze müftüsüne ve Gazze'nin Müderrisîn ve Ulemâ' ve Meşâyih ve Â'yânına hüküm ki;

Gazze'nin ulemâ' ve sulehâ ve sâ'ir ahâlîsi, ordu-yı hümâyûnuma mahzar gönderüp, Gazze'de vâki' olan evkâfin tevliyet ve nezâret ve sâir cihât ve vezâifine Kuds-i Şerîf ahâlîsi mes'ûl olup, birer takrîb ile alup, yine Kuds-i Şerîf'de sâkin olup, umûr-ı evkâfi görmediklerinden nâşî, evkâf harâb olduğundan gayri, Gazze'de sâkin olan erbâb-ı istihkakın dahi emr-i maâşda ziyâde zarûret ve müzâyakalarına bâis olduklarını bildirüp, ol bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve Gazze müftüsü ve müderrisîn ve ulemâ' ve sâ'ir â'yânısız; Kuds-i Şerîf ahâlîsinin bu makûle tasallutlarına rızâ-yı hümâyûnum olmamağla, Gazze'de olan tevliyet ve nezâret ve sâ'ir vezâif ve cihâtdan Kudüs ahâlîsinin vech-i meşrûh üzere ellerinde olan cihât her ne ise Gazze ahâlîsinden mahal ve müstehak olanlara tevcîh olunmak üzere tahrîr ve defter ve ale'l-esâmî taraf-ı Devlet-i Âliyeme arz olunup, bu emirde bir ferdi himâyeden tevakkî eylemeden deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

258(251)

Bervech-i arpalık Delvine sancağına mutasarrıf olan Kapudan Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; emirü'l-ümerâi'l-kirâm Mora tarafında, asâkirü'l-islâm'a baş ve buğ olan Ali dâme ikbâlühûnun yanına me'mûr olmuşuzdur. İmdi emr-i şerîfim vardığı gibi, te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, şâki's-silâh adamlarıyla in-şâ'-Allahür-rahman kalkup, kemâ-fi-l-evvel mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup, ma'kûl ve münâsib gördüğü vech üzere sebîl-i dîn-i mübîninde meâsir-i cemîle vücûda getirmeğe, bezl-i mechûd eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

259(252)

Edirne ve Filibe Mollarına ve Kırk Kilise ve Çirmen ve Zağra ve Tatar Pazarı Kâdılarına ve Â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

İşbu sene-i mübâreke taht-ı kazânızda ceng ve harbe kadîr, yarar ve tûvânâ süvârî gönüllüyân neferâtı tahrîri fermânım olup, mefahirü'l-emâsil ve'l-akrân gönüllüyân-ı evvel ağası İstolni-Belgradlı Mestan ve Pentelikli Muhterem ve Tımışvar'da gönüllü bölükbaşısı olan Mehmed ve Patkosçalı (?) Ömer ve İstolni-Belgradlı Kara Ali ve İstolni-Belgradlı Mustafa İstolni-Belgradlı Receb, zîde kadrühüm âlâ-merâtibihim zikrolunan neferâtın üzerine ağavât nasb ve ta'yîn ve irsâl olunmalarıyla, imdi siz ki kâdılar ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz; zikrolunan gönüllüyân ağavâtı taht-ı kazâlarınıza vardıklarında, mecmû'unun süvârî neferâtı dört yüze tekmîl olunmak üzere, ulûfeleriyle ta'yînleri sene-i sâbıkâda verildiğin minvâl üzere verilmek şartıyla, müceddeden tahrîri fermânım olan ol mikdâr neferin tahrîr ve defter ve tekmîl ve mevcûd ettirilmesine gereği gibi îânet ve müzâheret eylemeniz bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

[81]

260(253)

Bosna vâlisi vezîr-i mükerrerrem Cafer Paşa'ya hüküm ki;

Hersek'de vâki' Koçanik ve Livni kazâlarına tâbi' Terbin nâhiyesi serhaddi muhâfazası ehemmi-i mühimmâtdan ve dîn-i devletimden olmağla, mukaddemâ muhâfazasına me'mûr tavâif-i askere kıdvetü'l-emâcîd ve'l-âyân Köstendil pâyesiyle baş ve buğ olan, Receb zîde mecdühû ref' olunmağla, mahall-i merkûmun hıfz u hırâsetinde zuamâ ve berâyâsını himâyet ve sıyânete kâdir ve her vechle ahâlîsi râzı ve şükrân üzere olmalarıyla, mûmâ-ileyh kemâ-fî-l-evvel baş ve buğ ta'yîn olunması bâbında mahzar eyledikleri ecilden, mezbûr Receb'in baş ve buğ olmağa ehliyeti var ise Terbin serhaddinde olan asâkirü'l-islâma baş ve buğ olmak üzere nasb ve ta'yîn olunmak bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı N. sene [1]102.

261(254)

Diyarbakır vâlisi olup, Anadolu'da asker tesyîrine me'mûr olan vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki;

Bundan akdem Rakka havâlîsinde iskânı fermânım olan Ekrâd ve Türkmen kabâilinin memerrî olan Kanlıbel dimekle müteârif olan mahall, gereği gibi sedd ve bend olup,

Malatya Ovası'na ve Elbistan sahrâsına geçirtmemek üzere, Rişvan oğlu Halil ve Göynük kazâsında sâkin Kûpeli Hasan ve Göynük ve Behisni ve Hısn-ı Mansur kazâlarının â'yânı me'mûr olup, ve derbend-i merkûmun otuz kırk nefer tüfenk-endâz ile muhâfazası hadd-i imkânında iken, mücerred-i mezbûrunuzun, tama'-ı ham ve adem-i takayyüd ve ihmâl ve müsâmahalarından nâşî, zikrolunan kabâil ahâlîsi, derbend-i merkûmu hâlî bulmalarıyla, ikâmetleri fermânım olan mahalle gitmeyüp, bırak Türkmeni, cümleye baş olmağın, derbend-i mezbûrdan mürûr ve her birileri yaylaklarına gidüp, şekâvet eyledikleri i'lâm olunup, mukaddemâ sâdır olup, mübâşirleri yeddinde olan evâmîr-i şerîfimde, mestûr olan şürût üzere mezbûrların alâ-eyyi-hâl me'mûr oldukları mahallerde iskân olunmaları ehemmiyetli umûrdan olmağla, imdi fermân-ı şerîfim vürûdunda, sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan tavâif-i askeriyeyi tesyîr ederek, kabâil-i merkûmenin gittikleri yaylaklara varup, kable'l-muhârebe fermân-ı şerîfime muhâlif içlerinde bu makûla şekâvete bâis olanları kabîleleri halkından taleb ve mukaddemâ vârid olan fermân-ı hümâyûnum mücibince me'mûr oldukları mahalle varup, ikâmet eylemek üzere tenbîh eylesin. Taallül etmeyüp, itâat ederler ise fihâ ve illâ; inâd ve muhâlefetde ısrâr ederler ise, üzerlerine varup, fermân-ı şerîfime muhâlif bu makûle fesâda bâis ve (...) olup cesâret eden eşkıyâyı alâ-eyyi-hâl ele getirüp, fesâd ve şekâvetleri zâhir ve mütebeyyin olanların bilâ-aman şer'le cezâların verüp, ahvâlleri mütebeyyin olanları habs ve kal'a-bend edüp, keyfiyyet-i ahvâlleriyle ale'l-esâmî ordu-yı hümâyûnuma arz ve i'lâm ve mâ-adâsını mukaddem sâdır olan emr-i şerîfim mücibince me'mûr oldukları mahalle gönderüp, iskân ettirmeğe kemâl mertebe dikkat ve ihtimâm eyleyüp, memerrlerin muhâfazada taksîrleri zâhir olan ve Rişvan oğlu Halil ve Kûpeli Hasan'ı ahz ve kal'a-bend edüp, sâ'irlerinin dahi taksîr etmişleri var ise; anların dahi keyfiyyet-i ahvâllerin vuku' üzere arz edüp, bu emr-i mühimmden, müsâma ve müsâheleden bigâyet tevakkî eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

262(255)

Âsitâne kaymakamı vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Akza kuzatî'l-müslîmîn Galata kâdısı Mevlânâ Mehmed zîdet fazâilühû ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, mahrûse-i Galata kazâsı muzâfâtından olup, kasaba-i Tophâne ahâlîsinden İmam Abdülbaki bin Receb ve Ahmed bin Ali ve İsmail bin Elhac Mustafa ve İbrahim bin Mehmed ve Mahmud bin Ali ve Elhac Ali bin İvaz ve Hasan bin Seydi ve Hüseyin bin Mehmed ve Balı bin Ali ve Nasuh bin Ali ve Usta Mehmed bin Nasuh ve Lütfullah bin Receb ve Abdülkerim bin Receb nâm kimesneler ve sâ'irleri meclîs-i şer'e

varup, kasabaları ahâlisi lâhm-ı bakara muhtâc olmağla, kasaba-ı merkûmede kasap olan Mahmud bin Hüseyin nâm kimesne, sayf ve şitâda sığır eti bulmağa taahhüd etmekle, Yedikule'de vâki'salhânedan bir hisse ta'yîn olunmak ricâsına vâki' hâli ilhâhlarıyla arz etmeğın. Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; vech-i meşrûh üzere ta'yîn eylesin deyü şürûtuyla hüküm yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı N. sene [1]102.

[82]

263(256)

Bosna eyâletine mutasarrıf olan vezîr Cafer Paşa'ya hüküm ki;

Kıdvet'ül-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde kadrûhü ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, Kilis sancağında vâki' Cedid Külüc (?) Kal'asının azebân ağalığı berât-ı şerîfimle üzerinde olup, hizmet-i lâzimesin edâ'da bir vechle kusûru yoğiken, Kilidçe kapudanı yanında olan karındaşı Osman'a hilâf-ı inhâ arz verüp, mezbûrun arzıyla dahl eylediğın bildirüp, ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ eylediğı ecilden küçük kal'a defterlerine nazar olundukda, vech-i meşrûh üzere kal'a-ı mezbûrun ağalığı, mezkûrun üzerinde olduğı mestûr ve mukayyed bulunmağın, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, ahvâllerin göresin deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı N. sene [1]102.

264(257)

Eflâk voyvodasına hüküm ki;

Vidin sancağının ehl-i zimmet reâyâsı ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, mezbûrlar Eflâk toprağında zirâat eyledikleri mahsûllerinin a'sârını tarafına edâ' etmeğe râzılar olup, bervech-i rencîde olunmak iktizâ etmez iken, tarafından bazı boyarlar, mahsûllerini (...) ve sâkin oldukları karyelerine nakle mâni' olup, taaddî eylediklerin bildirüp, ol bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, sen ki voyvoda-i merkûmsun, Eflak arâzisinde zirâat eyledikleri mahsulâtın a'sârını, tarafına edâ' eylediklerinden sonra, mahsûllerini alup, nakl eylemelerine bi-gayr-i hakkın mâni' olmayup, taarruz eylememen bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı N. sene [1]102.

265(258)

Kandiye kal'ası muhâfazasında olan vezîr-i mükerrrem Abdurrahman Paşa'ya hüküm ki;

Sâbıkâ Girit cezîresi defterdârı olan İbrahim'in me'mûr olduğı hidemât-ı mühimmede, ihânet ve taksîri zâhir olmağla, mansıbı ve zeâmeti ahire verilmekle, sen ki vezîr-i müşârün-

ileyhsin; itlakı için fermânım sâdır olmadıkça, itlak olunmamak üzere mezbûru Resmo'da kal'a-bend eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhîr-ı N. sene [1]102.

266(259)

Rikâb-ı hümâyûn kaymakamı vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki;

Altun ve guruş ve para envâ'ının hâlâ beyn-en-nâs ahvâli mazbût olmadığından, bey' ve şîrâ' ve ahz ve i'tâ'da gümüşün ve altunun sarfında nizâ'-ı şedîd ve ihtilâf-ı baîd ve tefâvüt-i fâhiş vâki' olup, muâmelâtın ta'tiline müeddî olmağın, nizâ'ları mündefi' olan sarrâfânda vâki' olan ihtilâfları mürtefi' olup; muâmelât-ı ahvâli münzabıt olmak için bir hadd ta'yîn olunmak mühimm ve muktezî olmağla; bade'l-yevm Yıldız altunu dört yüze ve Şerifi ve İngürüş altunu üçyüz altmışa ve Essedi Guruş yüz altmış ve para dördere geçüp, ve sâ'ir envâ'ı dahi bu hesâb üzere alınup, virilüp, bey' ve şîrâ' ve muâmelâtda vech-i mezkûr üzere cârî ve râic olup, fi-mâba'd sarfında nizâ' ve tereddüd ve ihtilâf olunmamak üzere beyn-en-nâs işâat ve i'lân ve tenbîh ve te'kîd olunmak bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı N. sene [1]102.

Bir sûreti

Dahi vech-i meşrûh üzere Âsitâne kaymakamı vezîr Hasan Paşa'ya yazılmışdır.

Fî't-tarihi'l-mezbûr.

[83]

267(260)

Van eyâletine mutasarrıf olan vezîr Tursun Mehmed Paşa'ya hüküm ki;

Eyâlet-i merkûmede sâkin ehl-i zimmetin, bir neferi terk olunmamak şartıyla, ahâlîsi beyninde müteârif olunduğu üzere, alâ ve evsat ve adeti (?) itibarıyla cizyelerini nehc-i şer'-i üzere cibâyet etmek için, bundan akdem iftihârü'l-emâcid ve'l-dekârim Dergâh-i Muallâm kapıcıbaşlarından (boşluk) dâme mecdühû mübâşir ta'yîn olunmağla, emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümâyûnum olunmuş idi. Husûs-ı merkûm-ı ekrem mübâşir-i mûmâ-ileyh me'mur olmuşdur. Ve kerren matlûb olduğu vech üzere husûli senin uhde-i ihtimâmına müfevvez ve emr-i azîm olup, mübâşir-i mûmâ-ileyhin yanında itlak-ı berât-ı şerîfede mestûr olan şürût üzere bir gün mukaddem cem' ve tahsîlinde kemâ-yenbâgi takayyüd ve ihtimâm edüp, her vechle mübâşir-i merkûma iânet eylemek, evzâ'-yı kurrâd hümâyûnum olmağın, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; husûs-ı merkûm mübâşir-i mûmâ-ileyhe havâle ve ta'lik

ile, müsâmaha eylemeyüp, emr-i şerîfim sana vardığı gibi, eyâlet-i merkûmede sâkin ehl-i zimmetin cizyelerini her birinin ehl-i beldesi ve ehl-i karyesi beyinde i'tibâr olunduğu üzere, âlâ ve evsat ve adeti (?) i'tibârıyla bir neferi terk olunmamak şartıyla, mübâşir-i mûmâ-ileyh gayreti ile berâtında taayyün ve tasrîh olunduğu vech üzere, tamamen cem' ve tahsîl ettirüp, tevfiik ve te'hîr ve tekâsül ve taksîrden tevâkki eyleyesin deyü hüküm yazılmışdır. Evâsıt-ı B. sene [1]102.

Bir sûret

Erzurum vâlisine

Bir sûret mukaddem mütesellimine haber gönderesün deyü

Diyarbakır vâlisine

268(261)

Edirne ve Filibe mollarına ve Kırk Kilise ve Çırpan ve Zağra-i Atîk ve Cedid ve Tatarpazarı kâdılarına ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Mefâsirü'l-emâsil ve'l-akrân İstolni Belgradlı Mestan ve Tibeledi Muharrem, Temeşvar gönüllüyan bölükbaşısı Mehmed ve Pankukamlu Ömer ve İstolni Belgradlı Kara Ali, İstolni Belgradlı Mustafa, İstolni Belgradlı Receb zîde kadrühûm gönüllü ağaları, nasb ve ta'yîn olunup, sene-i sâbıkâda verildiği üzere ulûfe ve ta'yînâtı taraf-ı mîrîden verilmek şartıyla gazve-i hümâyûnum için taht-ı kazânızdan şâki's-silâh ve yarar ve tûvânâ dört yüz nefer gönüllü tahrîrine me'mûr olmalarıyla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; kanginizin taht-ı kazânıza varup dâhil vech-i meşrûh üzere tahrîri fermân olan ol mikdâr gönüllü neferâtın serîan ve âcilen tahrîri husûsunda, her biriniz ihtimâm eyleyüp, birgün mukaddem muasker-i nusret-eserime gelüp, vusûl bulmalarına bezl-i mechûd eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı B. sene 1102.

Bir sûret

Dahi zikrolunan kâdıllara

Vradlı (?) Sinan, Veriçeli (?) Mahmud, Ekreli (?) Hasan, Hotmanlı (?) Murtaza, Sumlurlu (?) Süleyman, Hamzabeğli (?) Ömer vech-i meşrûh üzere garb ağaları ta'yîn olunmuşdur.

Piyâdegân 400

Evâsıt-ı B. sene 1102

[84]

269(262)

Bervech-i arpalık Bolu sancağına mutasarrıf olan Mustafa dâme ikbâlühüya hüküm ki;
Tuna yalısından Belgrad'a nakl ve tesyîri fermânım olan zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne sefinelerinin in-şâ'-Allahû-teâlâ bir gün mukaddem mahall-i me'mûra îsâli mühimm ve muktezî olmağın, sen husûs-ı mezbûr için me'mûr olmuşundur. İmdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; emr-i şerîfim sana vardığı gibi, te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, kapun halkı ile kalkup, Tuna yalısında vâki' Demirkapı demekle marûf mahalle varup vech-i meşrûh üzere, Belgrad'a nakli fermânım olan zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne sefinelerini, zikrolunan Demirkapı girdaplarından yukarıya mürûr ve ubûr ettirüp, bi-avnilahi-teâlâ sâlimen bir gün mukaddem mahall-i me'mûra tesyîri husûsunda kemâl-i basîret ve intibâh üzere leyl ü nehâr bezl-i iktidâr edüp, sefâyin-i merkûm vakt ü zamanıyla erişmemekle, asâkir-i mansûremin intizârıyla tevkîflerine bâis olmakdan ibâde't-teâlâ (?) ol havâlide haydûd eşkıyâsından bir sefneye zarar tertîbinden bigâyet tahzîr edüp cümle zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve mühimmât-ı sâ'ire sefinelerini, girdaplardan mürûr ettirüp, gerüde sefâyin-i mezkûreden bir nesne kalmadıktan sonra, kalkup, gelüp, Belgrad'da muasker-i nûsret-eserime mülhak ve munzamm olmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur. Evâhîr-ı B. sene 1102.

270(263)

Gümüşhane kâdısına hüküm ki;

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Pinveye (?) nâm karye sâkinlerinden Halil nâm kimesne ve sâbıkâ Gümüşhane kâtibi Bekir ve karındaşı bundan akdem, ma'den-i mezbûrdan hasıl olan sîm ve bakırî reâyâdan kendüleri alup, fûrûht edüp, reâyâ dâimâ agvâ' u şerr tahrîresiyle sebîl-i ihtilâl olup, sîm ve bakır ma'deninin ta'tîline bâis oldukları ve dâimâ fesâd üzere oldukları i'lâm olunmağla, mezbûrlar kendi sâkin oldukları karyelerinden taşra bir yere {bir yere} hareket etmeyüp, ma'den umûruna müdâhale etmemek üzere hüküm yazılmışdır. Evâhîr-ı B. sene 1102.

271(264)

Anadolu'da vâki' sefer-i hümayûnuma me'mûr olmayan mîrmîrân ve mîrlivâ ve eyâlet ve elviye mütesellimlerine ve voyvodalar ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Rakka havâlîsinde ikâmetleri fermânım olan, Türkmen ve Ekrâd cemââtleri, fermân-ı hümayûnuma muhâlefet etmeleriyle, mezbûrları alâ-eyyi-hâl me'mûr oldukları mahalle gönderüp, iskân eylemek üzere düstûr-ı mükerrem Diyarbakır vâlisi olup, Anadolu'da asker tesyîrine (silik) olan vezîrim Ali Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû me'mûr olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; gerek husûs-ı merkûmda gerek sâ'ir eşkiyâ def'inde bi'l-iktizâ tarafından her kanginize haber vârid olur ise, kat'â emrine muhâlefet eylemeyüp, re'y-i rezîni üzere hareket ve iktizâ eden hidemât-ı âliyyemde her biriniz bezl-i maddûr eyleyüp, hilâfından bigâyet ihtirâz eyleyesiz deyü yazılmışdır. Evâsıt-ı B. sene 1102.

[85]

272(265)

Erzurum eyâletine mutasarrıf olan vezîr Ömer Paşa'ya bin yüz [bir] ve yüz iki senelerinde Zartuş Kal'ası neferâtının mevâciblerinden mîrîye fermân olan akçe tahsîline mübâşir olan, Abdülfettah ve İbrahim zîde mecdühûmâya hüküm ki;

Zartuş Kal'ası neferâtı, ordu-yı hümayûnuma arzihâl edüp; bin yüz bir ve yüz iki senelerinde mahsûl üzere, mevâciblerinden mîrîye tahsîli fermânım olan akçeyi bir vechle edâ etmeye iktidârları olmadığını bildirüp, ser-hadd-i mezbûre olmağla, هجوارلری olan Kars Kal'asına sülüsî verilmek üzere inâyet ricâ eyledikleri ecilden, hazîne-i âmiremde mahfûz olan başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda, bin yüz bir senesi için sülüsânî olmak üzere beş yük doksan altı bin altı yüz altmış altı akçe ve yüz iki senesi, on üç yük dokuz bin beş yüz akçe senevî mevâciblerinin nısfı mîrîye ve mâ-adâsı neferâta tâ'yîn olduğu der-kenâr olunub, arz olundukda Zartuş Kal'ası neferâtından dahi sülüsî tahsîl olunub, ziyâde talep olunmamak fermânım olmağın, kal'a-ı merkûm neferâtının yüz bir senesine mahsûb olmak üzere tahsîli fermânım olan sekiz yük doksan beş bin akçeden sülüsî iki yük doksan sekiz bin üç yüz otuz dört akçe ve yüz iki senesine mahsûb olmak üzere senevî mevâcibleri olan on üç yük, dokuz bin sekiz yüz akçenin sülüsî ve dört yük otuz altı bin altı yüz akçe tahsîl olundukdan sonra bundan ziyâde talebiyle rencîde ettirmeyesin deyü mâliyyeden emr-i şerîfim verilmeğın, mûcibince amel olunmak bâbında yazılmışdır. Evâhîr-ı B. sene 1102.

273(266)

Rumeli kâdısına hüküm ki;

Tatarpazarcığı kazâsı ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, hâlâ kâdıları olan kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm mevlânâ Mehmed zîde fazlühû, beytü'l-ahâlîyi, icrâ-yı ahkâmü'ş-şer'iyye edüp ve fukarâ'yı himâyet ve sıyânete kâdir olup, her vechle rızâ ve şükrân üzere oldukların bildirüp, bir sene menâsıbı mes (?) olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, mevlânâ-yı müşârün-ileyhin; vech-i meşrûh üzere bir sene dahi müddet-i örfiyyesi tekmîlinden sonra mes (?) olunmak için hüküm yazılmışdır. Evâhîr-ı B. sene 1102.

274(267)

Rodoscuk ve Şehriköy ve İncik nâiblerine ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Sen ki Rodoscuk kazâsında nâibü'ş-şer'i olan Abdülhalim zîde ilmihûsun; ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, Rodoscuk ve civârında vâki' kazâlar ahâlîsi meclis-i şer'e varup, kazâlarının kurbunda Milandağı demekle marûf cibâlde haydûd eşkıyâsı zuhûr ve ba'zı karyelerin ba'zı kimesnelerin menzillerin basup, katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eylediklerinden gayri kasabalarına dahi, kasdları mukarrer olup, reâyâ fukarâ'sı kemâl mertebe havf ve haşyet üzere olmalarıyla, fi-nefsi'l-emr hâl-bast olunan minvâl üzere olup, eşkıyâ-yı mezbûrenin taaddî ve tecâvüzleri meşhûr ve müttevâz olduğun arz etmeğin, tâife-i mezbûrenin teftîş ve tefahhus ve ahz olunmaları bâbında kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Karışdıran ustası Ali Usta zîde kadrühûya emr-i şerîf verilmek ricâsına vâki' hâli, der-i devlet-medârıma i'lâm eyleyiver deyü ilhâh edüp, zikrolunduğu üzere cibâl-i mezbûrda zuhûr eyleyen haydûd keferesinin pâ-yi vechgâh ele getirilmesi ehemm ve elzem olmağla; imdi Rodoscuk ve Şehriköy ve İncik kazâlarına tâbi' olup, zikrolunan dağın havâlîsinde sâkin olan karyeler ahâlîsi, merkûm ustanın mübâşeretiyle, haydûd melâînini ol dağda tecessüs ve ele getirmek husûsunda kemâl mertebe takayyüd eyleyüp, merkûm ustanın tenbîhi üzere amel eyleyeler, şöyle ki; ol dağdan firâr ve aher mahalle varup nahs ederler ise, hirâş üzere olan vilâyet halkı, iânet edüp, her nice mümkün ise, ele getirilmesi bâbında bezl-i makdûr eyleyeler, ama bu bahâne ile, alâkası olmayanlar rencîde olunmakdan vâki' mutâlebesiyle zulm ve taaddiden bigâyet ihtirâz eyleyesiz deyü yazılmışdır. Evâhîr-ı B. sene [1]102.

[86]

275(268)

Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; bundan akdem me'mûr olduğun mahalle bir gün mukaddem erişmen üzere, sana birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh ve te'kîd olunmuşdu. Bu vakte değin senin, alâ-eyyi-hâl mahall-i me'mûrda bulunman lâzım iken, mücedded tekâsül ve taksîrinden bi-vech nice özr ve bahâne ile henüz yerinden hareket eylemediğinden nâşî, hâlâ Tuna'nın karşı tarafında ba'zı haydûd eşkiyâsı zuhûr edüp, Belgrad'a nakl ve tesyîri muktezî olan zehâyir ve cebehâne ve tophâne mühimmâtı ve sâ'ir levâzım tahmîl olunan seffinelere taarruz eyledikleri istimâ' olunup, bu emr-i azîmin te'hîrine bâis olduğun ecilden, mes'ûl olmuşsundur. İmdi bu def'a sana emr-i şerîfim vardığı gibi, sebîl-i dîn-i mübîninde me'mûr olduğun hidemât-ı âliyemde bu makûle özr ve bahâne ve tekâsül ve taksîri ber-taraf eyleyüp, eyâletin askeri ve kapun halkı ve seninle maan me'mûr olanlardan yanında mevcûd bulunan asker ile kalkup, Tuna'nın bir münâsib mahallinden karşı tarafa ubûra dikkat ve mukaddem tevcîh üzere me'mûr oldun ise, ol vechle hareket eyleyüp, min ba'd illet ve bahâne ile müsâmaha ve müsâheleden bigâyet tahzîr ve ittika eyleyesin. Şöyle ki; bundan sonra yine me'mûr olduğun tarafa teveccüh ve azîmetde kemâ-fî-l-evvel, fermân-ı vâcibül-ımtisâle muhâlif vaz' ve hareketin mün'akis olmak ihtimâli olur ise, kat'â özr ve bahânen ısga' olunmayup, mücâzât olunacağı mukarrerdir. Encâm-ı kâr'ı mülâhâza edüp, ana göre hareket eyleyesin deyü yazılmışdır. Evâhîr-ı B. sene [1]102.

276(269)

Cebecibaşı'ya hüküm ki;

Belgrad tarafına nakl olunacak, mühimmât-ı cebehâne ve levâzım-ı sâ'ire Tuna yalısıyla irsâl olunmağın, iktizâsına göre tesyîrine muâvenet ve mühimmât-ı merkûmeyi ordu-yı hümayûnum vusûlünden mukaddem, Belgrad'a erişdirmek üzere sen dahi ocağın halkı ile ol taraftan gitmek üzere me'mûr olup, mukaddemâ dahi sana emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümayûnum olmuş idi. Hâlâ muasker-i nusret-eserim Filibe'ye karîb mahalle gelüp, senin şimdiye değin alâ-eyyi-hâl mühimmât-ı merkûmenin tesyîrine muâvenet ederek mahall-i me'mûrda bulunman lâzım iken; ordu-yı hümayûnumdan azîmet edeli bu kadar zaman oldu, henüz bu vakde ayak sürüyüp, me'mûr olduğun hizmetde bulunmayup, külliyet ile tebâtu' ve tesâkulün müşâhed olunmağla, muâkab olmağa müstehak olmuşsundur. Bu makûle ihmâl ve tesâkul ile böyle bir mühimm-i azîmin te'hîrine bâis oldukda, mukâbelesinde vech edecek

ukubâtdan kendüyi ne vechle tahlîs-i mülâhaza edersin, sebîl-i dîn-i mübîninde, bu gûne harekete cesâret ne demektir, imdi, bu def'a emr-i şerîf sana vardığı gibi, te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, mukaddem me'mûr olduğun vech üzere mühimmât-ı merkûmeyi iktizâsına göre muâvenet ile tesyîr ve kollayarak, bir gün mukaddem mahall-i me'mûrda bulunmağa, dikkat ve ihtimâm edüp, hilâfı irtikabıyla taht-ı inşitâb-ı (?) hüsrevâneme mazhar olunmakdan ictinâb eylesin deyü yazılmışdır. Evâhîr-ı B. sene [1]102.

[87]

277(270)

Adana kâdısına ve Adana mütesellimine ve Girid (?) voyvodasına hüküm ki;

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm mevlânâ Sarıçam kâdısı Ali zîde fazlühû ordu-yı hümâyûnuma (karalama) mektûb gönderüp, cemâat-i Karakeçili'den Davud bin Hüseyin nâm kimesne, meclis-i şer'e varup, cemâat-i Karabayırlı'dan Deli Ali oğlu Hamza ve Yeğeni Süleyman ve Akgün oğlu İlyas nâm şakîler hevâlarına tâbi' olup, Kubbekesme nâm mevzîde yoluma inüp, kılıç ve tüfenk ile beni katl ve helâk etmek için, azîm-i sâî eylediler, firâr edüp, halâs oldum deyü, meclis-i şer'de hazır olan Müslümanlar'dan mezbûrun taksîri sûal olundukda, cem'-i akd ve cemâat kolunda sâdıkdır deyü eşkiyâlarının izâleleri vâcibdir. Ba'de'l-yevm bu eşkiyâların vech-i arzdan haydûdları def' olunmaz ise, bu cemâatde tebeyyün fesâd olur deyü, ilhâhlarıyla hüküm-i hümâyûnum verilmek ricâsına azr eylediği ecilden, siz ki mûmâ-ileyhimsiz; mezbûrları ihzâr-ı şer'i edüp, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; kemâl-i istikzâ' şer'le ahvâllerin görüp, arz olduğu üzere ise, şer'an fesâd ve şekâvetleri bâis olur ise mezbûrları muhkem habs edüp, üzerlerine sübût bulan mevâddın sûret-i sicilleriyle vâki' hâli ordu-yı hümâyûnuma arz olunmak bâbında hüküm yazılmışdır. Evâhîr-ı B. sene [1]102.

278(271)

Mîr-âhûr-ı sâni (boşluk) dâme mecdühûya hüküm ki;

Bundan akdem Hamza Paşa vekîli müteveffâ Mustafa Beğ'in Mısır'da vâki' fûrûhtuna me'mûr olduğun karyelerini sâbıkâ Mısır vâlisi müteveffâ Ahmed Paşa, senin ol tarafa vusûlünden mukaddem bey' edüp, akçesinin bir mikdârı hazînesine dâhil ve bir mikdârı dahi henüz zimmet olup, hâlâ müteveffâ-yı müşârün-ileyhin muhallefâtı dahi cânib-i mîrîye âid olmağla, kabz ve zabtına ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-â'yân Mîr Ali Hüseyin dâme mecdühû müteveffâ-yı müşârün-ileyhin muhallefâtı ile maan Âsitâne-i Saâdetim'e getirmek

üzere, karâr-ı merkûmenin hulûlünden henüz zimmet kalan akçeyi dahi yerli yerinden tahsîle me'mûr olmağın imdi sen ki mûmâ-ileyhsin; bundan sonra senin ol tarafda meksini muktezî emr olmamağla, emr-i şerîf vardığı gibi, sen kalkup der-i devlet-medârıma gelesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i L. 1103.

279(272)

Mîr-alîm (boşluk) dâme mecdühûya hüküm ki;

Bundan akdem Hamza Paşa vekîli müteveffâ Mustafa Beğ mahrûse-i Mısır'da vâki' karyelerini fûrûhta me'mûr olan iftihârü'l-emâcid ve'l-dekârim mîr-i âhûr-ı sâni (boşluk) mecdühûnun ol tafara vusûlünden evvel, sâbıkâ Mısır vâlisi müteveffâ Ahmed Paşa, kurrâ-yı merkûmeyi bey' edüp ve akçesinin bir mikdârın alup, hazînesine idhâl eyleyüp, bir mikdârı dahi henüz zimmet kalmağla, sen ki mûmâ-ileyhimsin; vech-i meşrûh üzere zimmet olan meblâğ-ı merkûmun tahsîline dahi sen me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi, kurrâ-yı mezkûre hulûlünden henüz zimmet olan akçeyi dahi yerli yerinden tamamen sen cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp, bir habbesini izâat eylemekden bigâyet tahzîr eyleyesin deyü hüküm yazılmışdır. Evâil-i L. 1103.

280(273)

(karalama) ve kâdı ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Bundan akdem fermân-ı hümâyûnum ile Rumeli vilâyetinde sâkin olan Yörük tâifesini tahrîr ve sefer-i hümâyûnuma ta'yîn olunanları çeribaşlarıyla ihrâc etmeğe me'mûr olan Hüseyin Paşa, Gümölcine kazâsında olan Yörük tâifesini tahrîr edüp, altı neferden bir neferi, bu sene sefer-i hümâyûn hizmetinde bulunmaya ta'yîn etmeğe ol hesâb üzere, yüz elli bir nefer darb ve harbe kâdir Yörük piyâdesi çeribaşlarıyla on güne dek, ihrâc ve irsâl etmeğe, siz ki â'yân-ı vilâyetin iş erlerisiz; taahhüd etmiş iken; kırk elli gün te'hîrden sonra, seksen beş neferin ihrâc ve çeribaşlarına teslîm edüp, tam altmış altı neferin talep eylediklerinde bi-vech bahâne ile taallül edüp, ehemmi-i umurdan olan husûsa avk ve te'hîre bâis olduğunuz ecilden, muâteb olmanız lâzım gelmiştir. İmdi bu fermân-ı hümâyûnum vusûlünde kat'â özr ve bahâne etmeyüp, bâkî kalan altmış altı nefer Yörük piyâdesin ta'yîn olunan (boşluk) mübâşeretıyla ihrâc ve bir gün evvel çeribaşlarına teslîm edüp, me'mûr oldukları mahalle irsâl etmekde ihtimâm-ı küllî eyleyesiz. Şöyle ki; bir def'a dahi illet ve bahâne ile avk ve te'hîre cesâret ederler ise; sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin; â'yân-ı vilâyetin iş erlerisiz; mevâciblerin ahz edüp, ordu-yı hümâyûnuma ihzâr eyleyesiz sen ki kadısın, bu bâbda adem-i

takayyüdün mesmû' olur ise senin dahi cezân tertîb olunacağı mukarrer bilesin deyü yazılmışdır. Evâil-i L. 1103.

[88]

281(274)

Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Bundan akdem hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum ile tekâlifleri ref' olunup, sefer-i hümayûnuma me'mûr olan Yörük tâifesinden ba'zıları, mücerred sefere gitmemek için, Rumeli zabıtlarında Martolos ve Sekban yazıldığı ihbâr olunmağın, husûs-ı mezbûr sana havâle olunmuşdur. İmdi zümre-i merkûmeden, tahrîr olunup sefere gelmek üzere ta'yîn olunanlar, derhâl çeribaşlarıyla, me'mûr oldukları hizmetde mevcûd ettirilmeğe muhtâcdır. Ol makûleden bir ferdi Sekban ve Martolos olmağa cevâz göstermeyüp, men' eylesin. Sefer-i hümayûn hizmetine me'mûr olmayan Yörük tâifesinden Sekban ve Martolos olanlar dahi keyfiyyet hâlleri malûm olmak ve Sekban oldukları yerde, sadâkat ve hıyânetleri bilinmek için, senin ma'rifetin ve iznin olmadıkça, Martolos ve Sekban yazılmayalar deyü müekkid hüküm yazılmışdır. Evâil-i L. 1103.

282(275)

Mısır vâlisine hüküm ki;

Sâbıkâ Mısır vâlisi müteveffâ Ahmed Paşa'nın bin yüz ve yüz bir senelerine mahsûb olmak üzere küşşâf ve ümenâ' ve sâ'ir mültezimin zimmetlerinde olan emvâl ve gılâl her ne ise, bi't-tamam tahsîl olunmak üzere Mısır kâdısına ve ümerâ'-ı Mısır'a ve yedi bölük ağalarına ve kethudâlarına bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümayûnum olmuş idi. Zikrolunan emvâl ve gılâl bey-tül-mâle âid olup bir akçesi ve bir habbesi itlâf ve izâat olunmamak üzere min-gayr-i naks cem' ve tahsîli muktezî olmağla, bu vakte değin cem' olunmayup, bâkî kalan (karalama) emvâl ve gılâlin tahsîli, senin uhde-i ihtimâmına havâle olunmuşdur. İmdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; emr-i şerîfim sana vardığı gibi müşârün-ileyhin zikrolunan senelerden bâkî kalan emvâl ve gılâl kalîl ve kesîr her kimin zimmetinde zuhûr eder (karalama) edâsında (karalama) özr ve bahâne ve inâd ve muhâlefet eder ise, Divân-ı Mısır'a ihzâr ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince alâ-eyyi-hâl min-gayr-i naks bi't-tamam cem' ve tahsîl ettirüp, gerek mevcûd olan muhallefâtından ve gerek zimemde olup, tahsîli fermânım olan bakayâsından mühimm ve muktezî olmayan mahalle

lüzûmsuz bir akçe ve bir habbesini itlâf ve izâat ettirmeyüp, sadâkat ve istikâmet üzere hıfz etmekte kemâ-yenbâgi takayyüd ve ihtimâm eylesin deyü yazılmışdır. Evâil-i L. 1103.

283(276)

Boğdan voyvodasına hüküm ki;

Mülk-i mevrûsum olan Erdel reâyâsından olup, Çık-sekle (?) ve Harim-sekle (?) tâifesinden ve sâ'irinden Nemçe hazelesine mütâbaat ile ehl-i İslâm'a isyân ve muhâlefet üzere olanları in-şâ'-Allahû-teâlâ katl ve (...) ve nehb ve gâret ederek, hâlâ Varad semtlerine ta'yîn ve irsâl olunan asâkirü'l-islâma mültehak olmak üzere me'mûr olan asâkir-i Tatar şecâat-şîârı Tezüş Boğazı'ndan Erdel memleketine ubûr edince, Erdel voyvodası maan ta'yîn olunmağın, sen ki voyvoda-ı merkûmsun, sen dahi me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi hâzır ve âmâde olup, vech-i meşrûh üzere me'mûr olan Tatar askeri mahall-i merkûma gelüp, vâsıl olduklarında, kat'â te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, sen dahi kifâyet mikdârı askerinin ile, kalkup, aceleten yanlarına varup, zikrolunan Tezüş Boğazı'nın mazîk yerlerinden geçüp, Erdel toprağına varınca refâkat eyleyüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ anlar Erdel toprağına vâsıl olduklarından sonra, sen yine yerine avdet ve keyfiyeti ordu-yı hümâyûnuma arz ve i'lâm eyleyüp, ihmâl ve müsâmahadan bigâyet ihtirâz eylesin deyü yazılmışdır. Evâil-i L. [1]103.

[89]

284(277)

Eflak voyvodasına hüküm ki;

Mülk-i mevrûsum olan Erdel reâyâsından olup Çık-sekle (?) ve Harim-sekle (?) tâifesinden ve sâ'iresinden Nemçe hazelesine mütâbaat ile ehl-i İslâm'a (karalama) isyân ve muhâlefet üzere olanları, in-şâ'-Allahû-teâlâ katl-i (...) ve nehb ve gâret ederek hâlâ Varad semtlerine ta'yîn ve irsâl olunan asâkirü'l-islâm'a varup, mültehak olmak üzere me'mûr olan asâkir-i Tatar şecâat-şîârı Tezüş Boğazından Erdel memleketine ubûr edince, Boğdan voyvodası maan ta'yîn olunmağın; sen ki voyvoda-ı merkûmsun, sen dahi me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi, hâzır ve âmâde olup, cenâb-ı emâret meab bi'l-fiil Kırım Hanı olan saadet Giray Han dâmet-mealühû me'mûr olduğu gazve-i hümâyûnum Eflak memleketinden ubûr eyledikten sonra kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, sen dahi kifâyet mikdârı askerinin ile kalkup, aceleten (karalama) zikrolunan Tatar askerinin yanlarına varup, zikrolunan Tezüş Boğazının mazîk yerlerinden geçüp, Erdel toprağına varınca refâkat eyleyüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ onlar Erdel toprağına vâsıl olduklarından sonra

sen, yerine avdet ve keyfiyeti ordu-yı hümâyûnuma arz ve i'lâm eyleyüp, ihmâl ve müsâmahadan bigâyet ihtirâz eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i L. sene [1]102.

285(278)

Ordu-yı hümâyûnumdan Edirne'ye varınca yol üzerinde vâki' olan kâdırlara ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Sefer-i hümâyûna me'mûr olan tavâif-i asker nüzûl eyledikleri menâzilde akçeleriyle et ve ekmek ve davarları için şaîr iştirâ' etmek murâd eylediklerinde adem-i takayyüdünüz sebebiyle bulunmayup, müzâyakalarına bâis olduğunuz mesmû'umuz olmağın; imdi husûs-ı merkûm ehemmi umûrdan (karalama) olup, tedârîki üzerinize lâzım gelmekle, asâkirü'l-islâm'a zarûret çekdürmeyüp, akçeleriyle zâd ve zevâdelerin mesbûkı tedârik etdirdüp, bu bâbda müsâmaha ve tekâsülden bigâyet hazer eylesiniz. Fî-mâba'd sefere gelen asnâf-ı askerden olanlara her kangî menzilde akçeleriyle zâd ü zevâdeleri verilmeyüp, müzâyaka çekdürüldüğü mesmû' olur ise bir vechle cevâb veremeyüp, mes'ûl ve muâteb olursuz deyü hüküm ki. Fî Evâsıt-i L. sene [1]102.

286(279)

Kutlufca ve Berkofça ve İvraniye ve Rahova kâdırlarına ve sâ'ir â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Kasaba-ı Kutlufca ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, ol havâlîde haydûd eşkiyâsı zuhûr edüp, ahâlî-i vilâyete (karalama) îsâl-i mazarratdan hâlî olmadıkların bildirüp, bir baş ve buğ nasb ve ta'yîn ve hıyn-ı iktizâda, zikrolunan kazâların her birinden kifâyet mikdârı adam çıkup maiyyet ile zikrolunan haydûd eşkiyâsının mazarratların def'inde ihtimâm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın, yine kasaba-ı Kutlufca'da sâkin kıdvet'l-emâsîl ve'l-akrân Elhac Ömer zîde kadrühû sâ'irleine baş ve buğ ta'yîn olunmuşdur. İmdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz, emr-i şerîfim vardığı gibi ol havâlîde zuhûr eden haydûd eşkiyâsının mazarratların def' etmekde mezbûr Elhac Ömer'in ma'kul ve münâsib gördüğü üzere hüsn-i ittifâk ile bezl-i makdûr eyleyüp, bu bahâne ile kendü hâlînde olanlara ve reâyâ fukarâ'sına bi-gayr-i hakkın taaddî ve tecâvüzden ictinâb eylesiniz deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i L. sene [1]102.

287(280)

Özi vâlisi olup, Varad tarafına me'mûr olan vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Varad eyâletinde vâki' reâyâ tâifesi tasarruflarında olan arâzîyi zirâat ve hirâset eylediklerinde hâsıl eyledikleri terekelerinin öşrünü, sâhib-i arz olanlara edâ' edüp, kusûrları yoğuiken, hâliyâ sâhib-i arz olanlar, zirâat ve hirâset eyledikleri seneler için, dahi mücerred ol yerler zapt ve tasarrufunuzdadır, deyü öşr taleb edüp, rencîde eyledikleri i'lâm olunmağın, imdi tasarruflarında olan arâzîsinin dahi düşmanda sebebi ile zirâatinde mütemekkin (silik) zirâat ettikleri halde veregeldikleri şey ile mutâlebe olunmak için yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı L. sene [1]102.

[90]

288(281)

İstanbul kaymakamı vezîr-i mükerrer Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Bundan akdem mîrî akçe tahsîli için habs olunan mütekaid Mahmud Paşa'nın ıtlakı için müekkid hüküm yazılmışdır. Fî 7 L. sene 1102.

289 (282)

Özi vâlisi olup, Varad tarafına me'mûr olan, asâkirü'l-islâma baş ve buğ olan, vezir-i mükerrer Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Zamâir-i ashâb-ı basîret ve itibarı zâhir ve ayândır ki; kârhâne-i hayr u şerde beyn-i nev'-i şer' her ne denlü tûl-i ömr ile muammer olsa lâ-cerem ber mucceb-i fahvaların külli fi aleyhâ fa'an akıbeti fenâ ve zevâl-i dünyada bekâ devâm-ı muhal ve gayr-i maksûr ve darü'l-mülk-i ukbâya güzer etmesin zarûri ve emr-i mukarrer ve ecnas-ı insan her ne mertebe nimet-i zindegânî ve mâye-i kâmraniye dest-re's bulsa lâ-yuhaz (?) ber-muktezâ-yı küllü nefsin zâihatü'l-mevt şarab-ı nâ-hoşgüvâr memâtî zâif ve nâçar-ı kalûlahdan kat'-ı alâik edüp hâtemin eşğâl ve irtihâle müncer ve aslına rücû' kantara-ı memâtdan ubûra mecbûr ve muntazırdır. Bu mukaddemânın tahkîkinden murâd ve bu kelimenin tensîk ve tahmîninden müstefâd budur ki; bundan mukaddem ferman-ı fermâ-yı memâlik ve sebâ-i mesâlik-i Osmanî olan birader-i cennet-mekânım Sultan Süleyman Han in(...) aleyh-i secali'r-rahmetihî ve'l-gûfran irâdet-i kâdir-i kayyûm ve hulûl-ı ecel-i malûm ile âm-ı isneyn ve mie ve elf şehr-i Ramazan'ın yirmi altıncı, Cuma gününde (...) dâr-ı gururhânedan kısmet-i saray-ı sürûr-ı câvîdâneye hirâm ve hitâb-ı ercâh ilâ-bir beğ emrine imtisâl ve icâbet ile civâr-ı râhmet melik-i (?) mâzûrda arâm etmekle innelarzda hillahi yürisühê men yeşâ'ü müşeyyet ve takdîr hüda-

yı müteal ve inâyet ve mevhibet malikü'l-mülk-i lâ-yezâl celle-şânehû ile serir-i muallâ pâye-i saltanat ve cihanbâniye cülûs-ı hümayûnum müyesser ve efser-i hürşid-peyker-i cihândârî ve kâm-rânî fark-ı saâdet-i me'mûsuma mukadder ve menâbir ve vücûh-ı derâhim ve denânîr hûtbe-i esmâ-i fâhire ve nukûş-ı elkâb-ı zâhirem ile muallâ ve karîne sudûr-ı ahkâm-ı menâşîr tuğrâ-yı garrâ tevkî-i refî-i alem ârâ-yı hüsrevânımla muvaşşah ve muanven olub, zâlike fadlullahi yü'tîhi men-yeşâ' vallahü zü'l-fadlilazîm bu atâya minen-i celîle ve mevâhib ve niâm-ı cezîlenin peyâm-ı meserret-eserinin ircâ' ve inhâ' ve (...) etrâf ve eknâf bahr u berre-neşr ve izâat ve ilân ve işâati kavâid-i mukarrere-i saltanat ve merâsim-i müstemirre-i devletten olmağın ilâmı için fermân-ı cihân-mutâ'mla, ta'yîn olunmuştur. Buyurdum ki; vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kâdrim mucûbince amel ve te'hir ve te'tib etmeyüp, firûz-ı baht ve ikbâl-ı saâdet iclâl ile serir-i gerdum sâye-i saltanat ve cihân-bânî ve taht-ı ferfuh-baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet-makrûnum vech-i cemîl üzere husûle mevsûl olduğun sizinle maan me'mûr olan mîrmîrân ve ümerâ' vesâir ecnâd-ı asâkîr-i mansûrem Varad ve ol havâlîde sâkin olan ehl-i İslâm ve bi'l-cümle tabakat-ı havâs ve âmm'a i'lân ve i'lâm ettirüb, etbâ-ı cemâat ve ubûdiyette müsafaa-müsakaa (?) hatbtıraz-ı hutbe-i zikr-i elkâb-ı fahîrem ile mutarraz edüp, (...) behcet-resânın vürûdundan amme-i reâya ve raiyyet-i kenef emn-i rahattan asûde ve nehd-i asâyiş ve istirahatde gulûvde olup, izhâr-ı şadın ve meserret ve ibtihâc ve feraht (?) edüp, safâ-yı bâl ve refâh-ı hâl ve bi'l-kadr ve der-visâl devâm-ı ömr-i devlet ve husûl-i feth-i nûsret ve kıyâm-ı fer ü şevketim davaullahâ iştigal ve müdâvemet ve mübâşeret ve muvâzabat üzere olmalarına tenbîh ve tevkîd edüp, sen dahi me'mûr olduğun hidemât-ı âliyemde düstûr-ı mükerrem müşîr-i efhâm nizâmi'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i azâmım ve serdâr-ı ekremim Mustafa Paşa edâmallahû-teâlâ iclâlühûnun re'y-i savâb-dîdi üzere bezl-i makdûr ve sa'y-ı nâ-mahsûr eyleyüb deyü yazılmıştır.

Bir sûreti Bosna vâlisi Cafer Paşa'ya yazılmıştır.

Bir sûreti Mora eyâletine mutasarrıf vezîr Şahin Mehmed Paşa'ya [yazılmıştır]

Bir sûreti Tımışvar muhâfızı vezîr Hüseyin Paşa'ya yazılmıştır.

[91]

290(283)

Tuna kapudanı Ali Paşa etbâ'ından Demirkapı'da olan Kara Mehmed zîde kadrühûya hüküm ki;

Zahîre tahmîl olunmak üzere girdaplardan aşağı irsâl olunan boş gemiler mahalline vardıklarında, deryâ gemilerinde olan zehâyir ve mühimmât tahmîl ve bir an mukaddem Belgrad tarafına avdet ettirilmek üzere, emirü'l-ümerai'l-kirâm Vidin muhâfazasında olan Yusuf dâme ikbâlühûya emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh ve te'kîd olunmağla in-şâ'-Allahû-teâlâ sefâyin-i merkûm memlû' Demirkapı'ya vâsıl olduklarında eğlendirmeyüp, girdapları ubûr ettirmekte sen dahi kemâl mertebe dikkat ve ihtimâm eyleyüp, bu emr-i mühimmede ihmâl ve müsâmahadan ihtirâz eylemek bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i L. sene [1]102.

291(284)

Vidin muhâfazasında olan Yusuf dâme ikbâlühûya ve Vidin kâdısına hüküm ki;

Ordu-yı hümâyûnum Belgrad'a vâsıl olmağla, zahîre tahmîl olunmak üzere girdaplardan aşağı irsâl olunan boş gemiler, in-şâ'-Allahû-teâlâ ol tarafa vardıklarında, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve mevlânâ-yı mezbûrsun; bir an eğlendirmeyüp, deryâ gemilerinde olan zehâyir ve mühimmâtı bir sâat mukaddem tahmîl ve Belgrad'a doğru tesyîr ve îsâle bezl-i kudret edüp, bu emr-i mühimmede ihmâl ve müsâmahadan bigâyet ihtirâz eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhîr-i L. sene [1]102.

292(285)

Irşova mukâbelesinde vâki' ada muhâfazasında olan neferât ağaları ve zâbitleri zîde kadrühûma hüküm ki;

Zahîre tahmîl olunmak üzere girdaplardan aşağı irsâl olunan boş gemiler in-şâ'-Allahû-teâlâ mahalline varup, zehâyir ve mühimmât tahmîl olunup, Belgrad tarafına iâde olundukda girdapların muhrik ve muhâtara olan mahallerin emîn ve sâlim ubûr edince, zikrolunan ada muhâfazasında olan neferâtdan bir mikdâr nefer karadan zahîre gemilerin muhâfaza edüp, ba'de-hu yine ada-ı mezbûra varup, kemâ-fî-l-evvel hizmet-i muhâfazada olmaları fermânım olmağın, vech-i meşrûh üzere amel eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i L. sene [1]102

293(286)

Mirova Alaybeğisi Numan zîde kadrühûya hüküm ki;

Nehr-i Tuna ile girdaplardan aşağı zahîre tahmîl olunmak üzere irsâl olunan boş sefineler in-şâ'-Allahû-teâlâ mahalline varup, zehâyir tahmîl ve avdet eylediklerinde bi-avnillâhî-teâlâ sâlimen yukarı Belgrad'a doğru tesyîri emr-i mühimm olmağla, sen ki mîr-alay-ı mezbûrsun, girdaplardan ubûr edince muhâfazası hizmetine sen me'mûr olmuşundur. İmdi sefâyin-i merkûme zehâyir ve mühimmâtla avdet eylediklerinde girdaplardan ubûr edince bayrağının altında olan neferâtın ile muhâfazaları hizmetinde gereği gibi bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyüp, hilâfından bigâyet tahzîr eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i L. sene [1]102

[92]

294(287)

Bervech-i arpalık Üsküp sancağına mutasarrıf İbrahim dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Mîrî levendâtından Partal (?) bölükbaşısı beş yüz nefer piyâde tûfeng-endâz ile senin yanına ta'yîn olmuşdur. Zikrolunan levendât ile Üsküp ve Alacahisar ve Leskofça kazâlarında zuhûr eyleyen haydûd melâîni ele getirüp, müstehak oldukları cezâların sicil-i şer'-i şerîf vermeğe ol havâlîde olan ibâd-ullahı mazarratlarından tahlîse, fevk-al-gaye sa'y ve ihtimâm eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdan olmağla, uhde-i ihtimâmına havâle olmuşdur. Bi-abbân-ı-teâlâ me'mûr olduğun bu hizmet-i mühimmeyi edâ' eyledikten sonra Belgrad'a gelinceye dek yolun gayri ve sâ'irinde haber aldığın mahallerde haydûd eşkıyâsını ele getirmeğe ziyâde ihtimâm edüp, birgün evvel ordu-yı hümâyûnuma gelüp, mültehih olasın deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i L. sene [1]102

295(288)

Sâbıkâ Musul Beğlerbeğisi olan Ömer dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; Niş kal'asının hizmet-i muhâfazasına me'mûr olmuşundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi kapun halkı ile kal'a-ı merkûma varup, hizmet-i muhâfazada kemâ-yenbâgi ihtimâm edüp, ebnâ-yi sebîli ve ol havâlîde olan reâyâ ve berâyâyı himâyet ve sıyânet üzere olup, bir vechle zulm ve taaddî ettirilmekten bigâyet tevakki eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı L. sene [1]102

296 (290)

Yenişehir-i Fener kâdısına hüküm ki;

Tırhala sancağında vâki' Alasonya kâdısı, bu sene-i mübârekede fermân olunduğu üzere ehl-i zimmetin cizyeleri tahsiline mâni' olup, cânib-i beyt-ül-mâle zarar tertîbine bâis olmağla, mezbûr kâdı azl olunmağın, alemü'l-ulemai'l-mütebahhirîn Rumeli kadiaskeri olan Mevlânâ Yahya edâm-Allahü-teâlâ fezâilühûnun mektûbuyla yerine müstakill kâdı gelinceye dek, ahâlîsi beyninde icrâ-yı ahkâmü's-şer'iyye etmek için tarafından bir nâib nasb edüp, Alasonya kazâsına gönderesün deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı L. sene [1]102

297(291)

Diyarbakır eyâletine mutasarrıf olan vezîr Ali Paşa'ya ve ordu-yı hümâyûnumdan Diyarbakır'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılara hüküm ki;

Diyarbakır eyâletinin zuamâ ve erbâb-ı timârı, ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, mezbûrlar me'mûr oldukları üzere edâ'-yı hizmet edüp, bin yüz iki senesinde bedel-i fermânım olmağla, vilâyetlerine avd ve insirâfları için izn-i hümâyûnum erzânî kılınmağın, esnâ-ı tarîkde mürûr u ubûrlarına mûmânaat olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı şerîfim yazılmışdır. Fî Selh-i L. sene [1]102.

[93]

298(292)

Silistre sancağının cizye cibâyetine me'mûr olan Musa zîde mecdühûya hüküm ki;

Me'mûr olduğun kazâların ehl-i zimmetinden tahsîl eylediğin cizye malını, evvel-be-evvel ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i hazîne ettirmen için, birkaç def'a emr-i şerîfim gönderilmiş iken, ile-l-ân tarafından akçe gelmemekle mes'ûl ve muâteb olmuşundur. İn-şâ'-Allahü-teâlâ ordu-yı hümâyûnumdan ihrâc olunacak mevâcibe ve sefer-i hümâyûnuma müteallik masârif-i mühimmeye ziyâde akçe iktizâ etmekle, ta'cîl-i alet-ta'cîl, tahsîlin olan cizye malını mu'temed adamların ile ordu-yı hümâyûnuma irsâl edüp, teslîm-i hazîne-i âmirem ettirüp, bundan sonra dahi müsâmaha ve ihmâl edüp, vaktiyle gelüp erişmez ise bir vechle özrûn mukayyed olmayup eşşed-i ikaba müstehak olman mukarrerdir. Ana göre basîret ve intibâh üzere hareket eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i L. sene [1]102

Bir sûreti

Dahi Niğbolulu tekaüd Mahmud Ağa'ya vech-i meşrûh üzere yazılmışdır. Tarihi'l-mezbûr

299(293)

Serhadli Mehmed dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Live Kal'ası muhâfazası ehemmi umûr-ı dîn ü devletimden olmağla, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; hidmet-i muhâfasına me'mûr olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi hâlâ yanında mevcûd olan serhadli neferâtı te'hîr ve tevakkuf etmeyüp, kalkup birgün evvel kal'a-ı merkûmeye varup, hidmet-i muhâfazada kemâl-i teyakkuz ve intibâh üzere takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî Evâhir-i L. sene [1]102

300(294)

Serhadli Mehmed dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Live Kal'asında hâlâ tophâne ve cephâneye müteallik her ne var ise, hâlâ cebehâne ocağından ta'yîn olunan kâtib Abdullah ve bölük çorbacısı İsmail ma'rifetiyle yoklanup, mevzûnâtların vezn ve mevrûd olacakların add ve sıhhati üzere defter edüp, defterini mühürleyüp, ordu-yı hümayûnuma göndermen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i L. sene [1]102.

301(295)

Tımışvar muhâfızı vezîr-i mükerrem Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Emirü'l ümerai'l-kirâm Serhadli Mehmed dâme-ikbalühû hâlâ yanında olan serhadli neferâtı ile Live Kal'ası muhâfasına me'mûr olmağla, mîrmîrân-ı mûmâileyhin yanında mevcûd olan serhadli neferâtı gereği gibi yoklayub, sıhhati üzere ale'l-esâmi defter idüb, ulûfeleri gönderilmek için, mührünüz ile mahtûm defterini bu canibe gönderüb, ve kendüsün me'mûr olunduğu üzere bir gün evvel Live muhâfazasına irsâl eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâhir-i L. sene [1]102

302(296)

Şehirköylü İbrahim zîde kardühûya hüküm ki;

Binâ'sına me'mûr olduğun Hasan Paşa ve ve Patçine (?) ve Bagodine ve Brakin ve Raçine ve Alkesence (?) palankalarına in-şâ'-Allahü-teâlâ avdetde vazîfeleri ta'yîn olunup,

berâtları verilmek üzere her bir palankaya bir dizdâr ve otuzar nefer tahrîr eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

[94]

303(297)

Tuna Kapudanı Ali dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Segedin sancağında vâki' Tetel kazâsına tâbi' Tetel Varoşu Mimoşera (?) ve (...) ve Gradnukça nâm karyeler reâyâsı, ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, mezkûrlar bade'l-yevm haydûdluk etmeyüp, kendi hâllerinde sâkin ve içlerinden haydûd zuhûr eder ise, ahz ve teslîm eylemek üzere istîmân etmeleriyle, vech-i meşrûh üzere mezkûrlar bade'l-yevm bir dahi haydûdluk etmeyüp ve içlerinden haydûd zuhûr eder ise, ahz edüp, teslîm eylemek üzere kendülere amân veresin. Şöyle ki bu şartın hilâfî zâhir olur ise amanları ref' olunur, ana göre takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

304(298)

Sâbıka Tetel muhâfazasında olan Mustafa dâme izzühûya hüküm ki;

Emirü'l ümerai'l-kirâm Tuna Kapudanı olan Ali dâme ikbâlühû ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, bi-avnîllahî-teâlâ eyâdî-i küffârdan nez' olunan Tetel Varoşu reâyâsı senden her vechle rızâ' ve şükrân üzere olup, sen dahi elli nefer süvârî askeriyle muhâfazasını taahhüd eylediğin arz eylediği ecilden, imdi sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin; kal'a-ı merkûm muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn olmuşsundur. İmdi, emr-i şerîfim sana vardığı gibi kalkup, kal'a-ı mezbûre varup, leyl ü nehâr basîret ve intibâh üzere hidmet-i muhâfazasında bezl ve sa'y ve kudret eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

305(299)

Irşova mukâbelesinde olan ada muhâfasına me'mûr Kanije neferâtı zâbitleri, ve Niğbolu ve Hilonik (?) kal'alarından ihrâc olup, ada-ı mezbûr muhâfazasında olan neferât ağalarına hüküm ki;

Irşova Kal'ası bundan akdem istilâ-yı keferede münhedim olup, müceddeden binâ'sı mühimm ve muktezî olmağla, hâlâ binâ'sına me'mûr olan Numan Alaybeyi in-şâ'-Allahû-teâlâ varup, kal'a-ı mezbûre binâ'sına mübâşeret eyledikde, sen dahi münâvebe tarîkiyle kifâyet mikdârı neferât ile mezbûr Numan Alaybeğinin yanına neccârları ve mühimmât ve

muvâzenâtı muhâfaza hizmetinde ve sâ'ir lâzım olan mühimmât naklinde hizmetinde olasız deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

306(300)

Selânik muhâfazasında olan vezîrim İsmail Paşa'ya ve Selânik kâdısına hüküm ki;

Erbâb-ı timârdan (boşluk) nâm sipâhi, ordu-yı hümâyûnuma arzihâl bunun zevcesi, (boşluk) nâm hatunu tatlık eylemiş değil iken; kazâ-ı mezbûra tâbi' (boşluk) nâm karye sâkinlerinden İbşir nâm kimesne fuzûli alup, kendüye akd-i nikâh edüp, küllî gadr ve taaddî eylediğin bildürüp, şer'le görülüp, zevcesi mezbûre alıverilmek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ'...

307(301)

Bosna vâlisi Cafer Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârü-nileyhsin; gazve-i hümâyûnum için Bosna'dan i'dâdı fermânım olan bin nefer piyâde tüfeng-endâz asâkirin müsâraat üzere Belgrad'a irsâli için, sana bundan akdem emr-i şerîfim gönderilüp, tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi. Muasker-i nusret-meâsirim Belgrad'a vâsıl olup ve nehr-i Sava üzerine binâ'sına mübâşeret olunan cısr, Zilkâdeti'l-haramın gurrende itmâm ve asâkir-i mansûremin bir mikdârı karşı yakaya ubûr edüp, mâ-adâsı dahi müteatâ-yı bais iki üç güne değin, ordu-yı hümâyûnumla maan külliyet ile ubûr eylemek üzere olup, cısr-i mezbûr ubûr olunduktan sonra düşman-ı dîn hâlâ karîb mahalle gelmekle tevakkuf olunmayup, in'-şâ-Allahû-teâlâ ilerüye hareket mukarrer olmağın; imdi emr-i şerîfim vardıği gibi zikrolunan bin nefer piyâde tüfeng-endâz asâkir henüz irsâl olunmadı ise, min ba'd eğlendirmeyüp, müsâraat üzere muasker-i nusret-eserime irsâl ve bir sâat mukaddem îsâle takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

[95]

308(302)

Sivas vâlisi vezîr-i mükerrer Ömer Paşa'ya hüküm ki;

Bi-avnillâhî-teâlâ muasker-i nusret-meâsirim Belgrad'a vâsıl olup ve nehr-i Sava üzerine binâ'sına mübâşeret olunan cısr, gurre-i Zilkadeti'l-haramda itmâm ve asâkir-i mansûremin bir mikdârı karşı yakaya ubûr edüp, düşman-ı dîn tabur-ı (?) menhûse karîb mahalle gelmekle iki üç güne değin, ordu-yı hümâyûnumla maan külliyet ile karşıya ubûr etmek üzere olup, sizin dahi bu vakte değin gelip erişmeniz lâzım iken, ayak sürtülüp, ihmâl

ve müsâmaha üzere hareket eylediğiniz ecilden muâteb olmağla müstehak olmuşsuzdur. İn'-şâ-Allah-teâlâ muasker-i nusret-meâsirim külliyyet ile cisri ubûr eylediklerinden sonra, mahâzîl-i küffârın müctemi'leri karîb olmağla, tevakkuf ihtimâli olmayup, bu vechle Belgrad sahrâsından hareket olunmadın âlâ-eyyi-hâl, sizin ordu-yı hümâyûnuma inzimâmınız ehemmi-mühimmâtdan olmağın; imdi emr-i şerîfim vardığı gibi her ne mahalde bulunur iseniz kat'â te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, ilka' edüp, vech-i meşrûh üzere Belgrad sahrâsından ordu-yı hümâyûnum hareket eylemedin, âlâ-eyyi-hâl asâkir-i mansûreme iltihâka müsâraat eyleyüp, tebâtu' ve tesâkul üzere hareketden bigâyet taharrüz eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

Bir sûreti

Şam Beğlerbeğisi Murtaza Paşa'ya.

Bir sûreti

Adana Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya ve Kars ve Maraş ve Azîz sancakları zamîmesiyle, Maraş Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya ve Kırşehir ve Kengiri (Çankırı) sancakları mutasarrıfı Can Arslan Paşazâde Hüseyin Paşa'ya ve Divriği ve Arapkir sancakları mutasarrıfı Mustafa Paşa'ya ve Canik sancağı beği İsmail dâme izzühûya vech-i meşrûh üzere hüküm yazılmışdır. Tarihi'l-mezbûr.

309(303)

Gögercinlik'de sâkin Yusuf zîde kadrühûya hüküm ki;

Gögercinlik Kal'asının neferâtı olmayup, muhâfazasına müceddeden neferât tahrîri muktezî olmağın; kal'a-ı mezbûreye altmış nefer azeb tahrîr ve defter edüp, tamam oldukda, ale'l-esâmî defterin ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve îsâl eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

310(304)

Gögercinlik'de (güvercinlik) sâkin Yusuf zîde kadrühûya hüküm ki;

Gögercinlik kal'asından Demirkapı'ya varınca, nehr-i Tuna'dan mürûr eyleyen sefâyinin gerek Tuna'dan ve gerek karadan haydûd eşkıyâsından hıfz u hırâseti ehemmi-mühimmâtdan olmağın, sen ki mûmâ-ileyhsin, hizmet-i muhâfazalarına me'mûr olmuşsundur. İmdi Demirkapı'ya varınca nehr-i Tuna'dan mürûr eyleyen sefâyini gerek Tuna'dan ve gerek

karadan hıfz u hırâset ederek, bi-avnillahi-teâlâ bir ferde zarar isâbet eylememek üzere, gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

311(305)

Gradiška kal'ası muhâfazasında olan Mustafa Paşa'ya hüküm ki;

Perud (?) Kal'asında düşmandan kalma dört bin sekiz yüz gülle ve yirmi iki kazan humbarası olup, ordu-yı hümâyûnuma gönderilmesin, Pojga sancağı beği olan Murtaza dâme izzühû i'lâm etmeğin, mukaddemâ büyük humbaraları tahmîl olunmak için, alıkoyduğunuz bir kıta pota zikrolunan gülleleri ve humbaraları tahmîl ve ale'l-acele ordu-yı hümâyûnuma irsâl etmeğe ihtimâm edüp, ihmâl ve te'hîrinden ihtirâz eyleyesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene 1102.

312(306)

Sâbıkâ Anadolu Beğlerbeğisi olan Ebûbekir dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Hâliyâ serhadü'l-islâmiyeden olan Lipova kal'asının muhâfazası ehemmi-i mühimmât-ı dîn-i devletimden olmağla, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, kal'a-ı mezbûre muhâfazası hizmetine me'mûr ve ta'yîn olunmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi, adamlarınla kalkup, kal'a-ı mezbûre varup, leyl ü nehâr basîret ve intibâh üzere hareket eyleyüp, hizmet-i muhâfazasında gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eyleyesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene 1102.

[96]

313(307)

Rumeli Beğlerbeğisi Cafer Paşa'ya ve Pogonya kâdısına hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, kaza-ı mezbûra tâbi' Göcek ve Ponak nâm karye reâyâsı, Ergiri Kasrı kazâsı sâkinlerinden Kara Memo oğulları ve Baba Mino oğlu ve Tenür Oğlu Kalm ve Şeyh Sinan oğlu Mino Dede ve Mino Dede ve Kemal Bukra ve Ebrukuka ve Niko oğlu Ali ve Kara Sucu oğlu ve Baba Mişfer demekle marûf kimesnelerden istikrâz eyledikleri akçeye mesâg-ı şer'î yoğiken ribâ nâmıyla asıl maldan ziyâde akçelerin alup, taaddî etmeleriyle vech-i şer'î üzere sâbit olmayan da'vâları ilka' ve vech-i şer'î üzere sâbit olan düyûnlarından dahî bu ana değin, ribâ nâmıyla verdikleri akçeleri asıl deynlerine takass olunduktan sonra, bâkî ne kalur ise anınla mutâbele olunup, ziyâde mutâlebesiyle rencîde ettirilmemek üzere, bundan akdem emr-i şerîfim

gönderilmeğın, mezbûrlar nihân ve ihtifâ' ve itâat-i emr ve şer' etmemeleriyle icrâ-yı hakk mümkün olmadığından mâ-adâ men' ile memnû' olmayup, reâyâ fukarâ'sını rencîdeden hâlî olmadıklarından, perâkende ve perîşân olmaları emr-i mukarrer olduğun arz eylediği ecilden, mezbûrlar zuhûra geldikde karye-i merkûm ahâlîsi ile, murâfaa-ı şer' olup, düyûn-ı sahiha-i şer'îyyeden olmayan da'vâları ilka' olunmak üzere reâyâ fukarâ'sına ibrâ hücceti verile ve vech-i şer'î üzere sâbit olan düyûn için, dahi bu ana dek muâmele nâmıyla verdikleri akçe asıl deynlerine takass olundukdan sonra, zimmetlerinde ne kalır ise, anınla mutâlebe olunmak üzere; mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmîr-i şerîfîm mûciblerince, nizâ'ları fîma bulmağa râzı olurlar ise fîha ve illâ râzı olmayup, ribâ husûsunda musîrr olular ise ol diyârdan ihrâc ve iclâ edüp, diyâr-ı âhere nakl olunmaları için yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

314(308)

Mora tarafında asâkirü'l-islâma baş ve buğ olan Ali dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, seninle maan me'mûr olan Selanik ve Tırhala ve Yanya ve İnebahtı sancaklarının zuamâ ve erbâb-ı timârı Eğriboz kal'asının muhâfazasına ta'yîn olunmalarıyla, imdi emr-i şerîfîm vardığı gibi elviye-i merkûmenin zuamâ ve erbâb-ı timârını alay beğleriyle maan hizmet-i muhâfazada olmak üzere kal'a-ı merkûmeye irsâl eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

315(309)

Tımışvar muhâfazasında olan vezîr Hüseyin Paşa'ya;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, eyâdî-i a'dâ'dan nez' olunan Şebeş ve Logoş kal'alarına iftiharü'l-uzamâ-il-milleti'l-mesihîyye Erdel hâkimi olan Tökeli İmre hûtimet-avakıbuhi-bi'l-hayr tarafından birer mikdâr adam vaz' olunup ve lâkin o kadar lüzûmları olmayup, hedm ve tahrîb olunmaları münâsib görülmekle, ordu-yı hümâyûnum tarafından birkaç nefer lağımcı irsâl olunmağın, imdi mezbûrlar ol tarafa vardıkda, yanlarına kifâyet mikdârı adam koşup, zikrolunan Şebeş ve Logoş kal'alarını min ba'd tahsîn mümkün olmayacak mertebe birkaç mahallerinden lağımlar ile hedm ve tahrîb, içlerinde olan top ve sâ'ir mühimmâtını Tımışvar kal'asına nakl eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

316(310)

Adana vâlisi Mehmed dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Vidin kal'asının muhâfazası ehemm ve elzem olmağla sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, kapun halkı ve eyâletinin askeriyle kalkup, kal'a-ı mezbûra varup, me'mûr olduğun üzere muhâfazasında mücidd ve sâî olasin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Z. sene [1]102

317(311)

Sâbıkâ Anadolu Beğlerbeğisi Ebûbekir Paşa'ya hüküm ki;

Livni Kal'asının muhâfazası ehemm-i umûrdan olmağla emr-i şerîfim sana vardığı sâat, kalkup, varup kal'a-ı mezbûre muhâfazasında mücidd ve sâî olasin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

[97]

Der zaman vezîr-i mûkerrem serasker Halil Paşa

318(314)

Sofya kâdısına hüküm ki;

Bu sene, sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan Ekrâd ve Türkmen ve esnâf-ı askerden sâ'ir ehl-i fesâd, livâ-ı hazret-i Resûllullah'ı bîragup firâr etmeleriyle, o makûle bilâ-izn firâr edenler her kim olur ise olsun, ahz edüp, muhkem kal'a-bend eylesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

319(313)

Adana vâlisi Mehmed dâme ikbâlühûya hüküm ki;

Geçen sene Nemçe keferesi kapanup, muhârebe ile teshîr olunan adanın hidmet-i muhâfazasına mukaddemâ ta'yîn olunan neferât hâlâ adada mevcûd mudur ve ne mikdârdır ve adanın muhâfazasına kifâyet eder mi, kifâyet etmediği sûretde, ne mikdâr muhâfazacı ta'yîn olunmağa muhtâcdır, in-şâ'-Allahû-teâlâ Vidin'e vardığımız gün mu'temed ve kâr-güzâr adam gönderüp, yokladup, hakikat-i hâllerine vâkıf olduktan sonra, ale'l-umûmla arz eylesin. Sana i'timâd-ı hümâyûnum olmağla, husûs-ı mezbûru gereği gibi malûm eyleyüp ale'l-umûmla i'lâm-ı hâl eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

320(314)

Bağdad ve Basra ve Van ve Erzurum ve Ahsence kal'alarından ref' olunan çorbacılar ve amûdebaşılar ve sâ'ir yamaklara (?) hüküm ki;

Bundan akdem Belgrad sahrâsında ordu-yı hümâyûnuma gelmeniz için fermânım olmağla, vech-i meşrûh üzere bir sâat evvel gelüp, ordu-yı hümâyûnuma mültehak olmanız için, iftihârü'l-emâcid ve'l-dekârim bi'l-fiil Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinin kethudâsı olan Mehmed dâme mecdühû tarafından mühürlü mektûb verilmekle, mûcibince amel olunmak için yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

321(315)

Özi eyâletine mutasarrıf olan vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Nemçe keferesi melâğini Varad'ın altında nehr-i Tuna üzerine köprü binâ' edüp, ihtimâldir ki, Tımışvar kal'asına kasd-ı fâsid ile (...) hareket-i bereketleri olur ise kendi adamlarınız ile ve eyâletiniz askeriyle ve mîrîden ulûfeleri ve nafakaları verilüp, yanınıza ta'yîn olunan piyâde ve süvârî neferâtıyla Tımışvar kal'âsına girüp ve bi'l-cümle kal'a-ı merkûmede olan asâkir-i islâma baş ve buğ olup, bi-avniillahi-teâlâ cenâb-ı eyâlet-meab saâdet-nisâb azîmet-intisâb bi'l-fiil Kırım Hanı olan Saâdet-Giray Han dâmet malihû Tatar aded-şikârıyla ve ordu-yı hümâyûnumdan olan sâ'ir tavâif-i askeriyle ümerâd ve ağalarından varılncaya dek, def'-i mazarrat-ı a'dâ'da merd-âne ve dilîr-âne hareket edüp iktizâ eyleyen hidemât-ı mühimmede bezl-i makdûr eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

322(316)

Belgrad'dan Sofya'ya varınca yol üzerinde vâki' olan kâdıllara ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Belgrad'dan Sofya'ya varınca mîr-i zehâyir arabaları ve sâ'ir tüccâr arabaları, kesret ve vefret üzere olup, lâkin meğer ki hallerinden her birisi bulduğu yerde tevakkuf edüp, bir taraftan ne cânibe gideceklerinde mutahhar ve bir taraftan haydûd eşkiyâsı ber-taraf olunmamak (...) (...)üzere oldukları mukarrer olmağla, Belgrad'dan Sofya'ya varınca araba buldukları mahalde asâkir-i İslâm Belgrad'da ve yollarda muhâfiz ta'yîn olunup, ebnâ-yı sebîl mürûr u ubûrda haydûd eşkiyâsı mazarratlarından emîn olduğu i'lâm ve bervech-i müsâraat Belgrad'a ordu-yı hümâyûna gelmelerin, Sofya'ya varınca tenbîh ettirilmek için, mübâşir ve emr-i şerîf gönderilmek ricâsına iftihârü'l-ümerâ ve'l-dekârim bi'l-fiil

başdefterdârım olan İsmail dâme uluvvuhû i'lâm etmekle, mûcibince amel olunmak için yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

323(317)

İbrahim dâme ikbâlühûya ve serhadlerden ref' olunup, ordu-yı hümâyûnuma me'mûr olan Dergâh-ı Muallâm yeniçerileri odaları üzerlerine zâbit olan İsmail çorbacı zîde kadrühûya hüküm ki;

Niğbolu ve Silistre sancaklarında mübâyaası fermânım olan dakik ve sâ'ir zâhire arabalarından üç yüz mikdârı araba ve mîrî ağnâm, Bagodine menziline gelüp, vâsıl oldukda i'lâm olunup in-şâ'-Allahû-teâlâ bir gün mukaddem ordu-yı hümâyûnuma îsâlleri ehemm ve elzem sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh ve çorbacı-ı mezbûrsun; emr-i şerîfim vardığı gibi zikrolunan zehâyiri ve mîrî ağnâmı haydûd eşkıyâsından hıfz u hırâset ederek, bir gün mukaddem emîn ve sâlim ordu-yı hümâyûnuma îsâl eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

[98]

324(318)

Tımışvar muhâfazasında olan vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Nemçe keferesi melâğini Varad'ın altında köprü binâ' edüp, ihtimâldir ki; Tımışvar kal'asına îsâl-i mazarrat fikr-i fâsidiyle ol tarafa hareket-i bereketleri ola, imdi, kal'a-ı merkûmenin keyd ü mekr-i a'dâ'dan hıfz u hırâseti ehemm-i umûrdan olmağla, vakt-i iktizâda Özi eyâletine mutasarrıf olan düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmi'l-alem vezîrim Hüseyin Paşa edâm-Allahû-teâlâ iclâlühû kendi adamlarıyla ve eyâleti askeriyle ve mîrîden ulûfe ve nafakaları verilüp, vezîr-i müşârün-ileyhin yanına gönderilen serhadlinin piyâde ve süvârî neferâtıyla kal'aya girüp, in-şâ'-Allahû-teâlâ menâb-ı emâret-meab bi'l-fiil Kırım Hanı Saâdet-Giray Han dâmet malihû bi'l-cümle Tatar askeriyle ve cümle ordu-yı hümâyûnumda olan tavâif-i asker ile, ümerâd ve ağanıza varıncaya dek vezîr-i müşârün-ileyh cümlenize baş ve buğ olup re'y ve münâsib gördüğü üzere maiyyet ve ittifâk ile def'-i mazarrat-ı a'dâ'da bezl-i makdûr eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102

325(319)

Semendire Kal'ası dizdârlarına hüküm ki;

Zümre-i sipâhiyânın ocak kethudâsı Ali ve başçavuşları olan Mustafa'nın bundan akdem düşman-ı dîn ile olan muhârebede tekâsülleri olup, asâkirü'l-islâmın perîşân olmasına bâis olmalarıyla, kal'a-ı merkûma vaz' ve habs olunup, muhkem kal'a-bend olunmak için hüküm yazılmışdır. Fî 7 Za. sene [1]102.

326(320)

Şehriköylü İbrahim zîde kadrühûya hüküm ki;

Brakin palankasının binâ'sına şimdîye değin mübâşeret eylemediği, palankanın Burda (?) köprüsünün karşı yakasında binâ' olunması münâsib görülmüştür. İn-şâ'-Allahû-teâlâ mübâşeret edüp, köprünün karşı yakasında gereği gibi mukayyet ve müstahkem bir palanka binâ eyleyesiz, husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdan olmağla, bir gün evvel zikrolunduğu üzere köprünün karşı yakasında lâzım gelen palankayı binâ' ve tekmil ettirmeğe ziyâde ihtimâm eylesin ve bu tarafa i'lâmı lâzım gelen ahvâlini ale'l-umûmla yazup, ordu-yı hümâyûnuma i'lâm eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Za. sene [1]102.

327(321)

Prizrin (Prizren) ve Dukakin sancakları mütesellimi ve kâdıları ve â'yân-ı vilâyet kılâ'ları zâbitleri ve ol havâlîde darb ve harbe kâdir il erlerine hüküm ki;

(...) ve Eflak ve Çaçek (?) havâlîlerinde ba'zı haydûd eşkıyası cem' edüp, ebnâ-yı sebîl ve sâ'ir sükkân-ı memâlikî ta'cîz ve emvâl ve erzâkların gâret ve katl-i nüfûs edüp, bunun emsâli şekâvetleri tevâfür olduğu, ordu-yı hümâyûnuma i'lâm olunmağla, imdi taht-ı kazânızda vâki' darb ve harbe kâdir il erlerin ihrâc ve mahall-i merkûma doğru hamîyyet ile varup, ele getirilüp, ahz ve şer'le katl ve def'-i mazarratlarıyla takayyüd edüp gereği gibi bezl-i maddî eyleyeler deyü hüküm yazılmışdır. Fî 8 Za. sene [1]102.

328(322)

Kesriye kâdisına hüküm ki;

Müteferrika Ahmed zîde mecdühû ve Talil Mehmed ve Mustafa ve Abdülfettah ve Fazlullah ve diğer Mustafa nâm kimesneler ile, Russo ve Makol ve Todore nâm zimmîler,

ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp, bunlar kendü hâllerinde olup, hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vâz' ve taaddîleri yoğuiken, Kesriye Varoşu reâyâsı gayr-i vâki' ba'zı mevâdd isnâd ve şer'an üzerlerine dahi bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken; hilâf-ı inhâ' ile, nakl ve iclâ' olunmaları için emr-i şerîfim ihrâc eylediklerin bildirüp, kendü hâllerinde, evlerinde sâkin oldukça, hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye taaddî ve tecâvüz ettirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, kendü hâllerinde, evlerinde sâkin olmaları bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Za. sene [1]102.

[99]

329(323)

İzvornik sancağı beği (boşluk) dâme izzühûya hüküm ki;

Race palankasının muhâfazası ehemmi-i umûrdan olmağla, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin Bedunik yerli yeniçerisi ve Nemçe ve Suriçi ve Vaç dizdârları ve azeb ağaları neferâtlarıyla palanka-ı mezbûrun muhâfazasına iktifâ eder mi, yoksa kendin varup muhâfaza eylemen iktizâ [...] her ne yüzden muhâfaza olunmak lâzım gelir ise, hıfz u hırâset eyleyüp ve ol tarafda olan neferâtın dahi müstehak oldukları mevâcibleri verilür. Ana göre takayyüd ve ihtimâm eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102.

330(324)

Tımışvar muhâfızı vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; eyâdî-i a'dâ'dan nez' olunan Şebeş ve Logoş kal'alarına iftiharü'-uzamâ-il-milleti'l-mesihîyye Erdel hâkimi olan Tökeli İmre hutîmet-avakıbuhi bil'hayr tarafından birer mikdâr adam vaz' olunup, lâkin o kadar lüzûmları olmayup, hedm ve tahrîb olunmaları münâsib görülmekle, ordu-yı hümâyûnumdan birkaç nefer lağımçı irsâl olunmağın, imdi mezbûrlar ol tarafda vardıkda, birkaç kantar yardımıyla yanlarına kifâyet mikdârı adam koşup, zikrolunan Şebeş ve Logoş kal'alarını min ba'd tahsîn mümkün olmayacak mertebe birkaç mahallerinden lağımlar ile hedm ve tahrîb ve içlerinde olan top ve sâ'ir mühimmâtını Tımışvar kal'asına nakl eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Z. sene [1]102.

331(325)

Sivas vâlisi vezîr Ömer Paşa'ya hüküm ki;

Bundan akdem ordu-yı hümâyûnum Niş'e nüzûl eyledikte ihrâc olunup, maan götürülen beş yüz kantar bârûddan mâ-adâ bu def'a dahi nakli husûsu olan sekiz yüz kantar bârûd, zahîre arabalarından Niş'de seksen adet öküz arabası boşaltılup zahîresi defter olunup ve hıfz olunmak üzere, yerine ol mikdâr bârûd vaz' ve irsâl ve yanına gerüden gelen askerden, arabalarıyla Belgrad'a gelince, maan gelüp, hıfz u hırâset eylemek üzere kifâyet mikdârı adam ta'yîn olunmak için, iftiharü'l-ümerai'l-kiram bi'l-fiil başdefterdârım olan İsmail dâme uluvvuhû ilâm eylemekle denk olunan arabaları hıfz u hırâset edüp, götürmeğe kifâyet mertebe adam ta'yîn eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Z. sene [1]102

332(326)

Niş muhâfazasında olan (boşluk) dâme ikbâlühûya ve Niş kâdisına ve Dergâh-ı Muallâm Yeniçerilerinin Çavuşlarından muhâfaza-ı merkûmede olan çavuşa hüküm ki;

Niş Kal'asının etrâfında olan şeranidlerden zâyî' ve telef olmuş var ise; müceddeden tedârik ve yerine vaz' ve hendeklerini tathîr ve sâ'ir münhedim olan yerleri ta'mîr ve termîm olunmak ehemm ve lâzım olmağın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi Niş nâhiyesinin reâyâsından kifâyet mikdârı reâyâ ihrâc ve vech-i meşrûh üzere, kal'a-ı mezbûrenin ta'mîr ve termîmi muktezî olan yerleri karîn (?) husûl oluncaya dek, istihdâm edüp, birgün evvel itmâm-ı hizmet eylesesiz ve lâkin bu bahâne ile hilâf-ı şer-i şerîf reâyâ fukarâ'sına zulm ve taaddîden ahz ve celî'den bigâyet taharrüz ve ictinâb eylesesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Z. sene [1]102

333(327)

Ordu-yı hümâyûnumdan (boşluk) varınca yol üzerinde vâki' kâdıllara ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Ordu-yı hümâyûnumda olan askerî tâifesinden ve Tatar askerinden ba'zıları hilâf-ı şer-i şerîf ehl-i zimmet reâyâyı sebî ve istirkak ve alup, gerüye firâr etmeleriyle, ol makûlelerin şer'le cezâları tertîb olunmak için, cenâb-ı emâret-meab bi'l-fiil Kırım Hanı saadet-Giray

Han dâmet-mâlihû tarafından ta'yîn olunan sekbanlar ile Dergâh-ı Muallâm çavuşlarından ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) çavuş zîde kadrühû ma'rifetiyle, bu makûle fesâd ve şekâvete cesâret eden mezbûrları alâ-eyyi-hâl ele getirüp, şer'le haklarından gelesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

[100]

334(328)

Özi Eyâletine mutasarrıf olan vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Hâliyâ ordu-yı hümâyûnumdan ta'yîn ve irsâl olunan tavâif-i askere sen baş ve buğ nasb olmuşundur. Nive Kal'asına îsâl-i mazarrat kasd-i fâsidinde olan a'dâ-yı liyâmın her ne tarîk ile mümkün ve mutasavver ise mazarratların def' etmekde, tedbîr ve tedârik ne ise senin re'y-i rezînine havâle olunup, bi-avnilahi-teâlâ ol havâlîden düşmanı def' etmekde merd-âne ve dilîr-âne hareket eylemek lâzım olup, seninle me'mûr olan askerden rey'ine muhâlefet edenleri ve hizmetde az çok tehâvün ve tekâsül edenleri muhtâc-ı arz olanlardan cezâların tertîb edüp, arz olunmak iktizâ edenleri, arz eyleyesin. Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; yanına gönderilüp, rey' ve tedbîri üzere amel ve hareket etmekde me'mûr olan vâlilersiz; bu bâbda zerre mikdârı tekâsülünüz zuhûr eder ise bilâ-aman haklarınızdan gelinür, riş (?) olup, maiyyet ve ittifâk ile hizmet-i mühimmeye bezl-i iktidâr eyleyesiz deyü yazılmışdır.

Ol havâlîde olan sugur-ı İslâmiyyenin hıfz u hırâsı için bu vech üzere müşârün-ileyhe bir emr-i şerîf dahi yazılmışdır. Fî't-tarihi'l-mezbûr. Fî Evâhîr-i Za. sene [1]102

335(329)

İzvornik sancağı beği Hüseyin dâme izzühûya ve Srebreniçe ve Osad kâdılarına ve Srebreniçe Emînine ve dizdârına ve kazâ-ı mezbûrların iş erlerine hüküm ki;

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmi'l-alem Bosna eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Cafer Paşa edâm-Allahü-teâlâ iclâlühû tarafına seksen re's deve ile bârûd ve kurşun ve fitil Dergâh-ı Muallâm cebecileri ocağından ta'yîn ve irsâl olunan adamlarıyla irsâl olunmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; zikrolunan cebehâne ol tarafâ vâsıl oldukda, defter-i mûmzî kabz edüp, teslîmlerine yedlerine temessük verüp, zikrolunan develerin yanlarına adamlar koşup, emîn ve sâlim bu tarafâ irsâl ettikten sonra, Serne (?) kazâsından ve kurbunda olan kazâlardan kömür bâr-gîrlerini tutup, bu taraftan ta'yîn olunan sekbanlar ile maan vezîr-i müşârün-ileyhe götürüp, teslîm ve teslîmine yedinize temessük alâsız. Husûs-ı mezbûr umûr-ı

mühimmeden olmağla avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ihtirâz eylesesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

336(330)

Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya hüküm ki;

Sefer-i hümayûnum için Bosna tarafından bahşış ve ulûfe ile tahrîr olunan bin nefer mîrî levendâtın, bahşış ve ulûfeleri verilüp hâlâ yoklama olundukda ancak dört yüz otuz beş nefer adam mevcûd bulunup, yetmiş iki zâbit haric ki; cem'an beş yüz yedi olur, bâkîsi edâ'-yı hizmet eylemeden firâr eyleyüp, hâlâ mevcûd olan beş yüz yedi neferi dahi cebehâne ile gönderilüp, ale'l-esâmî defteri dahi irsâl olunmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; edâ'-yı hizmet etmeden firâr eyleyenleri ol tarafda teftîş ve buldurulup, aldıkları bahşış ve ulûfeleri gerü mîrî için, mezbûrlardan tahsîl ettirüp, sâ'irlerine mûcib-i ibret için bir kaçının şer'le haklarından gelesin deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

337(331)

Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya ve kâdısına hüküm ki;

Belgrad kal'asının muhâfazası lâzıme-i dîn-i devletimden olup, Dergâh-ı Muallâm yeniçerilerinden ve sâ'ir tavâif-i askerden mâ-adâ askere yerli yeniçeri odaları ta'yîn olunup, Enderûn ve Bîrûnu ziyâde muhâfazacı muhtâc olmağla, imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; Bosna havâflilerinde Bireden ve Akra Kal'alarının neferâtından olup, Bosna kal'alarında bir mahalle yerleşmeyüp, başlı başına olan serhadlü neferâtını terğib ve tahrîz ve nafakaların birgün ketm olunmayup, mesbûkı verilmek üzere cümleyi habîr ve âgâh edüp, kul tahrîr olunmağa râğıp olanları bir sâat mukaddem irsâl eyleyüp, bu bâbda gereği gibi îânet ve müzâheret eylesesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

[101]

338(332)

Yayçe kâdısına ve â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Ebnâ-yi sipâhiyândan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Mahmud Yayçe zîde kadrühû mukaddemâ Yayçe kal'asında olan askerü'l-islâma zâbit ta'yîn olunmuş iken; düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem Bosna vâlisi vezîrim Cafer Paşa edâm-Allahü-teâlâ iclâlühûnun i'lâmıyla hâlâ yine vech-i meşrûh üzere me'mûr olup, mukâbele süvârî kaleminden tezkere verilmeğın, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; merkûmu üzerinizde zâbit

bilüp, hizmet-i muhâfazada ma'kul ve münâsib gördüğü vech üzere, hüsn-i ittifâkıyla bezl-i mechûd eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

339(333)

Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya ve Sivas Mollasına ve ulemâ' ve sulehâ ve â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Sugur-ı İslâmiyyeden Bosna ser-hadd'dinin hıfz u hırâseti, ehemmi-i mühimmât-ı dîniyyeden olmağla, sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; ol havâlîde a'dâ'-yı liyâmın bir mahalle kasd-ı fâsidi oldukca, bi-avnilahi-teâlâ def'-i mazarratları için, Bosna sarayında sâkin olan ehl-i İslâmın cihâda kudreti olanlarından, muhâfaza-ı ser-hadd ve def'-i güzâr-ı küffâr için, nefir-i âmm tarîkiyle ihrâc olunagelen askeri, in-şâ'-Allahü-teâlâ bu def'a dahi ihrâc ve mahall-i iktizâda istihdâm ve sebîl-i dîn-i mübînde meâsir-i cemîle vücûda getirmeğe her biriniz takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

340(334)

Bi'l-fiil Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre'ye hüküm ki;

Nehr-i Tuna'nın karşı Tımsıvar tarafına ubûr eyleyüp ve yeni palankaya varup, ağırlığını anda vaz' ve bir münâsib mahallde dernek ve cem'iyet edüp, Tımsıvar ve sâ'ir ol havâlîde olan kal'lara göz ve kulak tutup, düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmî'l-alem Özi vâlisi olan vezîrim Hüseyin Paşa edâm-Allahü-teâlâ iclâlühû ile dâimâ haberleşüp, mütâbaat ve ifşâat üzere olmayan haydûd ve çeri eşkıyâsının istisâl ve def'-i mazarratları husûsunda maiyyet ve ittifâk ile ikdâm ve ihtimâm ve sâ'ir iktizâ eyleyen hidemât-ı âliyemde icrâ-yı sadâkat eyleyesiz deyü istimâlet-i müşîr nâme-i humâyûn yazılmışdır. Fî Evâil-i Z. sene [1]102

Bir sûreti

Vech-i meşrûh üzere Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya yazılmışdır.

341(335)

Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Ser-hadd-i mansûreden Linive (?) kal'asının bi-avnilâhi-teâlâ keyd-i a'dâ'dan hıfz u hırâseti ehemmi-i mühimmâtdan olmağın, nafaka ve ulûfeleri taraf-ı mîrîden verilüp, yanında olan piyâde levendâtı ki; yüz yetmiş yedi neferdir, ağalarıyla kal'a-ı merkûm muhâfazasına

ta'yîn ve irsâl olunan zümreden dahi bin beş yüz iki kal'a-ı merkûm için ifrâz ve adamlar koşup mahalline vaz' ve teslîm eyledikten sonra, vuku' üzere ordu-yı hümâyûnuma arz ve i'lâm ve sâir umûruna dahi nizâm vermeğe takayyüd ve ihtimâm eylesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i Z. sene [1]102

342(336)

Orta Macar Kralı ve Erdel Hakimi Tökeli İmre'ye hüküm ki;

Şebeş ve Logoş ve Irşova semtlerinde olan kefereden, ehl-i İslâm'a mütâbaat ve inkıyâd üzere olup, kabûl-ı zimmet edenlerin nüfûs ve emvâl ve ehl ü ıyâllerine bir vechle taarruz olunmayup, himâyet ve sıyânet ve mezkûrlardan ehl-i İslâm'a mütâbaat ve itâat etmeyüp, inâd ve muhâlefet ve fesâd ve şekâvet edenleri ürdürüp müstehak oldukları cezâların veresüz deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

[102]

343(337)

Ordu-yı hümâyûnumdan rikâb-ı hümâyûnuma varınca yol üzerinde vâki' olan kâdırlara ve â'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki;

Hâliyâ iftiharü'l-uzamâi'l-milleti'l-mesihyye Orta Macar Kralı ve Erdel Hâkimi Tökeli İmre hûtimet-avakıbûhû-bil'hayr tarafından rikâb-ı hümâyûnuma gönderilen Erdellülerin ve Orta Macarlarının adamlarına, mürûr u ubûr eyledikleri mahallerde, kimesne remîde ve rencîde etmeyüp ve konup, göçtükleri yerlerde kendü akçeleriyle zâd ve zahîrelerin verüp, kondurup, göçüresüz deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Z. sene [1]102

344(338)

Semendire sancağı alaybeyisi Ahmed'e hüküm ki; Mükerrer kayd olunmuşdur.

Sen ki mîr-alay-ı mezbûrsun; Belgrad kal'ası muhâfazası için ziyâde asker iktizâ etmekle, livâ-ı merkûmun eski sâhiplerine ve mahlûl olanlarını müstehakkına, Belgrad kal'ası muhâfazası şartıyla arz eyleyüp, cümlesini bayrağın altında hâzır ve mevcûd eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâhîr-i Z. sene [1]102

345( )

Bosna vâlisi vezîr Cafer Paşa'ya hüküm ki;

Valpova kâdısı Seyid Mecid ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, Valpova kasabasının eimme ve fukarâ' ve sâ'ir ahâlisi meclîs-i şer'-i şerîfe varup, Valpova ve Öziçe ve Bögürdelen nâhiyelerinin reâyâlarından ba'zıları haydûd eşkıyâsı olup, nice kimesnelerin

yolların basup, katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl edüp, kasaba-i mezbûr muhâfazaya muhtâc olduğu ilhâhlarıyla arz eylediği ecilden, sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin; hâliyâ irsâl olunan cebehâneyi karşulatup, emîn ve sâlim mahalline îsâl ettirüp, ve sâ'ir ol havâlîde zuhûr eyleyen haydûd eşkıyâsını pâ-yı vechgâh ele getirüp, mazarratların def' eylemen için hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i M. sene [1]103

346(339)

Adana Beğlerbeğisi Mehmed dâme ikbâlühûya hüküm ki;

(karalama) Irşova mukâbelesinde olan adanın, kemâl-i basîret ve intibâh üzere muhâfaza olunması, ehemmi-umûrdan olmağla, mukaddemâ muhâfazası hizmetine me'mûr olan neferâtı yoklayup, mevcûdlarına ulûfelerin ve zahîrelerin vermek ve iktizâ eyleyen mahallerin gereği gibi meremmât ettirüp, levâzım-ı muhâfazasını tekâmül etmek husûsu uhdenize havâle olunmuşdur. İmdi sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; nebeân zikrolunan adaya varup, mevcûd olan neferâtı yoklayup, üç yüzden ziyâde ise gönderilen akçeden müstehak oldukları ulûfelerin viresin. Üç yüzden nâkıs ise üç yüze varınca yazup, tekâmül edüp, fermân olduğu üzere ulûfelerin viresin ve neferât-ı mezkûreye sekizer aylık zahîre verilmek dahi fermân olunmağla, ol canıbdelerinde bulunan mîrî zehâyirden alup, sekiz aylık zahîrelerin viresiz ve iktizâ eyleyen cebehâne mühimmâtların dahi Vidin cebehânesinden verüp, defteriyle verdiğiniz mühimmâtı arz eylesiz ve fermânı husûsunda dahi ihtimâm edüp, düşman-ı dîn-i ziyâna tevcîh olunması ol minvâl üzere fermân ettirüp, lâzım gelen kerestesin mukaddemâ Irşova palankasının ta'mîrâtı (karalama) fermân olunup, vakit teng olmağla, te'hîr olunmak iktizâ etmeğin, zikrolunan palankadan, lâzım gelen keresteyi nakl ettirüp, adanın ta'mîr ve termîmine ihtimâm eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâil-i M. sene [1]103

347(340)

Özi vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Anadolu ve Sivas eyâletlerinin zuamâ ve erbâb-ı timârı Tımışvar ve ol havâlîde vâki' hidemât-ı hümâyûnuma ta'yîn ve me'mûr olup, zuamâ ve erbâb-ı timârın ba'zıları me'mûr oldukları üzere, bayrakları altında olmamağla ol tarafda yoklama edüp, Anadolu ve Sivas eyâletlerinin zuamâ ve erbâb-ı timârın mevcûd ve nâmevcûdunu tahrîr ve defter edüp, defterin ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylesin, hidemât-ı âliyemde mevcûd olmayanlarının dirlikleri müstehakkına tevcîh oluna. Fî Evâil-i M. sene [1]103

[103]

348(341)

Seb'-i (?) tahrîr olur ki;

Ehl-i İslâm'a mütâbaat ve istîmân edenlerin, nüfûslarına ve ehl-i ıyâl ve yedlerinde bulunan emvâline taarruz olunmamak üzere amân verilmek binâ-yı âlî dînin Belgrad kazâsına tâbi' Konatise (?) nâm karye ahâlîsi ehl-i İslâm'a mütâbaat ve zimmet kabûl edüp, istîmân etmeleriyle vech-i meşrûh üzere nüfûslarına ve ehl ve ıyâl ve yedlerinde bulunan emvâllerine taarruz olunmamak üzere amân verilmiştir. Mezbûrlardan {mezbûrlardan} ehl-i İslâm'a mütâbaat ve zimmet kabûl edüp, (karalama) kendü hâllerinde olanların nüfûslarına ve ehl ve ıyâl ve yedlerinde bulunan emvâllerine bir vechle taarruz olunmayup, himâyet ve sıyânet olunalar, şöyle bileler .... Fî Evâil-i M. sene [1]103.

Bir sûreti Belgrad

Virajvis (?) karyesi ahâlîsine

Bir sûreti Belgrad

Çağsağdino (?) karyesi ahâlîsine

Bir sûreti Belgrad

Vuranik karyesi ahâlîsine

Bir sûreti Belgrad

Paliveyse (?) karyesi ahâlîsine

Bir sûreti Belgrad

Virbovine karyesi ahâlîsine

Bir sûreti Belgrad

Çalin karyesi ahâlîsine

Bir sûreti Belgrad

İstipolmise karyesi ahâlsine

Bir sûreti Belgrad

Bürke karyesi ahâlsine

Bir sûreti Belgrad

İskota karyesi ahâlsine

Bir sûreti

Baküyese (?) karyesi ahâlsine

Vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

349(342)

Varad Beğlerbeğisine hüküm ki;

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân humbaracıbaşı Hüseyin zîde kadrühû ordu-yı hümâyûnuma mektûb gönderüp, İlbasan sancağında Dırac nâhiyesinde Rube nâm karye ve gayriden altı bin akçe timâra mutasarrıf olan humbaracı Mehmed, bin doksan yedi senesinde fermân-ı âlî Güle kal'ası muhâfazasına me'mûr olmuş iken, sâbıkâ Varad Beğlerbeğisi Ali dâme ikbâlühû, mezbûru kal'a-ı merkûmdan ihrâc ve Varad kal'asına götürüp, muhâfaza-bend edüp, hâlâ Varad kal'asında iki nefer timâr ile, dört nefer ulûfe ile, yerli usta ve humbaracılar olup mezbûrun lüzûmu olmamağla, muhâfaza-ı merkûmeden ihrâc ve avd ve insirâfına izn-i hümâyûnum verilmek ricâsına arz ve vech-i meşrûh üzere olduğun; iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fiil başdefterdârım olan İsmail dâme uluvvuhû i'lâm etmekle, sen ki; mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin, mezbur Mehmed'i Varad Kal'asından ihrâc ve humbaracıbaşının yanına gönderesin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103

350(343)

Semendire sancağı Alaybeyi Ahmed'e hüküm ki;

Sen ki mîr-alay-ı mezbûrsun; Belgrad kal'ası muhâfazası için, ziyâde asker iktizâ etmekle, livâ-ı merkûmun zeâmet ve timârlarını eski sâhiblerine ve mahlûl olanlarını müstehakkına, Belgrad kal'ası muhâfazası şartıyla arz edüp, cümlesini bayrağın altında hâzır ve mevcûd eylesin deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]102.

[104]

351(344)

Öziçe ve Bozağacık ve Rudinik ve Osad kâdılarına ve Öziçe kal'ası dizdârına â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki;

Taht-ı kazâlarınızda vâki' karyelerin zimmî reâyâsı kadîmî karyelerin biragup, ba'zı nahiyelerde sâkin oldukları mesmû'-ı hümâyûnum olunmağın, imdi sen ki {siz ki} mûmâ-ileyhimsiz; emr-i şerîfim vardığı gibi o makûle nahiyelerde olan zimmî reâyâsı ihtiyârlarına ve kendülerine taraf-ı şer'iden adamlar ta'yîn ve meclis-i şer'e ihzâr edüp, muhkem tenbîh ve te'kîd eylesesin, hâllerine merhâmetimle senelik her birinden birer Macar altını fermânım olmağın, her biri gelüp, evlerinde sâkin olup, üzerlerine edâ'sı lâzım gelen cizyelerin edâ' eyleyeler, kendü hâllerinde karyelerinde sâkin olup, nehc-i şer'i üzere, cizyelerin edâ' eyledikce emvâl ve erzâk ve ehl ü ıyâllerine bir vechle dahl (karalama) ve taarruz olunmayup, himâyet ve sıyânet olunalar. Şöyle ki, gelüp karyelerine sâkin olmayup, cizyeden ibâ' ve imtinâ' ederler ise, ihtiyârları ve kibel-i etfâl ve sıbyânları ve (...) ve emvâl ve erzâkları nehb ve gâret olunmak mukarrerdir. Bu bâbda her biriniz gereği gibi takayyüd ve ihtimâm edüp, zimmet kabûl edüp gelüp, karyelerinde sâkin olurlar mı, yoğusa yine nahiyelerden çıkmayup, cizyeden ibâ' ve imtinâ' ederler mi keyfiyyet-i ahvâllerin sıhhati üzere arz ve mahzar eyleyüp, hilâf-ı şer'e bir ferde gadr olunmaktan bigâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz deyü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103.

352(345)

Öziçe ve Bozağacık ve Osad kâdılarına ve â'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki; Öziçe ahâlîsi ordu-yı hümâyûnuma arzihâl edüp; düşman istilâsı sebebi ile, kazâ-ı mezbûr ahâlîsi etrâfa perîşân olmuşlar iken, hâliyâ ba'zıları ehl ü ıyâleriyle gelüp, sâkin olup, lâkin kal'alarının ba'zı mahallerin düşman tahrîb edüp, tahassun mümkün olmayup ve nâhiyeleri dahi harâb olmağla, Osad ve Bozağacık nâhiyeleri iâneti ile kal'aları ribât olacak mertebe ta'mîre muhtâc olan mahalleri ta'mîr ve termîm ettirilmek bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden, vech-i meşrûh üzere kal'a-ı mezbure ta'mîr olunmak için yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103.

353(346)

Şam vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Sâbıkâ Şam vâlisi olan Murtaza Paşa'nın katline, rikâb-ı şehriyârîden hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum sâdır olmağın, ber-mûceb-i hatt-ı hümâyûn mezbûrun başın kesüp, emvâl ve erzâkın mîrî için kabz ve başın ordu-yı hümâyûnuma irsâl eyleyesiz deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103.

354(347)

Özi vâlisi olup, Tımışvar tarafına baş ve buğ olan, Hüseyin Paşa'ya hüküm ki;

Bi-avnillahi-teâlâ Varad kal'asının hıfz u hirâseti ehemmm ve elzem olmağla, Şam beğlerbeğisi Murtaza Paşa, kal'a-ı merkûm muhâfazasına ta'yîn olmağın, sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin; in-şâ'-Allahû-teâlâ hitâm-ı hizmetde bu tarafa avdet olundukda, sene-i ibtidâ'da mühekkeb (?) ve müretteb (...) bulunmak üzere levâzım-ı seferiyelerin görmek için, Şam askerinin dahi, zâbitleriyle maan ordu-yı hümâyûnuma îsâl eyleyesin deyü hüküm yazılmışdır. Fî 21 M. sene [1]103

[105]

355(348)

İlbasan ve Beğlin kâdılarına ve Avlonya ve Ohri ve İlbasan mütesellimlerine hüküm ki;

Beğlin sâkinlerinden harâc emîri Mustafa ve Hasan ve Çavuş ve Dizdâr Mustafa nâm şakîler İlbasan sancağı beği Mahmud beği katl etmeleriyle, bundan akdem verilen emr-i şerîf mücibince emlakleri mîrî için fûrûht kendülerinin ahzi için, gedikli müteferrikalardan Ebubekir mübâşeretiyile, mâliyye emri mücibince emr-i şerîf yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103.

356(349)

İzvornik sancağı beği Sefer dâme izzühûya hüküm ki;

Nehr-i Sava kenârında vâki' Race Kal'asının hıfz u hirâseti ehemmm ve muktezî olmağla, sen ki mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhsin; kal'a-ı merkûm derûnunda muhâfazaya me'mûr olan neferâta sen, baş ve buğ nasb ve ta'yîn olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim sana vardığı gibi, ceng ve harbe kâdir kifâyet mikdârı adamlarınla kalkup kal'a-ı merkûmeye varup, derûn-ı kal'ada

muhâfazaya me'mûr olan neferâta baş ve buğ olup, hizmet-i muhâfazada basîret ve intibâh üzere bezl-i makdûr eylemen bâbında yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103

357(350)

Nive muhâfızı vezîr-i mükerrem Şahin Mehmed Paşa'ya ve Güle (?) sancağı beyi ve Nive ve Güle ve kâdılarına ve alây beylerine ve (...) ağalarına hüküm ki;

Nive havâlisinde vâki' Varşahil varoşu ahâlîsinin üzerlerine edâ'sı lâzım gelen cizye ve harâc arâzîlerine mahsûb olmak üzere Nive kal'asına kifâyet mikdârı tahmîllerine göre, zahîre vermeleri fermânım olmuş idi. Bu sene dahi vech-i meşrûh üzere me'mûr olmalarıyla, imdi kabûl-i dikkat edüp, kemâ-fi-l-evvel me'mûr oldukları üzere cizye ve harâc arâzîlerine mahsûb olmak üzere, kal'a-ı merkûm neferâtının bu sene dahi, zehâyirini îsâl ettirmekte her biriniz takayyüd ve ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki; husûs-ı merkûmun mesâlih ve ehl-i İslâm'a mütâbaat ve inkıyâdda muhâlefet ederler ise, vuku' üzere ordu-yı hümâyûnuma arz ve i'lâm eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâil-i M. sene [1]103

358(351)

İzvornik alâybeğisi Abdi beğ karındaşı olup, Böğürdelen'de sâkin Hasan zîde kadrühûya hüküm ki;

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Sirem sancağı beği Hüseyin dâme izzühû Race kal'ası muhâfazasına me'mûr olup, Böğürdelen Kal'asının hıfz u hırâseti mühimm ve muktezî olmağla, sen ki mûmâ-ileyhsin; kal'a-ı merkûm derûnunda muhâfazaya me'mûr olan neferâta sen baş ve buğ ta'yîn olmuşsundur. İmdi emr-i şerîfim vardığı gibi, kal'a-ı mezbûrede muhâfazaya me'mûr olan neferâta baş ve buğ olup, hizmet-i muhâfazada basîret ve intibâh üzere bezl-i makdûr eylemen bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103

[106]

359(352)

Sirem sancağı beği olup, Böğürdelen muhâfazasında olan Hüseyin dâme izzühûya hüküm ki;

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm İzvornik sancağı beği Sefer dâme izzühû Race Kal'ası muhâfazasına me'mûr olup, Taşra Varoşu'na dahi muhâfazacı iktizâ etmeğın, sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin; nehr-i Sava yalılarında zuhûr eden haydûd eşkıyâsının mazarratların def ü izâle eylemek şartıyla, sen dahi varoş-ı merkûm muhâfazasına me'mûr olmuşsundur. İmdi,

emr-i şerîfim sana vardığı gibi, yanında olan levendâtınla kalkup, Race Varoşu'na varup, sâkin olup, varoş-ı merkûmun hıfz u hırâsetinde, vech-i meşrûh üzere nehr-i Sava yalılarında zuhûr eden haydûd eşkiyâsının mazarratlarını def' ü izâle husûsunda, bezl-i makdûr ve sa'y-ı nâ-mahsûr eylemeniz bâbında deyü hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103

360(353)

İzvornik sancağında vâki' Srebreniçe ve Berce kâdılarına ve â'yân-ı vilâyetin iş erlerine hüküm ki;

Depedelen'den Graduška'ya varınca, nehr-i Sava yalılarında gazân-ı islâm zahîreleri için gemiler borazı (?) gemiler ve hasr rabtı için tungazlar (?) binâ'sına me'mûr olup, sâbıkâ Hersek sancağı mutasarrıfı olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Mustafâ dâme ikbâlühûnun me'mûr olduğu tungazlar (?) gemiler tamam olunca bu kış ol havâlîde mümkünü lâzım olmağla, imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz; ahâlî-i vilâyet yalılarında râice olduğu bahâ' ile, akçeleri bervech-i nakd ashâbına verilüp, kimesnenin hakkı ketm olunmayup, ve bir ferde zulm ve taaddî olunmamak üzere, taht-ı kazalarınızdan, mîrmîrân-ı mûmâ-ileyh kifâyet mikdârı zahîre tedârikinde takayyüd olunup, me'mûr olduğu umûr-ı karîne husûl olunca, zarûret ve müzâyaka çekdirilmemek bâbında hüküm yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı M. sene [1]103

SONUÇ

Osmanlı Devleti için her yönüyle zirve diyebileceğimiz XVI. yüzyılın ardından; savaşlar, seferler, değişimler ve daha da kalıcısı, Osmanlı duraklamasının yüzyılı diyebileceğimiz, XVII. yüzyıl gelir. Bu duraklama döneminin beraberinde getirdiği bir çok ve iç içe geçmiş bulunan sorunun cevaplanması, bu ödevin kapsamının çok dışında olmakla beraber; bir duraklama dönemine girildiği kabul edilmiş olup, bir önceki yüzyılda hissedilmesinin yanı sıra, XVII.yüzyılda artarak devam eden bu halin, sebeplerine, örneklerine ve genel çerçevesine dair çok sayıda misalin, çalışmış olduğumuz defterin içeriğinde bulunduğunu söylemek mümkündür. Sözü ettiğimiz genel çerçeveyi evirip çevirdiğimizde, Avusturya başta olmak üzere Venedik, Lehistan, Rusya'nın ya da diğer Avrupa devletlerinin münasebetleri, kurulan bazı siyasi dengeler, bunların Osmanlı Devleti ile ilişkileri ve bunların getirdiği siyasi olaylar, gibi yüzyılın önemli meseleleri diyebileceğimiz olayları görürüz. Osmanlı Devleti'nin ise, dışarıda seferlerle ve kendi içinde, diğer bir çok problemle uğraşmak zorunda kaldığı bir yüzyıl olmuştur.

Bu problemlerin başında, sefer meselesi gelir. Savaşa hazırlık ve sefer konusu yüzyıl içinde oldukça yer tutan bir mesele olmuştur. Başta Avusturya olmak üzere diğer Avrupalı devletlerle olan mücadelelerde, sefer için asker, mühimmat, yiyecek temin edilmesi, askere maaş tedariki, askerlerin toplanmaları, sefere gönderilmeleri, sefere dair palanka yapımı gibi diğer konular, Eflak voyvodası, Erdel Kralı ya da Kırım Hanı'nın sefere çağrılması, seferden kaçan askerlerin sebep oldukları asayişsizlikler, eşkıyalık hareketleri, Yörüklerden ve diğer aşiretlerden asker toplanması, Yörüklerin yerleştirilmeleri, kiliselerin tamiri, bunlar karşısında halkın durumu, halka çeşitli bahanelerle zulm eden ve görevini eksik yapan devlet görevlileri ve devlet görevlilerine görevlerinin verilmesi gibi konular, çalışılmakta olan defterde yer alan konulardır. Osmanlı düzeninin ve ahenginin bozulması konusunda alt başlık niteliğinde olan, ocakların bozulmasıyla ilgili olarak, seferlere katılan askerlerin niteliksizliği, sayılarının defterdeki kayıt durumları itibarıyla çokluğu, fakat sefer ya da savaş mahallinde bulunmamaları gibi konulara dair örnekler defterde mevcuttur.

Sonuç olarak, içinde devrin genel özelliklerini barındırması, devrin bilinen konuları hakkında güzel örnekler içermesi, devrin genel fotoğrafını ortaya koyar nitelikte olması bakımından ve yukarıda belirttiğimiz konular hakkında bilgi edinilecek birincil bir kaynak olması bakımından, tezin faydalı olacağını umud ediyoruz.

KAYNAKÇA

- **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayına Haz: Y. İhsan Genç v.d., Ankara, 1992.
- ÇELEBİ, Hacer; '*XVII. Yüzyıl Sonlarında Mora'nın Venedikliler Tarafından İşgali*', **TÜRKLER**, c.9, Ed. Hasan Celal Güzel vd., YTY, Ankara, 2002, s.773-782.
- ÇİÇEK Kemal; '*II. Viyana Kuşatması ve Avrupa'dan Dönüş (1683-1703)*', **Türkler**, c.9, Ed. Hasan Celal Güzel vd., YTY, Ankara, 2002, s.746-766.
- EMECEN, Feridun; '*Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet*', **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, c.3, Sa: 5, İstanbul, 2005, s. 107.
- ERCAN, Yavuz, **Osmanlı Yönetiminde Gayrimüslimler**, Ankara, 2001, s.233.
- ERÖZ, Mehmet; **Yörükler**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1991.
- HALAÇOĞLU, Yusuf; **XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi**, TTK, Ankara, 2006.
- İNALCIK, Halil; **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ, (1300-1600)**, (çev: Ruşen Sezer), YKY, İstanbul, 2004.
- KATİP ÇELEBİ; **Katip Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler**, TTK, Ankara, 1991.
- KUNT, Metin; '*Siyasi Tarih (1600-1789)*', **Türkiye Tarihi (Osmanlı Devleti 1600-1908)**, c.3, Ed.: Sina Akşin vd., Cem Yayınevi, İstanbul, 2002, 19-72.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat; **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 1998.
- ÖZCAN, Abdülkadir, **Anonim Osmanlı Tarihi, (1099-1116 / 1688-1704)**, TTK, Ankara, 2000.

- SEZEN, Tahir, Osmanlı Yer Adları, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2006.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı; **Osmanlı Tarihi**, c.III, TTK, Ankara, 1982.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı; **Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı**, TTK, Ankara, 1984.
- Mustafa Nuri Paşa; **Netayic Ül-Vukuat**, (haz: Neşet Çağatay), c.III-IV, TTK, Ankara, 1992
- ŞAHİN, İlhan; EMECEN, Feridun; **Osmanlılarda Dîvân-Bürokrasi-Ahkâm: II. Bayezid Dönemine Ait 906/1501 Tarihli Ahkâm Defteri**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1994.

3

بسمه سبحان والصلوة والسلام على النبي وآله وصحبه وسلم
 بقوله الحمد الأحكام الشرعية القائمة على الأمر بالمعروف والنهي
 عن المنكر عند ربه والوازع المانع للملأه انصافاً على ما طالب الله
 في كتابه العزيز سلمه الله تعالى في كتابه
 فإنا نرجو أن يوفقنا الله
 آمين وتمامه والت

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله الذي جعل في كتابه العزيز الأحكام الشرعية القائمة على الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر عند ربه والوازع المانع للملأه انصافاً على ما طالب الله في كتابه العزيز سلمه الله تعالى في كتابه
 فإنا نرجو أن يوفقنا الله
 آمين وتمامه والت

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله الذي جعل في كتابه العزيز الأحكام الشرعية القائمة على الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر عند ربه والوازع المانع للملأه انصافاً على ما طالب الله في كتابه العزيز سلمه الله تعالى في كتابه
 فإنا نرجو أن يوفقنا الله
 آمين وتمامه والت

A.DVN.MHM.D 101

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله الذي جعل في كتابه العزيز الأحكام الشرعية القائمة على الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر عند ربه والوازع المانع للملأه انصافاً على ما طالب الله في كتابه العزيز سلمه الله تعالى في كتابه
 فإنا نرجو أن يوفقنا الله
 آمين وتمامه والت

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله الذي جعل في كتابه العزيز الأحكام الشرعية القائمة على الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر عند ربه والوازع المانع للملأه انصافاً على ما طالب الله في كتابه العزيز سلمه الله تعالى في كتابه
 فإنا نرجو أن يوفقنا الله
 آمين وتمامه والت

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله الذي جعل في كتابه العزيز الأحكام الشرعية القائمة على الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر عند ربه والوازع المانع للملأه انصافاً على ما طالب الله في كتابه العزيز سلمه الله تعالى في كتابه
 فإنا نرجو أن يوفقنا الله
 آمين وتمامه والت

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

و قد علمت ان
 من كان له فضل
 من الله تعالى
 في الدنيا
 لم يزل يكثر
 من طيباته
 و كان له نصيب
 من رحمة الله
 عز و جل

Handwritten text in Arabic script, top page of a manuscript. The text is densely packed and includes several lines of commentary or notes. A small marginal note is visible on the right side.

Handwritten text in Arabic script, bottom page of a manuscript. The text continues from the top page and is written in a similar cursive style.

۹۹
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰

۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI : Tuba Meryem KARACAN

Doğum Tarihi ve Yeri : 10.06.1983

Medeni Durumu : Evli

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Antalya Gazi Lisesi

Lisans Diploması : Akdeniz Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Yükseklisans Diploması:

Tez Konusu : 101 No'lu Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve
Değerlendirmesi

Yabancı Dil / Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler

İş Denevimi

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar :

Adres : Zambak Cad. Sedir Mah. 727 Sok. Karacan Apt. 1/9 Çallı
ANTALYA

Tel.no : 0544 832 62 22